

Mircea,fişier lucrat ,ridică sumarul.....

VII GUVERN I.G.DUCA/Gh.TĂTĂRĂSCU

14nov.'33 - 6 mart.'34

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Rotativa guvernamentală

PNȚ / PNL

A.Criza de guvern.Căderea gov.Vaida .Consultările .Guv.IGDuca

B.Retro -atitudinea PNL în asaltul spre putere ,la rotativele precedente

Criza guvernamentală. Consultări, ipoteze, combinații așteptări , 9- 13 nov.'33

"Facla " / 10 nov.'33 ☐ Guvernul Vaida demisionar ! ☐ Atmosfera politică ☐ Tabăra liberală

"Universul " / 11 nov.'33 ☐ Guvernarea așteptată ☐ Partidele politice și criza

" Parlamentul Românesc " / 19 nov.'33 ☐ Guvernul Vaida ☐ Febra politică . ☐ Consultările

☐ Speranțe și previziuni

Pentru chestiunile de viață internă a PNL, vezi **fişier PNL- VI**

Pentru chestiunile privind alegerile , vezi **fişier Alegeri II**

Guvern IGDuca . 14 nov.1933

Alegeri :**20, 22 dec.'33**

Asasinarea lui Duca,**29 dec.'33**

Guvern dr.C.Angelescu,30 dec.'33

Guvern Gh.Tătărăscu , 5 ian.'34

2.. **Constituirea guvernului IGDuca** , 14 nov.'33

IGDuca - MSR Carol : discursuri la instalare .

//ministrii // subsecretarii de stat // prefectii //

"Facla" / 16 nov.'33 ☐ **Constituirea guvernului**

Universul " / 16 nov.'33 ☐ **Noii prefecti**

"Parlamentul românesc" / 19 nov.'33 ☐ **Ordinea și apărarea țării** ☐ **Internele și Armata**

"Facla" / 16 nov.'33 **Declarația lui Duca** ☐ **Discursul MSR** ☐ **Consfătuire la casa Duca**

"Universul " 16 nov.'33 ☐ **Comentarii "Le Temps"**

3. . **Partidele și noul guvern**, 15 nov.'33

/ Iorga / Goga / Gh.Brătianu /

4. **O.Goga** și **Gh.Brătianu** : respingerea colaborării cu gov.Duca, 9-14 nov.'33

Goga / 17 nov.'33 ☐ **Guvernul Duca** b) **Gh.Brătianu** ☐ **Guvernul Duca**

5. Suspendarea ziarelor "**Calendarul** " și "**Mișcarea** " , 23 nov.' 33

6 . **Grave incidente** provocate de G.de F la Iași, 24-27 nov.'33

București / 27 nov. ☐ **Măsurile guvernamentale** ☐ **Comunicatul Ministrului de Interne**

7. **Gh.Tătărăscu** , declarații, Tg.Jiu, 26 nov.'33

8. **Cartelul electoral cu P.German** . Dizolvarea org.hitleriste săsești , 2-3 dec.'33
9a. **Dizolvarea G.de F** , // Jurnalul Consiliului de miniștri // 9 dec.'33
    ▫ **Acțiunile guvernului pentru anihilarea Gărzii de Fier**, 9--- 18 dec.' 33
9.b. **Zaharia Boilă** , **Amintiri și considerațiuni asupra mișcării legionare** , retro' 30'34

-
10. **Titulescu și dizolvarea Gărzii de Fier** , 14 dec.'37 - 'retro 9 dec.'33
11. **Comunicatul UER** , 11 dec.'33
12. **Iuliu Maniu, Virgil Madgearu** , întrunire electorală, 18 dec.'33
    Iuliu Maniu / 18 dec.'33 ▫ Alegerile "liberale" ▫ Organizarea de Stat sub Carol II ▫ Carol II ▫ Camarila
    ▫ De ce s-a retras de la guvernare ▫ Mijloacele de luptă ale națiunii : ▫ Manifestații cetățenești . Votul .
    ▫ Modificarea Constituției ! ▫ Minoritățile ▫ Liberalismul
    Virgil Madgearu / 18 dec.'33 ▫ Caruselul guvernărilor ▫ Demisia gov.Vaida = măcinarea partidelor
    ▫ Revizuirea Constituției ! ▫ Dizolvarea Gărzii de Fier.
    ▫ Guvernul IGDuca ▫ Succesiunea și pericolul "dreptei "
13. **IGDuca** , interview acordat ziarului " Paris Soir" , 19 dec.'33
    //politica internă și externă a României //
14.. **IGDuca** , declarație : alegeri libere ! , 19 dec.'33
    ▫ **Alegerile pentru Cameră și Senat**   **Vezi fișier Alegeri II**
    ▫ **Candidaturile , rezultatele PNL la alegeri**   **Vezi fișier PNL VI**
15. **Scrisoarea lui Madgearu către Duca**, 29 dec.'33

-
16. **Asasinarea lui IGDuca** (Notă biografică *) , 29 dec.'33
    // prima declarație a asasinului //   **Vezi fișier PNL VI**
17.. **Dr.C.Angelescu** -Decretul de numire : președinte al Consiliului de miniștri, 30 dec.'33
    ▫ **Declarație: continuarea politicii lui IGDuca**
18. **Manifestul guvernului către țară** , 30 dec.'33
19. **Hotărâri ale Consiliului de miniștri** , 30 dec.'33
    // starea de asediu // măsuri de ordine //
20. **Descinderi și arestări de legionari**, 30 dec.'33
21. **Presa străină despre asasinarea lui Duca** , 31 dec.'33
    // IGDuca căzut sub gloanțe " hitleriste" //
    ▫ **Funeraliile lui IGDuca** , București, 4 ian.'34   **Vezi fișier PNL VI**
    "Posteritatea" simbolică ; evocări emoționale ;
    ▫ Înhumarea lui Duca, **mănăstirea Urșani** (R.Vâlcea) , 6 mai '34

-
22. **Gh.Tătărăscu -șef de guvern ; Dinu Brătianu-președinte PNL** , 5 ian.'34
    ▫ **Ședința Delegației Permanente** . ▫ **Ședința Comitetului Executiv** ▫ **Partidul. Șeful de partid** .
23. **Gh.Tătărăscu**, Declarație de presă : **armistițiu politic ,destindere** , 6 ian.'34
24. **Reacțiile opoziției** la propunerea lui Tătărăscu, 7-21 ian.'34
    Vezi fișier Sistem de partide,VI
25. **Valeriu Pop** (ardelean, independent ,) , **Amintiri politice** , nov.'33- ian.'34
    ▫ **Problema legionarilor** ▫ **Problema ardelenilor**.
26. **Gh.Tătărăscu** , **Programul guvernului** // expunere radio // , 21 ian.'34
    ▫ IGDuca ▫ Programul guvernului Tătărăscu : Programul de guvernare " Duca" ▫ Dificultățile .
    ▫ Programul ▫ Muncă și disciplină ▫ Locul și rolul elitelor . ▫ Avertisment către Garda de Fier
    ▫ Hotărârea "mâinii de fer " ▫ În slujba comandamentelor naționale
27. **Remaniere de guvern ?** , 27 ian.'34
28. **I.Mihalache** , cuvântare, Ploești, // Despre guvern // , 25 ian.'34
29. Punerea sub acuzare a **asasinilor și complotiștilor legionari** , 26 ian.'34

Guv.Gh.Tătărăscu - Legislatura I .Sesiunea ordinară . 1 febr. - 1934

-
30. **Deschiderea sesiunii ordinare** . **Mesajul Regal** . Omagierea lui IGDuca , 1 febr.'34
31. **Conflict între "tinerii" și "bătrânii"** liberali ; conflict surd Tătărăscu -Brătianu , ian-febr.'34
    ▫ **Colaborarea Guvern-Parlament** ▫ **Grup parlamentar al tineretului liberal**
    ▫ **Conflictul dintre "bătrânii" și "tinerii "** liberali.

32. **Adresa de Răspuns la Mesajul Regal**, **Eugen Titeanu** , 17 febr.'34
33. **O.Goga** (PNA) , discurs la mesaj, // respingere dură : Mesaj, Program // 24 febr.'34
 ✦ Mesajul Regal ✦ Răspunsul la Mesajul Regal ✦ Armonie și solidaritate !? Destindere !?
 ✦ Respectarea libertăților publice !? Regim constituțional !? ✦ Program de guvernare ?!
 ✦ Politică externă ?! ✦ Liberalismul ✦ PNL , Guvernul
34. **Gh.Brătianu** (PNL- 2) , discurs la mesaj, // critică : Mesaj, PNL , Program // 24 febr.'34
 ✦ Mesajul Regal ✦ Adresa de răspuns ✦ Asasinarea lui Duca ✦ Dizolvarea Gărzii de Fier.
 ✦ Guvern liberal ?! ✦ Programul economic ✦ Politică externă
 ✦ Decalaj economic : țări agrare - țări industriale ✦ Controlul financiar străin ✦ Problema generației tinere
 ✦ Profilaxia anarhiei ✦ Pedepsirea vinovaților
 ✦ Politică față de minorități ✦ Naționalizarea cu românii de peste graniță.
 ✦ Numerus proportionalis ✦ Solidaritate națională ! ✦ Crez patriotic ✦ "Prin noi înșine !"
35. **Virgil Madgearu** (PNȚ) **Declarația PNȚ la mesaj** , 24 febr.'34
 // Incapacitatea PNL de a guverna // respinge Adresa de Răspuns //
 // realizările și întreruperea brutală a guvernării PNȚ //
 ✦ Alegerile dec.'33 ✦ Distrugerea prestigiului parlamentar ✦ Destindere politică ?!
 ✦ Problemele economico-financiare ✦ Politică economică a guvernului PNȚ
 ✦ Planul de viitor preconizat de PNȚ la cădere ... ✦ Incapacitatea guvernului Tătărescu
 ✦ Respingerea Adresei de Răspuns la Mesaj
36. **Remaniere guvernamentală** ; informații privind activități ministeriale ; 26-27 febr.'34
 // Agricultură //Sănătate , Muncă // Comunicații // BNR // pregătirea legilor //
 "Adevărul " și "Lupta" / 27-28 febr.'34 ✦ Comentarii , știri, ecouri, ✦ La Ministerul Agriculturii
 ✦ La Ministerul Lucrărilor publice, ✦ La ministerul Industriei și Comerțului , ✦ La Ministerul de Finanțe
 ✦ La Ministerul Sănătății, Muncii și ocrotirilor * . ✦ Consfătuire pentru Conversiune
37. **Gr.Iunian** (PȚR) , discurs la întrunire, Cernăuți, 26 febr.'34
 // greșeli și incapacitate guvernamentală //
38. **CRMircea**, **M.Manoiescu**, **DRloanițescu** , discursuri, intervenții, Senat , 26 febr.'34
 // protecția industriei naționale // protecția muncii naționale //
AL.B. Iliescu ✦ Prestigiul parlamentarismului ✦ **M.Manoiescu** ✦ Politică de împăciuire ✦ Rolul industriei
 ing.CR Mircea ✦ Protecție pentru industria românească !**DRloanițescu** ✦ Ocrotirea muncii românești
39. **Octavian Goga**, Comunicare : **Garda de Fier și represiunea guvernului** , 27 febr.'34
Victor Iamandi (subsecretar de stat , Interne) - răspuns
 ✦ Interpelarea (cf."Adevărul ") ✦ Interpelarea (cf."Lupta ")
Victor Iamandi / 27 febr.'34 ✦ Primul răspuns ✦ Extremismul de stânga și de dreapta
 ✦ Asasinarea lui Duca. ✦ Ce era de făcut ? ✦ Procesul
Octavian Goga / 27 febr.'34 (Cf."Adevărului ") ✦ **Replică lui Iamandi**
 ✦ **Replică lui Iamandi** 27 febr.'34 (Cf." Lupta ")
Gr.Iamandi / 27 febr.'34 ✦ **Replică la replică**
Gr.Iunian / 27 febr.'34 ✦ Interpelare / **I.Incuțel** / ✦ **Replică**
- 40.. **CICătuneanu** (LANC) , discurs la mesaj //problema evreească // , 1 mart.'34
 / "Prin noi înșine ?!" - problema evreească / Minorități asimilabile și neasimilabile (evreii)
 / Acapararea economică jidănească / Kogălniceanu și problema jidănească (1869)
 / "Apărarea națională " - paternitate : Ion Brătianu (1877) /
 / Puterea iudaismului : finanțe, presă, masonerie, comunism /
 / Soluția problemei jidănești : eliminarea ! măsuri economice !
- 41.. **ACCuza** (LANC) , discurs la Mesaj : //critică : Guvern;PNL ; Mesaj // , 2 mart.'34
 ✦ Apărarea ordinii în stat ? ✦ Doctrina naționalistă - Doctrina liberală
 ✦ ACCuza - "bătrânii " - "tinerii " ✦ Răspunsul la Mesajul Tronului ✦ Situația în PNL : bătrâni - tineri
 ✦ Situația guvernului ✦ Politică externă ✦ Eliminarea Art.7 din Constituție ✦ Liga Apărării Național Creștine
 ✦ Merit LANC - ✦ Refacerea statului național românesc ✦ Prima reformă preconizată de LANC
 ✦ Reforma constituțională ✦ A doua reformă esențială dorită de LANC ✦ Reforma financiară
 ✦ Programul LANC : rezolvarea problemii jidănești ✦ Programul LANC : politica externă
 ✦ Concluzie, previziuni .
- 42.. **Gr.Iunian** (PRȚ) , discurs la Mesaj,/critică dură : Guvern; PNL; Program // 2 mart.'34
 ✦ Mesajul Regal ✦ Adresa de Răspuns la Mesaj ✦ Armata ✦ Politică externă ✦ Guvern liberal
 ✦ Guvern național-țărănesc ✦ Guvernul Duca ✦ Programul de guvernare ✦ Guvernul Tătărescu
 ✦ Programul de guvernare ✦ Partidul Național Liberal ✦ Dizolvarea Gărzii de Fier .✦ Regimuri dictatoriale
 ✦ Guvernul PNL = regimul dictaturii "lașe" ✦ Dizolvarea Gărzii de Fier. ✦ Valul de răzvrățiri contra PNL
 ✦ Incapacitatea PNL de înnoire ✦ Măsurile de represiune . ✦ Arestarea oamenilor ne-legionari. ✦ Procesele
 ✦ Programul economic al gov.PNL ✦ Respinge răspunsul la Mesaj

43. **Al.Lapedatu** (subsecret.de Stat) , discurs final la dezbateri , Senat , 3 mart.'34
 ▫ Revizuirea Constituției ▫ Dizolvarea Gărzii de Fier ▫ Reforma administrativă
44. **Octavian Goga** (PNA) . **protecția elementului românesc** , 3 mart.'34
 / stare de spirit / psihologie românească : toleranța / Hotărârea Alba-Iulia / Tratatul de pace /
 / "demobilizarea" națională / Constituția liberală / legislația păgubitoare / legea administrativă /
 / rețeaua bancară / industria înstrăinată /instituțiile culturale :școală, carte, presă, cinema, radio /
 / protejarea muncii românești : contabili , farmaciști, medici, ingineri , funcționari , studenți /
 / capitalul străin / societățile petrolifere / întreprinderi de stat : Poștă, Telefoane, CFR /
45. **Eug.Titeanu** (PNL) -replică lui Goga : Pactul de la Ciucea ! , 3 mart.'34
 / Problema protejării elementului românesc /
Iosif Willer (P.M) : există **o problemă minoritară !**
 Iosif Willer (PM) / Intervenție în discurs ▫ Pactul de la Ciucea. ▫ Steagurile naționale
 ▫ Doleanțele minorităților.
- 46.**Iunian,Goga,Giurescu,Madgearu,Argetoianu** , interpelări, **Cameră**, 6 mart.'34
 // rearestarea lui **Nae Ionescu** // **procesul Gărzii de Fier** //
Vict.Iamandi, N.Mavrodin - răspund
 Gr.Iunian (PRT) ▫ Arestările lui Nae Ionescu
 Virgil Madgearu ▫ Intervenție - pentru intrarea în legalitate ▫ Protest pentru implicarea lui Titulescu .
 Octavian Goga / ▫ Comunicare cu același obiect .
C.Argetoianu / 6 mart.'34 ▫ Grăbirea judecării procesului crimei de la Sinaia
CCGiurescu / ▫ Anchetă parlamentară !
Victor Iamandi / 6 mart.'34 ▫ Arestarea lui Nae Ionescu ▫ Autoritatea judecătorească
 ▫ Iunian - arestarea lui Nae Ionescu ▫ Legionari arestați la Jilava ▫ Goga - mișcarea legionară
 ▫ Procesul unui complot ▫ Răspuns lui Argetoianu ș.a. ▫ Dificultățile investigațiilor
 ▫ Răspunderea partidelor politice ▫ " Polițele " către Nae Ionescu
Al.Mavrodi ▫ Titulescu și procesul de la Curtea Marțială
 Gr.Iunian / **Virg.Madgearu** / Replici / 6 mart.'34 ▫ Respinge acuzațiile
 ▫ Desființarea stării de asediu ! ▫ Nae Ionescu și Restaurația
- 47.. **N.Iorga** , întrebare : arestarea lui **Nae Ionescu** ;**procesul G de F ; Senat** , 6 mart.'34
I.Inculeț (ministr.Interne) -răspunde
48. **Vasile Marin** , **Crez de generație**, Colecția " Europa, Munchen, 1977 ,
 / Interzicerea Gărzii / Represiunea / asasinarea lui Duca / Represiunea /
 / abuzurile și ilegalitățile : Guvern, Poliție, Justiție / simulacru de proces /
 ▫ Scrisoare către Iorga ▫ Scrisoarea către Grig.Iunian ▫ Scrisoare către Charles Maurras .
 Vezi fișier **Garda de Fier III** (dec.'33- ian.'34) și **Garda de Fier I, VII** (scrierile legionare)
C.Z.Codreanu,Scrieri,documente . "Din luptele tineretului român".1919- 1939. Antologie Sfințescu
 ▫ **I.Gh.Duca.**('33)
Corneliu Zelea Codreanu , **Circulări și Manifeste** , ed. V , Munchen , 1927-1938 ,
 (9.) **C.ZC.** / 10 dec. 1933 , ▫ **Ordin**
 (10) **C.ZC.** / dec.1933 / înainte de Crăciun / ▫ **Circulară**
49. **Eugen Titeanu** (raportor Răspuns la Mesaj) , discurs conclusiv, **Cameră**, 6 mart.'34
 ▫ Cauzele înfrângerii PNTJ în alegeri ▫ Partidele "restabilizării " : PRTJ, PTJ, Un.Agr.
 ▫ Concurența nelegală în alegeri ▫ Partidele "naționaliste " : PNA, LANC ▫ Concurența nelegală în alegeri
 ▫ Concluzii alegeri ▫ Declarația PNTJ ▫ Administrația PNTJ ▫ Regiile autonome ▫ Administrația PNTJ
 ▫ Finanțele publice ▫ Regimul PNTJ ▫ Armata ▫ Politica industriei "parazitare " ▫ Stat țărănesc ?
 ▫ Stat al armoniei sociale ▫ Apel la clarificare ideologică ▫ Apel la poliție etică ▫ Invitația la rotativă a PNTJ
 ▫ Luptă politică leală , adversari - nu inamici ! ▫ Ministerul de Externe ▫ Nicolae Titulescu
 ▫ Naționalismul PNL ▫ Destinderea . ▫ Armistițiu politic. ▫ Generația tânără.
 ▫ PNL - burghezia - elitele ▫ Tineri - bătrâni
50. **Ion Nistor** (ministr.secretar de stat) , discurs conclusiv, **Cameră**, 6 mart.'34
 ▫ **Legiferare** , Senat , 6 mart.'34 Vezi **fișier Legislație**
 a)ministr. Industr. , **N.Teodorescu**, prelungirea Legii **încurajarea industriei naționale** (1912)
 b)ministr. Interne , **I.Inculeț** , modificarea Legii **administrației locale** (1929)
Vezi fișierul următor ...
-

Rotativa guvernamentală

PNȚ / PNL

A. Criza de guvern. Căderea gov. Vaida/Guv. IG Duca

Vezi la [fișier Guvern VI](#)

-Calendar

("Dimineața", 8-13 nov. '33)

7 nov.: **Vaida și Madgearu** - audiență la rege, la Sinaia. Vaida ar fi cerut **modificarea Constituției**; presupus **dezacord Rege - Vaida**

10 nov.: **Titulescu** în audiență la Rege; se vorbește de aducerea lui IG Duca.

12 nov.: Întrevedere **Vaida - Titulescu**; dezmințire conflict;

14 nov.: **IG Duca** însărcinat cu formarea guvernului.

Intenționează să ceară **colaborarea cu Gh. Brătianu și Oct. Goga**.

-Consultările

(rev. "Parlamentul românesc", 19 nov. '34)

În virtutea prerogativelor regale, **a fost dizolvat Parlamentul**, și a fost însărcinat cu formarea **guvernului, IG Duca**. Apoi **Regele** a chemat pentru consultări, șefii de partide care au recomandat:

-Iorga:

a) să fie chemat **IG Duca** - dacă este vorba de partide.

b) să fie chemat **un magistrat sau general** - dacă este vorba de făcut alegeri;

c) să fie chemat "un om adevărat" -

dacă Regele își asumă responsabilitatea și tot riscul

-Averescu: a ținut un expozeu despre sit. politică a țării;

-Argetoianu: a cerut **guvern de alegeri**;

-Goga: A expus **programul PNA** și de ce **nu poate colabora cu Duca**;

-Lupu: A pledat pentru **guvern de alegeri**;

-Iunian: a recomandat **guvern de coaliție**, cu oameni noi;

-Gh. Brătianu: "paraponisit", a declarat că este **mâhnit** că a fost adus la un guvern **un "fals" partid liberal**.

B. Retro'-atitudinea PNL, la rotativele precedente

(1931 - Iorga, 1932 - Vaida) **LD**: revezi fazele respective. **Completează cu memoriile lui Carol**. Încearcă să recompui situația lui Carol, silit, până la urmă, să-l cheme la putere pe Duca.

Fără speculații .ca fapt de destin politic.

/iunie '31: **Alex. Topliceanu**, la demisia lui Maniu, estima faptul că singurul capabil să-și asume răspunderea guvernării era PNL, cu programul pe care îl are, cu disciplina și cu coeziunea în jurul șefului.

/3 dec. '31: **Duca**, într-un discurs nimicitor contra gov. Iorga, declarase **lupta hotărâtă a PNL** pentru a ajunge la guvern și a scoate țara din situația grea. La somarea "majorității" de a da soluții, **CIC Brătianu** spuse: **"Când vom fi acolo, pe banca ministerială, vom da soluțiile"**

/31 aug. '32: **Duca** parcă somează pe Rege să-i încredințeze guvernarea:

<Nu vă putem da aprobarea noastră, nici pentru felul cum ați venit la guvern, nici pentru felul cum ați făcut alegerile, nici pentru felul cum vă înfățișați astăzi pe banca ministerială (ilaritate la PNȚ) nici pentru felul cum înțelegeți să guvernați, și în ceea ce privește programul, și în ce

privește metodele dvs .>

<Veți avea **opoziția noastră necruțătoare** inspirată din două credințe : de credința că numai acesta este mijlocul adevărat de a servi interesele țării , **scurtînd cît mai mult guvernarea dvs .** (aplauze la PNL) și, în al doilea rînd,că mîndri de trecutul nostru, conștienți de puterea noastră actuală, încrezători în viitor,să rămînem ceea ce suntem în conștiința publică : **speranța , suprema speranță a unui popor sărăcit , desnădăjduuit și adînc îngrijorat "**> (aplauze îndelungi la PNL)

/22 aug.'32 : **lamandi** aprecia că PNL-ului i se **cuvenea guvernarea din 1931 :**

"Avem un program de guvernămînt care înfățișează pentru toate chestiunile , soluțiile cele mai potrivite cu nevoile țării.Noi am mers întotdeauna pe linia unui realism nedesmințit, călăuziți de o luminoasă credință în misiunea noastră reparatoare. De aceea am rezolvat prin măsuri chibzuite, deziderate adesea quasi- revoluționare , asigurînd în vremuri de mari frămîntări , țării , o dezvoltare pașnică și prosperă , la adăpostul oricăror primejdii " (aplauze la PNL)Se va vedea , încercînd, că **și astăzi , PNL se găsește în posesiunea acelorași mijloace salutare** , de a-și servi țara, ca și în trecut >(aplauze la PNL) [-----] Cum , d-lor, **nu vedeți ce reprezentăm noi ? [...]** **Avem deasupra noastră, a tuturor , pe omul care a înfățișează o ascensiune determinată de strălucita sa activitate , pe omul care își datorește situația sa , nu înfîmplărilor, ci muncii și talentului său, puse în serviciul țării , cu tenacitate și dezinteresare, în văzul tuturor,timp de aproape 30 de ani, îl avem pe ilustrul bărbat de stat Ion G.Duca** (aplauze prelungite la PNL) **căruia nu-i puteți contesta nici dvs. , de aici, și nu-i poate contesta nimeni,dreptul de a-și spune cuvîntul ,cu fermitate și cu prestigiu , în toate problemele care privesc România, la a cărei consolidare el a contribuit într-o măsură atît de covîrșitoare .**(aplauze prelungite la PNL) [-----] **Cînd cineva a avut cinstea să fie aproape 12 ani ministru, și să fie chiar și astăzi , omul , din toată țara românească , din cei 18 milioane de români,care a stat mai multă vreme pe banca inisterială , da, știe foarte multe lucruri [-----]Cu un asemenea conducător, cu o asemenea organizație, cu asemenea mijloace , cu asemenea ideologie, și cu asemenea hotărîre de luptă, credeți d-voastre că poate exista forță care să întrerupă sau să suspende , să zădărnicească sau să nimicească acțiunea noastră năvalnică pe drumul biruinței ?**

Credeți d-voastră că drumul nostru , liber de astăzi înainte, [...] poate fi barat de adversități înfîmplătoare [aluzie la Carol] , de combinații oculte de meschinării neputincioase ? "

(aplauze la PNL) >

/31 ian.'33 :**Duca**, în discursul la revenirea lui Vaida la șefia guvernului :<**Nu aveți decît un singur lucru de făcut, pentru dvs și pentru țară : Să plecați ! Este singura soluție compatibilă cu demnitatea dvs de partid, cu interesele reale ale țării. Atitudinea PNL nu se va mai schimba pe această problemă.**>

/3 febr.'33 : la introducerea stării de asediu,**IGDuca, Goga, Iunian,Lupu, Lot.Rădăceanu, CZCodreanu** ,de pe poziții și pe tonuri diferite ,**cereau plecarea PNT de la guvern** &mart- sept.'33 : la întruniri,ședințe CC al PNL, în cercurile de studii ,se cerea **plecarea lui Vaida și aducerea PNL la guvernare** .

C.Criza guvernamentală. Consultări, ipoteze, căutări ,9 nov.'33

Facla

("Facla" , an XII, nr.838, 10 nov. ' 33 ; " Universul" an 50, nr 309, 11 nov.'33 ; "Parlamentul românesc", an IV, nr.28, 19 nov.'33)

[LD :Vezi fișierele precedente :**PNT, PNL , Germani , Guvern Vaida , etc etc.**

/Delegația Permanentă PNL în ședința din 28 oct.'33,proclamase „**rezistența cetățenească "** împotriva guvernului și convocase **Marea Adunare "de răsturnare"** –București , pentru 15 nov.'33,paralel cu **deschiderea sesiunii parlamentare ordinare ;**

/La Sibiu : **victoria hitleriștilor** la alegerile Sfatului orășenesc săsesc , 9 nov.'33

/La Ministerul de Interene , **Armd.Călinescu**,ținuse mai multe consfătuiri cu conducătorii serviciilor de **Siguranță și Poliție**, în care recomandase măsuri pentru combaterea extremismului de dreapta ,care prinsese teren în special în Basarabia și Bucovina...

/Iar la PNȚ... de multă vreme **Maniu cerea retragerea de la guvern**, iar **Mihalache**, sub diverse presiuni și alt p.d.v., balansa LD .Concluzie fermă : atmosfera fusese tensionată , confuză tot anul 1933 . Autoritatea era scăpată de sub control . Limbajul presei era agresiv și insinuant .

"Facla " / 10 nov.'33

#Guvernul Vaida demisionar !

[LD : "Facla" era un ziar "de stânga" ,pro-PNȚ , adversar înverșunat al PNL -Duca]

"Facla" a fost singurul ziar care anunțase **pe 9 nov. demisia guvernului și deschiderea succesiunii** (care se va confirma după audiența lui Vaida la Rege)

Guvernul a căzut sub greutatea **acuzăției că nu mai poate menține ordinea publică**.

Ceea ce a impresionat profund "factorul constituțional" , a fost **extinderea luată de acțiunile**

partidelor de dreapta ."Picătura care a întrecut paharul , a fost **succesul hitleriștilor**

la alegerile pentru **Consiliul național sășesc**, care a avut un ecou extraordinar în străinătate.

Membrii guvernului Vaida au avut diverse întrevederi - Vaida -GGMironescu -Armd.Călinescu

-Popovici - C.Angelescu (BNR) ; Vaida - Titulescu ; Vaida - Madgearu Mirto -Tilea ;

Au decis :convocarea Biroului PNȚ , fiind așteptat Mihalache ;convocarea imediată a

președinților celor două Camere , Cicio Pop și Costăchescu ;o ultimă ședință de guvern ,

înainte de prezentarea lui Vaida la Rege ;așteptarea hotărârii Regelui de a rămâne la Sinaia

sau a reveni la București.

.....Conform uzanțelor parlamentare , **probabil Vaida va recomanda Suveranului ,un guvern**

liberal, partidul parlamentar cel mai puternic din opoziție.

Duciștii aveau 28 de mandate iar georgiștii 14;împreună 42 .Numai că era puțin probabil

împăcare acestora Celelalte partide : 13 (lupiști) ,12 (cuzziști) , 8 (gogiști)

"Facla" / 10 nov.'33

#Tabăra liberală:duciștii /georgiștii

[LD : începea febra presupunerilor , a zvonurilor , a formulelor , care făceau "deliciul" dintotdeauna al scenei politice,și deci și al presei . Eu notez doar o parte din ele care au avut fie confirmare ulterioară , fie au avut oarece semnificație.]

În cercurile politice criza este privită cu mult calm.Excepție fac **liberalii duciști care speră să**

succeadă la guvernare.Mareșalul Averescu este plecat din București ;**George Brătianu** este

la Rătești ;ceilalți șefi de partide stau în expectativă.În momentul în care **se discută**

succesiunea lui Vaida (care e obosit de a mai servi ca " topor de oase " în toate ciudățeniile și

fantasmagoriile de la noi) ;când se preconizează ca "**legatar universal**" **IGDuca ;numele unui**

om flutură pe toate buzele : George Brătianu !Nu poate urma decât un partid puternic , nu o

jumătate de partid !"**Numai împăcarea** cu partidul tânăr și viu al d-lui George Brătianu ,

poate infuza guvernului liberal de mâine **vigoarea necesară unei guvernări**.

Și, mai ales ,**numai girul moral și prezența d-lui Brătianu poate garanta Coroana**

împotriva **apucăturilor subversive a unui partid de uzurpatori : iberalii duciști "**

"Facla" / 10 nov.'33

Universul

#Guvernarea Vaida

[LD : "Universul",ziar pro-liberal ;acordase spații largi întregii acțiuni întreprinse de PNL , vizând răsturnarearegimului național-țărănist ;

"Țara a fost ,în sfârșit, **liberată de teroarea demagogiei național-țărăniste**.Este atât de mare

bucuria ,că manifestarea ei se încearcă încă în forme timide ,ca atunci când te copleșește **un**

noroc imens și neașteptat .Opinia publică încă nu-și revine din uluiala primei știri și nu-i vine să

creadă că a fost **mântuită de coșmarul guvernării actuale** .Și totuși, s-a sfârșit .A trebuit ca

prăpădul să ia forme catastrofale ,ca d.Vaida să poată înțelege - după ce factorul constituțional

i-a arătat realitatea așa cum este [-----] S-a întins **atât de mult pesimismul asupra sufletelor**

care desnădăjduiseră că se mai poate îndepărta **calamitatea** , că nici azi nu se poate înveseli

îndestul de cele petrecute .

▣Guvernarea așteptată

Consecințele guvernării de cinci ani a **țăranștilor** au fost rezumate [---]

Guvernarea care vine trebuie să risipească resemnarea [-----]Guvernul care vine trebuie să nu facă **nici o cecesiune idealului de moralitate** cerut de o țară întreagă [---] Țara are dreptul să ceară **sanțiuni** , pentru că numai astfel va fi regenerată .[-----] trebuie **reîntronată autoritatea** , azi în destrămare ,și **pus capăt anarhiei** care îmbracă formele cele mai grave și mai felurite .[-----]Iată de ce cerem guvernului care vine ,**să debuteze printr-o energie sălbatecă și o nemiloasă operă de purificare** .[-----]

Autoritate , energie de fier, și sanțiuni cât de aspre , să fie lozincă și realitate ."

#Partidele politice și criza

[LD."Universul " nu făcea excepție de la "febra" săptămânii Revezi vara 1933, când majoritatea partidelor opozante cereau plecarea de la guvern !]

Oficial, partidele nu și-au fixat atitudinea, așteptând consultările .Totuși, din presa partidelor , se detașează unele opinii și atitudini previzibile.

"Îndreptarea " ,oficiosul P.P. -Averescu scrie :< **Mareșalul Averescu** [...] a avut și de data aceasta **intuițiunea clară a evenimentelor** și a fost **pătruns de un mare simț al realităților**.

Președintele nostru **a subordonat reluarea activității politice de deschiderea a Parlamentului** , convins fiind că evenimentele vor aduce atunci în discuțiune chestiuni de o mare însemnătate politică, asupra cărora **Coroana nu va fi de acord cu guvernul**.[----] Președintele partidului , cu acel mare simț al realităților ,știa că **redeschiderea Parlamentului va marca o dată fatală pentru regimul acestei asociațiuni de oameni care au stăpânit țara fără dreptate, fără cinste, fără pricepere ,fără sentimentul răspunderii și fără rușine .**

Criza politică s-a declarat .[-----] **Coroana** nu trebuie influențată în prerogativele ei de a numi pe miniștri [-----] **să așteptăm în liniște și cu nădejdea că soluțiunea** ce se va da crizei va corespunde intereselor naționale și generale ale Statului român.>

"Viitorul " ,oficiosul PNL : < Opinia publică a primit cu **sentimentul unei adânci satisfacții** retragerea cabinetului Vaida, echipa ultimă de guvernare a unui regim nefast care a **acumulat** [-----] **tendințele de distrugerea statului, inaugurate de PNȚ .>**

"Neamul Românesc " , ziarul PND -Iorga : < Criza de guvern s-a produs.După credința noastră , **soluția nu poate fi decât una : un guvern liberal**.În câteva zile , noua formațiune va fi constituită. **Parlamentul nu se va mai deschide.Noile alegeri vor urma** spre mijlocul lunii viitoare , iar bugetul va trece prin Corpurile Legiuitoare , poate în ultimele zile ale anului [-----]

Privind înapoi , spre ceea ce a putut realiza guvernele național-țărăniste [-----] ajungem la încheierea că **partidul condus până mai ieri de marele doctrinar de la Bădăcin** , și de curând de noul șef actual, s-a zbatut în convulsii permanente , și **a acumulat un pasiv considerabil**.>

"Epoca " -oficiosul P.Conservator -Gr Filipescu :<**Noul guvern trebuie să readucă siguranța astăzi absentă, încrederea risipită** [----] **o singură scântee ar aprinde focul** >

" Țara Noastră " - oficiosul PNA -Goga :<Guvernul național -țărănesc și-a dat duhul.

Sub propriile **păcate , acest regim de incoerență și cinism**, cade înfrânt , **în disprețul și ura generală**.[-----] Azi moare prin propriile păcate ; prin propriile suficiențe , care au inaugurat **cea mai neagră perioadă din politica românească .>**

[LD este necruțătoare cu Virgil Madgearu, pentru care folosește un limbaj insultător ,de mahala]

"Parlamentul Românesc "

#Guvernul Vaida

"Un guvern care **s-a menținut prea mult , fără nici o justificare , fără nici o pudoare** , în fine a dispărut. Mai întâi că **nu era un guvern** [-----] Apoi din cauza **incapacității dlui Virgil Madgearu care a încurcat finanțele** și a spulberat încrederea contribuabilului și a străinătății și a izbutit să supere pe toată lumea.[----]**Oricât de cravașat ar fi ieșit d.Vaida, epava pe care a fluctuat dar nu a mers decât ca bietul rac**, d-sa nu are dreptul să se plângă.Singura sa ieșire nu poate fi alta decât **să se retragă la Valea Seacă și cenușă pe**

cap. Ce a căutat aceea a găsit. Noi i-am spus-o acum o lună, la Călimănești.
"Rivalul" de la Bădăcin îi deplânge azi soarta , ca un alt fel de prieten."

▪Speranțe și previziuni

Anxietatea care a precedat însărcinarea lui Duca de a prezenta lista noului cabinet, **a fost extremă**. Nici când Piața Palatului Regal nu a arătat aspectul de zi și noapte al unei **mulțimi care nu mai voia nimic decât să afle cu o clipă mai devreme decizia Suveranului**. Și când aceasta s-a produs, ea a venit ca **o formidabilă ușurare ,ca o eliberare , ca o destindere , ca o satisfacție**. Până și cei care pierduseră puterea se simțeau fericiți că scăpau de o povară ce îi depășise .

"**Noi credem** , în modesta noastră obiectivitate , că **acest guvern prezidat de IG Duca este menit să împlinească cel dintâi sub domnia Regelui Carol II ,o întreață legislatură , să modifice legea electorală** - desființând prima și **introducând scrutinul uninominal și garanții legale de libertatea alegerilor** care ar urma să se facă în anul **1938 , pentru modificarea Constituției "**

Criza guvernamentală ,9 - 13 nov.'33

Guvern IG Duca .Alegeri .14 nov.- 29 dec.'33

1.)Constituirea guvernului IG Duca , 14 nov.'33

("Facla" , an XII, nr.843, 16 nov.'33 + caricaturi ;
"Universul" , an 50, nr.314 , 16 nov.'33 + fotografiile "foto Julietta"
" Parlamentul Românesc" , 19 nov.'33]
[LD : **anume am ales aceste ziare, contra și pro PNL -Duca**]

"Facla"

/Conciliabule

[LD: Ziarul strecoară, cu perseverență, săgeți otrăvite , ironice , la adresa duciștilor, insistând pe declarațiile de la Restaurație. La proaspeții miniștri nu le dă numele întreg și pune niște supratitluri zeflemitoare]

-9 iunie 1930>**Duca jura** că **niciodată nu va contrasemna un decret în josul semnăturii regale**.

-14 nov.1933 :**D.Duca a jurat credință regelui Carol II**

-**Conciliabulele s-au dus la locuințele lui Duca și Dinu Brătianu**. Duca așternuse o listă pe care Dinu Brătianu nu voia s-o accepte, în special o persoană apropiată lui Duca , **Palaelibus** din dosarul cifrat al lui Seletzki .**D. Brătianu nu a reușit să-l impună pe Costinescu** ..

Ora 12.Duca a fost primit la Palat în a II-a audiență. A stat o oră și jumătate.Când a ieșit , a spus că **î s-a încredințat guvernarea**.

Ora 7. La Palat a venit **Dinu Brătianu** cu speranța să-l introducă pe Costinescu.Apoi guvernul a depus jurământul .**Au urcat treptele Palatului oameni care nu s-ar fi așteptat să fie vreodată miniștri sub Carol al II-lea !**

/Cabinetul :

IG Duca , președinte, fără portofoliu.(12 ani ministru , la diverse ministere , în trecut)

N.Titulescu - Externe (vechi)

Inculeț -Interne

Dinu Brătianu - Finanțe (nu va ramâne multă vreme)

G.Tătărașcu -Industrie
Dr.C.Angelescu - Instrucție (același portofoliu în guv. PNL din trecut)
Victor Antonescu - Justiție (ministr. de Finanțe în 16 / ț17;cu CICBrătianu la Conf. de la Paris
Cipăianu - Agricultură
Franasovici - Comunicații , lucrări publice

Gral Uică - Armata

Gral Paul Angelescu - fără portofoliu

Al.Lepădatu - ministrul Ardealului (șeful org.ardelene a PNL)

I.Nistor - ministrul Bucovinei (șeful org.bucovinene , a PNL)

Subsecretari "fără pată , fără plată"

Iamandi (Interne) , **Iuca** (Interne) , **V.Slăvescu** (Finanțe) , **Savel Rădulescu** (Externe- vechi)

N.Maxim (Muncă) , **Popescu-Necșești** (Industrie) , **Asan** (Industrie) **Manolescu-Strunga**

(Domenii) , **M.Negură** (Domenii) , **Cristu Simionescu** (Finanțe) , **R.Irimescu** (Aer- vechi)

Toți aceștia vor funcționa fără plată [?!]

A început cascada numirilor :

Sergiu Dimitriu - secretar general la Interne ; **Petre Gîiață** - secretar general la Instrucție ;

S-a anunțat crearea a 3 ministere noi (pe viitor) :

[LD : deci era preconizată desființarea miniștrilor provinciali]

Ministerul armamentelor și munițiilor - **gral Paul Angelescu** ;

Ministerul Minorităților - **I.Nistor**

Ministerul Cultelor - **Al Lapedatu**

Noii miniștri vor fi instalați în prezența foștilor miniștri PNT .

"Universul "

▣ Noii prefecți

[LD : asta presupune că lista puterii locale- 30 de prefecți ! - era deja pregătită !

Mai urmau unle județe .]

Ministru de Interne **Inculeț** , a făcut primele numiri :

dr.Ion Grozea - Arad

av. Ion D.Ghinescu - Argeș

Leonida Dumitrescu -Bacău

prof.Vasile Ciurea - Baia

Emil Catel - Bălți

Th.Cricopol - Cahul

Enric Voinescu -Caliacra

Pavel Liuba - Caraș

C.Dănescu -Dâmbovița

Valeriu Petrovici -Dorohoi

Tașcu Pucerea -Durostor

Ion Bârsan - Făgăraș

dr.H.Hasnaș - Gorj

Marin Florescu -Hotin

Romulus Miocu - Hunedoara

Eduard Lăzărescu -Iași

Ion Tomov -Ismail

Iulian Predescu - Mehedinți

D.Nacu - Năsăud

Const.Roșca - Orhei

I.Coșăreanu - R.Sărat

dr.I.Bădărău - Roman

Mihai Gurzău - Sălaj

N.Regman - Sibiu

Al.Mihăilă - Soroca

Victor Știrbeț - TârnavaMare

Nic.Teodorescu - Tecuci

Dimitrie Nistor - Timiș -Torontal

Eug.Băcescu - Vâlcea

Anghel Rădulescu -Vlașca

Gh.Vântu - Cernăuți

"Parlamentul românesc"

▣ Guvernul Duca

[LD : portrete -caricaturi în peniță : **Inculeț**, **Iuca**, **Iamandi**, **gral Uică** și **Al.Angelescu**,

Radu Irimescu]

După aproape 3 ani de șefie a PNL și 5 ani de opoziție, **al 5-lea șef al PNL** a preluat guvernarea.

Nici unul din predecesori n-a avut atâtea vrăjmași, atari adversități și greutăți.

Aduce în fruntea țării **munca, meritul, talentul , cultura** ; cunoașterea **treburilor interne ,**

a politicii externe , tact și experiență politică, probitate și autoritate morală.

Este " **ultima rezervă** " ce trebuie țării ca să se îndrepte .

I.Inculeț, fostul președ. al Sfatului Basarabiei , prin capacitatea sa politică și ministerială dovedită, și prin marea încredere de care se bucură ...

Prezența sa la Interne , este un "simbol de ordine "
Radu Irimescu - păstrat din vechiul guvern - a fost menținut la Aviație , ca specialist .

/Declarația lui Duca

"Colegii mei și cu mine **exprimăm Majestății Voastre mulțumirile noastre recunoscătoare pentru încrederea ce ne-ați arătat-o** și o asigurăm de **întregul nostru devotament.**

Ne dăm cu toții seama de greutatea deosebită a sarcinei ce ne-ați încredințat.

Trecem prin vremuri grele , dar cu atât mai mult ne vom strădui din toate puterile noastre ca **să răspundem încrederii Majestății Voastre .**

" Știu că de obicei în asemenea ocazii se rostesc cuvântări mai lungi.Dați-mi voie să **închei însă cuvântarea mea** , fiindcă doresc ca din primul moment activitatea noastră să fie caracterizată **nu prin vorbe** ,de care țara este obosită,**ci prin fapte** , pe care ea le așteaptă cu înfrigurare.

"Să trăiți Sire și să dea cel Atotputernic ca Domnia Majestății Voastre să fie rodnică pentru România și plină de strălucire pentru Dinastia ei "(urale)

"Facla" / 16 nov.'33

/Discursul MSR

Rezervele Regelui față de guvern (**titrează ziarul**)

"Salutându-vă astăzi cu guvern constituit ,**nu-mi fac nici o iluzie** asupra **sarcinei aproape peste puterile omenești** care vă incumbă."Faptul că v-am încredințat dvs. această sarcină este **un semn că sunt hotărât să lucrăm în cea mai sinceră colaborare.**

"Sunt fericit că în această ocaziune ,domnul Președinte al Consiliului a găsit de cuviință **să rostească numai câteva cuvinte**, făcând aluzie la **un fel de a lucra**, pe care sper din tot sufletul că-l veți putea menține cu hotărâre și îndârjire .**Astăzi nu ne găsim în momentul vorbelor, ci ne găsim în fața faptelor** [----]

Sunt hotărât - și vă pot asigura de toată bunăvoința Mea - **de a lucra într-o strânsă colaborare și încredere** - încredere pe care o voi bizui ,**pe măsură ce trece timpul**,prin felul d-voastră de a lucra și prin rezultatele pe care le veți obține, atât pentru Țară cât și pentru Mine.

Căci o încredere care nu este bazată decât pe vorbe , **nu poate fi folositoare nici d-voastră nici Mie** ,ci încredere este numai aceea care **se bazează pe fapte reale și vădite.**

"Privindu-vă aici întrușiți și văzând în mijlocul dvs.pe mulți care aveți multă experiență de guvernare , sunt convins că **acest fapt se va împlini , așa cum doresc și îl visez Eu.**

În acest gând vă salut și cred că cea mai bună urare , pe care pot să o fac guvernului în această seară , este **spor la muncă pentru progresul și binele țării. "**

/Consfătuire la casa Duca

Fericiții purtători de jobene și portofolii ministeriale, s-au întrunit la locuința dlui Duca ,într-o primă consfătuire.Consfătuirea a durat puțin.Cei de față au constatat că sunt la putere și au urat d-lui Duca putere de muncă pentru salvarea țării.

/Cuvântarea lui Duca la Radio

"Allo , Radio București ,aici Duca ! "

La ora 11 , dl Duca a luat loc în fața microfonului și a vorbit țării.

A spus că e plin de griji și sigur de reușită. Din str.Berthelot ,d.**Duca a vorbit** pe 394 metri lungime de undă ,**Capitalei , țării , Europei , și lumii întregi,emițând bucurie până la exuberanță și preocupare de treburile publice până la suferință.**

A fost frumos și a plăcut ascultătorilor."

("Parlamentul românesc ")

"Universul "

/Comentarii "Le Temps"

[**LD Atenție ! Foto clare : Tătăărăscu, Lapedatu, Franasovici, Cipăianu, Dimitriu, gral Paul Angelescu, Savel Rădulescu, Vict.Slăvescu, Manolescu -Strunga, George Assan]**

Paris, 14 nov. "Rador" :

<Cu d.Duca și cu reînțoarcerea la putere a liberalilor , o nouă experiență începe ,plină de fâgăduinți. [-----] Liberalii români au trecut probele .Marea amintire a lui Ion Brătianu salvgardează la liberali tradițiile ,care răspund sentimentelor adânci ale poporului .[-----]

<Ei dispun de cadre administrative formate la școala epocii dificile de după război ;au în materie de politică externă o doctrină limpede , care se rezumă în fidelitatea alianțelor și respectul tratatelor și acordurilor existente.[-----]

Gubernând cu prudență și fermitate , le va fi posibil să risipească repede starea de neliniște provocată în regat de **agitația unor elemente** care,inspirându-se din ce se îndeplinește în acest ceas în alte țări , în care spiritul ,pozițiile și interesele sunt cu totul diferite de ale României , își închipuie că deslănțuirea patimilor , sub imperiul câtorva formule absolute ,ajunge să creeze un guvern tare .[-----]

<O Românie tare și sigură de ea însăși este un **factor esențial al ordinii în Balcani și în Europa centrală** .D.Titulescu a făcut deja mult, de când a luat direcția Afacerilor Străine la București ,pentru a asigura radiarea influenței române acolo unde ea se poate exercita cât mai util .<Un cabinet liberal prezidat de Duca și o guvernare în spiritul constituțional cel mai sănătos, vor da acestei politici externe **armătura solidă internă** de care ea are nevoie pentru a produce toate efectele sale. >

Formarea gov.Duca / 14 nov.'33

---

2)Partidele și noul guvern, 15 nov.'33

("Universul" , 16 nov.'33)

Iorga :

"Ca guvern de partid, e cel mai bun pe care-l puteam avea.Dincolo și după dânsul nu se mai poate un alt guvern de partid .

Aceasta este ultima rezervă care intră în focul cumplit "

O.Goga :

"Nodul gordian al **încurcăturilor financiare** cere o soluție netedă, tranșantă..Guvernul care va lua în primire **oribila succesiune a d-lui Vaida** ,va avea de luptat cu **mari greutate materiale**.Va trebui să rezolve chestiunea, lăsată baltă ,cu **Conversiunea**.[----]

Ideea de autoritate a ajuns în scădere îngrijorătoare .

Ideea națională a fost abandonată.

Ideea morală s-a pomenit detronată.

Prestigiul autorității nu mai există [-----] "

Gh.Brătianu :

A făcut declarații împotriva noului guvern.

Declarații / 15 nov.'33

3.)O.Goga și Gh.Brătianu :respingerea colaborării cu gov.Duca, 9-14 nov.'33

("Dimineața" an 29, nr. 9658, 17 nov.'33 + foto Goga și Gh.Brătianu)

[LD : încerc să fiu cât mai obiectivă. De aceea reproduc toate vorbele acestor adversari ai lui Duca. Este f.greu să nu iau în considerare consecințele acestor orgolii și veleități .Mai ales că din aceste fire de intrigi s-a țesut pânza de păianjen care îl va transforma pe Duca în victimă.]

Primul mandat primit de Duca de la rege,era de a alcătui **un guvern de colaborare cu partidele lui Goga și Gh.Brătianu.Ambii șefi de partide au refuzat colaborarea solicitată de Duca**.După trecerea crizei și alcătuirea guvernului monocolor Duca,cei doi au ținut să explice, în declarații de presă,motivul refuzului

a) Octavian Goga :

[LD:după trei ani de așteptare a răsplății pentru poziția avută la Restaurație, Goga nu-și ascunde desamăgirea resentimentară față de Duca. Cu Gh. Brătianu (dizident pe aceleași considerente) , da, ar fi acceptat o colaborare]

"În ceea ce privește **rolul meu în rezolvarea crizei actuale** , mă cred dator să fac o relatare sinceră , fiindcă numai oglinda reală a celor petrecute poate da opiniei noastre întreaga măsură a neașteptatei deslegări la care s-a ajuns.

/Prima audiență la Rege

"**Chemat fiind la MSRegele** , mi s-a pus problema colaborării la guvern cu partidul liberal. Am răspuns că **sunt gata să dau sprijinul meu** , după examinarea unor chestiuni de program. **Mi se pare însă exclusă posibilitatea ca MSRegele să acorde încrederea Sa d-lui IG Duca** , care, pe urma **cunoscutelor declarații de la 8 iunie 1930** , politicește și moralicește **s-a prezentat lumii românești ca dușman fățiș al Coroanei.** **O asemenea soluție** , am spus eu, **ar fi dincolo de ordinea etică** n-ar putea fi înțeleasă de nimeni , **ar aduce o gravă știrbire a prestigiului regal** și ar trece în opinia publică sugestiunea paradoxală că, **pentru a deveni sfetnic al tronului, trebuie să fi fost mai întâi detractorul lui.** Am exprimat părerea că , **întrucât s-ar mai urmări** , conform unor discuții anterioare , **ideea reunirii celor două ramuri liberale** , sub conducerea unui personaj **fără țară în trecutul lui** , n-aș vedea un serios obstacol pentru a urma dorința M. Sale ."

/Convorbirea cu Duca

" A doua zi dimineața , **am avut vizita d-lui IG Duca** , care mi s-a înfățișat ca trimisul Regelui, însărcinat **să încerce formarea unui guvern de colaborare** cu d. George Brătianu și cu mine. Din primul moment , mi-a declarat că, pentru a-și îndeplini mandatul, crede absolut necesar să pună în discuție **deosebirile noastre de program** , cari trebuiesc înlăturate."

-<Manifestările d-tale de naționalism intransigent din ultimul timp - mi-a spus d-sa - nu pot fi puse de acord cu programul meu . Atitudinea ce ai luat împotriva străinilor din țară , aparențele de antisemitism , unele tendințe de modificare a Constituției , hitlerismul...>

"Consternat, firește , de acest limbaj insolit i-am pus întrebarea :

Ce crede d-sa că ar trebui să fac pentru a nu-l stânjeni în programul său de guvernare ?

-< O retractare pe toată linia ! > mi-a ripostat îndrăznețul meu oaspete .

Hotărât să împing până la absurd politeța mea de amfitrion, l-am invitat să precizeze , indicând din discursurile mele pasajele încriminate . D-sa, evitând un răspuns, a insinuat că **și d. Titulescu a rămas mirat de atitudinile mele după călătoriile la Roma și Berlin.**

[Atenție LD la afirmația lui Goga !]

"Arătându-i în treacăt că **am făcut aceste drumuri cu știința și aprobarea MSRegelui** i-am cerut să lămurească cam ce greșală ar fi să risipească " retractarea" mea ?

-<Întreaga atmosferă de naționalism intransigent dimprejurul dumatăle > a exclamat tranșant d. IG Duca.

"Riposta mea a fost simplă , că atmosfera aceea durează cam de vreo 30 de ani, și că o astfel de discuție mi se pare cu totul inoportună. [---] i-am declarat că va primi răspunsul meu în cursul zilei , după ce **voi pune în cunoștință pe MSRegele** asupra întregii chestiuni."

[Atenție LD la Titulescu !]

... Între timp a vizitat pe Titulescu care **"mi-a desmințit afirmațiunile d-lui Duca"** , spunându-mi că **n-a avut nici un rol în rezolvarea crizei recente** .

/A doua audiență la rege

[LD :dec.2006. După știința mea, aceste "însemnări" ale lui Goga n-au ieșit încă la iveală !]

...A avut **a doua audiență la MSRegele.** Sunt satisfăcut de a fi dat Coroanei toate lămuririle vorbind răspicat și atrăgând atenția asupra tuturor consecințelor . **Mă conformez obiceiului de a nu da publicității această convorbire ; ea rămâne însă în însemnările mele ca o pagină de zguduitor dramatism, menită să vadă lumina zilei sau după moartea mea , sau după potolirea gravelor convulsioni în care prevăd că se angajează țara"**

#Guv.Duca=guv.forțelor oculte

"Guvernul d-lui IG Duca s-a zămislit sub imperiul unor forțe oculte de dinăuntru și din afară , fără a mi se putea justifica cu un argument serios venirea lui. Suntem dincolo de logică, ca în tragediile grecești, și dincolo de morală , ca în zilele de cea mai nesăbuită aventură de pe vremea Renașterii . Cine a hotărât aici și după care perdea ? Iată întrebarea ! [----] Cred că istoria țării a intrat într-o perioadă nouă, ale cărei întrebări, din ce în ce mai penibile, se vor înfinge tot mai adânc în conștiința publică. [---]

N-am fost ascultat sus , plec deci acolo jos, să vorbesc cu cei mulți "

Goga / 17 nov.'33

---

b) Gh. Brătianu

[LD : încerc să intru în profunzimea sufletului lui Gh. Brătianu, pe care îl admir, dar căruia nu i-am putut înțelege încrâncenarea cu care l-a atăcat pe Duca . Poate la 1930... să fi avut argumentul necesității restaurației . Dar în 1933 !? Deși nimeni nu pune astfel problema , să nu fie un **comlex** că era un Brătianu, din afara familiei Brătianu ? În orice caz, în epocă, cuvintele lui otrăvite au incitat , au împins, apoi au legitimat , gesturile scelerate ale dușmanilor lui Duca.

Chiar dacă ele conțineau o doză de sinceră îngrijorare pentru soarta Monarhiei și a României, el însăși , peste doar 5 ani , se va retranșa. Dar va fi , deja, prea târziu . Vezi Fişier PNL-2]

(I) Gh. Duca

" Guvernul d-lui Duca nu este guvernul partidului național liberal. Prin marii conducători care au stat în fruntea lui , acest partid se identificase cu o tradițiune care era pentru el o mândrie de cinste în viața privată , de demnitate în viața publică, de apărare statornică a prestigiului și independenței naționale." Guvernul d-lui Duca înseamnă **renegarea unui patrimoniu moral** , pe care **am astăzi și dreptul și datoria să-l păstrez neștirbit."**

Atitudinea celui care-l conduce , e cunoscută : ea a șovăit mereu , de trei ani, între **conspirațiune și servilism**. Mă voi opri întâi asupra modului în care **acel ce și-a încheiat cariera politică la 7 iunie 1930, a ajuns să fie însărcinat cu furnizarea guvernului."**

/Monarhie puternică și liberă!

"Nu de astăzi, nici de ieri, ci de doi ani încheiați mi-am arătat adâncă îngrijorare ca **să nu se întindă o pânză înșelătoare între Coroană și greutatele obștești**. De atunci am făcut să se audă un strigăt de prevestire : **el nu a fost ascultat.**

Am voit o monarhie puternică și liberă , liberă de orice asuprire , de apăsarea oricărui partid politic, începând cu partidul național liberal. Dar nu pot înțelege ca monarhia , instituție fundamentală a statului **să fie înrobite influențelor dosnice și interesate , prin mijlocirea și precupețirea cărora guvernul de astăzi s-a putut strecura în chip rușinos la cârma țării . "**

/Complicitățile liberal-duciste

"Din această complicitate rezultă : **ori guvernul a încheiat târgul cu oameni de afaceri** , pentru a împărți cu ei puținul care rămâne din sărăcia țării, **ori el a primit toate umilințele și toate echivocurile cu un gând ascuns de răsturnare a ordinii de Stat,** ce nu a părăsit nici o clipă pe principalii săi exponenți . [-----]

Dar mai am datoria să mai dezvălui și o altă latură a acestei guvernări.

Târguiala pentru a ajunge la cârmă nu s-a oprit la granițele țării.

Prin mijlociri ce le vom demasca, **s-a adus în cumpănă amestecul unor puteri străine , pentru a impune țării guvernul de astăzi .** [-----] Cu guvernul de astăzi, **ne întoarcem la vremurile în care dregătorii împărăției schimbau după placul lor domniile în țările noastre .**

Pentru a stoarce din sărăcia noastră **plata unor datorii cămătărești**, pentru a salva instituții falite , pentru a răsplăti prin afaceri oneroase serviciile aduse, **s-au luat angajamente și s-au făcut făgădueli.**

#Guv.Duca=guv.camarilei antimonarhice, antinaționale

Mulțimea miniștrilor și a subsecretarilor care se îngrămădesc să depeie un jurământ de credință ,pe care l-au respins atât de categoric acum trei ani,nu reprezintă o cârmuire național-liberală : este cel mult vorba de **guvernul unei camarile** care înstrăinează pe Rege de năzuințele și de nădejile acestei națiuni,**de un guvern al robiei economice și al amenințării străine.**" [-----]

În numele Partidului național-liberal desmint cu toată hotărârea svonul că ne-am retrage din lupta electorală "

Gh.Brătianu / 17 nov.'33

4.)Comunicatul "Uniunii ziariștilor profesioniști" ,23 nov.'33

("Universul " , 24 nov.'33)

#Suspendarea ziarelor"Calendarul " și "Mișcarea "

Guvernul a suspendat pe câte 15 zile cele două ziare , argumentând că **propagau idei menite să turbure liniștea țării."****Socotim rea măsura suspendării unor ziare.**Sunt destule texte în legile existente care pedepsesc pe cei care abuzează de libertatea scrisului, iar dacă procedura nu este destul de rapidă, guvernul nu are decât să vină -dacă socotește necesar - cu accelerarea judecății în materie de presă .

Suspendarea ziarelor nu servește deloc scopului urmărit de guvern și nu contribuie cu nimic la menținerea liniștii și ordinii în țară. "

«Comunicatul"Uniunii ziariștilor profesioniști"

<Uniunea ziariștilor profesioniști **sesizată de membrii ei** care lucrează la redacția ziarelor "Calendarul " și " Mișcarea" suspendate de guvern pe 15 zile,**socotește măsura** suspendării unor ziare **ca o gravă atingere a principiului libertății presei, a intereselor morale și materiale ale ziarelor și o lovitură dată breslei condeiului.**

Menține punctul de vedere al **răspunderii individuale** ,întrucât **legile țării prevăd sancțiuni** împotriva celor care ar abuza de libertatea scrisului.

Protestează împotriva perpetuării sistemului dăunător al **suspendării ziarelor** -sistem practicat , din nenorocire , și de guvernele precedente -și **cere guvernului intrarea în legalitate** și **renunțarea la un mijloc abuziv de oprimare " >**

Suspendare de ziare / 23 nov.'33

5.)Iași sub teroarea gardistă,25 - 27 nov.'33

Gardiștii de Fier au devastat orașul.

("Facla" , an XII, nr. 854, 29 nov.'33)

Vezi pe larg la fișierul Garda de Fier, III

«Măsurile guvernamentale

Bucureși, 27 nov.'33.

Reprezentanții ordinei publice au telegrafiat Misterului de Interne și Apărării Naționale .

/Dispozițiile Ministerului Armatei

Ministerul Armatei a dat dispoziții ca **ordinea publică din Iași** să fie trecută în mâna **comandantului Corpului IV armată, gral Dumitrescu** ,iar trupele , sub conducerea **comandantului Diviziei de infanterie , gral Ionescu .**

/Toată circulația a fost întreruptă :tramvaietele, mașinile, trăsurile, nu mai circulă ; orașul a fost ocupat de forțele militare ; pe străzi circulă cavaleria militară ; au fost aduși și jandarmi de la Chișinău.

/Comunicatul Ministrului de Interne

[**Cuiziții s-au metamorfozat în gardiști,comuniști și elemente dubioase !**]

...În seara zilei de **25 nov.** ,membrii **Gărzii de Fier din Iași** , care manifestau în centru Iașului, **au atacat cu focuri de revolver** organele însărcinate cu menținerea ordinii,rănind grav un plutonier de jandarmi.După aceea,**s-au retras și baricadat la sediul Căminului Cultural Creștin de la Râpa Galbenă** , de unde tot timpul nopții au tras focuri de armă asupra organelor polițienești și militare , aruncând asupra lor cu diferite obiecte din cămin.

...**26 nov.** :grupe de **manifestanți** au încercat în mai multe rânduri **să alunge forțele militare** ,spre a înlesni fuga celor blocați în cămin.Nu au reușit.

...**27 nov.**: grupul de simpatizanți , alcătuit în majoritate de **studenți legionar și elemente comuniste [?!?]** ,au încercat din nou să provoace **dezordini**.

S-au tras numeroase **focuri de revolver** și s-a aruncat cu **cărămizi și pietre** asupra trupelor. **Grupul de manifestanți a fost împrăștiat și ordinea restabilită.**

În dupăamiaza zilei , **un grup de legionari [?!?]** și alte elemente dubioase ,s-au dedat la **acte de dezordine** , pe câteva străzi,spărgând **geamuri la magazine și la locuința dlui Iamandi** . **Ordinea a fost restabilită, agresorii arestați .**

Bilanțul :5 **studenți răniți** ; **primul procuror** rănit cu pietre,de partizanii Gărzii de Fier; **Niță Costache** (casier la o firmă comercială) - **rănit, a încetat din viață.**

Localul Căminului - complet evacuat .

S-au arestat :115 persoane , în majoritate studenți ai Gărzii de Fier.

Iași / 25-27 nov.'33

6.)**Gh.Tătărăscu** (ministr.Industr.),declarații, Tg.Jiu, 26 nov.'33

("Universul " , 29 nov.'33)

26 nov.Vestea sosirii lui Gh.Tătărăscu la Tg.Jiu,a transformat **consfătuirea șefilor de organizații** într-o mare întrunire.**Dr.N.Hasnaș** , face onorurile de primire.

Tătărăscu / 26 nov.'33

▣**Intențiile guvernului.**

/**Cere funcționarilor un prinos de muncă și energie.**

/Promite respectarea **Statutului funcționarilor** - operă a PNL .

Le cere , însă :

a) În raporturile cu cetățenii **să fie omenoși ;**

b) **Să fie drepti** - pentru că nimic nu chinuște pe sătean , ca nedreptatea ;

c) **Să triumfe cinstea** - căci unde nu este cinste , nu este dreptate ;

/ În chestiunea **Conversiunii** , PNL promite ca, până la 1 martie (dată de prelungire a Moratoriului) să fie definitivată legea .

Gh.Tătărăscu / 26 nov.'33

7.)**Dizolvarea org.hitleriste săsești , 2-3 dec.'33**

("Adevărul" , "Dimineața" , "Universul" , 2-3 dec. '33)

▣**Pact electoral guvern+PNG**

[**LD : informațiile abundă dar sunt contradictorii ;tensiunile sunt f.mari ;surprind "oficialul",atât cât el este oferit .Vezi amănunte la fișier Germani]**

/**Condiționarea impusă de guvern**

Dnii H.O.Roth (președ. clubului parlamentar P.N.German) și Gaspar Muth (președ. Uniunii Germanilor din România) au dus tratative cu guvernul pentru un pact electoral. Din primul moment **guvernul a pus condiția ca sașii să procedeze singuri la dizolvarea Consiliului Național Săsesc, a Comisiilor județene și orășenești(alese săptămâna trecută)**

Această condiție guvernul a pus-o deoarece , grație unei campanii electorale deșănțate și teroriste,**candidații Partidului Național-Socialist** de sub "căpetenia" lui Fabritius ,cuceriseră

peste 70 % din mandate . **Reprezentanții germanilor au acceptat** această condiție, urmând să procedeze la dizolvare.

A doua condiție pusă de guvern a fost ca **nici unul din membrii batalioanelor de asalt să nu figureze printre candidați** .Deoarece **a fost admisă și această condiție**,a urmat ca HORoth și Gaspar Muth să continue discuțiile cu **IGDuca, I.Lapedatu și I.Nistor**, pentru a se stabili **lista definitivă a candidaților**.

/Consfătuiri și hotărâri săsești

Guvernul a început tratative cu reprezentanții germanilor, în vederea unui **cartel electoral**. **Prima condiție a guvernului : eliminarea org.național-socialiste** . **Reprezentanții sașilor au plecat la Sibiu** , pentru a clarifica lucrurile.

Consfătuirea reprezentanților sași ,condusă de H.O.Roth , a durat de la 10 dimineața până la 7 seara , când **HORoth a comunicat telefonic d-lui Lapedatu hotărârile luate**.Cum Lapedatu a cerut niște clarificări, a avut loc **o consfătuire restrânsă HORoth - F.Konerth - H.Konerth - Jikely** , încât a doua zi dimineața, la 10,au comunicat Bucureștiului hotărârile luate . Astfel a apărut următorul

«Comunicat oficial :

"Față de știrile apărute în ziare că guvernul ar intenționa dizolvarea organizației naționalist-socialiste germane din România,conducerea **Partidului German** ne comunică că **această organizație** ,ca și **partidul german însuși**, au dat asigurările cuvenite în sensul că **exclud orice nedumerire [LD :adică !?] ivită în opinia publică românească** referitoare la această chestiune.

În consecință, conducerea **Partidului German** ia următoarele **angajamente :**

- 1)**Dizolvarea** așa ziselor "*Selbsthilfemannschaften* " ;
- 2)**Controlul organizațiilor tineretului** de către **biserică și partidul german** ;
- 3) **Schimbarea denumirii** organizației național -socialiste în "*Deutsche Volkshilfebewegung in Romanien*"(acțiunea de promovare a poporului german din România)
- 4) **Suprimarea oricărei uniforme** sau port de uniforme ;
- 5)Pentru desemnarea conducătorilor organizației , se va întrebuiți **terminologia obișnuită "președinte" , "vicepreședinte" , "secretar"** etc.
- 6)**Contopirea grupărilor existente** cu organizația poporană , tradițională,până la 1 iulie 1934 .
Dispozițiunile punctelor 1-5 intră imediat în executare "

...Ce rezultă din comunicat ?

-Că hitleriștii au acceptat să-și dizolve organizațiile SA ;că au admis transformarea P.național-socialist,într-o "**mișcare de ajutorare a poporului** " , pusă sub autoritatea bisericii și a P.G. ;
că au hotărât **contopirea formațiunilor noi** , importate,în tradiționalul "*Partid poporan al sașilor*"
Rămâne de văzut cine va avea preponderență în partid.

/Candidaturile sașilor

În pactul guvernului cu germanii , **pentru sași se prevăd 5 locuri :**

Herzog - Sibiu;Hans Otto Roth - la Târnava Mare ;**Plattner** (dir. "Tageblat") - Târnava Mică
Arthur Connert -Bistrița ;**Fritz Connert** - Brașov

După cum se vede,**Rudolf Brandsch** a fost sacrificat.

Pactul electoral ,dizolvarea org.hitleriste / 2-3 dec.'33

8.)Dizolvarea Gărzii de Fier,9 dec.'33

("Adevărul " , " Facla " , " Lupta " ,12 dec.'33; M.Of. din 12 dec.'33)

«Jurnalul Consiliului de miniștri

Într-un Consiliu de miniștri s-a decis **dizolvarea Gărzii de Fier și s-a interzis imprimarea listelor de candidaturi** ale acestei organizații pe buletinele de vot.

Textul va apare în M.O. din 12 decembrie :

" Consiliul de miniștri , în ședința sa de la 9 decembrie 1933,
Luând în deliberare referatul d-lor miniștri de Justiție și Interne ;**Având în vedere** că în țară funcționează o grupare politică numită la început "**Legiunea Arhanghelului Mihai** " ,iar azi "**Garda de Fier** " ;**Considerând că prin programul și prin acțiunea sa** din ultimul timp , această grupare urmărește,pe de o parte , schimbarea pe cale revoluționară a ordinii legale în stat ,și , pe de altă parte, **întronarea unui regim social și politic contrar celui statornicit atât prin Constituție** , cât și prin tratatele de pace ;**Având în vedere** că după cum se constată din referatele d-lor miniștri de interne și justiție ,**mijloacele de acțiune ale acestei grupări sânt teroarea și violența** ;
Considerând că prepararea unor atari mijloace teroriste are loc în reuniuni clandestine și cu caracter conspirativ ;**Constatând, în același timp**, că executarea lor se face prin formațiuni de luptă înarmate a căror activitate constituie un izvor permanent de dezordine ,dând loc la acte de rebeliune împotriva autorităților statului și contribuind , prin aceasta ,la crearea unei stări de natură de a aduce anarhie în țară ;**Considerând** , așa dar , că funcționarea acestor grupări constituie o primejdie pentru liniștea publică și pentru existența statului ;**Considerând** , pe de altă parte , că această grupare a devenit ilegală și că nu este posibil ca țara să fie chemată să aleagă între ilegalitate și lege, între anarhie și ordine ;**Având în vedere** că **liberul exercițiu al drepturilor individuale și al dreptului de asociațiune este garantat de Constituție numai cu respectarea ordinii publice și a siguranței statului** ;
Că, în asemenea împrejurări excepționale , **Constituția , prin art. 107**,consacrând actele de guvernământ ,**dă dreptul Guvernului de a recurge la măsuri supreme de apărare a statului** ;
Considerând că **legea din 23 decembrie 1925, prin art.2** ,definește actele de guvernământ < **ca măsuri luate pentru ocrotirea unui interes general privitor la ordinea publică ,la siguranța statului , internă sau externă, sau alte cerințe de ordine superioară** >;
În virtutea **art. 107,ultim aliniat din Constituție și a art.2 al legii din 23 decembrie 1925**,hotărăște :
Art.I.**Gruparea "Arhanghelul Mihai", astăzi "Garda de fier" ,este și rămâne dizolvată.**
Art.II .**Localurile de întrunire ale membrilor acestor grupări vor fi închise , iar arhivele și orice corespondență vor fi ridicate de autoritățile respective oriunde s-ar găsi.**
Art.III.Sânt interzise :
a)**Întrebuințarea de semne distinctive** , purtarea de uniforme , steaguri ,și orice alte simboluri sau forme exterioare , prin care s-ar căuta să se exteriorizeze participarea persoanelor la activitatea zisei grupări ;
b)**Tinerea oricărei adunări** , inclusiv adunările limitate , formarea de cortegii ,precum și oriși ce acțiune politică sau de propagandă , individuală sau de grup,publică sau clandestină , a membrilor acestei grupări sau a altor persoane care ar urmări scopurile grupării dizolvate ;
c) **Adunarea de fonduri** sau a oricăror mijloace materiale pentru continuarea sau repetarea activității acestei grupări .
Art. IV .**Toate listele de candidaturi** depuse pe baza legii electorale în vederea alegerilor legislative , care încep la 20 decembrie 1933 ,**în numele și cu semnul grupării " Garda de Fier" , sânt nule și neavenite** .Imprimarea acestor liste pe buletinele de vot este oprită.
Domnii miniștrii de Interne și Justiție ,sânt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a acestui jurnal .IGDuca, dr.C.Angelescu, V.Antonescu, N.Titulescu, I.Inculeț, I.Nistor,Al.Lapedatu, CDDimitriu, gral adjutant Paul Angelescu, Gh.Tătărăscu,R.Franasovici , Gh.Cipăianu, gral de divizie, N.Uică "
Dizolvarea G.de F / 9 dec.'33

9.)Chestia dizolvării **Gărzii de Fier [14 dec.'37], 'retro 9 dec.'33**

("Dimineața" , an 33, 16 dec.'37)

[LD :Titulescu ... din nou, laș și fără caracter, când a fost înlăturat din guvern !]

Foștii colaboratori la guvern ai lui IGDuca ,răspund d-lui Titulescu

Se știe că d. **Grigore G.Duca** a trimis foștilor colaboratori ai guvernului Duca din 1933 o scrisoare (12 dec. '37) prin care le cere să aducă mărturia și precizările lor în ce privește chestiunea **dizolvării Gărzii de Fier** ,ridicată de d.N.Titulescu prin articolul său de Duminică. Ieri dimineața, **foștii miniștri din cabinetul Duca** s-au întrunit la locuința dlui **Gh.Tătărăscu** ,

președ. Consiliului , și luând în discuțiune atât **articolul d-lui Titulescu** , cât și **scrisoarea d-lui Gr.Duca** , au semnat , în unanimitate , **următorul răspuns** :

Scrisoarea colaboratorilor lui IG Duca către Titulescu

"Scumpe amice,

Am primit scrisoarea d-tale din 12 decembrie a.c.Nici unul dintre noi nu poate polemiza astăzi cu un fost coleg **care a uitat regulile și uzanțele elementare** ce stau la baza oricărei colaborări ministeriale și care, **sub stăpânirea unui exagerat instinct de conservare personală** ,sacrifică îndatoriri peste care nici un om care a practicat autoritatea ministerială nu poate trece .

Nu putem refuza fratelui lui Ion Duca , lămuririle ce ni le cere

De aceea, pentru d-ta, și pentru opinia publică doritoare azi să cunoască **adevărul în penibilul incident ivit între d-ta și fostul nostru colaborator ,d.N.Titulescu**, aducem următoarele precizări :

/Dizolvarea G de F=act de hotărâre colectivă

Dizolvarea Gărzii de Fier a fost un act de hotărâre colectivă a întregului guvern

din decembrie 1933 și **nimeni dintre noi nu înțelege să se derobeze de la răspunderile pe care fiecare în parte și toți la oaltă le-am luat cu prilejul desăvârșirii acestui act.**

În ceea ce privește rolul pe care fiecare dintre noi l-a avut în luarea acestei hotărâri , **dacă nu s-ar fi produs uimitoarele destăinuiiri ale d-lui Titulescu**,am fi răspuns simplu că , în hotărârile colective ale unui guvern , nu se pot căuta nici deosebiri de vederi, nici gradații în răspunderi. Dar ,în urma acestor destăinuiiri, **care desfigurază atât de grav faptele , ne vedem siliți să precizăm împrejurările care au dus la măsura dizolvării .**

/Reprimarea exceselor extremiste =punct programatic al PNL

Este exact că unul din punctele programatice ale Partidului Național-Liberal în 1933 ,a fost **stăvilirea și reprimarea tuturor exceselor extremiste, fie de stânga fie de dreapta** , în care **am văzut și vedem și azi o amenințare a ordinii și a legalității în Stat**

Pentru reamintirea acestui adevăr ,nu era nevoie nici de dosare , nici de colecții de ziare, nici de reproduceri de conversații particulare , **căci atitudinea și preocupările partidului nostru în această privință au fost și au rămas clare și bine cunoscute de întreaga țară.**

Odată instalat la cârmă ,guvernul s-a grăbit să ia în considerare măsurile convenite pentru punerea în aplicare a programului său.

/Program de dezintoxicare și disciplinare a tineretului

Este adevărat că **au fost între noi discuțiuni** : ele au avut însă de obiect numai natura și aplicarea măsurilor ce urmau să fie luate.Aceste discuțiuni au urmat mai multe zile.

La sfârșitul lor, **am fost unanimi** - de la președintele consiliului până la cel mai tânăr dintre miniștri -**de a nu dizolva "Garda de Fier"**,ci de a trece de îndată la **punerea în executare a unui program de durată având de scop dezintoxicarea și disciplinarea tineretului** lată care a fost hotărârea guvernului .

#Titulescu a cerut "dizolvarea" G de F

A doua zi după luarea acestei hotărâri ,am fost chemați de Ion Duca .Șeful nostru ne-a comunicat :că **d.Titulescu nu împărtășește soluțiunea adoptată de guvern** ,că **d.Titulescu cere dizolvarea Gărzii de Fier** ,ca o soluție reclamată imperios de necesitățile politicii externe ; că fără această dizolvare **d.Titulescu se vede silit să demisioneze - și irevocabil - din guvern** .**Ion Duca a făcut tot ce i-a stat în putință pentru ca să determine pe d.Titulescu să renunțe la punctul său de vedere** .Demersurile sale au fost însă zadarnice.

Cum demisiunea dlui Titulescu ar fi creat - în împrejurările internaționale de atunci - dificultăți de nedorit ,**Duca s-a văzut silit să cedeze stăruințelor sale .**

Astfel a fost dizolvată Garda de Fier .

()Asasinarea lui Duca

Câteva zile după executarea actului de dizolvare, **Duca se prăbușea sub gloanțele răzbunării pe peronul gării din Sinaia.**ată faptele - în desfășurarea lor.

Ai dumitale , cu cele mai afectuoase simțăminte,

Gh.Tătărăscu, dr.C.Angelescu, Victor Antonescu, Ion Inculeț, Ion Nistor,Alex.Lapedatu, D.Iuca, G.Cipăianu, CDDimitriu, R.Franasovici, Victor Iamandi, I.Manolescu-Strunga, N.Budurescu, M.Negură, N.Maxim

N.B ziar:

Se afirmă că , la rândul său, **dl N.Titulescu va publica și d-sa o scrisoare dlui Duca și alta foștilor miniștrii din guvernul Duca .**

Dizolvarea Gărzii de Fier / 9 dec.'33

LD:Acțiunile de anihilare a Gărzii de Fier

Vezi fișier Garda de Fier II

10.)Uniunea Evreilor din R.omnia , Comunicat ,10 dec.'33

("Universul " , 11 dec. '33 ;"Dimineața" , 12 dec.'33)

[LD **Atenție ! este, pentru prima oară menționată, ca prioritate explicită și expresă,pericolul reprezentat de curențele și partidele extremiste de dreapta.**]

/Poziția evreilor față de schimbarea guvernului

"Având în vedere că **unele formațiuni politice , vechi și noi,au înscris în programul lor reforme** ce tind la **surparea bazelor pe care este așezată România Întregită** - realizată prin sacrificiul de sânge al celor mai buni fii ai Patriei , fără deosebire de credințe și obârșie - precum și la **retragerea drepturilor politice și civile ale evreilor ,la exproprierea și chiar la eliminarea lor ;**

" **Având în vedere că evreii-români , recent emancipați**,nu numai că **nu au abuzat , dar nici măcar nu au uzat de toate atributele politice ale drepturilor lor cetățenești -ei fiind aproape inexistenți atât în funcțiunile publice cât și în cele elective-** și că, deci,**a-i face răspunzători de criza politică , economică și financiară de care ei suferă , împreună cu toată țara ,constituie o vădită nesocotire a adevărului ;**

/Recomandări electorale pentru evrei

" **Având în vedere , pe de altă parte,situațiunea creată prin schimbarea de regim și atacurile aduse noului guvern de către adversarii lui cari , fără a alege armele ,uzează conștient de afirmația puerilă și tendențioasă că ar fi fost adus la cârmă de către evrei și pentru evrei ;"Că se tinde a se arunca , astfel, asupra evreilor , răspunderea acțiunilor sau inacțiunilor guvernului [---]**

UNIUNEA EVREILOR ROMÂNI sfătuește populația evreească din întreaga țară ca, la alegerile ce vor avea loc în zilele de 20 și 22 decembrie 1933 ,să voteze pentru acele organizațiuni politice pe cari, fiecare în conștiința sa, le socotește mai hotărâte să garanteze ordinea constituțională ,prin conlucrarea armonică a tuturor cetățenilor, fără deosebire de rassă și credință , pentru prosperitatea Patriei ."

Comunicatul UER / 11 dec.'33

11.)Întrunirea electorală PNȚ(organiz.București), sala Tomis, 18 dec.'33

("Dimineața" , an 29, nr.9.691 , 19 dec.'33) **Vezi la fișier PNȚ VIII**

[LD :de remarcat faptul că, paradoxal cau caracteristic, lui Maniu i se potrivește **postura de opozant**. Este activ, redevabil, curajos, belicos .Începând cu 15 nov'33, după căderea guvenului Vaida ,ca și când ar fi explodată după o lungă tăcere auto- impusă ,**luliu Maniu atacă !** Și țintește cel mai sus : **MSRegele !** Dar... **Maniu a mers** - după opinia mea - **prea departe în perpetua sa opoziție** ,față de realitate românească .**Din acest p.d.v., PNL a fost nu adversarul,ci o victimă a viziunii sale.**]

-Iuliu Maniu

#Alegerile "liberale"

Guvernul nu renunță nici de data aceasta **la practica liberală** ,încât **nimeni nu trebuie să se aștepte la alegeri libere** .Dar, în felul acesta , **soarta PNL și a guvernului său este pecetluită** . **Dacă ar face alegeri libere,guvernul ar cădea**.Iar dacă ar face alegeri falsificate , **autoritatea acestui guvern va fi distrusă** ,și un guvern fără autoritate nu poate dăinui. "De aceea , **alegerile** , în condițiunile în care le face partidul liberal, **sunt un atentat contra conștiinței cetățenești și în contra vieții de stat.**" Tocmai de aceea, consideră că, la aceste întruniri, **este bine să vorbească despre datoria cetățenilor și despre datoria guvernanților în conducerea vieții publice.**

#Organizarea de Stat sub Carol II

" **Datoria de căpetenie [a guvernanților]** este **asigurarea propășirii națiunii** ,ceea ce însă nu se poate realiza fără de **îngrijirea și prosperarea sănătății morale , trupești și sufletești, a națiunii** .Or, ca să se poată păstra, ca să se poată întări, această sănătate trupească , sufletească și morală a națiunii , **trebuie să fie o întocmire bună de stat.**

" De aceea,noi trebuie să examinăm :**oare organizarea noastră de stat este așa încât putem să satisfacem prin ea aceste îndatoriri ?**

Putem să răspundem cu un hotărât nu,pentru că îngrijirea trupească , sufletească și morală a unei națiuni ,presupune întâi ca **guvernarea să se facă cu oameni ieșiți din voința, din sufletul mulțimei**, și , în al doilea rând, **să li se dea timp să poată lucra.**

"Care este însă îndrumarea noastră de stat ?

De trei ani ,de când a venit Majestatea Sa Regele să ocupe tronul -și ne pare bine că l-a ocupat , era dreptul său , și l-am ajutat și noi să-l ocupe -în acești trei ani , au fost 9 guverne , cum ați auzit , și au fost 3 alegeri .

Dar bine, pentru Dumnezeu , **ce pot lucra 9 guverne în 3 ani ?!** [-----]

/1928.Cum a venit PNȚ la putere

Ce am făcut noi în 1928 , când am alungat de la putere PNL ?Făcut-am revoluție ? Făcut-am dezordine ? Făcut-am lucruri contra legii ?[**LD : ba bine că nu !**] **Nu, ci ne-am adunat rând pe rând : o dată 20.000 , altă dată 60.000 ,apoi aici la București 120.000 și, la câteva săptămâni , la Alba Iulia , ne-am adunat 300.000 ,oameni pașnici, cu fețe vesele, cu flori și frunză verde la pălărie ,și, PNL, care a domnit în această țară 50 de ani, a fost măturat ! "**

/Modificarea Constituției !

[**LD : este acesta "fixul" cel mai grav al lui Maniu ! Pentru acest fix, este capabil să instige chiar lumea la ... "manifestațiuni" ! Dar afară de etichetări exagerate ,tot nu explică ce nu-i place la această constituție hulită**]

"Aceste mari reforme trebuie făcute chiar și în ceea ce privește întocmirea de stat.

Este o absolută necesitate reformarea constituției liberale, care este o pacoste pentru țară.

Știți foarte bine că **această constituțiune s-a otcroiat asupra națiunii**

Au făcut-o liberalii printr-un parlament care a ieșit din teroare și furt de urne.

Am protestat contra acestei constituțiuni și am declarat în mod solemn că o vom

schimba , că nu o vom tolera , nu numai pentru că **a ieșit dintr-o nelegiuire** , ci și pentru că **s-a făcut după chipul și asemănarea partidului național -liberal** , contra intereselor națiunii "[---] **Așa că, la alegerile acestea toți cetățenii conștienți să voteze PNȚ**, iar dacă s-ar fura unele și n-ar ieși partidul nostru biruitor din aceste alegeri siluite **să facem mari manifestațiuni în țara aceasta pentru revizuirea constituțiunii"**.

#Plitica greșită a PNL în chestiunea minorităților

[LD : o vădită **schimbare de diapazon la Maniu ! Nu mai amintește** de promisiunile din **Hotărârea de la Alba Iulia** , din 1918 ! Nu mai pomeniște de **statut pentru minorități !** În schimb, este **orbit de aceeași ură față de PNL** , devenind nedrept și echivoc !]

Dacă sunt în așa mare măsură împotriva partidului național-liberal , o cauză a fost că **am văzut că nu înțelege această poruncă a vremii.**

El nu protejează cu destulă tărie și cu destul fanatism elementul românesc [LD:?!?] ci protejează numai clientela lor politică , și ,pe de altă parte,persecută pe acel care n-ar trebui să fie persecutat [LD:Pe cine ?!?] Nu aplică nici dreptate pentru poporul românesc,nici justă toleranță pentru alte popoare [LD :?!?]

#Sfârșitul liberalismului !

[LD : antiliberalismul lui Maniu a izvorât din ura lui față de PNL. Iată-l pe Maniu, cu adevărat , un **precursor al doctrinei creștin-democrate** despre care , însă, vorbește în termeni vagi și face poezie !]

" Astăzi epoca liberalismului s-a isprăvit. Astăzi principiiul liberalismului este un monument al istoriei ,o piatră kilometrică în drumul de evoluție al gândirii politice a omenirii. Astăzi stau la baza gândirii societății : justița socială, ocrotirea celor mai slabi, posibilitatea celor mai tari să-și folosească tăria spre binele comunității ,nu spre oprimarea celor mai slabi .

Și de aceea, însăși ideea de a susține o politică liberală este un anacronism

Este adevărat că PNL , sub presiunea împrejurărilor , și-a pus puțină apă în vinul său liberal, dar tot vin liberal a rămas.Or , nouă nu ne trebuie apă învăluită, nouă ne trebuie aer curat de munte, și apă curată din izvorul cristalin al munților și văilor noastre , care răsună de ideile curate cari conduc astăzi lumea și pentru care poporul românesc este atât de accesibil "

luliu Maniu / 18dec.'33

Virgil Madgearu

#Caruselul guvernărilor = măcinarea partidelor

[LD : apropo de puterea acestor " **manifestații cetățenești** "despre care a vorbit Maniu , nu cumva tot de frica unei manifestații grandioase , **Carol i-a adus la putere pe liberali ?** Nu au procedat și ei ,**la fel ca PNȚ în 1928** ,cu **acele manifestații crescânde în amploare** , urmând ca **pe 15 nov. să fie cea mare , la București** , în preziua deschiderii unei noi sesiuni parlamentare ? ori... **guvernul Duca a fost adus pe 14 noiembrie !** Planificata și în amănunt pregătita adunare de la București, nu a mai avut loc !

Mă văd silită să folosesc și eu o vorbă "poporană" : **Ce ție nu-ți place , altuia nu face !**

Dar PNȚ cum a venit la guvernare , și în 1928, și în 1932 ?! **Madgearu este subiecti(privind guvernarea din care a făcut parte)dar , în ce privește semnalarea fenomenului "măcinării" partidelor ,a intuit bine și vizionar .**]

"Toată lumea se întreabă de o lună întreagă pentru ce a plecat guvernul Vaida, și nici până astăzi **opinia publică nu este dumirită** de această schimbare de guvern.**Opinia publică este alarmată de dese schimbări de guvern** ,care s-au produs în această țară ,**în ultimii trei ani.9 guverne în trei ani și 3 alegeri** ,unele după altele ,**parlamente dizolvate , fără ca să se respecte termenele constituționale de 4 ani**,și **fără să fi intervenit vreoa cauză** binecuvântată ,**care să justifice** în opinia publică **această dizolvare precipitată .**

/Monarhul a procedat constituțional

"Desigur, nu voim prin aceasta să afirmăm că din punct de vedere constituțional, ar fi vreun viciu Constituția acordă Suveranului prerogativa numirii miniștrilor și dizolvării parlamentului. Prin urmare, din punctul de vedere al legii, nu este nimic de obiectat, pentru că **suveranul a aplicat cu strictețe constituția țării.**

Dar, din punct de vedere **politic**, și din punct de vedere **național**, toată lumea se întreabă **care a fost îndreptățirea schimbărilor dese de guvern și care a fost interesul național al dizolvării continue a parlamentelor țării acesteia.**

/Trebuiau făcute alegeri parțiale !

[LD : **opinia lui Madgearu mi se pare șubredă. Unde se fac aceste "parțiale" ?**

Înt-un județ cu ascensiune antisemită, vin cuziștii sau legionarii ; în alt județ, fie "țăranist", rămân național-țăranisții ; în altul, vin național-liberalii]

De ce a plecat guvernul Vaida ? Un guvern, este adevărat, pleacă când este uzat

Dar cine constată uzajul ? Opinia publică. Cum poate să constate ? Desigur, în mod constituțional, nu poate să-o constate decât prin **alegeri parțiale.**

Alegerile parțiale arată care este voința populară și oferă un criteriu obiectiv

după care se poate vedea **dacă un guvern și-a pierdut popularitatea,**

și se mai poate vedea și **pe cine trebuie să cheme suveranul la cârma țării.**

Au fost la noi alegeri care au precedat dizolvarea parlamentului. Nu alegeri parlamentare,

dar au fost alegerile comunale. **Alegerile comunale au arătat o ascensiune a PNT**

în opinia publică Dar trebuia să aibă loc alegeri parțiale **rebuia să avem cu toții,** de sus până

jos, de la Coroană la partide, **răbdarea să facem alegerile parțiale,**

să vedem **dacă poporul mai voiește să mențină la cârmă PNT sau nu.**

[LD :răbdare ca PNT], care, atât în 1928, când a răsturnat guvernul și parlamentul Vintilă Brătianu, cât și în 1932, când a răsturnat guvernul și parlamentul Iorga, nu a avut această răbdare Numai că acum a fost lovit el !]

/Guvernul Vaida stăpânea situația

"În loc de aceasta, **ne-am trezit într-o bună zi cu guvernul Vaida demisionat și cu**

parlamentul dizolvat ! De ce ? Uzarea guvernului Vaida nu a fost constatată de nimeni. [?!?

Guvernul Vaida făcuse lucruri care nu puteau să-l uzeze, restabilise stabilitatea financiară

și înlăturase focarele de nemulțumire, iar în lumea luptelor politice, nu era nimic extraordinar :

curentele cu Garda de fier sau cuziste le stăpâneau guvernul [?!?], [lipsă text] **mijloace**

excepționale, cu toate că guvernul nu avea tot ce-i trebuie la îndemână ca să facă față

necesităților ordinii publice .

/Scopul schimbării ? :măcinarea partidelor !

[LD: degetul pe rană! Punct ochit dar nu lovit, pentru că nu spune Madgearu cine avea interes să mai macine un partid ! "Certificatul" de constituționalitate acordat monarhului îl scoate din ecuație. Și atunci, cine ?!]

" Pentru ce a plecat d.Vaida ? Știm cu toții pentru ce a plecat, **pentru ca în haosul acesta**

constituțional, al schimbării guvernelor, să intre alt partid, să se mai macine un partid.

Această măcinare a partidelor nu este însă în interesul țării, pentru că **țara are nevoie de**

partide de guvernământ, țara nu se poate rezema decât pe guvernarea de partide,

și mai ales, țara românească, în situația în care se găsește astăzi în lumea internațională.

Ea are nevoie de partide puternice care să reprezinte opinia publică și

să dea guverne tari care să facă față împrejurărilor naționale și internaționale ."

/Revizuirea Constituției !

Într-o singură împrejurare se putea admite și justifica o dizolvare a parlamentului :

chemarea adunărilor constituante pentru schimabarea Constituției.

Am simțit noi în cursul guvernării, piedici din cauza Constituției .Le-am prevăzut cu zece ani

în urmă .Voi, cetățenii Capitalei, ați fost martorii luptelor pe care le-am dat noi, pentru a

împiedica guvernul neconstituțional din 1922, prezidat de Ion Brătianu , de a impune cu sila Constituția nelegiuită pe care a făcut-o atunci. [-----]

Dar vă întreb :partidul căruia țara îi datorește această Constituție , era acela care putea să fie chemat la putere , în ipoteza aceasta , ca să facă modificarea Constituției ?

Desigur că nu. Constituția nu poate fi modificată decât în urma unor alegeri prezidate de un guvern al unui partid popular sau de un guvern neutru ."

Virgil Madgearu / 18 dec.'33

/Dizolvarea Gărzii de Fier.

[LD :parafrazare, rezumat dat de ziar . Dar atât cât este dovedește că Madgearu nu s-a putut abține de la interpretări subiective și pătimase nici în acest caz .Merge până acolo încât pare a pune semnul egalității (încurajând astfel) între perseverența PNȚ și a G de F.El este destul de echivoc ... totuși ... pentru ca poate fi înțeles și în sensul necesității unor măsuri mai dure !]

Virgil Madgearu discută apoi legitimitatea dizolvării Gărzii de Fier și

recunoaște că, **din p.d.v. constituțional, guvernul putea să facă acest act de guvernământ.**

Observă , însă , că dizolvarea ,prin lege chiar , a unui partid politic, **nu risipește și ființa lui.**

Dovadă este că silnicia și violențele exercitate timp de 10 ani, asupra național-țărăniștilor , **nu numai că nu au distrus partidul , dar l-au întărit "**.

▫Guvernul IG Duca

▫Sucesiunea și pericolul "dreptei "

[LD:sucită, cărmită ,Madgearu se apropie destul de mult de adevăr. Ura față de PNL îl împiedică însă să ducă raționamentul până la capăt .Dar ceea ce întrevide el în '33 , se va înfăptui a doua oară la cumpăna anilor '37 / '38]

" Prin urmare , **nici din acest p.d.v. nu era nici o justificare ca succesiunea guvernului Vaida să fi fost încredințată partidului național-liberal.**

Formal, guvernul Duca , este constituțional. În realitate, nu este un guvern constituțional "

[-----]**Fac astăzi o afirmație :în ziua apropiată** mai apropiată decât își închipuie național-liberalii

-când se va deschide succesiunea guvernului d.lui Duca, **va fi o zi grea de criză pentru**

democrație și pentru parlamentarism ,pentru că toate curentele de dreapta , toți agitatorii

și toți aventurierii vieții publice care se agață de **corabia de dreapta , vor putea spune :**

au guvernat partidele ;au fost național-țărăniștii ,au fost și liberalii și n-au rezolvat

criza .Iată în ce situație ne-au adus.Trebuie un guvern de dreapta ,un guvern de dictatură !

Iată de ce am spus că guvernarea PNL constituie un pericol pentru democrația românească

Virgil Madgearu / 18 dec.'33

12.) IG Duca , interview acordat ziarului " Paris Soir" , 19 dec.'33

("Dimineața " , an 29, nr. 9693, 21 dec.'33)

[LD : supratitlurile îmi aparțin .Atenție la grija pentru **responsabilitatea națională** : nu aduce pe tapet "**moștenirea**" guvernului precedent . Uluitor : transformă înapoierea economică a României , față de alte țări, în avantaj, în privilegiu , în condițiile crizei economice .

Cu toate acestea ... **optimismul său "diplomatic"** , denotă grija de a nu prezenta situația în

culori prea sumbre .Diferența de limbaj (față de discursul intern)este , de-a-dreptul ,

impresionantă . În ce privește politica externă , **o notă de luciditate** (față de ipotezele PNȚ) ,

privind ... confederații "dunărene", "balcanice" , sau euro-centrale...]

Paris, 19.(Rador) .Ziarul "Paris Soir" publică un **interview cu IG Duca** ,președ. Consiliului de

miniștri. Iată textul declarațiilor sale :

▫Consolidarea unității naționale

" România urmărește în interior opera de consolidare a unității sale naționale , restabilită în

urma războiului mondial. Drumul parcurs în ultimii 15 ani a fost considerabil și rezultatele

obținute , luate în ansamblu lor, sunt , neândoelnic, reale și satisfăcătoare .

" Mai rămân , desigur, multe chestiuni care vor trebui să fie puse la punct , multe probleme care așteaptă o soluționare , și, dacă vrei să fii obiectiv, trebuie să recunoști că sarcina care s-a pus guvernelor românești n-a fost ușoară.

Era necesar să se contopească patru regiuni care trăiseră sub regimuri politice deosebite și sub influența unor culturi diferite .

" Opera îndeplinită , oricât ar fi ea de importantă până acum, ar fi putut fi și mai importantă , dacă n-ar fi intervenit , pe de o parte, criza economică mondială ,și pe de altă parte, **psichoza de după război** , care să împiedice munca ce se depunea.

▫Specificul crizei românești

"România suferă astăzi , ca și toată Europa , ca și lumea întreagă, **consecințele acestei crize economice și ale orânduelii morale.** Guvernul își propune să lupte vitejește pentru atenuarea efectelor , atât ale uneia , cât și ale celeilalte. Privim această luptă **cu încredere și curaj**, căci, la urma urmei, **România se găsește în condițiuni speciale.**

Țară agricolă prin excelență, România își poate împlini singură toate nevoile sale, fără o supraproducție industrială și fără șomaj , astfel că **situația ei este relativ mai ușoară decât a altor țări.** România beneficiază în acest moment și de **fericitul privilegiul de a nu avea de rezolvat grave probleme sociale** Fiind o națiune formată în proporție de **90 % din țărani**, națiunea română **nu mai are de rezolvat o problemă agrară** , deoarece ea a fost **soluționată în urma îndrăzneței reforme a exproprierii și a îmbucătățirii proprietății mari ;** în același timp, **industria ei nefiind încă prea dezvoltată , ea n-are de rezolvat nici o problemă muncitorească.**

" În asemenea condiții, **muncind în ordine , cu metodă, cu perseverență și spirit constructiv, România va putea** , menținându-se în cadrele instituțiilor sale parlamentare , **să domine mai ușor decât alte țări , dificultățile existente ."**

▫Politica externă tradițională ; Antirevizionism

" Din punctul de vedere al politicii internaționale, **drumul României este trasat în întregime.** Ea va urma **în viitor, ca și în trecut, politica sa de colaborare cu aliații săi și de înțelegere cu toți acei cari urmează o politică de pace și de respect al tratatelor existente.**

"**Pacifică prin convingere, ca și prin necesitate,** România va fi foarte fericită să-și unească eforturile ei cu ale acelor care voiesc **să păzească lumea de o nouă conflagrație** , care , evident, nu poate fi decât **o catastrofă generală.**

Ea nu va ezita în schimb **să combată cu hotărâre** pe toți acei cari , **sub pretextul revizuirii tratatelor** , urmăresc de fapt **răsturnarea complectă a ordinii stabilite în urma războiului mondial."**

/Confederația "dunăreană " ? irealizabilă !

S-a vorbit mult în ultima vreme de o **confederație dunăreană** [la noi, Luliu Maniu , Madgearu ș.a] **Politicește, noi nu vedem cum ar putea fi realizată această idee** , cel puțin pentru moment .

Pe terenul economic suntem în schimb **întotdeauna gata să încheiem înțelegeri** care ar putea apropia **țările din Europa Centrală** și ar putea contribui, de asemenea, să le permită a rezista mai bine la consecințele crizei care s-a deslănțuit în lumea întreagă.

"**Același lucru și în ce privește Balcanii** .Opera de apropiere politică care este urmată în acest moment , va găsi totdeauna **un spirit sincer** în opinia publică românească, care dorește **stabilitatea unei păci durabile la toate frontierele sale.**

/Legăturile cu Rusia

[LD:cum de IG Duca, un om atât de avizat în chestiunile diplomatice și geopolitice , a căzut în plasa lui Titulescu ?! Sau la acest capitol făcea parte din generația "veche", care nu mai sesiza noile curente europene ? Pentru că putea fi , în același timp, credincios tratatelor și aliaților tradiționali, dar atent la cursul nou . Oricum, trebuie să găsești o explicație la acest "loialism" paralizant și dependent]

" Este îmbucurător că **Rusia Sovietică** , care atât de multă vreme s-a îndoit de intențiile pacifice

ale României, și-a dat seama că nu este și nu poate fi vreo intenție agresivă față de ea. ["Pactul de la Londra pentru definirea agresorului tinde la restabilirea de relații normale și de bună vecinătate între cele două țări , care nu doresc altceva , nici una nici alta , decât să urmărească cu ideologii, evident diferite , fericirea popoarelor lor."

/Pacifism

"Situția generală a Europei nu este, firește, aceea care ar fi de dorit și care ar putea fi nădăjduită a doua zi după război. Dar nu trebuie să ne pierdem nădejdea.

Idealul păcii va triumfa la urma urmelor asupra spiritului războinic al umanității ; în căutarea de formule noi, care să-i permită să învingă dificultățile actuale , el va ieși, sunt convins, întărit și purificat din criza neliniștitoare prin care trece astăzi." IGDuca / 19 dec.'33

13.)IGDuca , declarație electorală ,19 dec.'33

("Dimineața " , 20 dec.'33)

/Alegeri cu desăvârșire libere !

IGDuca a ținut să dea , din nou , asigurări ,că dorește ca alegerile să fie libere și că ele vor fi în adevăr cu desăvârșire libere.Înțelegem că guvernul n-are interes să recurgă , în aceste clipe, la violențe.Se va vedea însă în ziua votului în ce măsură a reușit guvernul să asigure libertatea alegerilor.

/Excese și nereguli

Deocamdată, vin reclamații din toate părțile țării.Chiar dl mareșal Averescu a avut în jud.Tecuci unele greutăți.Guvernul afirmă că în unele locuri exagerează și opoziția - în altele ,localnicii fac exces de zel.Faptul poate să fie adevărat .

Procesul se va dezbate în detaliu, în fața Camerei ,cu prilejul validărilor.

Până atunci, însă, guvernul trebuie să impună cu toată tăria organelor sale respectul tuturor libertăților. "

IGDuca /19 dec.'33

14.Alegerile pentru Cameră și Senat ,20 -22 dec'33

Voturile pentru partide. Procentaj Cameră (parțial, 55 județe), 23 dec.'33 ("Universul " , an 50, 351, sâmbăta, 23 dec.'33)

/ Ion Inculeț:Expunere

Pe 22 dec., seara , au continuat la Ministerul de Interne lucrările de verificare a rezultatelor voturilor din întreaga țară. Seara târziu, ministrul de Interne, Inculeț, convocând pe reprezentanții presei la minister, a făcut o expunere asupra voturilor din 55 județe , verificate de calculatori. Au votat cca 2 milioane de alegători .

A. Procentele pe țară , pe partide :

PNL-1+PNGerm - peste 50 %	PNT - 14 %	PȚ-Lupu -peste 5%	PNL-2 - cca 4,8%
LANC - 4,8%	Maghiari - 4,6%	PNA-Goga- 3,9%	PȚR-Iunian - 2,9%
Un.Agr.-Arget.- 2,6%	PP -Averescu - 1,4%	P.Evreesc - 1,3 %	PSD - 1,1%
Bl.Cet.-Forțu - 0,3 %			

B. Procentele partidelor opoziției, pe județe:

[LD : nu am trecut zecimalele ! în epocă îi interesa ... dar pentru istorie ...

Mai erau de luat în calcul 14 județe ; procentele urmau să sporească - prin redistribuirea voturilor obținute de grupările care nu întruniseră 2 % .

De aceea am preferat aceste procentaje care dau - cât de cât - **fief-urile** electorale ...]

PNT : 14% /pe țară

P-Ț-Lupu : 5% pe țară

Georgiștii : 4,8% pe țară

Cuziștii : 4,8% pe țară

Maghiarii : 4,6% pe țară

Gogiștii : 3,9% pe țară

luniaști-steriștii : 2,9% pe țară

15.)Alegerile. Rezultate la Cameră. , 24 dec.'33

("Universul" , 24 dec.'33)

A. Rezultatul alegerilor pe București :

B. Nr.de voturi și procentele obținute de guvern și opoziție

C.Deputații opoziționiști , pe partide și procente

D .Camera : 300 deputați guvernamentali , 87 deputați opoziționiști , pe județe.

La **Ministerul de Interne**, s-a terminat **calculul procentajului voturilor** obținute de diversele partide și grupări la Cameră. **Procesele verbale** urmează a fi înaintate la

Comisia Centrală Electorală, pentru publicarea rezultatelor definitive .

Au participat la vot **2.977.364 de alegători** . Față de anul trecut, **cu 10.000 mai puțini**.

#Câteva note caracteristice :

/ACCuza , alesul **privilegiat al Iașului,a căzut !** A fost ales la Rădăuți și Hotin .

/Față de alegerile din 1932, ierarhia se păstrează aceeași, doar că **PNL-georgist a "cedat " locul**

PȚ-lupist (care urmează PNT)

/ Nota cea mai semnificativă :se observă **distribuția mai echilibrată a voturilor** ,ne mai fiind județe cu preponderență absolută în favoarea unui partid sau altul

- cum erau jud. **Muscel, Dâmbovița , Alba, Hunedoara -exclusiv național-țărăniste !**

sau - jud secuiești - **cu escluvitatea P.Maghiar !**

/Se constată **un regres bine marcat al PNT în noile provincii** , mai ales în **Ardeal și Basarabia**

Per a contrario, actualele alegeri au marcat **o ascendență categorică a PNL în noile provincii**

consacrat , astfel, definitiv ca partid regnicolar .Acesta este un succes nu numai de partid, ci și unul din p.d.v. al unității politice de natură să desmintă și să contracareze tentativele regionaliste .

/De remarcat la **Ifov - București - că a reușit întreaga listă guvernamentală** ,

PNT nereușind, deoarece a avut cap de listă pe șeful org.PNT pe Capitală și județ Ifov, fostul ministru de Finanțe, Virgil Madgearu !

LD :față de alegerile trecute , la Cameră , au ieșit din cursă :

PND- Iorga ,PP-Averescu ,dizolvata Garda de Fer , PSD și P.Evr.

A. Rezultatul alegerilor pe București :

Votanți : 110.448

Anulate - 2005

PNL-guvern : 62.431 (I)

PNL-Georgist - 6.100 (III)

PNT-Mihalache 14.186 (II)

PȚ-Lupu - 5.805 (IV)

PRȚ-lun - 1.052 (XI)

P.P.Averescu 4.167(VI)

PNA-Goga - 4.595 (V)

C.Argetoianu - 817(XII)

LANC -ACCuza 1.622 (VIII)

Gr.Forțu - 3.666 (VII)

P.Evreesc - 1.438(X)

PSD

1.480 (IX)

3 liste independ. 864, 133, 84.

B. Nr.de voturi și procentele obținute de guvern și opoziție

Scăzându-se nr.voturilor anulate și ale partidelor care n-au obținut 2% pe țară :

Guvernul : 1.520.224 = 54, 93 %

PNT : 414.775 = 14, 98 %

PȚ-Lupu : 152.590 = 5,51%

PNL-georg: 146.950 = 5,31 %

LANC : 132.772 = 4,79%

P.Maghiar : 123.934 = 4,47 %

PNA-Goga : 118.775 = 4,29%
PȚR -Iun. : 85.317 = 3,08%
Un.Agr. : 72.259 = 2,61 %

B.Rezultate :71 Senatori ai Consiliilor comunale și județene , 30 dec.'33

(" Universul " , an 50, nr. 356 , 30 dec.'33)

//senatori - **aleșii aleșilor !** // repartizarea pe partide //

Tabel -nr de voturi pe partide.Senatorii

[LD : nu mă interesează în mod deosebit acești senatori aleși - deși ei sunt partea dinamică a Senatului - cât **numărul consilierilor locali**, procedeul și **culoarea politică consiliilor județene și comunale** - pe care nu am urmărit-o .

Ori, **nr de voturi indică aproximativ această culoare**]

Din cele 70 de județe , **guvernul a obținut 64 mandate de senatori ;**

Național -țărăniștii - 2 mandate : Grigore Gafencu (Caliacra) , Patraulea (Mușcel)

Sauciuc -Săveanu (Storojineț) fiind națțar "independent" .

Conservatorii au obținut și ei 3 locuri : Gr.Filipescu (Durostor) , Miclescu (Cahul) și

Scarlat Orăscu (Cetatea Albă)

Alegerile de senatori ai consiliilor comunale și județene, s-au desfășurat pe 29 dec.33

C.)Rezultatele definitive ale alegerilor pentru Adunarea Deputaților , 30 dec.'33

Comisia Centrală Electorală - președ.Gh.Lupu (Înalta Curte de Casație)

("Universul" , 30 dec.'33)

Alegerile au fost pe **20 dec.** După 10 zile , toate operațiile erau gata .

Comisia centrală electorală :

președ. **Gh.Lupu** (președ. Înalta Curte de Casație , secția a III -a) ,

I.Ionescu -Dolj (președ.Consiliul legislativ, secția III) ,

D.Cihodaru (consilier Înalta Curte de Casație)

N.Radovici (președ.Curtea de Apel -București)

N.Jac Constantinescu (președ. Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel -București)

I.Teodorescu (dir gral la Institutul de statistică)

Al.M.Iliescu (dir.afacerilor judiciare din Ministerul de Justiție)

Un Birou special de presă , a funcționat tot timpul pentru informarea ziariștilor .

[LD :**am notat-conspectat cu conștiinciozitate toate socotelile făcute, doar-doar voi înțelege cum se împărțeau mandatele .Nu am înțeles !**]

Total alegători : **4.380.354**

Total voturi exprimate : **2.978.748** (68 %) (1.401.606 absenți)

Deputați : **387 mandate** **193 mandate - revin partidului majoritar ;**

194 mandate - urmau să fie împărțite între toate partidele (inclusiv cel majoritar)

Partidul	Voturi acordate	Procent
PNL	1.518.864	50,99%
PNȚ	414.685	13,92 %
PȚ-Lupu	152.167	5,11%
PNL-georgist	147.665	4,96%
LANC-ACCuza	133.205	4,47%
PNA-Goga	121.748	4,09%
Partidul maghiar	119.562	4,01 %
PȚR-lunian	82.930	2,78%
Un.Agrară -Argetoianu	73.208	2,46%
PPAver.+ P.Conserv.	47.114	1,58%
Part.Evreesc	38.565	1,29%
PSD	37.672	1,26%

Bloc Cetăț.Forțu	13.560	0,46%
Frontul Plugarilor	7.970	0,27%
Liga Muncii [PCR]	3.515	0,12 %
P. muncii + Sfat negust	1.328	0,04%
PSU	644	0,06%
85 liste independente	4.391	0,15%

Cf. Legii electorale și calculelor făcute rezultă :

/ Din cele **387 mandate** ,**193 mandate - revin partidului majoritar** ;

Celelalte 194 mandate - urmau să fie împărțite între toate partidele (inclusiv cel majoritar)
- proporțional cu nr. de voturi obținute .

Cum PNL a avut 1.518.864 voturi, sau 59,95% din voturi = 107 mandate

193 + 107 = 300 mandate

/ **PNL** întrunind peste 40 % din voturi, **devine majoritar** (cf. art 90) , cu **300 mandate** ;

/ Nici o grupare politică minoritară n-a avut majoritatea absolută , în nici o circumscripție ,
încât nu poate beneficia de prevederile speciale (cf. art 91)

/ **Repartiția mandatelor** partidelor minoritare , s-a făcut cu respectarea legii (art.94)
în ordinea descrescândă a procentelor , astfel :

PNT - 29 mandate; PT-Lupu - 11 mandate ; PNL-GhBrătianu - 10 mandate ,

LANC - ACCuza - 9 mandate ; PNA-Goga - 9 mandate :

Par.Maghiar - 8 mandate ; PTR-Iunian - 6 mandate ; Un.Agrară - Argetoianu : 5 mandate : /

În urma acestor operațiuni, **partidului majoritar i s-au atribuit cele 300 mandate cuvenite**,
în **locurile lăsate libere** , după distribuirea mandatelor către partidele minoritare

Rezultatele definitive -Comisia centrală electorală / 30 dec.'33

Vezi diverse alte date la [fișier Alegeri II](#)

16.)Virgil Madgearu către IGDuca , 29 dec.'33

("Dimineața " , an 29 , nr, 9700, 30 dec.'33)

«Scrisoare deschisă

" **Ați declarat presei străine că ați prezidat alegeril libere** . Așa ar fi trebuit să fi fost , în deosebi în împrejurările actuale externe , când România trebuie să se înfățișeze **ca un stat de drept și civilizație**.

"Din aceste considerații a pornit și **inițiativa partidului național țărănesc** ,

de a vă solicita să **repețați ordinile date** în timpul campaniei electorale precedente de către guvernul Vaida , pentru asigurarea libertății alegerilor. **Și ați convenit.**

" Dar, **sau ordinul dat a fost contramandat** printr-un altul cifrat, **sau n-ați avut autoritate** să înfrângeți pornirile abuzive ale șefilor administrației locale ,pentru rezultat nu are nici o importanță ; **alegerile au fost pătate de fraudă și violență.**"

[vorbește de cele două județe unde a candidat :Ilfov și Hotin]

"**Ați aflat** ,mult timp înainte de alegere , **că fusesem proscris oriunde voi candida** , și ați avut amabilitatea să-mi trimiteți **asigurări** prin d.subsecretar de stat de la Președinția Consiliului de miniștri , d.N.Budulescu, **că nu veți tolera nici un fel de abuzuri și violențe din partea nimănui**. Nu vă voi spune **cum s-a împlinit vorba dvs la Ilfov**.

E prea aproape de reședința dvs ca să nu fi aflat [-----]

" **Nu pot face la fel însă cu cele petrecute la Hotin**. Pentru acestea, **sunt dator nu numai față de populația acestui județ** , dar și față de interesele superioare ale statului , **să vă cer un act de dreptate** , care **să desolidarizeze statul român de abuzurile și fărădelegile unor organe locale** ,lipsite cu desăvârșire de simțul datoriei și onoarei .

" Este timpul suprem pentru un asemenea gest . De la Unire, **toate alegerile**, cu excepția celor din 1928 și 1932 , **în județul Hotin, au fost falsificate** , iar **populația județului a fost supusă la toate maltratarile**.Dar ceea ce este mai grav este că **magistratura din acest județ** , a ieșit din aceste lupte electorale **cu prestigiul știrbit**.

[**Relatează cum a fost la Hotin ca să se asigure ca acest lucru să nu se mai întâmple.**

Relatează cu lux de amănunte ilegalitățile săvârșite , începând cu președ.Comisiei electorale , neregulile de la secțiile de vot ; comportamentul jandarmilor : arestarea, bătaia delegaților PNTJ; răzvrătirea electoratului .]

" Iată, dle președinte de Consiliu , unde duce **fărădelegea unui prefect și a unui comandant de jandarmi :la răzvrătirea maselor.**[-----]

Dacă socotiți însă că **aveți datoria morală** să dovediți țării și străinătății că **ați avut cel puțin intenția curată de a prezida alegeri libere ,dați ordin să se facă** , înaintea discuției la validări **o anchetă severă ,pedepsiți exemplar pe prefectul județului , comandantul jandarmeriei** - dacă vă dă voie generalul Dumitrescu - **și pe magistrații** cari au patronat și au înlesnit călcările de lege ,violențele și fraudele.[-----]

"Vă cer acest gest pentru **onoarea țării și pentru apărarea unității naționale** ,pentru că socot drept **o crimă națională să discredităm în Basarabia ideea unui stat românesc așezat pe lege și dreptate.** "N-am nici umbră de interes personal și politic .**Cu toate că am fost proscris, voi intra în Cameră** în speranța că veți face gestul , vă rog să primiți asigurarea celor mai alese sentimente ,V.Madgearu "

Madgearu către Duca / 29 dec.'33

17.) Asasinarea lui I.G.Duca * , 29 dec.'33

("Dimineața " , an 29, nr.9702 + foto IGDuaca , reporter I.Niculescu , 31 dec.'33)

[LD : în acest fișier notez numai **informațiile care privesc propriuzis guvernul.**

Celelalte informații ..... Vezi la fișier PNL VI

Sinaia , 29 dec. Astăseară , la ora 10 fără 5 ,în momentul în care primul ministru IGDuca păreasa peronul gării pentru a se urca în vagonul ministerial,un tânăr a cărui identitate urmează să se stabilească ,a descărcat asupra sa câteva gloanțe de revolver , omorându-l pe loc. Criminalul a fost prins. Primul ministru a fost în audiență la rege , între orele 4-6 p.m.

*Notă biografică.---

Duca abia aniversase **54 de ani.** Născut la 20 dec.1879 , în București.

Tatăl, a fost dir.gral la c.f.r .

- Tânărul a studiat la **București și Paris** - unde și-a luat **doctoratul în drept.**
- Inițial a lucrat în **magistratură**, apoi la organizarea **mișcării cooperative române .**
- În **1907** - funcția de **dir.gral al Casei Centrale a Băncilor Populare ;** pentru prima oară , **deputat** (la 28 de ani), de atunci **ne mai lipsind din nici o legislatură** (în parlamentul interbelic, era cel mai vechi deputat , după ACCuza)
- În **1914** (la 35 de ani) - **ministru Instructiunii publice** , în guvernul Ionel Brătianu (care a demisionat la 9 febr.1918)
- În toamna **1918** (la 39 de ani) **ministru Agriculturii** , în cabinetul Ionel Brătianu , sub ministeriatul său legiferându-se **reforma agrară.**
- În **1922 - 1924** (la 43 de ani), **ministru de Externe** , în cabinetul Ionel Brătianu În această calitate, a fost șeful delegației române la **Societatea Națiunilor** , colaborator la organizarea **Mici Înțelegeri.**
- În **1927 - 1928** (la 48 de ani), **ministru la Interne**, în cabinetul Ionel Brătianu , păstrându-și acest portofoliu și în cabinetul Vintilă Brătianu .
- În **1928** (la 49 de ani) după moartea lui Vint.Brătianu , este ales **șef al PNL** funcție deținută până la asasinare .
- La **14 nov. 1933** (la 54 de ani) - **șef de Guvern** , pe care-l conduce ...cca 45 de zile.
- Fiul lui IGDuca, **George Duca** , în 1933, era consilier de Legație la Tokio .

I.Niculescu / reporter

(##Asasinii

[LD : anagrama formată din silabele celor trei asasini - **NICADOR** -va fi apoi **glorificată de**

legionari , ca simbol al martirajului lor Asasinii erau oameni cu "înalte studii "]

Asasinul a fost dus în **magazia de bagaje**, și pus sub o puternică pază.

Asasinul :Nicolaie Constantinescu , de **26 de ani**, originar din **Galați**, **licențiat al Academiei** de înalte studii comerciale ,fusesse **candidat la alegeri pe lista Gărzii de Fier.**

/La primul interogatoriu, a declarat că **are revolverul din precedenta campanie** electorală pentru Garda de Fier (1932) ;că are **complici pe Caranica Ion și Doru Belimace** ,

de la Academia de studii comerciale, ambii originari din Dobrogea

/ "**Întrebându-l** - spune reporterul - **cine l-a îndemnat să facă actul criminal, el mi-a răspuns :**

*<Nimeni. Noi între noi am luat această hotărâre din proprie inițiativă. **Motivul este că Duca era francmason și vândut străinilor. Politica adoptată de el în ultima vreme este politica francmasoneriei internaționale ,care a dus la desființarea Gărzii de Fier din România. Recunosc calitățile de bun român ale primului ministru și de om capabil, însă deoarece s-a vândut străinilor, ne-am hotărât să-l suprimăm .** >*

Toată noaptea ,cercetările au continuat. "

Asasinarea lui IG Duca / 29 dec.'33

18.)Dr.C.Angelescu -președinte al Consiliului de miniștri,30 dec.'33

(M.Of. **30 dec.'33** - cf. " Dimineața " 1 ian '33)

" **Carol al II-lea** .

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională , Rege al României ,La toți de față și viitori , sănătate **În urma asasinării d-lui IG Duca** , președintele Consiliului Nostru de miniștri ,

Pe baza **art.88 din Constituție** ,Am decretat și decretăm :

Art.I .D.dr.C.Angelescu , ministru Nostru secretar de Stat la deparatamentul Instrucțiunii , al cultelor și artelor , **este numit președinte al Consiliului Nostru de miniștri.**

Art.II . Președintele Consiliului Nostru de miniștri , este însărcinat cu executarea acestui decret .

Dat în **Sinaia, la 30 decembrie 1933,Carol**

Președintele Consiliului de miniștri, dr.C.Angelescu ,nr. 3.371 "

Dr.C.Angelescu / 30 dec.'33

▣**Declarație: continuarea politicii lui IG Duca**

(ziarului "L'Intrasigean ")

"**Crima odioasă săvârșită** asupra celui mai mare om politic din această țară,a produs în întregul popor o emoție și mâhnire profundă.

Neamul românesc aprecia în acest mare bărbat de stat pe patriotul luminat ,pe acela care , alături de Ion Brătianu, în momentele grele prin care a trecut țara noastră, a prezidat la opera de înfăptuire a României de azi.[-----]

Urmaș al politicii lui IG Duca , guvernul actual va urma aceeași politică de organizare , de ordine și de prietenie cu toate statele .

Cu toată lovitura gravă dată guvernului, nu vor fi repercusiuni asupra țării ,deoarece vom pune toată energia , toată munca și tot patriotismul nostru ,pentru menținerea ordinii , atât de necesară consolidării și mersului normal al țării."

Dr.C.Angelescu / 30 dec.'33

▣**Manifestul guvernului către țară , 30 dec.'33**

(" Adevărul " , an 47, nr. 15.336, duminica , 31 dec.'33)

("Dimineața " an 30, nr. 9702, 1 ian.'34)

" Români!

Ion G.Duca , primul ministru al țării, a căzut aseară **răpus de o mână vrăjmașă.Crima** a cutremurat de durere și revoltă toate sufletele românești și conștiința întregii lumi civilizate .

A căzut unul dintre **cei mai destoinici fii ai țării**;a dispărut una dintre **cele mai strălucite personalități ale lumii internaționale**.A căzut , ucis mișelește , omul care **simboliza astăzi**

munca și răspunderile grele și patriotice opere de ridicare și întărire a Statului român.

S-a prăbușit o mândrie a Neamului și o mare nădejde a românismului.

Ion G. Duca a căzut la postul de datorie -ca un erou ; iar memoria lui va fi păstrată veșnic vie în conștiința poporului român ,ca o supremă pildă de abnegație , de patriotism și de jertfă.

Conștiința României îndoliate condamnă și înfierează asasinatul săvârșit.

Dar totodată această conștiință ridică astăzi zid de apărare împotriva acelor care ,

prin teroare și crimă , urmăresc suprimarea conducătorilor țării, distrugerea Statului și prăbușirea frontierelor României întregite.

În fața acestei primejdii , **guvernul va ști să-și facă întreaga datorie și**

de aceea el cheamă pe toți bunii români să-l ajute la îndeplinirea ei.

Sprrijinit azi de întreaga suflarea românească, **guvernul este hotărât și este în măsură**

să asigure Statului liniștea și ordinea de care are nevoie și

să cheazășuiască înfăptuirea operei de refacere națională ,

în numele căreia al a obținut încrederea Coroanei și a Țării.

În acest ceas de dureroasă încercare , cu puterile sporite de gravitatea răspunderilor

ce stau în fața noastră , **vom ști să ne îndeplinim cu hotărâre și cu abnegație**

îndatoririle supreme față de Țară și față de Coroană. București, 30 decembrie 1933 ."

Manifestul guvernului / 30 dec.'33

19.)30 dec.'33.Starea de asediu .Hotărâri ale Consiliului de miniștri .

("Dimineața" , 1 ian.'34)

«Comunicat

București. Consiliul de miniștri s-a întrunit dimineața și după amiază .După Consiliul de după amiază , s-a dat presei următorul **Comunicat :**

" **Consiliul de miniștri** , întrunindu-se astăzi, 30 decembrie a.c., sub președinția d-lui

dr. C. Angelescu , și examinând situația creată de ultimele evenimente ,

a luat următoarele măsuri :

/Starea de asediu

Se decretează **starea de asediu**, începând cu 30 decembrie a.c.ora 12 noaptea.

Regimul stării de asediu **se va aplica în orașele :** București, Cluj, Cernăuți, Iași,

Chișinău, Galați, Constanța, Timișoara , Oradea și în județele Prahova și Dâmbovița.

Potrivit prevederilor decretului, starea de asediu **se va putea restrânge sau extinde** , după necesități.

/Măsuri contra asociațiilor subversive :

-Ca urmare a hotărârilor luate prin **Jurnalul Consiliului de miniștri din 9 dec. a.c.**

se vor suspenda toți funcționarii publici ,de orice categorie, **inclusiv membrii clerului și ai corpului didactic ,dovediți că figurază în asociațiilor politice cu caracter terorist** ,

prevăzute în sus menționatului Jurnal.

/Lege ptr.apărarea statului

-**Guvernul va prezenta** în primele zile ale lucrărilor parlamentului ,**o lege de ratificare** a acestor măsuri .Ministerul de Interne și de Justiție vor întocmi , până la deschiderea Corpurilor Legiuitoare ,**Legea pentru apărarea statului.**

-Ministerul de Instrucțiune Publică va lua măsuri pentru a impune **stricta aplicare** a noului

Regulament privitor la disciplina universitară și funcționarea asociațiilor studentesti.

Consiliul de miniștri / 30 dec.'33

20.)Descinderi și arestări ,30 dec.'33

("Dimineața" , 1 ian.'32)

▀Măsuri de ordine în toată țara

Vestea asasinării a produs o impresie penibilă în întreaga țară.De pretutindeni soseau telegrame din țară ,**vestejind odioasa faptă a criminalului Constantinescu** .

Autoritățile au luat pretutindeni măsuri de ordine și, potrivit instrucțiunilor primite de la centru , au operat descinderi și arestări printre membrii Gărzii de Fier .

/Craiova :autoritățile locale au luat măsuri pentru **punerea sub pază a instituțiilor publice**.

În cursul nopții au fost **arestați numeroși membri ai Gărzii de Fier** .Unii din ei fuseseră eliberați cu o zi înainte .**Autoritățile judiciare au început cercetarea lor**.

/Cluj : în cursul nopții, **autoritățile au operat numeroase arestări**.

Mulți din cei urmăriți , **n-au putut fi arestați**, fiind **plecați** , pentru sărbători, la casele lor.

/R.Vâlcea :la sediile publice s-au arborat drapele în bernă. Abia atunci vâlcenii au crezut vestea

/Târgoviște : autoritățile au luat **măsuri de ordine** .Afară de **arestarea frunțașilor Gărzii de Fier**, au fost arestați și **VCAlexe** (lupist)

și **av.N.Ionescu** (georgist)

/ Buzău : prefectul jud.Tegăneanu , a luat toată noaptea **măsuri de ordine**.Prin oraș circulă patrulare de ordine.În cursul nopții , au fost **arestați 8 membri ai Gărzii**, printre care și

lt.col.invalid V.Diaconescu , fost candidat pe lista Gărzii .

/Bârlad : în cursul nopții, au fost **arestați numeroși membri ai G de F** .

/ Făgăraș : La ora 2 noaptea, conferință la prefectura județului.

S-a decis să se facă **descinderi la membrii Gărzii**. S-a găsit corepondență și manifeste din timpul alegerilor. **Ion Dan** (com.Mândra) a fost arestat .

/ Moinești : Au fost arborate **drapele în doliu**. S-au ținut **slujbe la biserici și sinagogi** .

Clopoțele au bătut toată ziua.

/ Galați : prefect C.Ignat a dispus arborarea drapelului îndoliat ; clopoțele bisericilor au bătut ; la catedrală, un te-deum slujit de episcopul Cozma .

În tot cursul nopții , organele Siguranței și chestorul Zamfir Filoti , au făcut **descinderi**

la domiciliile frunțașilor Gărzii . Au fost **arestați vreo 20 de membri**, duși la arestul chesturii, apoi la închisoarea centrală. Printre arestați : **av.Ibrăileanu** (șeful G de F) și **Spiru Pacelli** .

/ Caracal (Romanai) : un loc unde Duca a fost f.stimat și iubit , fiind adesea ales în parlament , din această circumscripție. S-au luat măsuri de ordine .

/ Cernăuți : Noaptea , **I.Nistor a plecat spre București** ; **organele polițienești** au procedat în întreaga Bucovină, la **descinderi și arestări a conducătorilor Gărzii**.

La Cernăuți, a fost arestat **prof.C.Topa** , conducătorul Gărzii de F , care , fiind bolnav , a fost internat sub pază la spitalul central.

/Giurgiu : Autoritățile polițienești au procedat la arestarea și cercetarea frunțașilor Gărzii de Fier.

/ Curtea de Argeș : emoții, doliu, măsuri de ordine .

/ Focșani (Putna) :**prof. georgist CCGiurăscu a fost arestat preventiv** ,deoarece a fost **denunțat** că , la aflarea știrii asasinatului, **ar fi spus "Va mai urma ceva după asasinat "**

În Capitală s-a zvonit că arestarea s-a produs după ce ,la **descinderea de la casa gralului Zizi Cantacuzino**,s-ar fi găsit niște scrisori compromițătoare .**Au fost arestați cca 200 de legionari**.

/Câmpulung : poliția și jandarmeria au făcut descinderi la frunțașii Gărzii.**Au fost arestați și depuși la închisoarea** regimentului 30 dorobanți, gardiștii: **N.Godeanu, Ion Bota, Nic.Radu Georgescu, Petre Diaconescu, Gh.Stanciu, Virgil Stâncoiu Nae Chțu,.Moloi, ș.a.**

/Muscel : **șeful G de F ,Gheorghe Clime, a reușit să dispară** .

/Adjud : **numeroși membri ai Gărzii , arestați**.

//Ifov : **numeroase arestări** printre membrii G de F din județ :**15** , în diferite comune ;**8** la Oltenița ;**2** la Hotarele.Parte din ei, au fost trimiși la Jilava ;

/Brașov : arestarea lui **Ion Zelea Codreanu** : recunoscut de publicul aflat **pe peron** ,

care a început să-l huiduiască , strigându-i "asasinule!" ."Cu capul plecat ,bătrânul a străbătut prin rândurile mulțimii , care-l **huiduia și-l scuipa** "La poliție , a fost supus unui interogatoriu. Asupra lui s-a găsit **o listă** a membrilor Gărzii din Alba și **un raport** privind

sit.politică din județ ;o **listă a gardiștilor** care s-au declarat **gata să se sacrifice**. Întrebat de prim-procurorul Radu Pascu **unde este fiul său**, bătrânul a răspuns :**< Nu știu și nici nu mă**

interesează >

/București (5 febr.) : arestarea lui **Ion Moța**. Printre ultimii **4 frunțași ai Gărzii** puși în libertate (după terminarea alegerilor), **chiar în ziua asasinatului**, se aflase și avocatul ardelean Ion Moța [...]Cunoscut deoarece fusese arestat în 1924, în urma asasinării prefectului de poliție Manciu de către CZCodreanu, și închis la Văcărești. La rândul său, săvârșise și el un atentat: pe studentul Velcescu, bănuț de "trădare" l-a împușcat cu 4 focuri de revolver. Ictima scăpând cu viață, Moța fusese achitat de Curtea cu juri.]

După atentatul de la Sinaia, operându-se noi arestări, **majoritatea frunțașilor Gărzii fuseseră arestați**, înaintați **Consiliului de război al Corpului II armată**, și **depuși la Jilava**, unde urmau să rămână **până la procesul atentatorilor de la Sinaia**.

Fuseseră arestați, astfel, Stelescu, Beza, ș.a., dar **Moța nu fusese găsit**.

În urma măsurilor luate de col. Gabriel Marinescu secondat de inspectorul Vasile Parisianu, (șeful poliției sociale), Moța a fost "decoșerit" chiar în locuința sa de pe Calea Victoriei 63, unde locuia cu soția și copilul (fiind avocatul proprietarului).

La interogatoriu, Moța a spus că, știindu-se căutat, n-a mai ieșit din casă din 29 dec.

/Brăila (6 ian.'34) : **preotul Ion Petculescu**, parohul bisericii "Adormirea Maicii Domnului", este **șeful unei organizații de elevi** din clasele superioare de liceu.

La percheziția casei parohiale, s-au găsit manifeste, șabloane de tinichea, pentru imprimarea pe ziduri a semnelor electorale al Gărzii, și o corespondență "extrem de compromițătoare".

S-a găsit și registrul **asociației "Frățiile de cruce"**, înființată de preot la Brăila.

În posesia acestor date, poliția a operat **60 de arestări** - **copii** de oameni gospodari, chiar **fii ai ai șefilor autorităților locale**. Ei fuseseră **atrași la asociație**, spunându-li-se **că este sportivă**, în realitate li se țineau conferințe "otrăvitoare", iar preotul îi punea să depună un **jurământ la altar** că **se vor supune necondiționat ordinelor primite**. Preotul făcuse chiar și o **"echipă de sacrificiu"** ...

Au fost reținuți doar 15, pentru cercetări.

Arestări / 30 dec.'33 - ian.'34

21.) Presa românească și străină despre IGDuca -4-6 ian.'34

[Vezi la fișier PNL VI](#)

▀ **Funeraliile lui IGDuca, București, 4 ian.'34**

[Vezi fișier PNL VI](#)

"Posteritatea" simbolică ;evocări emoționale ;

▀ **Înțințmarea lui Duca, mănăstirea Urșani (R.Vâlcea), 6 mai '34**

("Dimineața", an 30, nr.9.704, 3 ian.'34)

"Le Petite Journal", René Vallet :

" Întreaga Europă va rămâne **încremenită în fața știrii asasinării lui Ion Duca** .

Nu mult după atentatul comis împotriva **cancelarului Dollfuss**, uciderea președintelui Consiliului de miniștri, a aruncat o lumină vie asupra **metodelor teroriste întrebunțată de către imitatorii străini ai mișcării hitleriste**.

Pentru a evita țării sale tragice lupte internaționale, pentru apărarea unității României, **Duca dizolvase Garda de Fier**, mișcare așa-zisă "autoritară", **după chipul și asemănarea național-socialismului. El a plătit cu viața, primul act al guvernului său.**

Noul guvern fusese bine primit în străinătate , și mai ales în Franța .[----]

D.Titulescu avea acum **în spatele lui un partid** care, nici un moment, nici prin acte , nici prin vorbe, **nu dăduse loc la cea mai mică neîncredere "**

"Excelsior " :

" După atentatul comis împotriva cancelarului Dollfuss , uciderea odioasă a lui IG Duca este **mărturia cea mai alarmantă a doctrinei violente pe care Germania hitleristă o răspândește** în toate țările Europei Centrale și Orientale .
Duca , șeful guvernului liberal, hotărât atașat la alianța franco-română, a căzut victima credinței sale în instituțiile legale ale României și a credinței sale față de Franța "

" L'Ordre " : "A trebuit să intervină **amestecul unor elemente străine** în viața țării și **importul unor doctrine fabricate** în afară de frontierele României , pentru ca să-și facă apariția **asasinatul politic** .
Personalitatea victimei face să reiasă lămurit **scopurile pe care le urmăresc hitleriștii** din România , prin această **Gardă de Fier mereu activă, chiar după dizolvare.** "

" Debats " , Pierre Bernus (**avusese o lungă convorbire cu Duca , cu puțin timp în urmă**)
" Tragicul eveniment căruia îi cade victimă , nu are numai însemnătate românească.
El interesează toată Europa .Exprimăm românilor toată simpatia noastră.
Dar aceasta nu este suficient .**Trebuie ca Franța să aibă din nou o politică și să înceteze de a încuraja** , prin slăbiciunea ei, **operațiile dizolvante ale național-socialismului "**

" Finacial News " : "**Victima era un om de stat de reputație europeană** care, în Anglia , **se bucura de multă considerație. [...]** un **om politic de mare răspundere** ale cărui **cunoștințe financiare și experiență practică în materie bancară** , ar fi contribuit la binele României .
Presa străină despre Duca / 31 dec.'33

---

22)Zaharia Boilă ,Amintiri și considerațiuni asupra mișcării legionare , [1971]

Biblioteca Apostrof, Cluj -Napoca, 2002

Ediție îngrijită de Marta Petreu și Ana Cornea, cu o prefață de Livia Titieni Boilă

▣ **Geneza mișcării legionare din România**

▣ **"Nașii " Gărzii : liberalii, Vaida , Carol**

▣ **Nae Ionescu - "nașul " spiritual**

▣ **Asasinarea lui Duca (1933)**

Doc.integral : fișier **G de F.VIII -scrieri**

23.)5 ian.'34 .Ședințele PNL.

// **Întrevederi Tătăărăscu - Brătianu - colaboratorii //**

Cuvântări : dr.C.Angelescu , Gh.Tătăărăscu, Alex.Lapedatu, Ion Nistor ;Dinu Brătianu .

("Adevărul " , an 48, nr. 15.341, 6 ian.'34 + **foto Brătianu , Tătăărăscu**

"Facla" , an XIII, nr.884, 6 ian.'34) **Vezi doc.integrale la fișier PNL VI**

▣ **Ședința Delegației Permanente .**

Ora 11. Se ține acasă, la Brătianu . Au ajuns la un acord : **Tătărescu va conduce guvernul ; Brătianu - va conduce partidul.**

-Comunicatul

S-a dat publicării următorul **Comunicat** :

" **Membrii delegației permanente a PNL** s-au întrunit azi dim.la ora 11 .La ordinea zilei a fost alegerea noului președinte al partidului.**Dnii dr.C.Angelescu și George Tătărescu** , au făcut propunerea ca domnul **Const.ICBrătianu să fie proclamat președinte al partidului.** **Membrii delegațiunii și-au exprimat cu entuziasm și unanimitate** , încrederea în **noul șef al partidului și noul șef al guvernului."**

▪Ședința Comitetului Executiv

Ora 17 .Se ține la sediul PNL ;prezidată de dr.C.Angelescu .

-Gh.Tătărescu:

[-----] "**Azi ridicăm acest steag din mâinile lui înghețate** , acest **steag sanctificat** de sângele lui nevinovat , **steagul acesta** care prin sfințele lui pete roșii , fixează caracterul eroic al guvernării de astăzi. **Ridicăm acest steag al lozincilor mântuitoare** , simțind cum în cutele lui flutură duhul mântuitor al conducătorilor de ieri, care **ne poruncește de a fi demni de jertfa lui . Jurăm ! vom fi !**"[.....]

"**Astăzi**, când după greaua și ireparabila încercare suferită de partid , **alegem ca șef** , într-un sentiment de puternică și unanimă solidaritate , **pe d.Dinu Brătianu** , și o facem cu **adâncă și nezdruincată încredere** , în vremurile acestea de anarhie a conștiințelor și de desfrânare morală, așezăm în fruntea partidului , **ca un simbol al redresării necesare** , **o mare figură etică**. (ovații, aplauze prelungite, mai multe minute)[----] Fie ca **partidul, sub conducerea lui**, care înfățișează , pentru conștiința publică,**voința fermă a redresării morale și îngrijorările românești ale unei familii de ctitori de țară**, să-și desăvârșească opera de rodnică înfăptuire ,de liniște obștească și de propășire națională "

-Dr.C.Angelescu

"**Comitetul Central** al partidului se întrunește astăzi pentru **prima oară după moartea tragică a șefului nostru Ion G Duca**. Partidul național liberal și țara întregă sunt adânc îndurerăți de dispariția acestui **mare român** , acestui **mare patriot** , către care se îndreptau speranțele tuturor. Sutele de mii de oameni care însoțeau cosciugul la locașul de veci , tristețea și lacrimile mulțimii, indicau sufletul acestei mulțimi și durerea ce simțea în urma morții neașteptate a lui Ion Duca.

Partidul național liberal va plânge în veci pe acela care a fost , nu numai **un mare talent**, dar și **unul din cei mai mari oameni de stat** ai României de astăzi.Va plânge pe **omul** care nu a avut alt țel în viață, altă dorință ,decât de **a-și servi țara și neamul.Moartea a răpit pe șeful nostru Duca; trebuie să-l înlocuim.Delegația permanentă** a partidului s-a întrunit și , în **unanimitate** , **a desemnat ca succesor al lui Ion Duca , pe Dinu Brătianu** . (aplauze prelungite) Astăzi această îngrijorare a dispărut (aplauze , ovații) [-----]

-Dinu Brătianu

"Vă voi spune că niciodată **n-am avut dorința de onoruri** și de a ocupa **sarcini publice**. **Îmi făcusem un mod de a trăi al meu ."** Au venit însă momentele tragice când **Duca a fost răpus**.Și atunci mi s-a părut că văd **o dezorientare în partid** ;pentru că **m-au întrebat mulți** dacă am de gând **să rămân în rezerva anterioară**.

Am crezut că datoria mea este de a mă așeza la conducerea partidului .

Toți ochii , toate gândurile din țară și străinătate , sunt ațintiți asupra **partidului nostru**.

Toți prietenii și adversarii văd în **PNL singurul instrument al organizării morale și materiale**.

Avem o operă mare de realizat , la care sunt chemați să lucreze toți, tineri și bătrâni.[-----]

Vedeți , deci, **ce sarcină grea apasă pe umerii mei**.

Mă întreb : **voi putea face acestor îndatoriri ?**

Am luat totuși această sarcină pe care **nu o voi putea duce la bun sfârșit**

decât cu ajutorul și devotamentul dvs.

Dacă n-aș avea această încredere, chiar azi mi-aș depune mandatul pe care mi l-ați încredințat. **Cu toții avem o operă mare de înfăptuit .**

Unii sunt la cârma statului ca să realizeze programul pe care ni l-a lăsat Duca.

Știu cât de grea este această muncă, dar noi trebuie să dăm guvernului tot concursul ca să înfăptuiască această operă. **Să-l ajutăm. "**

Ședințele PNL / 5 ian.'34

▣ Presa despre guvernul Tătărescu

"Adevărul " : **"D. Tătărescu va trebui să facă din prima zi dovada eclatantă a unei energii cumiști, a unei voințe ferme, a unei orientări precise."**

" Lupta " : **"Bătrânii vor fi cu el cu sfatul, tinerii din partidul său vor fi lângă el cu curajul civic pe care-l trezesc împrejurări ca cele de azi. "**

24.)6 ian.'34. Gh. Tătărescu , declarație de presă.

("Dimineața" , 7 ian.'34 ; ziarul "L'Intrasigean ")

[LD: știu că ceea ce scriu acum nu este "stil istoric". Cunosc toate "găselnițele"(istorice, filozofice, etice) care au conchis că istoria nu se scrie cu **"dacă"**.

Dar am destule motive să spun că ,din prima zi a **preluării guvernării de către Tătărescu ,se întoarce o foaie distinctă în istoria PNL, a guvernării acestui partid, și, implicit , în istoria României .**Pentru că eu consider că în cei trei ani de la restaurație ,Carol II a reușit să execute o **primă etapă** a planurilor sale de destructurare a sistemului politic românesc.

N-a făcut-o singur .I-au ieșit în întâmpinare atâția și atâția politicieni cu veleități guvernamentale, din toate partidele, din toate generațiile, din toate provinciile .

Dar toate **s-au petrecut prea devreme** ,pentru **necesara consolidare a României Întregite.**

Mai bine zis, s-au petrecut înainte ca această consolidare să se fi realizat .

A fost -cum să spun eu ? -ca **un viol politic** asupra unei societăți în plin proces de maturizare .

De ce a fost sacrificat Duca ?Care au fost adevărații autori morali ?

De ce **"armistițiul politic "**a doua zi după o crimă politică ?]

▣ Armistițiul politic !

Noul prim-ministru a dat a înțelege sau chiar s-a exprimat fățiș că are dorința de a stabili un **armistițiul politic cu partidele de opoziție.**

Această **dorință ,legitimă la orice șef de guvern nou** , este cu atât mai explicabilă la

d. Tătărescu, a cărui guvernare începe în condițiuni care reclamă puterii executive eforturi

serioase. **Dorința sa corspunde și sentimentului unanim al oamenilor de ordine** din această țară, **de a vedea guvernul**, oricare ar fi el, cât mai **stăpân pe mișcările lui.**

Pentru ca acest armistițiu să se poată realiza, **este nevoie de asentimentul opoziției.**

Din nefericire, din felul cum s-au pronunțat, la cele mai multe dintre ele ,nu se vede o

încilinare prea pronunțată în acest sens. Ele păstrează o prea proaspătă amintire despre ingerințele electorale recente, atmosfera de încordare din alegeri.

Vezi reacții la [fișier Sistem de partid](#)

25.)Valeriu Pop (ardelean, independent , listă PNL),nov.-dec. 1933

(Valeriu Pop, **Amintiri politice** , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

[LD : îl citez, ca ex, de ardelean care **s-a apropiat de liberali,va ajunge în gov.Tătărescu,și , se pare ,se bucura de încrederea Regelui]**

Vezi situația lui în partid la [fișier PNL VI](#)

/Racolări de liberali ardeleni

-15.nov.'33 : "Sunt în București. **Duca mă cheamă la președinție**, după ce primește, vădit impresionat, **urările mele de bine**. Își exprimă **convingerea că va putea să mă salute în curând în partidul liberal**, după cum a fost vechea și nestrămutată dorință a conducerii partidului, încă din vremea lui Vintilă Brătianu. Îmi vorbește despre **simpatia și aprecierea sa personală**.
--Dec.1933:" **Regele mă primește în audiență**. Îi arăt situația electorală.
Preconizez o linie de conduită pentru câștigarea Ardealului, arătând greșelile care s-au făcut deja. **Regele îmi replică că Partidul Liberal, neavând în Ardeal elemente suficient pregătite, nu a putut da satisfacție în ce privește alcătuirea guvernului**. **Abordez chestia apropierii mele de partidul liberal**. Regele o vede cu ochi buni și **mă încurajează în această direcție**. **Intrarea mea în PNL ar soluționa foarte multe probleme**, - zice Regele-**înclină pentru rămânerea mea în politica internă**.

/Gelozii veleitare ardelenesti

..." După masă, **fac o vizită lui Duca**, care îmi mărturisește că **gelozia fără rost a ardelenilor, l-a împiedicat să promoveze 1-2 subsecretari de Stat în Ardeal**. Îmi arată că **liberalii ardeleni sun nepregătiți pentru locuri de conducere**, și-mi spune **că numai intrarea mea în PNL ar putea deslega problema aceasta delicată**. [-----]

...30 dec.1933. La ora 10 seara, Silviu Dragomir îmi comunică că **Budapesta a anunțat asasinarea lui IGDuca, de către un membru al Gărzii de Fier**, pe peronul gării Sinaia. La ora 11, 30, prefectul Duma îmi confirmă știrea. [-----]

/Doi șefi (partid -guvern)=soluție de compromis

...4 ian.'34 .Cluj- București

La ora 12, 30 noaptea, îmi telefonează **Emil Labonțiu** de la București că **Gheorghe Tătărăscu a fost numit președinte al Consiliului**, și însărcinat cu formarea guvernului, **că sunt mari frământări în partid, că întreg tineretul este alături de Tătărăscu, că se va face apel la mine pentru a accepta un portofoliu și că să vin la București**.

La 2,30 noaptea, îmi telefonează **Manolescu -Strunga** din însărcinarea primului -ministru, rugându-mă **să vin cu primul tren la București**, aducând și fracul pentru orice eventualitate. Plec la 12,30 din Cluj. Edițiile ziarelor cumpărate din Brașov și Sinaia mă informează că **Dinu Brătianu a fost ales șef al partidului**. Se publică diferite combinațiuni ministeriale, cuprinzând și numele meu.

/"Timiditatea" lui Tătărăscu

La hotel mă așteaptă Emil Labonțiu, mă informează **că Gh.Tătărăscu, deși avea asigurată majoritatea covârșitoare pentru șefia partidului, s-a intimidat și a cedat**. **Crede că în noul guvern voi intra și eu**.

Lapedatu a pus la cale **un protest al unor liberali ardeleni, împotriva intrării mele în guvern**. **Să chem dimineața la telefon pe Gh.Tătărăscu**.

5, 6 ian.'34. București.

Dimineața, **Tătărăscu îmi comunică la telefon că situația fiind complet schimbată**, dorește să mă vadă **după constituirea noului guvern** - formație absolut provizorie.

Îl văd pe **Tătărăscu la Președinție**, care face apel la **colaborarea și prietenia mea personală**, crede că **numai eu pot face față situației din Ardeal**, **însă chestia trebuie pregătită în raport cu partidul**. [-----]

(Valeriu Pop-"sfetnic regal"

13.ian.'34 .Sinaia. Audiență la MSRegele, la Sinaia. Mi se trimite automobil de la Palat. În salonul de așteptare, stau de vorbă cu **Tătărăscu și Inculeț**, care sunt **vădit interesați de obiectivul audienței**. Schițez felul meu de a vedea lucrurile, **ceea ce este aprobat de amândoi**.

Tătărăscu mă invită pentru a doua zi la București.

Regele mă primește extrem de amabil. Încep să explic situația, precum și **opinia mea : pedepsirea celor direct implicați în complot, punerea în libertate imediată a celor**

arestați fără nici un motiv, numai pentru că sunt gardiști ;

astfel se va obține un început de destindere;

apoi, adoptarea unui program de realizări cu vădit caracter național , ceea ce va desființa orice mișcare naționalistă teroristă.

#Problema "ardelenilor"

"Trec la chestiunea Ardealului .Regele mă întrerupe de la început și îmi spune că, dacă intru în PNL ,este hotărât să fac parte din guvern ,să am deplină libertate de acțiune

în ce privește Ardealului și că această înaltă hotărâre are și adeziunea din partea primului ministru .

Mulțumesc Regelui pentru încrederea acordată și declar că voi îndruma lucrurile spre bine.

Cer ca situațiunea lui Alexandru Lapedatu în guvern să rămână nealterată ,nevrând să mă ridic în detrimentul altuia. Regele pare satisfăcut de această manifestare de lealitate din partea mea, cu toată atitudinea contrară ce a avut Lapedatu față de mine.

" După acest intermezzo, continui a expune situația din Ardeal,greșelile săvârșite deja de guvern, și măsurile de îndreptare ce se impun.În special arăt marginalizarea sistematică a elementului ardelean ceea ce nu poate decât să înveninze lucrurile.

Regele este uimit de elementele ce i le demonstrez,se însarcinează să atragă atenția lui Tătăărăscu, și că-l va determina ca, și până la intrarea mea în guvern, să rezolve toate chestiunile privitoare la Ardeal de comun acord cu mine.

Audiența ia sfârșit după aproape 2 ore de conversație.

14 ian.'34 ,București Confirmarea Tătăărăscu

" Tătăărăscu îmi confirmă hotărârea sa, aprobată de Rege în ce privește intrarea mea în guvern. iar până atunci, colaborarea intimă cu mine în ce privește problemele ardelen.

Face apel la mine să renunț la planurile cu serviciul diplomatic.

Declar că accept să rămân în politica internă, să mă înscriu în partidul liberal.

Mă îmbrățișează în repetate rânduri și mă invită să revin la București pentru punerea în execuție a intrării în partid, și a pregătirii intrării mele în guvern.

"Îl văd pe Lapedatu, îl asigur că nu am nici un sentiment de adversitate față de el, că nu tind să-l alterez situația lui, orice însărcinare aş primi în partid sau guvern.

Mă asigură de toată simpatia lui, recunoscând că , și în trecut , a stăruit pe lângă mine să vin în partidul liberal, deoarece m-a crezut , de mult, ca singurul ce pot aspira la succesiunea lui în Ardeal.

()Tătăărăscu:uzarea echipei de bătrâni !

[LD: cam acesta era gândul lui Tătăărăscu, de conivență cu Regele ! Și pentru fiecare "punct ochit" , se căuta un potențial "colaborator":Pe viitor, Valer Pop va face carieră , nu numai în PNL, ci oride câte ori Regele îi va acorda încrederea .Așa va ajunge să-și pună semnătura și pe Dictatul de la Viena (aug.'40) Acum este la început de drum...]

9 febr.'34."Mă înscriu în partidul liberal , fără nici un angajament formal prealabil, în ce privește situația mea în partid. [reproduce cererea] Sunt primit de Dinu Brătianu , care îmi arată multă simpatie și o apreciere excepțională.Tătăărăscu devine mai rezervat și, fără să stăruiesc sau să-l întreb, îmi dă mereu explicații în ce privește reconstituirea guvernului.

Pretinde că în 3-4 luni vrea să uzeze întreaga echipă de bătrâni, pe care îi consideră absolut incapabili,ca apoi să constituie noua echipă de guvernare.

Sunt numit în Comisia de unificare legislativă " [-----]

Valer Pop / dec.'33 - ian.'34

26.)21 ian.'33.Gh.Tătăărăscu , Programul guvernului (expunere radio)

("Adevărul" , an 48, nr. 15.354, 23 ian.'34)

21ian., duminică, ora 9 seara , cuvântare radio .

[LD: un Tătăărăscu încă sub vraja marelui Duca ... un Tătăărăscu cutremurat de actul asasin ...

liric, romantic, patetic ... așa cum trebuie că se simte un tânăr găsit în fața unei mari răspunderi. Fără vreo schimabare de credință, de lealitate, de consecvență ,față de la linia trasată de Duca.] [LD:27 mai 2007.În noaptea asta am vizionat (ascultat) pe TVR-1, discuția Eugeniei Vodă cu Sanda Tătărescu-Negroponțe (86 de ani !) despre istoricul familiei lor ,înainte și după după 1944.În România (Veche, Mare și Micșorată) , sub trei regi (Ferdinand,Carol , Mihai) sub regim democratic și de dictatură (carlistă,antonesciană,sovieto-comunistă) Am ascultat (fascinată-înduioșată-contrariată)varianta acestei fiice ce și-a adorat tatăl,care i-a cunoscut destul de bine traseul politic și cariera de om de stat ,care l-au plasat în funcții de vârf ale ierarhiei :secretar general PNL,de două ori prim-ministru,ministru Apărării și alExternelor (după '44):luciditate, pragmatism ,realism,compromis politic,vizionarism(invoca la un moment ca posibil "model" pe Taleyrand), toate având ca fundament un autentic patriotism de sorginte militară (tatăl- g-ral Tătărescu).Foarte interesantă motivarea ei privind acceptarea intrării în guv.Petru Groza ,cu "răsplata" cuvenită (închisoarea , boala , moartea ;a lui ,a celor 4 frați și a ei ;cu exproprierea și experiențele limită de "dușman al poporului "). Era măhnită că PNL-ul de după 1989 ,adjudecă continuitatea doar pentru guvernarea din 1924-1927 ,ignorând-o pe cea din 1933-1937.Am observat și eu.Este o meteahnă a "istoriilor"partizane conjuncturiste, în care sunt eliminate etape sau personalități "defectate".Am avut grijă ca în istoria mea... acest lucru să nu se producă .Vezi la fișierele PNL]

Tătărescu / 21 ian.'34

()IGDuca

"Vă vorbește **omul sortit** să poarte una din **cele mai grele răspunderi** pe care **un șef de guvern** a avut-o **de la război până astăzi**.

"În aceste clipe nu pot lăsa slobode gândurile mele , fără a poposi lângă acela a cărui **pomenire s-a făcut azi în toată țara** ,și care **mi-a fost șef, îndrumător și prieten : Ion Duca** .

Din lungul șir de imagini și amintiri ce se îmbulzesc la poarta minții mele, se desprind două momente în care se deslușesc mai bine decât orice analiză ,

dominantele acestui suflet de elită.

" **Evoc un plai sub Carpații Vâlcei** .Acolo , pe o culme de deal , se ridică **o veche așezare**

[Măldărești] de zidurile căreia se leagă un întreg trecut de viață patriarhală - **un cuib de românism** unde sufletele se îmbină ușor cu poezia trecutului .**În acest loc l-am cercetat** , în cursul lunilor de **vară** , **ani de-a rândul** , găsindu-l întotdeauna încadrat în atmosfera locului , făcând parcă una cu pământul țării , pe care îl iubea cu pasiune și întotdeauna cu sufletul răscolit și frământat de gânduri și de visuri .Într-o seară , când umbrele se ridicau din vale către vârful Builei , **l-am auzit zicând** , după ce îmi vorbise aproape liric despre Ardeal și ardeleni :

<Suntem o generație fericită .Am văzut ce n-au putut vedea toate generațiile în scurgerea vremurilor - putem muri oricând și oricum - vom muri fericiți .>

Așa vorbea. Îl aud și acum țipând destinului **mărturisirea ce sanctifică o generație** și care poate fi înscrisă pe mormântul său , **ca un suprem act de credință.**

" Și apoi **evoc o amintire** trăită în biroul său , din **apartamentul modest și liniștit** , în mijlocul orașului nostru plin de vuiet și de larmă.

Biroul său ! O încăpere în care de abia pot șede comod patru inși - cu **o fereastră** ce dă pe o curte dosnică. **O masă de brad, patru scaune de lemn** ; într-un colț, **un divan** acoperit cu un macat de stambă roșie, într-un colț, **un dulap**. Atât. Nici un ornament, nici o podoabă , nici un obiect de artă .Pe dulap, **o mască de bronz a lui Eminescu**, străjuind cu zâmbet dureros încăperea. **O odaie de schimnic.O chilie**. Aici s-au scurs ultimii săi ani de trudă - de chin - de zăbucium ; aici s-au scurs zilele închinat numai binelui public .

În această chilie **l-am găsit într-o dimineață** , culcat încă pe divanul cu macatul de stambă , **cu ochii roșii de insomnie**. Îngrijorat, l-am întrebat dacă este suferind .

După ezitări și reticențe jenate , mi-a răspuns :

< Sunt ceasuri în care mă urmărește același gând. Astă noapte gândul acesta a fost o adevărată obsesie. Făcutu-mi-am întreaga datorie față de țară ? Iată întrebarea care mă chinuște uneori . >

În această **spovedanie**, rostită în odăița cu masa și scaunele de brad, **se rezumă toată ființa**

și, deopotrivă, **toată viața lui Ion Duca** și se cuprind **cele două mari comandamente** ale existenței sale : **cultul datoriei și cultul dezinteresului.**

Un schimnic care a trăit numai pe culmile spiritualității. **Un cruciat al datoriei** , așa se va înfățișa Ion Duca în ochii spiritualității . **Și acum el doarme somnul de veci.**

Dacă nimic nu se pierde în lumea materiei, apoi nimic nu se pierde în lumea sufletelor.

Flacăra idealismului său, se va reaprinde în alte suflete ,

patriotismul său va îmbărbăta alte inimi,

gândurile sale de mărire și întărire de neam , vor călăuzi alte generații ,

și **jerfta sa** va însămânța ogorul țării , pregătind jerfele de mâine -

jerfele acelea din care e făurit **sufletul nepieritor al neamului ."**

Gh.Tătărăscu / 21 ian.'34

/Programul guvernului Tătărăscu =Programul de guvernare " Duca"

"**Ion Duca a căzut** .Destinul a voit să fiu omul menit **să ridic dintr-un lac de sânge programul** pe care **voia să-l înfăptuiască** pentru întărirea țării.**L-am ridicat** , **cinstit de încrederea suveranului și susținut de încrederea unui partid**,care astăzi reprezintă o nouă nădejde supremă și, împreună cu toți colaboratorii mei ,ne înfățișăm țării ,**hotărâți să ducem mai departe marea operă începută.**Nu ne ascundem și nu ascundem țării nici una din dificultățile care stau în fața noastră."

Gh.Tătărăscu / 21 ian.'34

#Dificultățile .

" Dificultățile acestea sunt ușor de rezumat .

AGRICULTURA ,zbătându-se în **ghiarele crizei mondiale și lipsită de orice măsură de apărare** pentru a fi pusă **în stare să reziste ;**

INDUSTRIILE ,parte **distruse**, parte **agonizând**, și prin marasmul lor făcând **tot mai grea viața claselor muncitoare ;**

COMERȚUL **paralizat** și împiedicat să-și împlinească funcțiunea în economia generală a statului ;

MASSA CONTRIBUABILILOR împovărată , **peste puterile ei de plată ;**

BUGETUL STATULUI **reduc** la ultimul grad de comprimare și totuși **deficitar ;**

CREDITUL PRIVAT **zdruncinat** și **capitalul particular tezaurizat ;**

O CRIZĂ DE ÎNCREDERE cu proporții fără precedent ,**paralizând toate inițiativele** , împiedicând toate începuturile de refacere ;

O ATMOSFERĂ DE APĂSARE creată de **aparitia unor curente noi de dezordine și de destrămare și care sporesc incertitudinile și amenințările** -iată , brutal exprimată , situația care stă în fața noastră.

/Hotărârile de a le învinge

"**Această situație** stăpânită de toate lipsurile , de toate nevoile și de toate suferințele , **am acceptat-o și ne-am legat față de Rege și față de Țară ,să împlinim lipsurile ,să tămăduim suferințele , să ușurăm nevoile.**

Legământul acesta **il vom ține** , și **opera aceasta de mântuire o vom înfăptui.**

"**Nu ne clintește** și nu ne vor clinti din încrederea și din hotărârile noastre ,

nici asasinatul de eri, nici amenințările de mâine.Ne socotim ca în război.

În locul celor care cad, se vor ridica cei care stau înșiruiți gata să le ia locul la postul de jertfă și **nimic nu ne poate abate** din calea noastră."

Gh.Tătărăscu / 21 ian.'34

Programul

"**Avem o misiune să scăpăm țara .O vom scăpa !Cum ?**

Am anunțat la timp programul nostru .

Programul acesta tălmăcit chiar aici [la radio, 14 nov..'33] **de Ion Duca** ,a primit **încuviințarea Suveranului** , în ceasul în care s-a alcătuit primul nostru guvern și a primit apoi **ratificarea Țării în alegerile generale . Programul acesta este programul guvernului de azi .**

Din acest program, nu avem **nimic de retrogradat** ; la acest program **nu avem nimic de adăugat** . În politica internă , în politica externă , **noi continuăm opera începută . "**

[LD: vezi declarațiile lui Duca , 19 dec.'33]

Gh.Tătărașcu / 21 ian.'34

/Muncă și disciplină

[LD :Tabloul economic - sumbru ; soluțiile - realiste , nepopuliste ; tonul - grav, constructiv]

"Iată-ne programul. În ce spirit îl vom realiza ? În cadrul căror credințe și îndrumări generale îl vom aplica ? **Țara are dreptul să fie lămurită.**

" Noi credem că , pentru a birui consecințele dezastruoase ale tuturor crizelor în care ne zbatem , **Țara trebuie să fie transformată , pentru câțiva ani, într-un adevărat șantier de muncă odonată și disciplinată și care trebuie să cuprindă toate ramurile de activitate ale economiei naționale și toate ramurile de activitate ale vieții de stat.**

/Agricultură modernă

"Agricultura noastră trebuie **transformată radical** pentru a fi adaptată noilor condițiuni cerute de criza mondială. **Sistemele de cultură** trebuie schimbate și **randamentul calitativ și cantitativ al pământului trebuie sporit.**

Atât timp cât **țara noastră va rămâne cu o agricultură primitivă care o desemnează - ca randament de calitate - ultimul loc printre celelalte țări agricole** , sărăcia și lipsa nu vor părăsi ogoarele românești.

/Industrie prosperă

" O nouă impulsie dată **întreprinderilor noastre industriale** , de toate categoriile , în cadrul unui **plan general de reconstrucție** , e o poruncă vitală.

Atâta timp cât nu vom fi **sporit venitul național** , criza generală nu va fi biruită și **soluțiile propuse vor rămâne literă moartă** . În toate ramurile economiei naționale trebuie , deci , făcută o **sforțare de muncă liber acordată** , o **sforțare de disciplină liber consimțită** .

/Sănătate și cultură

"Ființa fizică a poporului nostru e **astăzi amenințată** prin înfricoșătoarea dezvoltare a **boiilor sociale** . În fața acestor amenințări , **nu s-a organizat încă decât o slabă rezistență** . Numai **un efort organizat al întregii colectivități** poate stăvili primejdia.

" **Analafabetismul** , cu toată cohorta lui de scăderi și de amenințări , constituie un adevărat flagel. **Numărul știitorilor de carte este în declin** , **sporește în schimb numărul delicvenților ; armata ordinii se micșorează în timp ce armata dezordinii amenință să crească . "**

/Drumuri și construcții

"Utilajul național așteaptă aceeași sforțare . Sunt colțuri de țară unde **șoselele încep să devie o amintire** , în timp ce munca satelor **se irosește în gălcevi de supremație demagogică**

"Viața spirituală a țării așteaptă intervenția aceleiași **ordine de muncă constructivă** . **Săliile de cursuri și laboratoarele încep să se golească** , iar stradele se populează tot mai mult **sub acțiunea toxică a agitatorilor de profesie** .

Munca cinstită începe să fie nesocotită ; iar interesul opiniei publice e atras tot mai mult de îndrăzneala care străbate de arivismul care trumfă . "

/Normalizarea!

În ordinea materială zdruncinată de urmările tuturor crizelor , în ordinea morală clătinată de răsturnarea tuturor valorilor , **normalizarea nu poate fi obținută decât printr-un nou suflu de creație** , susținut prin **muncă, ordine și disciplină.**

Gh.Tătărașcu / 21 ian.'34

▪Locul și rolul elitelor .

"Înțelegem să creem acest suflu, care va stăpâni programul nostru ;și înțelegem să-l creem cu concursul tuturor conștiințelor luminate ,pe care le chemăm pentru ca să colaboreze cu noi la această operă. **Operă săvârșită de un partid , dar operă națională** executată în pasul vremurilor pe care le trăim !

Noi chemăm la această operă de colaborare pe **toți fruntașii și cărturarii orașelor și satelor** pentru ca prin sfatul și pildele lor , să îndrumeze întreg poporul pe drumul cel nou al muncii rodnice. **Noi chemăm toată clasa intelectuală** a țării să se înșire lângă noi, în această luptă de refacere națională . **Țara nu poate , nu trebuie să fie condusă decât de elitele ei,** de aceste **elite de cugetare , de muncă și de talent,** care , peste deosebire de clase, asigură în adevăratele democrații , **triumful meritului , triumful binelui obștesc."**
Gh.Tătărăscu / 21 ian.'34

▣ **Liniște ! Armistițiu politic !**

[LD : Da ! era nevoie de liniște ! Dar de liniștea aceasta ,**ar fi avut nevoie și ultima guvernare PNL !**Și la toate apelurile , nu a putut obține această liniște ! Și unul care i-a refuzat-o cu consecvență , a fost PNL. Acesta este adevărul. Pe de o parte .

Pe de altă parte, **apelul acesta direct la Garda de Fier , a fost oportun ? !**

Trebuie să tranșezi arma cu două tășuri a **dizolvării Gărzii de Fier .**]

"Pentru a putea înfăptui acest program , **avem nevoie de liniște .Liniștea aceasta - o cerem poruncitor, țării .** **Agitațiile sterpe , campaniile de ură, frământările pătimase, sunt astăzi crime** împotriva acțiunii de consolidare pe care o pornim ,**sunt crime împotriva țării.** De aceea, noi strigăm către toți cei care au altă credință decât noi :

<Ridicați flamura păcii !Ne-am bătut destul între noi .Azi e ceasul reculegerii . Vom răfui în zile mai fericite socotelile noastre mărunte -azi, lăsați guvernul țării să-și îndeplinească misiunea !>

Gh.Tătărăscu / 21 ian.'34

▣ **Avertisment către Garda de Fier**

▣ **Hotărârea "mâinii de fer "**

[LD : Vei urmări cum a funcționat acțiunea acestei mâini de fier ! Vei urmări "declicul" slăbirea șurubului Și vei aprecia dacă a fost mănuit bine]

" În numele țării , **cerem această dezarmare a sufletelor.O cerem mai ales acelor cari s-au lăsat până azi să fie otrăviți de ură și de dorul răzbunării , și care au creat atmosfera cea grea, prielnică dezordinii și destrămării.**

Nu prin lupte fratricide și nu prin acte de violență , se va consolida statul nostru ; Și nu pregătirea anarhiei e soluția care va tămădui suferințele ce chinuie azi o țară întreagă ." **Guvernul crede - nădăjduiește - că glasul lui va fi ascultat ."**

"Față de **cei cari** , conștient sau inconștient, **pregătesc slăbirea țării prin campanii de ură și ațâțare, acei cari vor continua să ridice o tagmă contra altei tagme și o credință altei credințe , acei cari vor năzui să arunce discreditul și disprețul asupra așezămintelor**

pe care se reazemă statul nostru, **acei cari vor să abată tineretul nostru de la adevărata lui menire - toți semănătorii de ură și toți semănătorii de anarhie , se vor lovi de mâna de fer a guvernului.**

"Nu putem tolera și nu vom tolera , **ca o mână de oameni fără răspundere , să turbure viața statului și să primejduiască ceea ce s-a dobândit prin jertfele și cu sângele generațiilor."**

Gh.Tătărăscu / 21 ian.'34

▣ **În slujba comandamentelor naționale**

"În atitudinea aceasta neșovăitoare , guvernul se așază pe **linia comadamentelor naționale ; apărând ordinea , viața constituțională și libertățile publice**

- **apărăm frontierele noastre și existența însăși a statului nostru.**

" În această acțiune , suntem convingși că **avem cu noi întreaga suflare românească.**

De aceea, **cu sprijinul ei și susținuți de încrederea Suveranului** , noi am pornit la luptă pentru scăparea țării. Conștiința marilor răspunderi multiplică forțele noastre , sporesc puterile noastre de realizare și amplifică hotărârea noastră de rezistență în fața nevoilor.

Am cercetat toate dificultățile cari ne stau împotriva, dar și toate rezervele sufletești cari ne susțin , și după această revizuire , în care nu am uitat nimic , și nu am subestimat nimic,

noi putem striga țării : vom învinge !"

Gh.Tătărăscu / Programul guvernului / 21 ian.'34

27.)Remaniere de guvern ? ,27 ian.'34

("Dimineața" , 27ian.'34)

/Noi înlocuiri ...

În audiența pe care Tătărăscu a avut-o la Suveran,s-a discutat chestiunea **remanierii de guvern și situația Băncii Naționale** .

...Este hotărât că **guvernul se va completa** prin intrarea lui **C.Xeni , la Industrie** ;

...Se crede că în locul lui **C.Dimitriu** - la Sănătate - va veni **V.Sassu** ;

...În ce privește Banca Națională , până azi **C.Angelescu (PNT) nu și-a anunțat demisia** ; urmează să aibă o audiență la Rege ...Se pare că și **M.Manoilescu** ar dori să revie la BNR...

Zvonuri de remaniere / 27 ian.'34

28.)**Ion Mihalache** :Declarații ,inaugurarea sediului Ploești, 25 ian.'34

("Dimineața" , an 30, nr. 9.729, 27 ian.'34 + **foto Mihalache** ;Reportaj-rezumat - I.Vermont ; "Lupta " , an XIII, nr.3.676, 27 ian.'34)

[-----]

I.Mihalache / 25 ian.'34

#Guvernul Tătărăscu = guvernul incapacității

[**LD : începe gâlceava ! critică cu orice preț ! Demolare fără cruțare, fără nuanțe !**]

Situația politică mai tulbure ca totdeauna.De aceea, și răspunderile ce apasă asupra noastră sunt mai grele.**Țara a fost dată pe mâna unui partid, care de la primii pași vedește incapacitate de guvernare** ,probă -**luptele interne între președ.Guvernului și președ.Partidului** ;

probă- **lipsă de program creator** , constând doar din "desființări " de regii autonome , pentru ca în loc să aducă cointeresările.**Trei luni de guvernare liberală** , au fost suficiente să arate **anacronismul liberalismului** .[-----]

/Să fie pedepsiți vinovații de sus în jos, (nu de jos în sus ,pe cale violentă)

Abia după aceea ... poate fi vorba de destindere .

I.Mihalache / 25 ian.'34

29.)**Punerea sub urmărirea penală a asasinilor și complotiștilor** ,26 ian.'34

CZCodreanu, IZCodreanu, Nichifor Crainic, Dragoș Protopopescu, M.Stelescu, Zizi Cantacuzino-Grănicerul, Nae Ionescu, ș.a.

(" Dimineața " , an 30, nr.9.729, 27 ian.'34)

▣**Ordinul Ministerului Armatei**

" În urma referatului înaintat de **Parchetul militar** ,Ministerul Armatei a emis **Ordinul de punere sub urmărire** împotriva **acelora care au săvârșit asasinatul** odios de la Sinaia , cât și împotriva acelora care au făcut parte din **complotul** în care s-a hotărât **suprimarea lui IGDuca** .

"Prin acest Ordin, sunt puși sub urmărire **Nicolae Costantinescu, pentru asasinat și complot** **contra siguranței Statului**,iar Caranica și Belimace ,**pentru complicitate la asasinat și**

complot contra siguranței Statului.

"Pentru complot contra siguranței Statului, sunt puși sub urmărire d-nii Corneliu Zelea Codreanu (în lipsă) ,profesor Ion Zelea Codreanu ,Nichifor Crainic , director al ziarului "Calendarul " ,prof.Dragoș Protopoescu , redactor la "Calendarul " ,general Zizi Cantacuzino-Grănicerul , fostul deputat M.Stelescu ș.a..

"Cât despre d.prof.Nae Ionescu , directorul ziarului "Cuvântul" ,d-sa e pus sub urmărire pentru **infrațiune la art.8 din Legea liniștii publice (Legea Mârzescu)** ca unul ce , prin scris,a îndemnat direct la comiterea unei infrațiuni calificată crimă.

"Întrucât printre cei puși sub urmărire se află și **generalul Zizi Cantacuzino,Ministerul Armatei a numit, potrivit Codului de justiție militar** , un comisar regal special, în persoana d-lui **gral Iorgulescu** și un raportor special ,în persoana d-lui **gral Bădescu Ilie**, din artilerie. Cei doi magistrați speciali, vor depune jurământul , înaintea Consiliului de război." Punerea sub acuzare a asasinilor și complotiștilor , 26 ian.'34

Guv.Gh.Tătărescu - Legislatura I .Sesiunea ordinară . 1 febr. -'34

30.)1 febr.'34 Deschiderea Parlamentului .

(DAD, MO 1, 1 febr.'34 , p.1-6 ; "Adevărul" , an 48, nr.15.363, 3 febr.'34 ;rev. "Parlamentul Românesc " , nr. 132, 4 febr.34, p.2-3)

Bucureștiul fierbe. Toate drumurile merg spre Dealul Mitropoliei . Se deschide Parlamentul, prorogat după asasinarea lui IGDuca .Incinta - o mare de capete cu insule de bărbi și chelii , cu oaze de tinerețe și culmi de maturitate:prof.Iorga, mareșalul Prezan, C.Argetoianu, ACCuza, I.Mihalache, Dinu Brătianu, NNSăveanu,Constantin Bacalbașa (decan de vârstă) , Titulescu (sosit mai târziu) .**Mesajul regal - scurt, sobru . Parlamentul s-a deschis , plutind deasupra lui**

umbra sângerândă a lui IGDuca Sedința de dimineața
Ora 12. **MSRegele Carol II , voevodul Mihai , guvernul .**

▣Mesajul regal

/Omagiu lui Duca

Cel dintâi gând trebuie să fie închinat **memoriei fostului Președinte de Consiliu, I,G.Duca** , " bărbatul de stat încercat , patriotul luminat **căzut în slujba Țării și Coroanei ,victimă a unui atentat** pe care l-a înfierat întreaga conștiință românească " Numele lui va fi păstrat cu cinste în istoria politică a României . - **un moment de reculegere** -

▣Sarcinile guvernului Meu :

Apel la sentimente de bună înțelegere , de solidaritate , de consolidare națională.

-Politica internă

/ degrevare fiscală
/ simplificarea aparatului de stat
/ desființarea instituțiilor inutile
/ economii severe , bugete echilibrate
/ apărarea stabilizării monetare
/ rezolvarea integrală a problemei datoriilor agricole
/ raționalizarea și intensificarea producției naționale
/ reluarea unei activități economice rodnice

/ promovarea intereselor agriculturii - cel mai de seamă izvor al avuției naționale
/ înfăptuirea unificării legislative
/ Vie preocupare pentru armată

-Politica externă

/ "**Politica externă** a României izvorăște din poruncile unității noastre naționale "

De aceea, ea nu va cunoaște nici schimbări , nici șovăiri.

Scopul ei : menținerea păcii și intangibilitatea pe veci a granițelor.

Metodele de realizare : respectul tratatelor , a alianțelor , legături amicale cu toate națiunile, fără deosebire .

- Prin Tratatul de la Geneva (febr.'33) , Mica Înțelegere , capătă un nou statut de organizare , întărindu-și puterea și coeziunea.

- Prin Tratatul de la Londra (3-4 iul.'33) - România , URSS , vecinii ei și Mica înțelegere - tot pământul aflat astăzi sub stăpânirea României , se pune la adăpost de orice război , creindu-se între România și URSS , o situație care permite să privim cu încredere spre viitor .

- Prin Tratatul de la Ankara (18 oct.'33) se cheazășuiește pacea și amicitia perpetuă dintre Turcia și România . Situația din Balcani evoluiază spre pace .

- Vizitele regelui iugoslav și cel bulgar , de bun augur .

- Credință în idealurile Societății Națiunilor .

/ **Mai puține legi, dar riguros aplicate . Carol II**

Gh.Tătărescu : declară deschisă sesiunea ordinară .

▣ **Sedința de după amiază.**

Vezi la Fișier Parlament VI

- **Omagierea lui IG Duca în Cameră și Senat -**

Vezi la fișier PNL VI

Deschiderea parlamentului / 1 febr.'34

31.) Consfătuirea majorităților; frământări în PNL; febr.'34

("Parlamentul românesc" , an V, nr. 132, 4 febr.'34 ; "Dimineața" , 31 ian., 7 febr.'34 ; "Facla" , an XIII, nr. 913, 13 febr.'34)

▣ Colaborarea Guvern-Parlament

Pe 2 febr.'34, "majoritățile" au fost chemate de **Dinu Brătianu** la o **consfătuire intimă**, ținută la Senat . Au participat cca **500 de deputați și senatori**. **Consfătuirea** a fost condusă de **Brătianu** (președintele PNL) , flancat de **Gh. Tătărescu** . **Brătianu a schițat** :

/programul de realizări parlamentare ;

/ordinea și metoda de lucru ;

/modul de colaborare cu guvernul ; asigurându-l pe Tătărescu de concursul său, al partidului, al parlamentarilor. **Tătărescu** , vădit impresionat , a asigurat, reciproc , o viață parlamentară constructivă , nu ostentativă . **Leonte Moldovanu, NNSăveanu** (virtuali președ. ai camerelor) au asigurat pe cei doi șefi - de guvern și de partid - de solidaritate și colaborare

▣ Grup parlamentar al tineretului liberal

6 febr.'34. Un grup de tineri deputați liberali , s-au întrunit , dimineața , separat , la Cameră , constituindu-se în "**grup parlamentar**" o "**stângă**" a PNL [-----]care **să-și spună cuvântul**, căutând să imprime proiectelor de legi o **factură cât mai apropiată nevoilor sociale**. Grupul își propune să pornească o acțiune ca viața publică să fie **dominată de moralitate**.

13 - 15 febr.'34

#Conflictul dintre "bătrânii" și "tinerii" liberali.

[LD: este greu să acord calificative uneia sau alteia din aripile liberale. Știu doar că "tinerii" (nu pe criteriu de vârstă !) au devenit "tătărăscieni", chiar înainte ca Tătărăscu să înceteze să mai fie "ducist" și mai știu că această echipă -altfel strălucită- se va lăsa treptat -treptat antrenată în plasa lui Carol II .Dar pot eu spune cu mâna pe conștiință că acest lucru a fost rău ?]

13-15 febr. Deputații majoritari care au colaborat la revista "*Părerile libere*", s-au constituit într-un grup parlamentar denumit al "*Tinerilor liberali*". **Dinu Brătianu a cerut lui Tătărăscu dizolvarea imediată.** Zadarnic a încercat Tătărăscu să demonstreze lui Brătianu că grupul s-a constituit fără nici o "intenție politică", de "intențiile neprihănite" ale tinerilor. Mai ales că aceștia își manifestaseră în mai multe rânduri nemulțumirea contra lui **Dinu Brătianu**, iar a doua zi după asasinarea lui Duca, au militat pentru **alegerea ca șef al PNL a lui Gh. Tătărăscu.** După câteva zile de rezistență, **Tătărăscu a cedat**, cu atât mai mult cu cât "**vechii liberali**" se solidarizaseră cu Brătianu.

Hotărârea lui Dinu Brătianu a fost aspru criticată de tineretul liberal. Deși dizolvat, grupul intenționează să-și continue acțiunea, pentru a imprima PNL, **o nouă directivă economică-politică** și **să dea un larg concurs guvernului Tătărăscu.**

...După spusele unora, **Tinerii liberali** și foștii prieteni politici ai lui IG Duca, au fost și sunt **împotriva unui guvern Dinu Brătianu** (cum au voit și voiesc "bătrânii")

Conflict între tineri -bătrâni liberali / ian-febr.'34

32.) Adresa de Răspunsul la Mesaj ,17 febr.'34

Raportor **Eugen Titeanu**

(DAD, MO 10, 17 febr.'34, p. 407)

" Sire ,

[LD: completează : Regele, Monarhia , IG Duca ... rătăcite !]

/Pace socială și ordine publică

"Nimic nu trebuie cruțat astăzi după marea sa pildă , pentru **a proclama și a impune directivele de pace socială și de ordine politică**, în lăuntru cărora **colectivitatea românească să-și găsească vechea prosperitate , posibilitățile de progres și cheagul unei depline solidarități naționale.**

/Soluții rapide și hotărâte

Sire,

Problemele care apasă viața Statului , greutățile financiare și paralizia economică , reclamă azi **soluții rapide și hotărâte . Ritmul acesta de fermitate , de acțiune pozitivă, de imediată înlăptuire** ,trebuie să caracterizeze lucrările Camerei, ridicând astfel în ochii opiniei publice prestigiul **ăsezământului de bază al vieții noastre constituționale.**

/Solidaritate, concordie ,

Pentru înlăptuirea **programului de refacere a Țării** și de restaurare financiară și economică , trebuie practică **o largă politică de solidaritate națională** ,trebuie înlăturate toate **sentimentele de vrajbă** care au putut fi uneori speculate în scop de destrămare și trebuie obținut acel **efort de muncă , de abnegație și de disciplină** , care să însemne **mobilizarea tuturor posibilităților** de ridicare și de afirmare românească.

Sire,

În cadrul vieții constituționale , care singură poate chezașui o normală și liniștită dezvoltare a Statului nostru, **prin concordie și prin sforțare colectivă** , vom putea învinge greutățile ceasului de față. Programul care ne așteaptă, reclamă muncă fără preget și hotărâre neclintită.

/Măsuri imediate

Răspunzând **primelor și celor mai urgente** cerințe ale Statului, va trebui **să înlăptuim fără întârziere:**

degrevarea fiscală; simplificarea aparatului administrativ ; desființarea instituțiilor împovărătoare și inutile ; economii severe ; apărarea stabilității monetare , echilibrarea bugetului , rezolvarea integrală și definitivă a problemei datoriilor , intensificarea și raționalizarea producției naționale, pentru readucerea prosperității. Va trebui să nu cruțăm nici o efort și nici o jertfă , pentru a promova

/Primatul agriculturii

interesele agriculturii , care rămâne izvorul de căpetenie al bogăției noastre .

/Biserica și școala

Biserica și școala vor fi chemate - potrivit unor îndrumări animatoare - să-și îndeplinească misiunea de formare a minților și a conștiințelor , ridicând nivelul sufletesc al nației.

/Unificarea legislativă

Justiția trebuie să beneficieze de un prestigiu mereu ridicat , iar **unificarea legislativă** va trebui să stabilească unitatea de drept a Statului.

LD: caută Armata .....

/Politica externă

Politica noastră externă , având ca ideal pacea și intangibilitatea pe veci a granițelor țării , nu poate cunoaște nici schimbări nici șovăiri.

Lozincile ei rămân aceleași : respectul tratatelor , respectul alianțelor , și stabilirea de legături amicale cu toate națiunile , fără deosebire.

Ultimele tratate semnate de România cu URSS, cu Statele Balcanice, și **noul statut** de organizare al Micii Înțelegeri,

au însemnat etape importante parcurse pe drumul păcii.

Vizitele regale ale MM LL Regele Alexandru și Regina Maria a Iugoslaviei

și vizita MM LL Regele Boris al Bulgarilor și Regina Ioana ,

au dovedit și mai mult politica noastră de **consolidare a alianțelor** și de **reînnoire a prietenilor.**

Încrăzătoare în geniul , în drepturile și în rolul său,

România înțelege să conlucreze la cooperarea internațională , mărturisind încă o dată , credința sa în **idealul Societății Națiunilor** și în **necesitatea păcii "**

Răspunsul la Mesaj / 17 febr.'34

33.)Oct.Goga ,la mesaj :România pre-revoluționară ,24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 422- 425)

[LD : foarte interesant discurs ! Cu o primă parte în care predomină ironia și stilul **opoziționistului "de serviciu"** - care a și fost aprobat de toată opoziția ! - apoi, un **atac de substanță la adresa democrației , a principiilor sale sacrosante, a instituțiilor sale**, într-un cuvânt la **negarea regimului politic** în care evoluase România după Unire , culminând cu **diagnosticul demonstrației :România pre-revoluționară .**

Discursul marchează , fără echivoc, convertirea lui Goga la **o doctrină autoritaristă, antidemocratică, naționalistă, xenofobă**, având ca stindard deloc original, **deviza : "România , Românilor ! "**]Vezi text integral la **fișier PNA**

Goga / 24 febr.'34

▣ **Mesajul și Răspunsul ...**

" PNA este hotărât să nu atragă într-o discuție de amănunte , textul Mesajului Regal,

convins fiind de la început că și **actuala pagină retorică solemnă** este **menită să rămână fără consecințe**, ca și această **ieftină literatură**, de ocazie, pe care de ani de zile o primește, **fără nici un ecou**, opinia noastră publică.

Trecutul apropiat ne-a învățat **cam ce preț trebuie pus pe acest ritual fastuos** al bunei noastre democrații.

"Într-adevăr, o analiză cât de sumară poate arăta oricărui spirit limpede, călăuzit de bună credință, **deșărtăciunea gloselor cu care guvernul liberal** a ținut să-și inaugureze sesiunea parlamentară.

În vremuri de o tragică seriozitate, **ni se dau aceleași clișee fără relief, se afișează același optimism fals, se difuzează aceeași grandilocvență ipocrită**, care de multă vreme **au obosit sufletul mulțimii** la noi și **au trezit îngrijorătorul scepticism** prevestitor de furtună în societatea românească.

"În loc de a se privi realitatea în față și a se trage concluziuni din ea, într-un mod simplu, sincer și drept, printr-o **mărturisire de pocăință**, pe urma atâtor nenorociri și, printr-un cuget eroic, hotărât să remedieze răul, **Mesajul afirmă cu seninătate mulțumiri inexistente** și lansează **făgăduinți de mult răsuflate**, ca și când o fericire biblică ar stăpâni biata noastră țară. Dacă ar mai fi fost nevoie să se mai dovedească încă o dată ceea ce se știe de obște, că **organismele politice perimate** în concepțiunea și structura lor **sunt inadaptable**, atunci **această predoslovie liberală** ar putea servi ca **un prețios document**, pe seama **oricărui analist de istorie contemporană.**"

[LD : este un obicei al lui Goga de a invoca analistul de istorie, nu ?]

El va da câteva exemple, ca să se descifreze această "ciudată" mentalitate.

Oct.Goga / 24 febr.'34

#Armonie și solidaritate !? Destindere !?

#Respectarea libertăților publice !? Regim constituțional !?

[LD : Ironie, ... răstălmăcire de mesaj ... ocheade spre legionarii hăituiți ... speculație politicianistă ... răutate și ură . Multă ură. Chiar atunci când spune adevăruri Pentru că Goga rostește și multe adevăruri]

"Mesajul întreveđe, sărbătorește, din primul moment,

< asigurarea ordinii desăvârșite în toate manifestațiile vieții obștești >
printr-o **< atmosferă de armonie, de puternică solidaritate națională .>**

"Nu știu, dlor deputați, dacă există cineva în această Adunare care să fi visat cândva o mai **admirabilă și mai precisă definiție a stării de asediu**, cu toate atributele ei !

(aplauze la opoziție) Distinsul autor merge mai departe în zugrăvirea vieții noastre de astăzi, când pronunță o sentință nu tocmai nouă, dar de o netăgăduită valoare morală : **< simțăminte de bună înțelegere și de înfrățire trebuie să stăpânească sufletele turor cetățenilor țării >**

"Prin această **adâncă axiomă**, el vizează **desigur opera de pacificare a închisorilor** în care **se dospește armonia de mâine**, cu tot cortegiul fatal al **destinderilor viitoare**.

(aplauze la opoziție) În acest chip, cam sumar, **crede guvernul că trebuie să netezească drumul înfrățirii.**"

"Înțeleptul cronicar însă n-a uitat nici **caracterizarea veridică a operațiilor electorale**, condensând într-o frază lapidară, tot ce s-a spus de opoziție aproape două săptămâni de la această tribună :

< respectarea libertăților publice în cadrul regimului constituțional .>

O fericită expresie care, dacă nu mă înșel, **pe lângă că confirmă sfîntenia urei la noi**,

s-ar părea că **face o aluzie discretă și la cunoscuta dizolvare a Gărzii de Fier**,

printr-un **Jurnal al Consiliului de miniștri.**"

Oct.Goga / 24 febr.'34

#Program de guvernare ?!

"Astfel se desfășoară înainte, cu candoare și cu solemnitate, un lung șirag de binefaceri ce va să vie. **< Economii severe > ... < Bugete echilibrate > ... < o activitate economică intensă și rodnică > ... < promovarea intereselor agriculturii > ... < Justiția se va bucura de toată sollicitudinea > ...** cu minister al munițiilor proaspăt înființat ; când experții străinătății,

deplorați odinioară de PNL, sunt primiți astăzi să verifice registrele ministerele .

Toate bucuriile se țin lanț , reformele se anunță cu duimul , pretutindeni palpită reînnoirea și buna stare ! Este un limbaj afirmativ , este un limbaj absolut probabil , o prelungire inopinată a diapazonului din alegeri ; descoperiri noi la tot pasul ; "Cine se mai îndoiește în fața promptitudinii desăvârșite cu care totul este soluționat ? "

Octavian Goga / 24 febr.'34

#Politică externă ?!

"Este un adevărat miraj a cărui culme strălucitoare nu este atinsă decât după ce , printr-o lungă înșiruire a victoriilor noastre diplomatice din ultimii ani , cunoscute nouă din ziarul "Universul" , se enunță , în sfârșit , cel mai proaspăt triumf menit să dea o tărie de granit consolidării noastre internaționale : < prin tratatul iscălit la 17 octombrie 1933, la Ankara , se chează pacea și amicitia perpetuă între Turcia și România ....> (ilaritate pe unele bănci ale opoziției)

" Bucurați-vă domnilor, că limanul fericirii noastre a fost atins !

-Ionescu -Brăila : Și Ștefan cel Mare era de părerea aceasta !

-Goga : Bucurați-vă că sunteți de acord cu Ștefan cel Mare și lăsați-mă să citesc mai departe !

(ilaritate la opoziție) [----]

Goga / 24 nov.'34

▫ Liberalismul

#PNL//Guvernul

[**LD : neobosit și șantajând , chiar și după asasinarea lui Duca , poziția PNL la Restaurație , Goga atacă cele două mari partide democratice , din unghiul noii profesii de credință .**

Pentru aceasta nu-și pierde timpul cu vreo analiză doctrinară , ci , pur și simplu , speculează știri gazetărești , culise , **pentru a întține zăzania dintre cele două partide** Din păcate , Madgearu a căzut în capcană ...]

"Partidul liberal , ajuns la putere , după manevre în care abilitatea de culise s-a combinat

într-un mod savant cu atacul frontal - lucru despre care e preferabil să tacă cronică - se găsește astăzi într-o situație cu totul particulară , în mijlocul actualei vânturi politice.

Lăsând la o parte raporturile sufletești cu Coroana , care rămân nedeslușite și neânțelese ,

pentru orice gândire echilibrată , fiindcă istoria nu se poate reface , oricâtă uitare s-ar așterne peste trecut , cu o bunăvoință de ambele părți , lăsând la o parte , deci , pentru moment ,

imponderabilele morale , care , în vremurile noastre , trag mult în cumpănă , plasându-ne în domeniul pur politic , Partidul Liberal nu-l vedem în posibilitatea de a stăpâni evenimentele.

Partidul Liberal este doar autorul dărăpănării de astăzi , știut fiind că cea mai mare parte din osatura organizării noastre de stat , care a dat greș , s-a înjghebat sub îndrumările lui .

▫ Similitudinea ideologică PNL-PNT

"Mai mult , se poate afirma , cu drept cuvânt , că ideologia liberală a dominat cei 15 ani după Unire , Partidul Național -Țărănesc nefăcând decât să copieze un încercat sistem de

exploatare . Vom avea ocazia , în cursul dezbaterilor din Parlament , să lămurim , cu unele amănunte , această teză , a similitudinii de concepție între cele două tabere politice , care ,

prin intențiile lor rotative , manifestate de curând , și-au recunoscut în mod public , o intimă înrudire organică . " [-----după polemica cu Madgearu -----]

Doctrina liberală , însă , lichidată pretutindeni pe glob , prin nota ei anarho- liberală , nu rezistă unui examen serios , în contact cu exigențele prezentului.

Ca să-i putem cântări sinceritatea , e destul să ne gândim la alegerile din care s-au zămislit și la silnicia prin care se mențin . De o parte , urne mincinoase , de altă parte , starea de asediu . [---]

#Postura hibridă a democrației românești

Cele două corective sunt suficiente ca să ilustreze postura hibridă a democrației românești . Lipsită de o justificare etică , această mixtură hibridă cu fațade de occident avansat și cu conținut de năravuri politice asiatice , nu poate constitui o platformă pentru întinerirea și

purificarea vieții noastre .

#Conducerea bicefală a partidelor

La toate acestea, se adaugă și **actuala eclipsă a valorilor personale** ,în ciudata compoziție a P.L. care, după pierderea lui IGDuca ,**s-a resemnat pentru regimul de conducere bicefală** , detestat de el în cursul anilor, cu mult prisos de ironii și diatribe.

/PNA:respinge Adresa de răspuns

În astfel de condiții, **guvernul prezidat** , din mila lui Dumnezeu ,**de către tânărul domn G.Tătărescu ,prelungeste incertitudinea** în care ne găsim și **continuă seria încercărilor haotice** , acumulând noi decepții ,pe un fond de unanimă protestare , într-o vreme când **lumea noastră refuză** incapacitatea căpătușită cu vorbe și **cere o radicală schimbare de regim."**

[-----] **Partidul Național-Agrar nu votează Adresa de Răspuns la Mesaj ."**

(**Aplauze pe băncile PNA**)

O.Goga / 24 febr.'34

34.)Gh.Brătianu(PNL),la mesaj,24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 425- 428)

G.Brătianu / 24 febr.'34

▯Mesajul Regal/Adresa de răspuns

Discuția Mesajului înseamnă **examinarea situației generale politice** și **definirea atitudinii partidelor opozante** față de **concepția și metodele guvernului** .

"În pragul activității legislative, a acestei Adunări, **discuția** trebuie să constituie mai ales **prilejul unei reculegeri necesare** , care adâncește în noi sentimentul răspunderii față de țară și **ne îndeamnă** mai mult decât la critica oamenilor și a faptelor, **la un examen de conștiință."**

În ce privește partidul pe care-l conduce , care s-a prezentat până acum, ca partid opozant, **la trei alegeri** ,se poate înfățișa acestei judecăți **cu încredere și cu mândrie ."**

G.Brătianu / 24 febr.'34

#Asasinarea lui Duca

[LD : sublinierile, parantezele, întrebările îmi aparțin. **Argumentele** lui mi se par **logice, verosimile , juste** , dar și la el plutește acel "**misterios cineva** " care a forțat mâna lui Duca ; acel "**misterios cineva**" care nu a asigurat securitatea lui Duca ; acel "**misterios cineva** " care, este sugerat a fi autor moral sau chiar complice la crimă .

Și , pe deasupra , **misterul ascunzîșului lui CZCodreanu !**

Și mai este o chestiune primordială : **până unde trebuie să meargă**

libertățile constituționale , în cazul unei grupări dovedite - dacă există dovezi ! -

complotând sau conspirând împotriva Statului ?

Și mai este principala chestiune :**se răspunde cu crimă la represiune ?**

[-----] **Va veni momentul** - și noi îl vom și-l cerem apropiat -**ca să examinăm chestiunea răspunderilor și a complicităților morale și materiale ale atentatului de la Sinaia** , cu toate dedesubturile și cu toate răspunderile lor.

"Ceea ce țin să lămuresc de pe acum , este că **gestul disperat ,pe care l-am reprobat și-l reprobăm cu toții** ,a fost **o tragică confirmare a unor prevederi și a unor temeri ce nu le aveam nici de azi nici de ieri.**

"Când am refuzat în două rânduri colaborarea ce ni se oferise, în cursul anului trecut , **stiam că Ion Duca** , urmărind să aducă într-un răstimp scurt partidului, condus de el, la cârma statului ,

va fi constrâns [de cine ?]să primească puterea în condițiuni ce-i îngrădeau din capul locului **acea libertate de hotărâre și de acțiune ,fără de care nu se concepe rostul unui șef de guvern** deplin răspunzător în fața Coroanei , și în fața țării ,**într-o monarhie constituțională.**

(**aplauze la PNLgeorgist**)

#Dizolvarea G de F

"De aceea, **când i s-a sugerat sau i s-a impus [de către cine ?]** hotărârea de **dizolvare a Gărzii de Fier**, **consecințe grave se puteau întrevădea** din prima clipă.

Indiferent de credințele acestei grupări, **hotărârea de la 9 decembrie**, prin momentul în care a fost luată **-lovitură de surprindere în preajma alegerilor - prin precedentul atât de periculos ce l-a creat**, și care se poate întoarce, mâine, împotriva oricărui partid politic, a celui mai înaintat, ca și a celui mai cumpănit, a celor din opoziție, ca și a aceluia de la guvern, constituie **o greșeală din cele mai grave** și a deschis în viața noastră de stat **o paranteză sinistrală de abuz și violențe**" (aplauze la PNL-georgist)

"De sigur însă, **nimeni nu putea prevedea sau măcar bănuia** că astfel vor fi condițiile acestei guvernări **[atenție LD !]**, încât nu va putea fi asigurată, după atâtea amenințări fățișe, **securitatea și viața însăși a primului sfetnic al Tronului**.

"Aceasta este principala concluzie a tragediei de la Sinaia."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▫Viabilitatea principiilor liberalismului

[L D: **Gh.Brătianu** înfățișează **fizionomia ideală a unui guvern liberal**. Poate fi expusă în ghilimele la orice capitol de **doctrină liberală**, ca o **chintezență a valorilor liberalismului**: **libertate, democrație, constituționalism, parlamentarism, legalitate, ordine morală**.

Faptul că, din figurile românești ale liberalismului, el invocă doar pe cei din familia Brătianu, pe **Ion și Vintilă Brătianu** - tatăl și fratele mare - spre deosebire de Dinu care vorbea și de Sturdza și a admis excelența lui Duca)**poartă pecetea "complexului" fratelui bastard** care, pornit în dizidență pe tema Restaurației - cu speranța că Regele, pentru care a făcut ruptura, va vedea în el pe liberalul demn de guvernare -**se vedea înșelat în așteptările lui**.

Altfel, însă, **credința sa liberală este fără cusur, singura nedreptate, făcând-o fraților lui**. Știu că această opinie poate fi vulnerabilă, ca venind de la un "istoric" dar... cum eu nu țin să fiu atât de ortodoxă, voi risca această abordare. **Lecuit de "carlism"**, trecând treptat chiar în tabere anticarliste, **lui Gh.Brătianu îi va trebui încă 5 ani de tribulații politice laterale**, până să revină în familie! Cum ași putea aborda altfel chestiunea?]

"Ea [**tragedia de la Sinaia**] ridică, în toată întinderea și în toată gravitatea ei, **problema respectării libertăților constituționale și a principiilor** pe care trebuie să le reprezinte prin concepția, ca și prin acțiunea sa, **orice guvern, dar mai ales un guvern al partidului liberal**. Strămoșii noștri ne-au deprins cu gândul că **un guvern liberal este un guvern cu prestigiu și autoritate desăvârșită, cu mână liberă în conducerea statului, fără ipoteca nici unei știrbiri și nici unei transacțiuni**." (aplauze la PNL-georgist)

Un guvern cu depline puteri, pentru a avea și **deplină răspundere** și a menține astfel la adăpost de orice zguduiri, **rolul normal al factorilor** care alcătuiesc **structura permanentă a vieții noastre constituționale**. Un guvern care, prin **propriile sale forțe politice și morale**, **să poată cârmui fără siluiri**, rezolvând problemele și îndrumând curente de opinie, **în cadrul vieții democratice și parlamentare**, de care **noțiunea liberalismului nu trebuie despărțită**, un astfel de guvern **nu se poate sprijini ca formulă și practică de guvernământ, pe un sistem de represiune, de teroare și de delațiune, suprimând libertățile individuale, stânjenind în afară de incinta Parlamentului orice viață politică normală**. Un guvern liberal, prin însăși constituirea sa, **trebuie să cuprindă în sânul său forțele politice reale ale partidului**, pentru că **un guvern liberal nu trebuie să întărească**, printr-un nou exemplu, **teoria pe atât de greșită, pe cât de tendențioasă, a incapacității regimului parlamentar**, ce se înfiripează tot mai mult ca o concluzie a ultimelor guvernări de partid.

▫Tăria regimului constituțional, parlamentar

Nu este adevărat că a dat greș un regim întemeiat pe Constituție și Parlament, atâta vreme cât aceste instituții **nu au fost și nu sunt lăsate să-și exercite, prin reprezentanții și conducătorii lor, întreaga lor răspundere și întreaga lor acțiune**. (aplauze PNL-georgist)

Nu este de ajuns să amintim de Constituție numai cu prilejul solemnităților, iar ideea de ordine, nu poate fi o acoperire a abuzului. Ordinea se sprijină pe lege. **Tirania pregătește anarhia**. Noi înțelegem respectul legii de sus în jos, ca și de jos în sus!

(apaluze la PNL-georgist)

▣Adevărată guvernare liberală!

Noi n-am conceput **o guvernare liberală** altfel, decât ar fi însemnat ea astăzi, pentru **Ion și Vintilă Brătianu** (apaluze la PNL-georgist) ,iar **dacă țara a voit o guvernare liberală , pe aceasta a voit-o, și nu pe aceea pe care o înfățișează formațiunea de guvern pe care partidul acestei majorități [Dinu Brătianu !]a acceptat-o .**

Această concluzie se desprinde și din **examinarea programului pe care ni-l prezintă Mesajul "** [trece la critica programului economic]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

#Programul economic

"În ceea ce privește **chestiunile economice** care se impun astăzi , atât de imperios preocupărilor și atenției noastre , ne vom spune cuvântul la **discuțiunea legilor respective**, de la care țara așteaptă **ușurarea greutăților** ce o apasă,cu deosebire acelea care îi făgăduesc atât de categoric **degrevarea fiscală și rezolvarea integrală a problemei datoriilor**. [-----]

#Datoriile externe :expertii

" În această privință, **nu găsim** , nici în Mesaj, nici în proiectul de **Răspuns la Mesaj** al acestei Adunări, **o aluzie la problema** , atât de importantă și de complexă, a **datoriilor externe ale statului român**, nici vreo lămurire **a prezenței experților** ,care , de câtva timp, examinează posibilitățile financiare și capacitatea de plată a țării .

Nu s-a încheiat anul de când , în Camera trecută,vorbind împotriva **Acordului de colaborare tehnică** a statului român cu Societatea Națiunilor ,întruneam aplauzele reprezentanților **acestei majorități** , din care ,cei mai mulți se află **astăzi pe banca ministerială** [--]

Ce s-a schimbat de la data acestor dezbateri ?Oare **trebuie să ne arătăm satisfăcuți că experții** ,care **ne cer să strângem și mai tare șurubul fiscal**,pentru **a achita în întregime dobânzile** urcate ale împrumuturilor din anii de belșug și risipă,**nu reprezintă Societatea Națiunilor ,ci ne sunt trimiși direct de creditorii noștri ?**

Controlul lor asupra finanțelor publice , ce ni s-a impus, cu toate străduințele din decembrie ['33] , ale fostului ministru de Finanțe **este oare mai acceptabil decât acela al colaboratorilor "tehnici" de la Geneva ?**Independența economică a țării este mai puțin compromisă , **de supravegherea acestor experți străini, decât de a celorlalți ?**

De la început am afirmat convingerea că **România trebuie să condiționeze** voința ei sinceră de a-și respecta angajamentele,**de posibilitatea și de mijloacele ei de plată**.

Dar , **nu ni se poate pretinde să rămânem zdrobiți** sub povara obligațiunilor ,atunci **când nu se manifestă în jurul nostru și cu deosebire , din partea țărilor creditoare ,**

nici o intenție de a ne ușura această sarcină sau de a spori puterea de desfacere a unei producțiuni stânjenite " (Aplauze la PNL-georgist) [.....]

" **Am acceptat acum cinci ani [1929]** , introducând un anumit regim de stabilizare al monedei, **o serie de măsuri de control** asupra activității noastre economice și financiare.

Se dovedește astăzi, în mod limpede , după zguduirile grozave ale crizei,

că **concursul ce ni s-a dat din afară a fost insuficient și sarcina ce ni s-a impus, prea grea.**[

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Politica externă .

Vezi pe larg la fișier PNL-2 sau Politică externă

#Decalaj economic : țări agrare - țări industriale

[**LD : este interesant cum , în toate dezbaterile politice , erau sesizate diverse aspecte deficitare ale politicii externe românești**,dar ... în concluzii se vorbea de **unanimitatea aprobării acestei politici** !Zelul pe care l-a depus Titulescu pentru obținerea acestui calificativ, ar merita o mai adecvată analiză istorică , dar atât de tare este înrădăcinată **preamărirea politicii titulesciene, în posteritate**,încât orice aluzie este imediat taxată de " x" eroare ,"x"

păcate" etc etc. **Mă voi strădui să demonetizez aceste automatisme istoriografice , pentru că nu numai "fasciștii" l-au criticat pe Titulescu ! dar oricine îl critica , devenea automat , " inamic" , "adversar" , "dușman "]**

" Problemele economice se leagă strâns de acelea ale politicii noastre externe.

Nu este locul să examinăm aici pe larg această politică , **deși Mesajul înșiră cu un lux deosebit de date , de localități, de amănunte ,diferitele pacte de alianță și de neagresiune , încheiate în ultimul timp.[-----]**

Dacă însă este vorba să examinăm foloasele pe care aceste acorduri le aduc economiei naționale , nu putem să nu relevăm contrazicerea gravă în care se află , de câțiva ani, politica externă a acestei țări.[-----]

" Ni s-a făgăduit , de pildă, prin pactul Micei Înțelegeri,o organizare temeinică a colaborării economice între cele două țări agricole, România și Jugoslavia , și Cehoslovacia, stat industrial.[----] **De aceea, dacă din punct de vedere politic, pactul celor trei țări n-a întâmpinat obiecțiuni și își păstrează întreaga rațiune de existență ,în fața primejdiilor care amenință așezarea teritorială a Europei Centrale ,din punct de vedere economic , el prezintă toate inconvenientele unei înțelegeri fără obiect.**

"Aceeși constatare o facem cu privire la legăturile noastre cu alte țări din Apusul , ca și din centrul Europei.[-----]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▫Problema generației tinere .

/Profilaxia anarhiei

Vezi pe larg la sau Garda de Fier sau fișier PNL-2

[LD :**luciditate , realism , generozitate** sau demagogie politicianistă ?

naționalism "liberal" sau accente naționaliste xenofobe ?

"Proportionalismul " , soluție necesară protectoare sau **contaminare naționalistă ?**

În funcție de răspunsul la aceste precizări de nuanță ,Gh.Brătianu va primi diverse " etichete",. în epocă și , mai târziu, în istoriografia comunistă.Altfel, în tot discursul,**nu nominalizează Garda de Fier**,vestește crima - ca act de luptă politică -dar eu consider că ,abia acum **justifică(sau legitimează) incitanta sa atitudine** pentru care a fost incriminat de "complicitate morală " . De altfel, în 1937, la încheierea aceluia acord electoral cu Gde F , chestiunea se va repeta]

"Ideea națională, care a fost forța spirituală a întemeierii acestui stat,rămâne și forța consolidării sale.[-----]

Față de **această stare** , într-adevăr **încărcată de primejdii**,noi socotim că **profilaxia contra anarhiei** de care se vorbește, cu atâta stăruință și atâta emfază ,**nu poate reprezenta nici perpetuarea stării de asediu,nici stabilizarea unui regim de ilegalitate ,nici ridicarea la rangul de principiu de guvernământ ,a suspiciunii și a prigoanei.**

S-a comis delict și crime ?Ele trebuie instruite și, mai ales, judecate .

S-a dovedit vinovăția cuiva ? Trebuie pedepsit ! (aplauze la PNL-georgist)

"Dar a face din procesul lui ,procesul întregii generații ,nu înseamnă a pune capăt anarhiei ,ci, dimpotrivă,a o menține și a o răspândi "(aplauze la PNL-georgist)

Nu prin violență și abuz poate lua ființă < climatul politic și moral > ,prielnic unei activități de solidaritate și reconstruire națională."

Gh.Brătianu /24 febr.'34

▫Politica față de minorități

Vezi pe larg la fișier PNL-2 sau Minorități.

#Naționalizarea românilor de peste graniță.

#Numerus proportionalis

"Nici altădată , nici acum, **naționalismul nostru nu se ridică împotriva acelor locuitori de altă limbă și de altă lege , cari trăesc printre noi, unii de veacuri, alții de decenii,a căror credință**

către statul național s-a dovedit statornică, cari au împărțit cu noi, în zile grele ca și în vremuri une, necazurile, suferințele și bucuriile noastre.

-**prof. ACCuza** : "Vă felicit pentru naționalismul dvs ! "

-**Gh.Brătianu** : "În anii din urmă însă, după sfârșitul războiului, **orașe și multe părți de margineime ale țării au fost năpădite de străini, care nu au legătură nici cu trecutul, nici cu viitorul acestei țări.**

"De aceea, **naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță, a devenit o poruncă a vremurilor, un imperativ al dezvoltării neamului nostru.** El ne cere întreaga noastră grijă, pentru a așeza temeinic în țară acele elemente românești, **rămase dincolo de hotare**, care, își vor pierde fatal conștiința etnică în mijlocul popoarelor vecine ce le stăpânesc.

"Dar cu deosebire, **până ce organizarea învățământului va îndruma și va selecționa**, mai bine decât până acum, **tineretul osândit, fără prevedere, la o existență de proletariat intelectual, în administrația de stat și în cele mai de seamă întreprinderi, proporționalitatea care să asigure Românilor întâietate ce li se cuvine în țara lor**" (aplauze la PNL-georgist)

De asemenea, în ajutoarele pentru școli și biserici, **să păstrăm proporțiunea dreaptă a numărului credincioșilor**

"**Minoritățile**, conștiente de rostul lor în țara noastră, **nu au a se teme** de aplicarea acestui program ; **el restabilește echilibrul și le întărește dreptul**, înlăturând de la grijile de viitor elementele de desbinare și de vrăjmășie.

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▀ "Prin noi înșine !"

[LD : este impresionant cum acești politicieni nu ezitau să aibă un **discurs patriotic**, fără să cadă în demagogie sau penibil. În gura lui Gh.Brătianu, **răspunderea generațiilor față de destinul neamului românesc**, nu are nimic emfatic, este motivată cu modestie umană și responsabilitate asumată.]

"**În fața acestor mari probleme, nu a venit însă timpul să înlăturăm dezbinările și dușmăniile sterile din luptele care au împărțit și au învrăjbit** atât de mult și de aprig toate **forțele politice românești** ? [----]

"**Examenul de conștiință** la care am pornit, **se încheie cu această grijă**, ce ar trebui să fie pururi **vie în fiecare dintre noi : aceea de a feri partidele și conducătorii lor de ispite periculoase și înșelătoare**, aceea de a-și aminti că, **deasupra oamenilor și împrejurărilor există interesele permanente ale națiunii**, prin care trece - dincolo de noi - spre vremurile viitoare, firul urzit din adâncimile cele mai depărtate ale trecutului.

"**Înaintașii** noștri ne-au lăsat moștenire **România Întregită**, încununare a luptelor și jertfelor de veacuri. **Nouă, deținătorilor vremelnici ai destinului care depășesc viața noastră trecătoare**, ne revine **sarcina nu numai de a păstra neatinse roadele minunate ale izbândeii, ci de a da socoteala**, în fața istoriei și a popoarelor ce ne înconjoară, **de stăpânirea pe care am revendicat-o și am cucerit-o, de dreptul acestui neam la independență și liberă folosire a izvoarelor de bogăție ale sufletului său.**

"Acum, ca și altă dată, dar azi mai mult ca oricând, **PNL vede drumul de viitor și chează de mântuire în lupta fără preget, fără îndoială și fără teamă, pentru țară și prin noi înșine**" (aplauze la PNL-georgist) [LD : nu spune dacă va vota sau nu Mesajul.]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

35.) **Virgil Madgearu, Declarația PNT la mesaj, 24 febr.**

(DAD, MO 11, șed. din 23 febr.'34, p. 428- 431)

[LD : Ca de obicei, acordul cu trei puncte : Coroana, Armata și politica externă.

În rest, Madgearu lansează același **atac nenuanțat la adresa PNL**, amestecând criticile justificate cu negarea oricăror merite ale acestui partid. De altfel, **Declarația** dă impresia unui **produs neelaborat**, încropit, mai mult ca să arate **greutățile guvernării național-țărănești**, decât dezbaterile la Mesaj, **criticile la adresa programului liberal fiind disproportionale**.

Mă întreb, de altfel, de ce, oare, PNT l-a pus pe Madgearu să susțină această **Declarație**, când el era receptat în opinia publică ca cel mai vulnerabil ministru al fostei guvernări ?!]

Virgil Madgearu / 24 febr.'34

▣ Alegerile dec.'33 .

Vezi pe larg *fișier PNT*

#Alegerile sub regimul PNT

[LD : este adevărat că PNT - Maniu, Vaida - a făcut alegeri libere .Dar **propaganda și acțiunile pentru adjudecarea puterii** , în 1928 și 1932 , apoi propaganda electorală în toate campaniile electorale , **este foarte departe de a fi dată ca exemplu de comportament democratic** .Radicalismul PNT este , și de data asta , exacerbat :**PNT cere invalidarea alegerilor , și este supărat că PNL nu-i dă curs !**] [-----]

"Discuțiunile la validări au făcut dovada deplină că **tristele moravuri de odinioară** , caracteristice **regimului pseudo constituțional și parlamentar** , instaurat în țară de Partidul Național-Liberal , nu au fost stărpite.[-----]

" În asemenea împrejurări grave, **s-ar fi convenit ca guvernul sau majoritățile parlamentare să recunoască loial abuzurile săvârșite și să impună consecințe** firești pentru toate cazurile în care **s-au călcat legile țării și ordinele date de însuși dispărutul șef al guvernului** -presupunând că ele au fost sincere date .[LD: ce urât caracter are Madgearu ! Nici după moarte nu-l cruță pe Duca !]

" În loc de aceasta , **am auzit cu uimire și cu indignare** pe d.ministru de Interne [**Inculeț**] declarându-se fericit de bilanțul alegerilor , pe care d-sa le califică drept cele mai libere din câte au existat în România. " (aplauze pe băncile PNT) [-----]

"Am cerut zadarnic guvernului pedepsirea vinovaților și anularea actelor lor prin invalidarea alegerilor pătate de violență și fraudă " [-----]

/G de F -dizolvarea ilegală

[LD:voi cita pur și simplu această mostră în care subiectivitatea pătimășă și partizană întunecă rațiunea și produce perplexități .

" Într-o astfel de atmosferă s-au produs **evenimente neobișnuite în viața și moravurile noastre politice :o grupare politică [Garda de Fier] a fost scoasă din lupta electorală , în mod ilegal**.Ea s-a manifestat , în urmă,**ca partid terorist** ,propagând și aplicând **metodele de luptă politică inadmisibile** ,care impun **sanctiuni drepte și legale**. Primul ministru ,**cade ucis de gloanțele răzbuțătoare ale acestui partid**,iar **tineretul înrolat în cadrele sale nu face gestul de dezavuare** și -ceea ce este mai îngrijorător-**nu se vede până acum nici o spontană splidarizare a masselor , într-o mișcare de reacțiune sănătoasă .**

Virgil Madgearu / 24 febr.'34

#Destindere politică ?!

"Drept orice răspuns , **guvernul a lansat lozinca destinderii dintre partide**.**Noi repetăm : este nevoie de destindere , însă între guvern și națiune**, care a fost **umilită în alegeri și care continuă să fie ținută în afară de lege** , prin abuzurile ce se comit , **la adăpostul stării de asediu "** (aplauze pe băncile PNT)
Madgearu / 24 febr.'34

▣Program de guvernare?:absent !

[LD : ignorând total declarațiile lui Gh.Tătăărăscu că guvernul va înfăptui Programul elaborat de IG Duca Madgearu îi critică de lipsă de program ! Putea să-l atace pe fond , dar așa]

"Adresa de Răspuns la Mesaj este **lipsită de orice concepție politică și de orice program** de lucru corespunzător împrejurărilor actuale.**Se vorbește în schimb** de începutul unei perioade de **activitate încordată și accelerată** pentru rezolvarea problemelor ce continuă să apese asupra vieții statului și cu deosebire **viața npastră economică și financiară** .

"Este cutezătoare insinuarea că în cei cinci ani precedenți , în care **PNT** a guvernat în două

rânduri, nu ar fi acționat cu energie pentru combaterea și stăvilirea efectelor distrugătoare ale crizei mondiale , asupra gospodăririi statului și ale economiei naționale . (aplauze la PNȚ)
"Este cel puțin cu totul neobișnuit în anele noastre parlamentare ,ca un guvern să înceapă o legislatură fără a enunța un program de lucru. Totuși guvernul face o profesiune de credință și încearcă unele enunțări programatice complet vagi. Profesiunea de credință e afirmarea necesității unei atmosfere de armonie și solidaritate națională , care însă nu se poate realiza decât cu respectarea libertăților publice în cadrul regimului constituțional . [-----]
[LD : Iată , cu adevărat un teren de confruntare reală, în care Madgearu trebuie să convingă .
"Enunțările cu pretenții programatice încep cu politica de degrevări fiscale , despre care , până la prezentarea proiectelor de legi , nu putem spune decât că nu este ceva nou , având în vedere seria de degrevări fiscale făcută sub guvernarea național țărănistă (apaluze la PNȚ , mare ilaritate la PNL) O să râdeți albastru când o să vă arătăm de la tribuna Camerei fariseismul d-voastră .

#Regiile publice și Casele Autonome

...Cât despre simplificarea aparatului de stat și desființarea instituțiilor inutile , întrucât prin aceasta s-ar înțelege anunțata desființare a Regiilor Publice comerciale și a Caselor Autonome , vom avea prilejul să dovedim în fața țării superioritatea și avantajele sistemului de exploatare în regie publică a avuțiilor statului , față de exploatarea prădalnică la care au fost supuse , fie în regimul biurocratismului politicianist, fie în regimul cointeresărilor , prin care s-au înstrăinat atâtea bogății ale statului . (apaluze la PNȚ , mare ilaritate la PNL) Vom dovedi atunci că veniturile statului au crescut în sistemul de exploatare prin regii , și vom demasca fondul exact al campaniei calomnioase ce s-a dus timp de 5 ani fără nici un scrupul. (aplauze la PNȚ , mare ilaritate la PNL)
Anunțarea unor economii severe , concomitent cu sporirea ministerelor și a subsecretariatelor de stat , a inspectorilor și tehnicienilor și a atâtor funcționari inutili , descoperă lipsa de soluții pentru echilibrarea bugetului .
O altă formulă de aceeași valoare este rezolvarea integrală și definitivă a datoriilor , fără nici o lămurire .
În loc de un program de soluțiuni , Adresa de Răspuns la Mesaj cuprinde , deci , o înșirare de fraze și o înșiruire de deziderate vagi."

[-----]
Madgearu / 24 febr.'34 , retro'32-'33

▣ Politica economică a guvenului PNȚ

[LD este formidabilă această analiză retro' a lui Madgearu. Mă gândeam deseori că PNȚ a avui efectiv ghinion - cu criza economică - și că PNL, în opoziție fiind , și-a cruțat prestigiul. Știu că în analiza istorică nu se îngăduie condiționalul " dacă" , dar ...dacă Madgearu mai era lăsat să-și ducă programul financiar mai departe, nu venea și vremea culegerii unor rezultate ? Oare , din acest p.d.v., guvernul Tătăărăscu nu a găsit un teren pregătit pentru relansrea economică ce a urmat ? Din păcate , incompetența mea în materie financiară mă împiedică să fac o apreciere avizată. Îi voi lăsa pe ei să se contrazică, să se atace și contraatace ...pentru ca adevărul să se ridice deasupra .]

Vezi fișier PNTVIII

Madgearu / 24 febr ' 34

▣ Planul de viitor preconizat de PNȚ la cădere.

/Democrația rurală

[LD : Madgearu face un artificiu lingvistic , pentru a salva ceva din compromisa formulă a " statului țărănesc " . În rest, această "democrație rurală " vehiculează lozincile conceptului general de democrație , încât nu prea înțeleg de ce trebuia să primească acest calificativ. Este însă păstrată , astfel, opoziția rural - urban , agricultură - industrie și celelalte "țărănisme" ale doctrinei . În rest, reia inventarul dezideratelor țărăniste , de la Constituția din 1923 ... la zi, cu foarte mici modificări.]

" **Partidul Național -Țărănesc** , are adâncă convingere că ridicarea Țării Românești , nu se poate face într-un stat agricol-țărănesc , decât prin **democrația rurală** . El afirmă cu tărie că **democrația , bazată pe disciplina muncii** , presupune neapărat o **autoritate cinstită și bine organizată** , care respectă mai întâi , ea însăși , **drepturile cetățenilor și impune , apoi , tuturor , respectul legii** . (aplauze pe băncile PNT)
Madgearu / 24 febr.'34

/Reformă constituțională !

[**LD** : Dacă textul nu ar fi atât de eclectic, poate aș putea să-l analizez mai ușor.

Așa cum este ... mă mărginesc să ridic doar câteva semne de întrebare , pe care urmez să le clarificăm ceva mai târziu :

-De ce trebuia modificarea constituției pentru reforma administrativă și descentralizare ?

-"Primatul muncii " și "interesul colectiv " , opus "intereselor private " , ascunde lupta de clasă ?

-Întru cât constituția existentă putea duce la dictatură , încât trebuia schimabarea ei , pentru a se evita dictatura , asta Madgearu nu o spune .

"Chiar de la apariția aceste **democrații țărănești** , am înțeles să nu copiem metodele străine , ci să adaptăm **constituționalismul și parlamentarismul structurii noastre naționale , sociale și economice a statului nostru** "

" Oricine a urmărit cu atenție împrejurările din ultimii zece ani , s-a putut convinge de **necesitatea unei reforme constituționale** . În **Manifestul nostru , program din 1933** , am afirmat că această reformă trebuie să fie **astfel întocmită , încât voința națională se devie o realitate** , în măsură de a înlătura orice piedică și în stare de a supraveghea toate organele chemate să acționeze în numele ei . (aplauze pe băncile PNT)

Ea trebuie să creeze un cadru legal , care să permită **reforme administrative largi** , potrivite caracterului statului român , nevoilor și dezvoltării normale a țării , menite să chezășuiască , pe baza unei reale descentralizări , o **gospodărie locală la sate și orașe** cât mai intensă și cu **cheltuieli de personal cât mai puține** . (Aplauze bășcălioase la PNL , întreruperi la PNT) ;
Madgearu le promite că PNT nu va rămâne dator cu aceste întreruperi)

... **reforme economice sociale și politice** cerute de transformările adânci , produse de criza generală , și , **pe baza primatului muncii și interesului colectiv să libereze statul de ipotecile puse asupra lui , în Constituția de astăzi** , pentru a înlesni astfel **apărarea statului împotriva unor interese private** . (aplauze la PNT)

"**Avem convingerea că numai printr-o asemenea reformă constituțională** se poate realiza o **temeinică organizare a statului** , în cadrul **regimului parlamentar și constituțional** , **înlăturându-se primejdia dictaturii** , care la noi , ar însemna **aventura și catastrofa** " (aplauze la PNT)

/Politica externă

" **Examinând Adresa la Răspuns la Mesajul Tronului , PNT ia act cu satisfacție de partea referitoare la politica noastră externă** . Politica noastră externă , politică de pace , de bună vecinătate , de siguranță garantată prin **bunele relațiuni ce întreținem cu toate statele** , prin strânsa noastră **colaborare cu Societatea Națiunilor** și prin cerdința și lealitatea care întăresc **alianțele noastre firești** , este **astăzi politica noastră națională** .

"**PNT a contribuit** , cu toată convingerea și cu cel mai deplin succes , la desăvârșirea acestei politici naționale , ale căror ultime rezultate sunt enumerate în mesajul Regal , și anume : organizarea mai strânsă a **colaborării noastre politice și economice cu aliații noștri din Europa Centrală** ; precizarea politicii noastre de **pace și bună înțelegere cu URSS** , politică urmată în deplină solidaritate cu Polonia și Mica Antantă și , în sfârșit , încheierea **Pactului Balcanic** " (aplauze la PNT)

/Armata

" De asemenea , **PNT** , care în ambele sale guvernări a urmărit cu grijă , organizarea , înzestrarea și întărirea armatei ...

-**Voci PNL** : Skoda !

-**Madgearu** : Dlor , vă rog să nu mă întrerupeți , pentru că am să invit să binevoiiți să interpelați

și **vom interpela și noi guvernul în chestia Skoda ,pentru a demasca cea mai rușinoasă și cea mai păgubitoare campanie** , care s-a dus în interesul înzestrării oștirea " (aplauze la PNȚ)
Vă invit la tribună ca să **vă arăt pe baze de acte și documente** **toată goliciunea campaniei dvs și toată lipsa de patriotism**

" De asemenea , **PNȚ** , care **în ambele sale guvernări** a urmărit cu grijă , organizarea , **înzestrarea și întărirea armatei** , pentru ca oștirea să fie în stare oricând a apăra patrimoniul nostru național, va sprijini orice măsură chibzuită și utilă, luată în acest scop."

vezi pe larg la **fișier PNȚ-VIII**
Virgil Madgearu / 24 febr.'34

#Respingerea Adresei de Răspuns la Mesaj

" **Acest sistem de măsuri contrastează cu lipsa de concepție și de program**, ce se desprinde atât din citirea Adresei de răspuns la Mesajul Tronului,cât și din **activitatea dvs.de patru luni de guvernare**. În aceste condițiuni, **avem îndreptățirea să fim îngrijorați de soarta țării** (întreruperi, exclamații ironice la majoritari) ,pentru că **dvs nu veți putea face față nici problemelor politice ,nici problemelor economice și financiare** de a căror dezlegare depinde **menținerea ordinii sociale și capacitatea de acțiune națională a statului**.

Pentru toate aceste considerente , declarăm că nu putem vota Adresa de răspuns la Mesajul Tronului " (aplauze la pNȚ)
Madgearu : Declarația PNȚ / 24 febr.'34

36.)Remaniere guvernamentală , 26 febr.'34

Instalarea noilor miniștri .

(DAD, MO 12, 26 febr.'34 ; MO 19, 20, 8 și 9 martie 1934 ;

"Adevărul " și "Lupta" / 27-28 febr.'34

-
- VPSassu** (ex- ministru Industriei și comerțului) - trece la Agricultură și Domenii , (Gh.Cipăianu -demisionat)
  - Ing.N.Teodorescu** (ex fir.CFR) - trece la Industrie și comerț (în locul lui Sassu)
  - dr.I.Costinescu** (ex-primar Capitală) - trece la Ministerul Muncii (sau Sănătății ?) (C.Dimitriu - demisionat)
  - **C.Xeni** (fost ministru) - ministru fără portofoliu
  - **Victor Slăvescu** - ministru de Finanțe (în locul lui Dinu Brătianu ?)
  - **Mitiță Constantinescu** - subsecretar la Finanțe
  - **Richard Franasocici** - Lucrări publice și comunicații
  - **Dr.C.Angelescu** - Instrucție
  - **Victor Antonescu** - Justiție
  - **gral N.Uică** - Apărarea Națională
  - **M.Manolescu -Strunga** și **M.Negură** - rămân subsecretari de stat la Agricultură.
  - **Al.Lepădatu** - ministrul Ardealului
  - **I.Nistor** - ministrul Bucovinei

"Adevărul " și "Lupta" / 27-28 febr.'34

≡Comentarii , știri, ecouri,

[LD : pentru atmosferă și pentru informații cu oarecare semnificație :

/ se insinuiază ideea privind **încrederea de care se bucură Tătărescu la Rege** ;

/ sunt semnalate nemulțumiri ale **tineretului liberal..."cultivat" de Tătărescu** ;

/ sunt semnalate **acțiuni ale unor cercuri** interesate în privința **legilor economice anunțate** , mai ales **Conversiunea (întâlnire acasă la Dinu Brătianu)** ;

/ se poate afla ceva din mecanismul de preluare a ministerelor , care decurgea foarte firesc,

deoarece funcționarii , profesioniștii , erau stabili .
/Se ridică puțin cortina și spre mecanismul de guvernare , dând **ideea de "echipă"** ,
de o lume normală , normală...]

Remanierea guvernului este fapt împlinit. **Politicește** ea face **dovada peremtorie**
că **d.Tătărăscu are tot sprijinul necesar al "factorului hotărâtor "**

Totuși, concomitent ,**regele a primit în audiență o serie de șefi de partid** , ceea ce ,
pentru un început de guvernare, **pare cam " ciudat "** :

Se pare că **audiența lui Averescu** a avut un caracter " superior de stat " ;

Se pare că **audiența lui Mihalache** a avut un caracter " esențialmente politic " ,privind
încercarea unora de a schimba regimul constituțional ...

Nemulțumiți sunt " tinerii liberali" , **care se simt marginalizați** , nu au fost consultați la
proiectetele de legi .**Un grup de tineri s-au întrunit la Ploiești , acasă la Petre Bejan,**
la care a ținut să ia parte și GH Tătărăscu, care i-a sigurat pe viitor ,
la o mai mare participare a tineretului la guvernare .

/Vasile Sassu la Agricultură

G.Cipăianu , în discursul rostit **la instalarea lui Sassu**:toate **planurile pentru campania de primăvară** sunt întocmite , iar **cele de mai lungă durată sunt repartizate pe 3 ani** ,
în cadrul programului Partidului Liberal ; **s-au pregătit toate lucrările pentru lichidarea reformei agrare ;**

V.Sassu , mulțumește lui Cipăianu, apreciază profesioniștii de elită de la minister.

" Ceea ce **mă atrage mai mult la acest minister** sunt **afinitățile mele sufletești cu lumea satelor** , în care m-am născut și crescut și prin care m-am ridicat .**Această legătură indestructibilă a mea cu milioanele de plugari** care formează **clasa de temelie a poporului nostru** - susținătoarea și hrănitorea Statului și a noastră a tuturor -clasă atât de cântată de toți și atât de vitregită de vremuri ,mi-a dat curajul să-mi asum această mare sarcină.

Acestei clase înțeleg să-i închin toate puterile mele de muncă și de ocrotire ,

având conștiința vie și clară că **slujind interesele și drepturile ei** ,slujesc , prin aceasta ,
interese mari ale țării.

Căci agricultura fiind izvorul de căpetenie al celei mai mari bogății naționale,

prin buna ei îndrumare și apărare , va contribui în mod efectiv la redresarea vieții noastre economice și financiare .[-----] Nu mă îndoiesc că , pentru atingerea acestor țeluri , voi avea , pe lângă **colaborarea prețioasă a dlor I.Manolescu -Strunga și Mihail Negură,** de care mă leagă același crez politic și o veche prietenie, și **concursul cald și devotat al tuturor funcționarilor acestui minister** , chemați să-mi înlesnească îndeplinirea frumoasei dar grelei mele misiuni "

/Frasovici la Ministerul Lucrărilor publice,

Richard Frasnovici a alcătuit o comisie care să lucreze la o lege pentru înființarea învățământului tehnic mediu ;

/Teodorescu la Ministerul Industriei și Comerțului ,

Constant Georgescu (secretar gral) , exprimă regretul funcționarilor prin plecarea lui **V.Sassu** , cum au regretat-o , cu luni în urmă , pe cea a lui **Tătărăscu** Avea însă consolarea că inima lui Sassu "bate mai mult pentru pătura țărănească "și că , prin trecerea sa la agricultură , dezideratele agricole se vor realiza .Cât despre **ing.T.Teodorescu** , noul ministru, d-sa îndeplinește **"primul postulat al vremurilor de astăzi , unde fiecare om să fie la locul pe care-l merită "** - ceea ce a lipsit acestui minister , până acum.

«Slăvescu la Ministerul de Finanțe

Victor Slăvescu a ținut o **consfătuire** cu **inspectorii ,administratorii și controlorii finaciari** , la care s-a examinat **modul cum decurg încasările statului** , deoarece pe 31 martie expira anul bugetar ;

dr.Costinescu la Ministerul Sănătății,Muncii și ocrotirilor .

/Este instalat noul ministru la post .Asistă personalul superior și directorii regiilor autonome ale departamentului. **C.Dimitriu** (ministru demisionat) face o caldă recomandare a dr.Costinescu, cunosător al problemelor sociale .Spune că a pregătit legislația pe care o va înainta departamentul , cu speranța că va intra în atenția parlamentului .

Cere primului ministru **Tătărescu** să înceapă "opera de purificare , simplificare și construcție " la care începuse să lucreze.

***Notă Interpelare dr.Hasnaș**

Cu o zi înainte , **dr.N.Hasnaș** ,anunțase o interpelare privind starea de decădere a instituțiilor sanitare (DAD, MO 11 , șed. din 24 febr.'34, p. 422) Nu știu dacă ministrul Dimitriu a demisionat de asta . Interpelarea era deosebit de dură :

Interpelează pe ministrul Sănătății :

- 1.Asupra **stării de decădere a tuturor instituțiilor sanitare** și de îngrijire a suferinzilor ;
2. Asupra întinderii îngrijitoare ce au luat **maladiile contagioase și bolile sociale** ;
- 3.Asupra mării **mortalități infantile** și cauzele ei ;
- 4.Asupra **bugetului de mizerie** al Ministerului Sănătății , din ce în ce mai insuficient ;
- 5.Asupra **atenției puține** date , de la descentralizare , **de autoritățile locale** , instituțiilor sanitare
6. Asupra **instituțiilor parazitare ale ministerului.**

Ceruse urgență]

...**Dr.I.Costinescu** (ex primar al Capitalei , noul ministru) : are o situație dificilă , de a veni în locul lui Dimitriu , de care îl leagă " o veche prietenie " , și căruia îi cunoaște " sufletul ales " și cultura sa distinsă , îl roagă să-l secondeze și mai departe.

Acest departament care are **sub conducerea sa " întreg corpul medical select al țării " ,** ar trebui să aibă în frunte ministrul său.**Ei, la Capitală, a făcut mai mult gospodărie decât politică.**Atrage atenția că , dacă **prin convențiile de la Geneva, ministerul a făcut lucruri importante pentru muncitori, nu s-a făcut mai- nimic pentru pătura rurală** ,lăsată fără sprijin.Schițează **un vast program de asistență socială și sanitară , în special pentru pătura țărănească.**

D.Maxim (subsecretar de stat la minister) , exprimă **regretul pentru plecarea ministrului Dimitriu, asigurându-l pe Costinescu de o sinceră colaborare .**

După ședința de la minister, cei doi au plecat la Casa Asigurărilor Sociale .

****Consfătuiri pentru Conversiune**

a)**Acasă la Dinu Brătianu** (președ.PNL) , s-a ținut **o consfătuire** la care au participat :

Gr.Dumitrescu (guvernatorul BNR) , **O.Kiriacescu** (viceguvernator) , **Vict.Slăvescu**

(ministr.Finanțe) și **întreaga Comisie** care lucra la alcătuirea **legii Conversunii** ;

b)**Comisia comercială a Camerei** , (președ. **Istrate Micescu**) **Al.Donescu, Asnavorian, Argetoianu, Willer, ș.a.**) a aprobat unele modificări la **Legea moratorului** (Conversiunea '33),prin care **s-au admis unele excepțiuni** ,pe care , însă , **Victor Antonescu** (ministrul de Justiție) **le-a respins.**

c)Comisia a ales raportor la lege, pe **Aurelian Benteoiu**,care urmează să depună imediat **Raportul la lege.**

Remaniere guvernamentală / 26 - 27 febr.'34

37.)Gr.Iunian ,Întrunirea PRT,Cernăuți, 26 febr.'34

("Adevărul " , an 48, nr. 15.383, 27 febr.'34 + foto Iunian și C.Rădulescu)

Gr.Iunian / 26 febr.'34

#Pacificare intrenă ?!

Actuala guvernare a venit cu prea mult sgomot. După 4 luni de guvernare, constatăm că s-au făcut greșeli peste greșeli, care nu numai că nu duc la "pacificare" internă, dar adâncesc prăpastia dintre guvernanți și guvernați.

Guvernul liberal a recurs la starea de asediu, iar pe teren economic, nu are alte soluții, decât decrete și legi de amânare

Și Național-țărăniștii s-au dărâmat din cauza greșelilor comise și a abaterii de la programul lor.

Gr. Iunian / 26 febr. '34

---

38) Dezbateri la Mesaj, Senat, 26 febr. '34

("Lupta " , Buletin parlamentar , 28 febr. '34)

a) AL.B. Iliescu (PNL) :

▫ Prestigiul parlamentarismului

Regretă că PNTJ nu a înțeles sensul apelului la destindere făcut de Tătăărăscu, fiind atât de pătimaș la validări, aducând grave atacuri la adresa magistraturii și armatei, înveninând discuțiile, scâzând prin aceasta prestigiul vieții parlamentare.

/ Pune accent pe legile privind ordinea publică ;

/ Ridicarea meselor țărănești, pentru a chema pe țărani la o viață nouă.

b) M. Manoilescu (Camera de Industr. comerț)

/ Eliberarea arestaților !

Ocupându-se de mișcările extremiste, cere să se creeze o atmosferă de împăciuire, eliberându-se o parte din cei arestați, pentru a nu da străinătății impresia că țara noastră ar avea atâtea elemente cu înclinații criminale.

/ Importanța industriei

/ Combate acuzațiile acelor care consideră industria, parazitară. Faptul că ea aduce materii prime din străinătate, nu este, automat, semn de parazitism.

- N. Iorga : dacă această industrie are în vedere ajutorul populației nevoiașe, este de acord; dacă urmărește beneficiul și crearea de monopol, este rău.

c) ing. CR Mircea (Camera Industr., Comerț)

/ Protecție pentru industria românească !

/ Aduce omagii Tronului, din partea clasei industriașilor din România.

/ Arată rolul industriei, ca factor de producție, și contribuția ei la creșterea avuției naționale.

/ Analizează programul gov. PNL, în latura industrială :

refacerea industriei naționale prin valorificarea elementelor indigene.

/ Critică activitatea guvernelor care au adus țara în haos.

/ Cere protecția reală a industriei indigene

d) DR Ioanițescu (ex ministr. Muncii)

▫ Ocrotirea muncii românești .

[LD: În aceea zi, la Ministerul Muncii, fusese numit dr. I. Costinescu ;

DRI - se asociază la comunicarea senatorului Moteanu, care ridicase problema]

Vezi pe larg la fișier Legislație sau Muncitori

/ Legile din 1886 și 1912 , citate de senatorul Moteanu, **au expirat** .Legile din 1886 și 1912 , **au vitregit munca națională ,n-au ocrotit-o !**

În 1930 , ele au fost abrogate [PNT !] ,în ce privește protejarea elementului românesc, deoarece **s-a votat o nouă lege** pentru **protecțiunea muncii naționale**,după care , **toată viața muncitorească ,inclusiv emigrarea muncitorilor străini,trebuia să fie dirijată de o Comisie interministerială** (Comunicații, Industrie, Comerț , Interne, Muncă și Sănătate)in care să facă parte și unii senatori (ex.CRMircea , de la Camera de Industr.și comerț)

De la această dată, **nu mai era în căderea Ministerului Industriei să supravegheze respectarea cotelor de muncitori români în fabricile încurajate .**

Această atribuțiune a trecut la Ministerul Muncii .[-----]

/Muncitorii străini?:trimiși peste graniță

[LD:21 dec.2006 .Fenomenul este interesant ! Deci pe vremea aceea, veneau în România muncitorii străini ! S-au luat măsuri în timpul și din cauza crizei .

Astăzi românii pleacă în alte țări !]

...În 1930, a găsit **50.000 muncitori industriali străini** ,iar în 1933 , mai rămăseseră **18.000 .**

Restul fusese trimis peste graniță ." Nu mă întrebați de metodele întrebuintate ; trebuie însă să vă spun că **toți miniștrii Muncii**, nu numai eu, **au avut mari dificultăți în această direcție .Au trebuit să înlăture presiuni foarte mari. [**

[-----] De aceea se asociază la comunicarea senatorului Moteanu, o transformă în **interpelare** , și cere **noului ministru al Muncii să explice cum va înțelege să lupte pentru protecția muncii românești?**

Dezbateri Senat / 26 febr.'34

39.)Garda de Fier și presiunea guvernului ,dezbateri ,27 febr.'34

("Adevărul " an 48, nr.15.384, 28 febr.'34 , reporter H.Soreanu

"Lupta" 28 febr.'34 + foto Vict.Iamandi)

Vezi obligatoriu polemica integrală la **fișier PNA-Goga**

LD: reproduc documentul - polemica celor doi, **prezentat selectiv de cele două ziare ;** reportajul lui Soreanu din "Adevărul" ... cu rezervele de rigoare .

Buletinul parlamentar din "Lupta" , mai complect,dar uneori ai senzația că au participat la ședințe diferite.În aceeași zi , cu comunicarea lui Goga, **cer anchetă parlamentară privind presiunea Gărzii și Constantinesc-Bordeni** (liberal-georgist) și **Gr.Iunian** .

Mă gândesc la felul cum Iamandi și-a atras pas cu pas ura și răzbunarea Gărzii și încerc să fiu corectă .Ministrul de Interne , **Inculeț**, prezent în Cameră , intervine puțin, la sfârșit.

Îmi lipsește , însă, pentru asta un glas în direct, în confruntare :cel al Gărzii de Fier.]

a)Octavian Goga, interpelare

#Măsuri represive disproporționate

(cf."Adevărul ")

[LD :eu nu sunt așa de scandalizată de întrebarea ,de argumentele,de pledoaria lui Goga . Este mult patetism în comunicarea lui.Probabil și exagerare .probabil și oportunism politic. Dar cu privire la consecințele represiunii ,timpul îi va da dreptate , și vorbele lui vor căpăta valențe profetice .Numai că el, în 1940 , nu mai era .]

"Sub pretextul că are de apărat ordinea publică amenințată,**guvernul a săvârșit până astăzi o serie de fapte care , examinate după criteriile principiilor de drept, apar ca niște vădite călcări de lege,** și, judecate din punct de vedere politic, **sunt tot atâtea greșeli fatale.**

"Rezervându-ne deci dreptul de a reveni asupra acestei **penibile greșeli,cu urmări profund regretabile,** pentru moment ne preocupă o altă chestiune de actualitate :

Nu reușim să pricepem rostul acțiunii represive ,pe care guvernul a deslănțuit-o , după gestul necugetat de la Sinaia ,după răpunerea regretatului IGDuca , în împrejurări atât de tragice. Nu mai încape nici o îndoială că **autorii crimei vor trebui să-și ia pedeapsa meritată.** Se înțelege că **sanctiunea legii se cuvine să lovească pe cei vinovați-** pe toți cei vinovați și numai pe cei vinovați !

Guvernul , însă, s-ar părea că nu se mulțumește cu atât. În loc să încredințeze autorităților judiciare grija unor cercetări normale, **lăsându-se sfătuit de pornirea răzbunătoare ,guvernul a dat ordin să fie aresați cu grămada , fără alegere ,după un simplu denunț sau o vagă bănuială ,mii de cetățeni cu desăvârșire străini de complotul urzit pentru uciderea lui IGDuca, comercianți, medici, profesori, preoți, învățători, studenți .**

-C.Bursan : Vor mai intra și alții !

-O.Goga : Eu am fost la închisoare pentru cauza națională .

-Bursan : **Aceia stau la închisoare pentru asasinarea lui IGDuca**

-O.Goga : Întreb pe dl.primministru dacă **nu ar trebui eliberați ?**

-IGVântu : **Dta ești autorul moral al dezordinelor !**

-Goga : **Își închipuie guvernul că poate liniști spiritele , transformând țara într-o vastă pușcărie ?**

[...] **Întreb, prin urmare , pe d.președinte al consiliului :**

" Nu crede că acest **regim al bunului plac , datorită căruia orice adversar politic se poate aștepta să fie ridicat de acasă și aruncat în lanțuri ,trebuie să înceteze ?**

Nu-i de părere ,că-i va fi foarte greu să se descurce juridicește ,pe urma atâtor arestări pripite , care se vor sfârși , mai curând sau mai târziu ,**printr-o inevitabilă punere în libertate ?**

Nu găsește că **a venit timpul să redea societății românești ,pe toți cei arestați fără nici un motiv legal ?**Vă anunț că **300 sunt la Jilava ...** Nu este caz de răzbunare și fac apel la rațiunea dvs , și la toată tendința de echilibru în judecata dvs .Vă rog să vă gândiți.

Cunosc **oameni care n-au avut nici un rol , n-au făcut nici o manifestare politică ,unii n-au fost nici măcar membri ai Gărzii de Fier, și au fost închiși.**

Ei bine, au fost **închiși pe toată țara mii de oameni ,** o vastă rețea s-a întins pe toată țara .

-Victor Iamandi :**Vă rog să precizați.** Dvs vorbiți aici ca șeful unui partid de răspundere

Spuneți că au fost arestați mii de oameni **Vă rog să precizați câte mii de oameni ,**

ca să vă pot da lămuririle necesare .

-Oct.Goga : [-----] cu una cu alta , **pe județ, cel puțin 50 de oameni arestați.**

Sunt convins că au fost mai mulți, 100 -150 . Evident, cu vremea ați început să-i triați și în felul acesta numărul lor s-a subțiat .Ceea ce afirm eu este că **toți aceștia au fost arestați ,** fără să li se spună de ce , **pentru ca , apoi, să li se dea drumul ,** fără să li se spună de ce .Aceasta este realitatea .

De aceea, întreb : **nu găsește guvernul că a sosit vremea să redea societății românești , pe toți cei arestați ,** aceștia au fost aresați pe temeiul unor grăbite suspiciuni ,sau , ceea ce este și mai grav, **pentru satisfacerea unor ranciune personale** ale puternicilor zilei ? **Nu se teme că acest sistem al prigoanei și al vindictei politice s-ar putea întoarce odată împotriva celor ce-l practică astăzi ?"**

Octavian Goga / 27 febr.'34

(cf."Lupta "):

[**LD: dau numai pasaje scoase de "Adevărul "]**

"Sub pretextul că are de apărat ordinea publică amenințată [-----]

Cea dintâi , cea mai gravă și cea mai plină de consecințe pentru starea de spirit a țării , a fost dizolvarea Gărzii de Fier, care constituie un precedent primejdios , deoarece ar putea fi folosit și împotriva altor grupări politice .

[se iscă scandal, **Goga flutură broșura verde anticarlistă a PNL, la Restaurație , amenințând că citește din ea ; Hasnaș îi stigă că este șantajist ;**

Constantinescu -Bordeni (georgist) cere anchetă parlamentară pe tema represiunii G de F . Pe acest fond ia cuvântul Victor Iamandi]

b)Victor Iamandi :primul răspuns

▀Primul răspuns

" Dle președinte, dlor deputați, comunicarea pe care a făcut-o dl deputat Goga îmbrățișează, de sigur, **întreaga problemă a acelei mișcări extremiste**, care astăzi se găsește, **pentru caracterul ei subversiv și clandestin, în fața justiției.**

Nu cred că este momentul să intrăm într-o discuție completă, nici astăzi asupra acestei chestiuni. **Mă surprinde, însă, temeritatea cu care dl Octavian Goga, astăzi protagonistul unui naționalism integral în România întregită, mă surprinde temeritatea cu care d-sa încearcă să deschidă procesul unei mișcări a cărei acțiune violentă, sintetizată în **asasinatul de la Sinaia, cel puțin indirect a fost susținută de d-sa.** [---]**

Oricine putea susține asemenea acuzațiuni, dar nici într-un caz **un om care a trecut de mai multe ori pe banca ministerială și care în momentul de față este atât de zelos de ideea de autoritate** ..[----]

▣Justificarea dizolvării G de F (9 dec.'33)

-Goga:"Dvs dle Goga ați ridicat de la această tribună chestiunea valabilității actului de guvernământ făcut la 9 decembrie. Nu cred că este momentul să ne justificăm înaintea domniilor voastre asupra legitimității actului de guvernământ făcut la 9 decembrie.

-Octavian Goga :**Nici nu am pus în discuțiune această chestiune.**

-lamandi : Cu alt prilej am spus în această Cameră că înaintea noastră, atunci, care aveam conducerea acestui stat, **nu exista alt mijloc de a căuta să stânjenim mersul înainte al unei mișcări subversive și primejdioase, decât acela al actului de guvernământ simbolizat prin Jurnalul Consiliului de miniștri de la 9 decembrie.**

[Atenție LD !]

În ce privește aplicarea acestui *Jurnal al Consiliului de miniștri*, desigur, d-lor, **că au putut să fie unele excese**, desigur că **au putut fi exagerări periferice**; atunci când ai de -a -face cu o **mișcare clandestină - fiindcă dl Goga adineauri vorbea de naționalismul fățiș al acestei mișcări și de acțiunea pusă în serviciul națiunii - eu nu cunosc o acțiune naționalistă pe față a mișcării Gărzii de Fier.** Eu știu și am luat la cunoștință - și în această privință cred că nu voi fi desmințit nici de cei care au fost înaintea noastră la guvern - **numai de caracterul subversiv al acestei mișcări**, care, în numele naționalismului, și-au îngăduit să ducă la acțiunea pe care o cunoașteți și ale cărei rezultate le-am deplâns cu toții, **nu caracter naționalist, ci caracter distructiv, la întuneric - și aceasta este primejdia.** (aplauze la majorități)

[Atenție LD !] Or, domniilor deputați, **avem mai multă autoritate de a vorbi în numele naționalismului în această țară, decât dvs d-le Goga, și, tocmai pentru că avem această autoritate, tocmai de aceea suntem convinși că în viața unei țări este bine ca toate mișcărilor, începând de la extrema dreapta și mergând până la extrema stânga, să-și aibă posibilitatea unei libere manifestări.**

Acolo însă unde începe răspunderea noastră, ca oameni care avem conducerea acestei țări în momentul de față, **în ce privește metodele întrebuintate, noi nu putem admite decât metode la lumina zilei, metode pe care să le putem urmări.** [----]

Victor Iamandi / 27 febr.'34

#Extremismul de dreapta mai periculos decât cel de stânga

D-lor, iată, foarte pe scurt, cum stau lucrurile.

În prima fază a acestei acțiuni de guvernământ, **a dizolvării Gărzii de Fier, au fost arestați** - vă dau cifra exactă, cu toate exagerările, care au putut să aibă loc în unele comune și în unele județe îndepărtate, și am să vă explic imediat de ce au putut să fie exagerări - **au fost arestați 1.700 de inși între 9 și 19 decembrie 1933.**

Pentru ce am arestat și pentru ce am procedat așa este un act de guvernământ, a cărui răspundere o luăm întreagă.

Am procedat, după aceea, cum era și firesc - așa s-a procedat și cu măsurile ce s-au luat împotriva mișcărilor comuniste în anii din urmă - **și să nu faceți nici un fel de distinguo între mișcărilor comuniste și aceste mișcări, pentru că metodele celor două mișcări sunt aceleași**, iar din punctul de vedere al primejdiei, **eu socot mai primejdioasă și-**

mi dau seama de gravitatea cuvântului - **mișcarea de extremă dreapta** - o socot mai primejdioasă, pentru că **această mișcare** de extremă dreapta **se sprijină pe specularea naționalismului**, în formă, **a religiei**, care are **o priză atât de însemnată în conștiințele simple**, ale masselor, și **se sprijină** pe ceea ce constituie **însăși temelia situațiunii reale a statului nostru de astăzi**, **fără ca la bază să existe un singur moment de sinceritate**, [LD : ???] este **singurul mijloc de a capta bunăvoințele nemulțumiților**.

Pe câtă vreme **mișcările extremiste de stânga** se sprijină pe realități economice și sociale, **cari nu justifică o creștere așa de mare a acestei primejdii**.

De aceea am spus că eu văd mai mult primejdia la dreapta, decât la stânga, în momentul de față, mai ales că **această mișcare, de dreapta, este coroborată cu o întreagă serie de mișcări similare din alte părți**, cari pot avea acolo unele justificări, dar care, la noi, nu pot avea nici o justificare" (aplauze la PNL)

lamandi / 27 febr.'34

#Asasinarea lui Duca.

[LD : faptele s-au consumat . Garda a procedat astfel. Guvernul a procedat astfel.

În epocă, atât **asasinatul**, cât și **represiunea**, au fost receptate foarte diferit, cu o mare încărcătură emoțională, pasionată. Justiția a dat **o sentință juridică**. Societatea a dat **mai multe sentințe morale**. **Cine a avut dreptate ?** Această întrebare, cu răspunsurile ei diferite, a planat, apoi, **asupra tuturor episoadelor care au ilustrat confruntarea dintre Garda de Fier și guvernele țării**. **Cine a avut dreptate ? Judecata rămâne deschisă ...]**

"Domnilor deputați, la 29 decembrie, când s-a întâmplat asasinatul de la Sinaia,

nu mai exista în închisorile din țară nici un deținut.

Li se făcuse **formele legale necesare** și, în conformitate cu egile în vigoare, erau **să fie trimiși înaintea instanțelor respective**.

Dar tocmai, ca o supremă ironie a soartei, tocmai în acea zi, **șeful guvernului cade răpus de gloanțele ucigașe de la Sinaia**.

Ce vroiți dvs să facem noi, în ziua de 29 decembrie, când Ion Duca cădea lovit de gloanțe, pe peronul gării Sinaia ? Când **Ion Duca**, care poate cel din urmă din această țară, în ipoteza unei zvârcoliri și a unei frământări, **ar fimeritat soarta pe care a avut-o ?**

Ce vroiți să facem noi atunci ? Să stăm cu mâinile încrucișate ?

Să facem apel la metoda persuasiunii, după un anumit front, sau la **metoda acțiunii**, de naționalism integral al d-lui Goga, sau **să aplicăm sancțiunile cuvenite** și să procedăm la **reprimarea firească a tuturor celor vinovați ?**

lamandi / 27 febr.'34

▣Procesul-competența justiției

"Dvs anticipați, d-le Goga. **Dvs.ne spuneți că prelungim cercetările și că justiția este departe încă de a-și spune cuvântul, pentru că nu avem motive.**

Fiți răbdător. **Acțiunea se află în fața instanțelor judecătorești** -și aici faceți iar o mare greșală - **dvs vorbiți numai de guvern, de executiv**; noi am putea să vă răspundem : **foarte simplu, dle Goga, această chestiune se găsește, în momentul de față, înaintea justiției. Înaintea justiției competente**, domnule Goga, și nu vom primi noi de la dvs lecțiuni, oricâtă stimă v-aș purta personal, **de felul cum trebuie să aplicăm noi legea și de felul cum trebuie să ducem până la capăt o sancțiune împotriva unei crime fără precedent în viața noastră de stat** .(aplauze la PNL) [-----]

" Dle Goga, **asasinarea unui prim-ministru**, oricare ar fi fost el, **nu este o bagatelă**

peste care se poate trece ușor. Din punct de vedere judecătorec, nu suntem noi chemați să vă dăm vreun răspuns. **Întreagă crimă de la Sinaia, este încadrată** - din informațiile pe care le avem - **într-un complot**. Pentru că, **dle Goga**, te asigur că **dacă dta te-ai fi găsit pe această bancă** în locul nostru, cu temperamentul pe care îl ai, și cu metodele pe care le-ai pus în practică în 1926, **ai fi scos mitralierele pe stradă**. (aplauze la PNL)

-Goga : Nu s-ar fi întâmplat atunci, ceea ce s-a întâmplat acum !

-lamandi : "Această acțiune teroristă **se găsește în fața instanțelor judecătorești;**

Aceste instanțe își vor face datoria și vor sancționa ceea ce vor găsi că merită

sanționat. Nu vă îngrijiți, dle Goga, de excesele pe care , poate, le-am comis noi.
În orice caz, **dacă am comis unele excese, le-am comis** nu în numele intereselor noastre trecătoare , ci **în numele ordinii legale**, pe care **astăzi o apărăm în acest stat și în numele ideilor** pe care **dvs, prin acțiunea pe care ați început-o, voți să le răsturnați.**
Pentru aceasta am făcut ceea ce **dvs considerați una din marile vini ale regimului** care se găsește astăzi la cârma statului . "

c) Octavian Goga

▪ Replică lui Iamandi

Cf. "Adevărul"

[LD : din păcate , "Adevărul" nu dă textul în citat , ci în rezumat , și eu nu-l am din DAD
Oricum, mie nu mi se pare **deloc intimidat sau rușinat !** Și nici nu renunță la **întrebarea inițială : de ce sunt menținuți în închisoare oameni nevinovați ?**]

El n-a făcut atmosferă pentru asasinarea lui Duca, ci a făcut atmosferă contra guvernului Duca, fapt explicabil, deoarece Duca i-a refuzat participarea la guvernare , din pricina deosebirilor de principii. "Regretatul Duca venise la mine , în timpul tratativelor pentru formarea guvernului, și mi-a propus să intru în cabinetul pe care îl va forma.
Condițiunea pe care mi-a pus-o a fost : să renunț la ideile și concepțiile mele.
N-am primit propunerea. El a format guvernul iar eu am rămas în opoziție,
continuând să merg pe drumul drept pe care mi-l indică dragostea mea pentru neamul nostru. [-----]

Di Iamandi nu mi-a răspuns însă la întrebarea : de ce menține în închisoare mii de oameni nevinovați ? Vedeți că nu discut, astăzi, aici, temeiul dizolvării Gărzii de Fier, ci acela al **legitimității deținerii atâtor mii de oameni fără vină. La aceasta țin să mi se răspundă.** "

▪ Replică lui Iamandi

(Cf. " Lupta ")

[**Dau și varianta "Luptei" , ca să se vadă ce importantă este poziția ziarului , de ce " Adevărul " a rezumat ! Totodată și o dovadă de ce istoria nu trebuie scrisă după ziare !]
" Constat de la început că dl. subsecretar de stat , în firbințeala oratorică a d-sale, a uitat să răspundă la o chestiune foarte importantă , la care trebuia să răspundă guvernul , fiindcă vrem să înregistrăm din partea dvs., a Camerei, hotărârea de a nu primi această anchetă parlamentară , de a nu examina situația celor întemnițați și de a nu ști pentru ce au fost întemnițați. [-----]**

Da, eu am făcut atmosferă , dar împotriva guvernului Duca . Pentru ce ?

[----- **propunerea de guvernare**-----]

" Apoi dlor , eu am aci **o broșură verde** în care **d-voastră ați făcut atmosferă** contra principelui Carol . **Ați făcut-o ca să-l asasinați ? (aplauze la opoziție)**

Dar dvs vă jucați cu libertatea oamenilor. [-----]

d) Victor Iamandi

▪ Replică la replică

[-----]

-Iamandi : Goga a vorbit de oferta făcută de Duca , pentru colaborare la guvern.

Colaborarea nu s-a făcut din cauza ... ministerului de Interne și a altor ministere cerute ...

-Goga : Eu vreau să rămân la pietatea pentru mort. Dacă dvs vreți să o puneți deoparte , și nu sunteți delicat, voi lăsa și eu deoparte această pietate și voi spune adevărul.

-Iamandi : Pietatea și respectul către memoria lui Duca le apărăm noi, nu dvs .

-Goga : Nu puneți în discuție controversile mele cu Duca ! [-----]

e)Gr.lunian

▣Interpelare

În legătură cu măsurile represive luate de guvern contra Gărzii de Fier.

După cuvântarea lui Iamandi, **regretă că guvernul procedează după bunul plac în ce privește arestările.**

f)I.Inculeț

▣Răspuns

D.Iamandi a adus aici cifre riguros exacte. "DI deputat Gr.lunian ,fost ministru al Justiției , are greutatea d-sale;fiecare vorbă a d-sale ar trebui să aibă un cântar oarecare.

Apoi,dle lunian, **să fim de bună credință.**Un om de bună credință ar fi putut înțelege cuvintele dlui Victor Iamandi , **că nu suntem guvernul bunului plac. [-----]**

De aceea atunci,domnule lunian , prin metode atât de ieftine ,interpretând cu totul greșit unele cuvinte ale dlui Iamandi, să căutați să trageți succese politice ? "

Urgența interpelării d-lui Lunian este respinsă de Cameră.

O.Goga -Vict.Iamandi / 27 febr.'34

40)ICĂtuneanu (LANC),discurs la mesaj,1 martie '34

(DAD, MO 15, șed. din 1 mart.'34, p. 522- 530)

[LD :discurs nexeroxat . Larga extrase problematice . Supratitluri, sublinieri , îmi aparțin]

Doc.integral- **fișier LANC**

Plutește , mereu și mereu aceeași întrebare : de ce cuziștii erau lăsați să activeze , să-și susțină doctrina antisemită , și legionarii , nu ? Răspunsul dă **cheia** pentru acest dublu tratament (paradox)în epocă :cuziștii , în afară de naționalismul xenofob antisemit ,**respectau ordinea de stat ,regimul politic, instituțiile de drept** (constituție,monarhie,parlament,pluralism partidist) și nu se organizaseră conspirativ și subversiv , în scopul schimbării regimului.

Pe când G de F ... ,iată, recursese inclusiv la asasinatul politic.]

[LD:21 Dec. 2006, revin.

Dar să fie clar,este **imposibil să trasezi linii de demarcații în ATMOSFERĂ** (la propriu și la figurat) Pentru că existau **multe vinovății și răspunderi** ,atât pe orizontalele vieții economico-social-politice ,cât și în doctrinele și conduita partidelor,a clasei politice,a presei .ș.a

Și pentru că ,da ,**exista și o problemă evreească** (cu aspecte economice,financiare ,sociale, juridice ,demografice,culturale ,religioase,politice ș.a.),dificilă ,ocolită,amânată sau tratată superficial.

Dacă această chestiune este tratată pe criteriile și principiile ce s-au conturatși oficializat după cel de-al doilea război mondial ,concluziile pot fi pe alătura.Trebuie ca totul să fie judecat în contextul statu-quo-ului din epocă: tratatele de pace de după război, Constituția '23, legile cetățeniei etc etc.]

Cătuneanu / 1 mart.'34

▣"Prin noi înșine "?!"

Formularea din Mesaj : **< A fi noi înșine în cadrul lumii este deviza care împacă , în chipul cel mai fericit , necesitatea de a respecta scrupulos obligațiile noastre , cu datoria de a avea credință neclintită în dreptul nostru . >**

"Ca să fim **noi înșine** în cadrul lumii , se cere **împlinirea unei condițiuni primordiale** : se cere să fim **noi înșine mai întâi la noi acasă** ,să fim **noi înșine în căminul strămoșesc al nației noastre ."**

" Ca să fim **noi înșine** la noi acasă ,trebuie **să stăpânim** toate ramurile de activitate , toate izvoarele de bogăție ale nației . Prin această stăpânire se concretizează acel **specific național**, acea **notă caracteristică românească**,care ne deosebește de ceilalți și care ne impune în concertul civilizației .

" **Putem noi să fim noi înșine** , înăuntrul granițelor noastre ,când suntem subminați sau chiar substituiți , în acele pozițiuni cari,prin consecința logică, și prin dreptul istoric, ni se cuvin numai nouă , pentru că noi suntem elementul alcătuitor de stat și acest stat trebuie să aibă **caracterul național românesc ?** "[-----]

#Jidanii

"O colaborare ca să fie rodnică , trebuie să fie **durabilă** ,trebuie să fie **dreaptă și constructivă**. Este posibil să existe **între noi, românii și această rassă jidovească** pe care istoria ne-o arată - nu este vorba de judecată subiectivă - ca **cea mai exclusivistă din lume ?** [-----]

"Cum se poate realiza o colaborare cu această **rassă străină și exclusivistă** , care stă închistată de veacuri în organismul fiecărei națiuni ,și care înțelege **să-și păstreze ființa etnică mai departe ?**" "Colaborarea " trebuie să fie și " **dreaptă** " ,adică echitabilă.

Așa se prezintă colaborarea cu jidanii ? [-----]

" **V-ați preocupat dvs ,dlor guvernanți, care ați cârmuit țara întregită ,în această chestiune ?**

Nu !" **Ați planat în atmosfera democrației integrale** și, de acolo, **nu v-ați uitat în jos** ,

către acest pământ strămoșesc, cu **sărmanii lui locuitori băștinași** .[----]

V-au interesat alternanțele la putere , ca să vă puteți căpătui partizanii .[---]

Cum recomandați dvs **o colaborare** , care să fie constructivă, **cu un element care** ,

prin tradiția lui, prin istoria lui, prin etica lui, este **profund distructiv ?**" [-----]

Cătuneanu / 1 mart.'34

▣Paternitatea luptei antisemite

[LD : **Atenție ! Cătuneanu este mai catolic de cât Papa Cuza ! Pentru a trezi simpatii liberale, el atribuie lui Ion Brătianu paternitatea termenului de "apărare" din doctrina și sigla LANC, ca simbol al luptei contra evreilor. Stârnește imediată contestare a lui Cuza ...]**

"**Guvernării** noștri din România Mare au crezut că dându-le plenitudinea drepturilor politice , **îi vor îndemna spre o colaborare rodnică.V-ați înșelat ! Rezultatul este cu totul negativ.**

Și ca dovadă,**ei nici nu vor să pună problema jidovească în mod clar, fățiș, public.**"

Față de această "cucerire iudaică " , este firesc să luăm o atitudine națională de apărare .

Cuvântul "**apărare**" din **titulatura și doctrina LANC nu este a lui ACCuza.**

()Ion Brătianu (1866)

L-a folosit pentru **prima oară Ion Brătianu** , care , în lupta ce o ducea în 1866 ,în "**chestiunea jidovească**" spunea :

< Evreii au devenit o plagă socială pentru România. [-----] Au devenit o plagă de care trebuie să ne scăpăm .[-----] Ei amenință naționalitatea noastră și când națiunea noastră este amenințată ,ea se apără și devine, nu intolerantă, ci prevăzătoare. [-----]

Singurele , măsurile adminisrative ne pot scăpa de această lepră și pot împiedica să nu năvălească în țară proletarii străini . >Astfel vorbea cel ce a întemeiat PNL ! [-----]

"El nu a avut doctrină , el a preconizat măsura , ca să ne apărăm

împotriva acestei minorități de pripas în țara noastră, pe care nu s-a sfiit să o numească

" lepră " **Și Kogălniceanu era liberal, și ministrul de interne din 1925 era liberal !**

dar Kogălniceanu era liberal " atâc cât îi permitea naționalismul apărător de țară "

iar ministrul de interne din 1925 [ ] , era **național**

" atâc cât îi mai permitea liberalismul fără țară " . Aici e deosebirea .

Generația de acum 60 de ani , " **avea curajul să reziste tuturor injoncțiunilor din afară** " ,

dar ... **"guvernării României întregite nu mai posedă acest curaj și**

se închină cu o smerită plecaciune față de pretențiile iudaismului din afară "

[-----]

Cătuneanu / 1 mart.'34

#Puterea iudaismului

"Și se constată că această smerită plecaciune se accentuează din ce în ce, pe măsură ce crește puterea iudaismului." **Puterea iudaismului a crescut enorm după război.**

Ea se întemeiază pe câteva coloane pe care o să le indic :

I **Finanța internațională** (amestecul " experților " , a bancherilor)

II. **Presa mondială** (citează date, exemple, subliniind rolul ei în România)

III. **Francmasoneria** (a III-a coloană puternică și internațională a iudaismului)

IV. **Comunismul** (elaborat de Karl Marx , care a stârnit proletariatul mondial , pe baza luptei de clasă , pentru schimbarea ordinii sociale.) [-----]

Cătuneanu / 1 mart.'34

«Soluția problemei : eliminarea !

Cum să facem consolidarea statului național , colaborând cu jidanii ?

"Asimilarea ? Nu se poate , pentru că a dovedit-o istoria .

"Colaborarea ? Nu se poate , pentru că o dovedește realitatea în care ne aflăm

" Atunci ce mai rămâne ? Spun un cuvânt dar de care vă rog să nu vă înspăimântați : **eliminarea " !** (aplauze LANC) [-----]

#Greșeli în politica evreească

Care a fost politica dvs ? **I-ați dat de mâncare prea mult , și s-a îngrășat în detrimentul nostru , că noi am rămas săraci la noi acasă , și ei sunt bogați și ne sfidează .**

Ați făcut o greșală enormă : la banchetul vieții românești , i-ați pus în fruntea mesei încărcată de toate bunătățile , și de acolo , din când în când , acești venetici se mai îndură să arunce autohtonilor din fărâmurile ospățului unde națiunea românească nu i-a poftit . "

Această situație nu mai poate dura . [-----]

nu este vorba de ambiția mărunță a unei organizații , care vrea să atingă un scop meschin , ci de avântul unei națiuni , care vrea să fie stăpână la ea acasă "

ICCătuneanu / 1 mart.'34

41.)2 mart.'34. ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 543 - 553)

Intervenții scurte : **Eug. Titeanu** (raportor) , **Vict. Iamandi** (subsecretar Interne)

#Apărarea ordinii în stat ?!

"D-lor se spune prin culise că dvs ați avea intenția , văzând că nu ne puteți îndruma pe altă cale , să veniți cu o lege specială- căci atât v-ar rămâne **îndreptată împotriva**

Ligii Apărării Național Creștine , sub cuvânt de a apăra statul.

" Țin de pe acum să vă spun că **statul , dacă este stat , se apără el singur , prin mijloacele lui , și că nici o lege din lume nu-l poate apăra atunci când nu-și îndeplinește datoria.**

(aplauze la LANC) În lunga mea experiență , am ajuns la constatarea că sunt **cerințe esențiale ale oricărei guvernări a unei națiuni : doctrină , program , caracter . "** [-----]

#Doctrina liberală. națională sau naționalistă?!

"D-lor majoritari , dar doctina dvs , doctrina partidului dvs ? În primul rând ce sunteți dvs. : **naționali -liberali** sau **liberali naționali** ? Cum vă ziceți dvs ?

-**Voci : naționali-liberali !**

-**ACCuza** : "Ei bine , tocmai asta voiam să spun , tocmai în aceasta constă nenorocirea dvs.

Dvs ați fost , la început , liberali naționali. Adică liberali cât voiți , dar în marginile naționalismului. Iar pe urmă v-ați transformat în naționali-liberali , adică naționali , dar în marginile liberalismului. (Aplauze LANC)

"Aceasta este , după cum am zis , **nenorocirea dvs , nenorocire pentru țară ,** și despre care dvs nici **nu vă dați seama.** [.....] Este o deosebire esențială , din acest punct de vedere , între noi și dvs. , și eu **aș voi să contribui ca ,** atâta timp cât mai sunt aici cu dvs. , **să vă schimbați,**

să profitați de șederea noastră împreună, aceasta nu din alt motiv, decât că **eu voi trece, ca senator de drept, la Senat** (aplauze LANC), doar că nu ar voi să mă lase prietenii mei de aici ca să plec în Senat .

" Prin urmare , vă rog să vă opriți asupra acestei deosebiri foarte esențiale .

Dvs ziceți : < noi suntem național-liberali .>Ei bine, toată afirmarea , tot caracterul grupării dvs , constă în aceste cuvinte : " național liberal"**Național, da ! Dar liberal !**

Pe când **bătrânii , înaintașii dvs , au fost la început liberali naționali !**

Ei s-au lăsat influențați de ideile liberale ale timpului ,

însă ei și-au zis : < da. liberali suntem și noi, dar liberali naționali >

-Voce : Tot una este !

- ACCuza : Ba este mare deosebire .

[Este aici , în mijlocul nostru , **cineva** care ar găsi de cuviință **să-și zică liberal-cuzist.**

[**LD :oare la cine face aluzie ?Cred că la Eug. Titeanu sau Vict.Iamandi luați apoi în răspăr]**

L-a întrebat dacă este liberal- cuzist sau cuzist- liberal ? După ideile și simpatiile sale el este liberal-cuzist , dar nu cuzist liberal , de aceea nu este în LANC !] [-----]

ACCuza / 2 mart.'34

▀Răspunsul la Mesajul Tronului

/Situția în PNLși guvern

[**LD :LD :** paragraf de paragraf din Răspunsul la Mesaj ,Cuza explică de ce Titeanu face niște enunțuri, dar nu explică absolut nimic și nu dă nici o soluție.Nimeni nu o făcuse atât de necruțător ca el.Chiar dacă nu-i împărtășești doctrina ,nu poți să nu-l admiri ca parlamentar ,are logică în argumente , are farmec oratoric și este inepuizabil cu exemplele date.Se va opri doar la câteva paragrafe din Răspuns - "solidaritate națională " și " politică externă " - luându-le ca pretext pentru a-și expune doctrina .]

Răspunsul la Mesaj, al distinsului raportor , **Eugen Titeanu .**

"Acest Răspuns **este un compromis și o compromitere .Compromis al unui partid , compromitere a unui regim politic.**Înăuntrul Partidului Liberal este **un compromis între tineri și bătrâni.Compromis este foarte interesant** și iarăși vi-l supun reflecției dv :**raportorul este un tânăr** dl Eugen Titeanu ,dar **fondul raportului este al celor bătrâni.**

-G.Bota : Foarte sănătos !

-ACCuza : Foarte sănătos, dar numai că **fondul celor bătrâni nu spune nimic .**

Situațiunea în partidul dvs , așa cum se reflectează în acest raport, **este foarte curioasă**

Vedem pe **raportor că scrie raportul** său deosebit de frumos din punct de vedere formal, dar ca fond, **nu reprezintă ideile sale .**

Veți zice :dar cum distingi d-ta că raraportorul nu reprezintă ideile sale ?Apoi bune , dle raportor, **d-ta ai venit în deosebi la această tribună și ți-ai expus ideile d-tale ,** într-o interpelare îndreptată împotriva d-lui Goga.Și **v-ați sfădit pe aceste idei , cari v-am spus că sunt ideile mele.**[-----] De altfel, nu este numai cazul acesta pe care îl reflectează raportul d-lui Titeanu, dar întreg guvernul este astfel alcătuit .

Șefia guvernului este a tinerilor , șefia partidului este a bătrânilor.

Când se mișcă guvernul tinerilor , cei bătrâni vin după eica nu cumva să facă vreo greșală , ieșind din cadrul dispozițiilor celor bătrâni.

Astfel, d-lor, **această chestiune** trebuie să ducă , până la sfârșit, **la o lămurire a situației ,** pentru că **nu puteți fi, în același timp, și tineri și bătrâni.** [-----]

Prin urmare, care era **datoria d-lui raportor ,** în raportul său ? [-] era să vină clar cu raportul său și **să atingă această problemă ,** să dea formula înlăturării nevoilor acestei încercate țări . "

[-----]"**Națiunea nu știe ce are de făcut ;guvernul nu știe ce va face .**

Nu are nici un program , nu are reforme care într-adevăr să realizeze cel puțin ce fraza aceasta spune ." [**LD : Este ironic , expediază totul prin propoziții scurte :problema constituțională ; agricultura ; armata ; școala și biserica; politica externă .**

" este numai o frază, nu spune nimic " ; "nici aici nu spui nimic " ; " un simplu clișeu " .

[----]" **lată d-lor , care este raportul d-lui Eugen Titeanu ,** în orice privință l-ai analiza.

Am zis și repet, că **nu este acesta gândul d-lui raportor,fiindcă sunt convins că d-sa simte și**

împărtășește altfel , îl văd chiar în momentul acesta mișcat . (ilaritate)
[LD : trecuse peste o oră de când ACCuza vorbea , fără a fi fost întrerupt]

*Notă Eugen Titeanu :intervenție

[LD:deseori și eu am fost femeată și captivată de înaltul nivel al discuțiilor din parlament .
Nu întâmplător , pe vremea aceea , a asista la dezbaterile parlamentare , era un act de cultură ,
deseori de mondenitate ,și totdeauna sursă de informație și inspirație pentru jurnaliști.
Sondând spre profunzimea efectelor în conștiința opiniei publice , a electoralui "stăpân" pe arma
votului universal,receptarea(percepția) era diferită.Și , din acest punct de vedere,"educația
neaoșă","românească" ,era captată de curentele naționaliste .
Și atunci , se pune întrebarea :trebuiau ele interzise ?Trebuiau ele reprimare sau combătute cu
argumente ? Până unde trebuia să meargă democrația ?Dar toleranța ?Adevărul se afla numai în
posesia curentelor filosemite ?]

-Eugen Titeanu : " Dle profesor ,ca metodă în discuție , îmi veți îngădui să nu vă întrerup nici
un moment în timpul discursului dvs , și să-mi rezerv dreptul la răspuns , când voi lua
cuvântul.Eu îmi aduc aminte de un incident parlamentar .Vorbeați odată în atențiunea
generală a Camerei.Camera totdeauna vă ascultă cu religiozitate . Erați oarecum supărat că
nimeni nu vă întrerupe și nu aveți prilejul unei riposte.Deodată , în tăcerea generală , v-ați
adresat majjorității :ați zis ceva ? Nimeni nu zisese nimic , toată lumea vă asculta .(ilaritate)
Îmi îngădui și eu să vă ascult până la sfârșit (aplauze la PNL) pentru că majoritatea
succeselor dvs , pe lângă succesele generale de dialectică , talent și spirit ,
sunt succese de ripostă.Îmi îngădui să economisesc ripostele acestea , cel puțin în ce mă
privește . "(aplauze la PNL)

-ACCuza : Mulțumesc dlui Titeanu pentru rezerva d- sale grațioasă , care este însoțită
și de un spirit de prudență pe care eu îl admir.

-Titeanu : În spiritul pactelor de siguranță și de amicitie pe cari le combateți la capitoul
de politică externă (ilaritate)

-ACCuza : "D-lor , dacă m-aș conduce după tipicul perfectului opozant ,ar trebui să vin ,
la această tribună , să vă atac pe dvs , să zic că Partidul Liberal este vinovat de cutare
greșeli ... că a făcut și a dres ... că a luat anumite dispoziții care ating ordinea publică ...
și așa mai departe .Noi nu suntem opozanți după acest model.

Pe noi ne preocupă interesele superioare ale statului , pe care le puteți privi și dvs și noi ,
și pe care avem datoria să le îndeștălăm împreună , prin înțelegere , dacă se poate ."

[trece la analiza punctuală a doctrinei naționalist -creștine] [-----]

ACCuza / 2 mart.'34

#Solidaritatea națională ?!

/Stat național !

.ACCuza : Raportul [Eug.Titeanu] zice :<Solidaritatea în jurul Coroanei este simbolul
suprem al solidarității naționale pe care jertfele de ieri ne-o dictează ca o poruncă ,
iar în împrejurările de astăzi ne-o impun ca o datorie. > [.....]

Condiția solidarității naționale așa dar , ca membrii națiunii să fie cu toții solidari ,în primul rând
în jurul guvernului nou,condiția aceasta este o problemă ,a cărei soluție o numim noi astăzi
"statul național " " Ce este statul național ?Statul național este statul care își îndeplinește
îndatoririle sale către națiunea care l-a creat și care îl întreține prin munca sa , prin puterea
sa de apărare.Dle raportor [-----] Nu v-ați interesat de fondul problemei .Dacă v-ați fi interesat
de fondul problemei , ați fi văzut că solidaritatea națională este o problemă [-----]

Ce faceți dvs ? Învăluțiți raportul dvs în fraze de efect frumoase , dar care fraze nu au absolut
nici un conținut. Regret , dle raportor , eu te stimez pentru fondul ideilor d-tale . dar în afară
de formă ,se vede că nu este nimic aici ; te desfid să-mi arăți că este ceva "

#Politica externă?!

" Nu mai insist decă asupra unui ultim punct , de o însemnătate covârșitoare ,cu privire la
politica externă . < Politica noastră externă având ca ideal pacea și intangibilitatea pe veci

a granițelor țării ,nu poate conoaște nici schimbări nici șovăiri.>

Cum , d-lor ? Totul se mișcă în lumea asta , în domeniul politicii externe se mișcă totul, și d-ta nu cunoști nici schimbări, nici șovăiri , când este vorba de existența nației tale ? Apoi în aceasta constă politica ,să știi să te schimbi când situația s-a schimbat, și să nu șovăești când este vorba de existența nației tale. **Trebuie să știi să te adaptezi împrejurărilor.**
[-----]

ACCuza / 2 mart.'34 / retro' 4 mart.'23 /

▣**Dezideratele Ligii Apărării Național Creștine:**

/Eliminarea Art.7 din Constituție

[LD:Revenirea la art. 7 ar fi anulat emanciparea evreilor din România.Lupta pentru acest deziderat a fost urmată cu consecvență și perseverență de cuzism.Ea fost cauza pentru care tineretul a aderat la mișcarea cuzistă și , în același timp, motivul pentru care logra s-a "desfăcut" de ACCuza.Sub acest aspect , paternitatea și întâietatea nu-i pot fi contestate sau puse pe seama contagiunii cu hitlerismul .

"Dar vorbeam de **doctrina noastră de apărare națională** .În 1923, în urma **tratatului de la Versailles** , ni s-a impus **schimbarea Constituției** .Ce înseamnă aceasta ? **Însemna înlăturarea art.7 din vechea Constituției** .Ce era acesta ?**Acest articol 7** conținea **apărarea noastră constituțională împotriva jidanilor**.Iar la 1923 , în martie, **pe când dvs votați aici Constituțiunea**, făcând **enorma greșeală de a nu ne lăsa pe noi să pătrundem în Parlament**, ca **să reprezentăm protestul națiunii** împotriva acestei încălcări flagrante a drepturilor suveranității noastre naționale,în timpul acesta ,**eu n-am avut alt mijloc de protest și de apărare pentru viitor,decât înființarea "Ligii Apărării Naționale Creștine "** , anume, la 4 martie 1923 [----]

/Refacerea statului național românesc

-ACCuza : Dle subsecretar de stat , **ultimul nostru folos** , ultimul nostru **aport la viața economică și socială** a acestei țări, știți care este ? **-și aici este marea problemă.** **Noi lucrăm conștient la refacerea statului național românesc - așa cum îl prevede Constituția** **-idee care a căzut în desuetudine** ,pentru ca **toți străinii , și în deosebi jidanii, să se ridice deasupra și să tindă la desființarea caracterului statului național român** , pentru ca noi, apoi, să luptăm cu sacrificiul vieților noastre pentru a-l restabili.

Dar , dlor deputați, ce spune Constituția ? Constituția zice :

< Art.1 Regatul României este un stat național , unitar și indivizibil >

Vă întreb și eu pe dvs : **oare este astăzi România un stat național , unitar și indivizibil ?**

Comparați ceea ce este cu ceea ce zice **Constituția mai departe :**

< Art.3.Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de gintă străină >

Vă întreb eu pe dvs :**cum s-a colonizat teritoriul României cu populațiunea de gintă străină a jidanilor ?** "Prin urmare , noi suntem amenințați în însăși existența noastră și suntem datori să apărăm existența acestei națiuni."
[-----]

ACCuza / 2 mart.'34

▣**Reforma constituțională**

[LD:prin susținerea acestor deziderate constituționale privind **locul și rolul monarhului**,și-a atras simpatia regală LANC-ul, apoi(după fuziunea cu Goga) , PNC, încât l-a chemat la succesiunea guvernării liberale,după alegerile din nov.1937]

/Regele să intre în drepturile sale !

" Prima problemă **care trebuie rezolvită și pe care nu o puteți rezolvi dvs**,este problema **politicii constituționale** .[----] În mod fatal, ce s-a întâmplat ?

În loc ca Regele , potrivit art.88 din Constituție să numească și să revoace pe miniștrii Săi,Regele a numit un șef de partid , care ,acela, apoi , a numit el pe miniștrii lui .

Prin urmare,**s-a suprimat din Constituție funcțiunea însăși a Regelui ,**

prin faptul că Regele nu a mai numit miniștrii săi, ci a numit numai pe unul, care acesta își numea miniștrii." [---]

ACCuza / 2 mart.'34

/Inversarea consultării electorale!

[LD:da, ACCuza avea dreptate ,privind acest subterfugiu electoralEste cel de-al doilea motiv pentru care Carol II a a agreeat LANC cu a sa poziție antipartidistă , în pofida faptului că, până la urmă, pentru a ajunge la putere , s-a transformat și el în partid.]

" Și atunci , evident , care era problema care se punea aceluia care fusese însărcinat cu formarea guvernului? :să facă alegerile în așa fel ,**încât să-și creeze majorități.**

Așa se explică de ce ,**de la 1866 și până azi,să se facă această comedie** ,sângeroasă , gălăgioasă ,**a alegerilor siluite** , violente și fașșificate prin furturi de urnă ,care au produs o adâncă nemulțumire în țară și o adâncă dezorganizare a spiritului mulțumii ,prin faptul că statul însuși , chemat să garanteze legalitatea , tocmai **statul acesta** este acela care turbură și **falșifică această legalitate** .(aplauze la LANC)

Ce se cere dar, pentru a ieși din această situațiune nenorocită ?

Se cere să intrăm în Constituție. Pentru aceasta , în primul rând , trebuie ca **alegerile să nu mai fie făcute de partide**, pentru ca nația să-și poată exprima liber voința **"Nu se cuvine ca dvs , astăzi, să aveți o majoritate de 300 , când ieri erati 20, iar d- lor (PNT) să fie realeși la o minoritate de 25 , când ieri aveau,aici, o majoritate de 300**

Nu vă dați seama că aceasta este un mare rău ? [-----]

ACCuza / 2 mart.'32

▣Reforma financiară

"Starea de astăzi a finanțelor este o adevărată rușine și o apăsare asupra bieților contribuabilor , care nu mai pot rezista la atâtea sarcini. [-----] **Dar ele sunt isvorâte** , după toate aparențele , **din poruncile experților străini , care vin și cotrobăesc la Ministerul de Finanțe** , ca să ne spună dacă mai putem plăti sau nu mai putem plăti !

Aceasta este o rușine , d-lor deputați , **pe care nu o mai putem tolera** .Ce ste atunci de făcut ?

/Suprimarea cuponului extern !

Este de luat o măsură generală , **de suspendat plata cuponului** , de revizuire a tuturor datoriilor și de scădere a procentelor cămătărești , pe care nu le mai putem plăti.

Acesta este răspunsul pe care trebuie să-l dăm, **iar nu să stăm cu experții de vorbă.**

Noi avem banii în mână, noi trebuie să avem în vedere în primul rând demnitatea statului românesc.**Ceea ce avem de plătit, vom plăti, dar nu să ni se cotrobăiască prin lăzi.**

Nici în timpul turcilor nu a fost o asemenea situație ! (aplauze LANC)

Prin urmare , reforma financiară se reduce la desființarea desăvârșită a oricărei înrâuriri străine în finanțele noastre și revenirea la revizuirea datoriilor și la reducerea procentelor cămătărești , **prin care indivizii aceștia jefuiesc** , în adevăratul sens al cuvântului , nația **românească "** [---]

ACCuza / 2 mart.'34

▣Rezolvarea problemei jidănești

/Eliminarea jidanilor

[LD : este prima oară când ACCuza apelează , recurge , la autoritatea altcuiva în materie.

În acest discurs ,deseori citează pe **profesorul Cătuneanu** .Ar trebui să fac rost de el...

Argumentele, exemplele , sunt cele știute .Și totuși ... **este ceva nou ,soluția :eliminarea !**

Este oferit exemplul Germaniei și lăudat Hitler.**Parlamentul tace** .Nu i se mai strigă , ca altădată **"nu mai voim să auzim numele lui Hitler "**...și nici nu se mai râde !]

"Problema economică este , în primul rând, **problema agriculturii** ,problema agriculturii este problema prețurilor,problema prețurilor , este **problema echilibrării prețurilor industriei cu prețurile agricole** .**Agricultura este românească , industria este jidănească.**[---]

ACCuza / 2 mart.'34

▣Politica externă

[LD:adaos 21 dec.2006 .La fel ca la celelalte capitole,opiniile lui Cuza nu trebuie scoase din context și, nici într-un caz,nu trebuie judecate prin prisma opticii de după sfârșitul războiului al doilea mondial .Așa cum putem taxa cu rigoare și obiectivitate existența curentelor și alianțelor dinaintea primului război mondial(filo-francez /filo-german ș.a),consider că se poate constata și și semna și pentru această etapă diversificarea opțiunilor ,fără să li se dea o conotație "criminală" Pentru că ce ar fi ca astăzi,când comunismul a căzut și a fost condamnat oficial [LD . sub impresia Declarației lui Băsescu din 18 decembrie],când evaluăm politica externă titulesciană s-o taxăm de vinovată sau criminală , pentru că , după 'aug.'44,sovieticii au impus comunizarea României ! Această "cosmetizare" a istoriei eu nu mai vreau s-o fac.]

"Regret că trebuie să mă rezum la câteva cuvinte și să afirm un singur lucru :cu toate meritele pe care le recunoaștem , bucuros, conducătorilor eminenți ai politicii noastre externe , d-lui Titulescu, care are răspunderea Departamentului Externelor, și , nu mai puțin,privind ca o speranță a diplomației române, pe tânărul și așa distinsul subsecretar de stat ,dl Savel Rădulescu ; cu toată stima pe care o avem petru d-lor și pentru serviciul nostru de politică externă, trebuie să spunem , însă, că politica externă actuală ,nu satisface interesele României.Nu satisface interesele economice ale României,nici interesele politice ale României,și nu garantează interesele de apărare ale României . [-----]

eu am credința că nu există decât o singură țară , care satisface și interesele economice , și de apărare ale României, într-un conflict, care nu putem ști ce poate fi , când va izbucni. Această singură țară este Germania "(aplauze LANC)

Dvs veți reflecta. Sunteți filo-francezi , nici nu mă îndoiesc de franco-filismul dvs.,dar reflectați asupra urmărilor politicii noastre de stat. Atâta am avut de spus , și nu spun mai mult ca să nu mă stric cu " Europa" , adică cu dvs " (ilaritate, aplauze LANC) [----]

ACCuza / 2 mart.'34

/Dacă nu... revoluție !

Dacă nici una din variantele expuse de el nu se va realiza,"Statul național românesc se va realiza prin el însuși .Ei bine, de această ipoteză trebuie să vă temeți . [-----]

Și dacă dvs nu luați mâine măsuri ,pentru a preîntâmpina acest mod de a guverna și administra țara ,să știți că statul național român se va realiza cum am zis, prin el însuși, ceea ce înseamnă că se va realiza prin violență, prin revoluție."

(aplauze LANC) [LD : nu spune dacă va vota sau nu Răspunsul la Mesaj]

ACCuza / 2 mart.'34

42.)3 mart.'34.Oct.Goga (PNA) ,Interpelare:protecția muncii românești

(DAD,MO 17,șed. din 3 mart.'34, p. 568- 579)

▣Rolul nefast al elementelor neromânești

din întreprinderile statului ,cele particulare și profesiile libere "

Adresată prim-ministrului, ministr. Interne, ministr.Apărării Naț.

Conduce dezbateră :NNSăveanu

[LD : discurs consistent oglindind asumarea unei platforme naționaliste intransigente. Structurat ca o demonstrație privind incapacitatea românilor de a-și lua în stăpânire administrarea țării și avuția națională .Teza înstrăinării , argumentată exclusiv pe statistici și personalizată cu liste de funcțiuni pe etnii , în instituții de stat și particulare . Acuzarea liberalismului legislativ și instituțional,lipsit de componenta apărării intereselor naționale . Oglindind o stare de spirit reală în societatea românească , bântuită de efectele crizei economice și de neîncredere în clasa politică dirigentă;semnalând lacune și consecințe nefaste de ordin legislativ și administrativ ;scotând la suprafață anomalii care se cereau rezolvate ;exprimând preocuparea pentru protejarea muncii românești - în atenția clasei

politice .Ascultat de parlamentari,**fără a declanșa replici și contraargumente** ,ca urmare a unei conduite deliberat asumate de către majoritatea PNL ,de a nu se lăsa antrenată în polemici contra productive.Atmosfera parlamentară mi-a lăsat impresia unui **tacit consimțământ liberal** , pentru **lansarea chestiunii de fond - naționalism economic** - având în vedere **intențiile legislative preconizate de guvern**] Vezi pe larg și statistici la **fișier PNA-Goga III**

/Stare de spirit .

"[...] Pe toată scara socială , de sus și până jos , s-a ivit **o efervescență necunoscută încă** ;este , cum spuneam deunăzi, **un fel de cutremur molecular** ,care angajează organismul moral al societății noastre .Mulți și-au pus întrebarea : **de unde vine această frământare ?** [.....] Întrucât mă privește ,însă , cercetând starea sufletească a poporului nostru în această fază ,am ajuns la constatarea că este **un fenomen cu totul nou** , un sentiment încă necunoscut ,care s-a ridicat la suprafață și care astăzi angajează toate fibrele nervoase ale societății românești . Este ,d-lor ,cred eu, **un sentiment penibil** ,constatarea că ,**după 15 ani de Țară Românească** , de unire ,care s-a născut din sânge , din lacrimi ,din visuri ,**constatarea** , pe care o face poporul nostru ,**că nu este stăpân la el acasă.**" [.....] **noi suntem în țara noastră , oarecum , puși la o parte** ,există anumite cercuri de interese , care se joacă peste capul nostru ; în orice caz, **punctul arhimedic** al vieții acestui stat ,azi, zic ei ,**nu se găsește în mâinile noastre** . **Străinii - aceasta a devenit o axiomă populară - dețin încă cheia de boltă a vieții noastre de stat pe toate țărmurile .**" [.....]

▣1919.Tratatele de pace și acordarea cetățeniei

[LD . Goga ridică această chestiune a **anului de referință 1919** -pentru acordarea cetățeniei . Această **diferență de tratament** , pe care el o considera **o gravă greșală** , (față de Iugoslavia și Cehoslovacia care **aveau referința 1914**) ,această **"generozitate păgubitoare "** a statului român , va dori el s-o corijeze , când , ajuns la guvernare , în 1937 ,și va ridica problema **revizuirii cetățeniei** .Despre acest episod am ținut eu comunicare la simpozionul din 1985, la Ierusalim..]

"Ei bine , în Vechiul Regat , nu aveți decât să luați tratatul de pace , atitudinea față de minorități , pentru ca să vedeți dvs, **cât de largă a fost România** , atunci , față de cetățenii de alte neamuri . D-lor , tratatul de pace al nostru **nu se poate compara cu alte acte politice similare** . De exemplu , tratatul nostru de pace , în deosebire de cel jugoslav , și în deosebire de cel cehoslovac ,**acceptă ca cetățeni pe toți cei ce s-au găsit pe teritoriul nostru la ratificarea tratatului de pace , din 1919** ;pe câtă vreme tratatele celorlalte state , acceptă ca cetățeni numai pe aceia ,cari se găseau pe teritoriul respectiv la declanșarea marelui război [1914] Este o mare deosebire , din punctul de vedere al economiei forțelor noastre de stat ,această chestiune . Pentru că , d-voastră trebuie să știți , că , în cursul războiului , întrucât privește Ardealul , de exemplu , și toate teritoriile luate de la fosta monarhie austro-ungară , **s-a petrecut o adevărată altercație demografică cu noi** .

Ex:exodul evreilor

După ofensivele rusești săvârșite în Galiția ,**o populație care nu avea nici o legătură cu noi , a fost dislocată de acolo și asvârlită , de sus , de la Lemberg , până la Sibiu.**"**Noi ,pe toți aceștia , i-am declarat cetățeni , prin deplasata generozitate a politicii noastre** .[.....]

"Într-adevăr , este o deosebire fundamentală între felul cum s-a manifestat spiritul public din Cehoslovacia și Iugoslavia față de minorități , și în felul cum ne-am manifestat noi.[.....]

.La noi a intervenit o concepțiune de stat care ,după 15 ani , cari au trecut , prin consecințele ei , **se manifestă ca păgubitoare intereselor superioare ale neamului nostru** .[.....]

Poate pierderea mare de sânge , ne-a împins spre **această mare discordare** ,grație căreia noi am întrerupt oareșicum firul de continuitate istorică a simțirii noastre , și , **în loc să venim cu ideea națională de stat** , pe care să o afirmăm cu toate consecințele , în spiritul nostru public , s-a ivit și s-a propagat în mod interesat ,**ideea că este terminată opera națională** și că , pentru consolidarea de mâine ,**trebuie un fel de liberalism , de egalitarism , de libertate absolută pentru toți .**"

▣ Spiritul greșit al Constituției

▫ **Sistemul legislativ dăunător ideii naționale .**

"Și din acest spirit, pe care îl cred greșit [ideea că este terminată opera națională și că , pentru consolidare, trebuie un fel de liberalism , de egalitarism, de libertate absolută] și pe care urmările ni-l arată fatal intereselor noastre , s-a înjghebat Constituția , pactul nostru fundamental.Dlor, din această Constituție și din spiritul ei greșit , derivă toate legiurile noastre în cei 15 ani care au urmat.[-----]

O.Goga / 3 mart.'34

A.Legea administrativăPNL

"... **cât de compromis iese din acest examen caracterul național al astatului nostru** și cum , de pe urma acestei legi, **interesele noastre nu numai că nu sunt păzite,** dar **dăm impresia unei așezări poli-etnice** , în care noi nu ținem în mână nici conducerea , nici frâna. **Legea administrativă are la bază această cunoscută ideologie a liberalismului anahronic Ea însă a fost schimbată , mai târziu,de PNT , care a clădit , tot pe aceleași baze, și a dus mai departe aceste erezii** .[.....]

-Victor Iamandi (subsecretar de stat, Interne) : **"Legea administrativă de la 1925 , mi se pare că a ieșit din colaborarea dvs - care erați în Partidul Poporului atunci - și a noastră , și nu numai că a rezultat din colaborarea cu dvs , dar ați și votat-o . În orice caz, nu ați ridicat atunci obiecțiunile pe care le formulați acum. "**

-Goga : "Am ridicat obiecțiuni .Am fost invitați de Ion Brătianu să delegăm pe cineva , cu care să stea de vorbă în privința acestei legi. **Și am spus atunci , când a venit la dezbatere , că pentru un timp oarecare admitem această lege , ca să vedem consecințele ei,** este o declarație pe care a făcut-o d-l general Averescu în acest sens.

-Iamandi : **Aceeași declarație a făcut-o și Ion Brătianu la 1925,** pentru că nimeni nu crede în eternitatea legilor. Facem o lege , o încercăm, și ,dacă experiența dovedește că este bună , o menținem ; dacă nu, o modificăm.Eu vreau să subliniez , însă un singur lucru , d-le Goga : **evoluția opiniilor dv.**

-Goga:"Numai boii nu evoluează ! " (**Vezi schimbul de săgeți și ilaritate la fișier Goga**) [....]

-Goga : "Vă voi arăta, tocmai pentru că am fost provocat ,care a fost părerea ,chiar a regretatului Ion Brătianu, asupra acestei legi.[.....] am avut o convorbire cu Ion Brătianu în care i - am spus : **< nu se poate să guvernăm cu această lege .>**- am arătat că pierdem din mână posibilitatea de a stăpâni osatura țării,și în special pierdem din mână posibilitatea de a conduce orașele din provinciile alipite .Au fost mai multe discuții în această privință și-mi aduc aminte cum **Ion Brătianu , dându-mi dreptate pe toată linia , într-o formă glumeață mi-a spus : < Vezi, acestea derivă din Constituție. Eu nu pot să violez această Constituție ,fiindcă sunt părintele ei și ar fi un caz de incest ; însă mă învoiesc să o violez d-ta .>** [....]

Goga / 3 mart.'34

B.Legea administrativă PNT:principii vulnerabile

" D-lor , legea administrativă are la baza ei trei principii , **fiecare vulnerabil din punctul de vedere al unității noastre de stat**

Primul principiu este **descentralizarea excesivă** ,pe care eu o socot primejdioasă pentru interesele statului nostru.[.....]Pentru ce ?**Pentru că noi am moștenit o populație care , după o îndelungată exploatare ,s-a unit cu noi ,și ar trebui să intervină întâi o perioadă de reparație a trecutului** , pentru ca ,după înlăturarea nedreptății de ieri, la adăpostul organelor de stat , poporul nostru de acolo să poată să ia lupta cu elementelor minoritare

Eu credeam că, în prima perioadă , a vieții noastre de stat, **trebuie să fie un răstimp destul de îndelungat de centralism** , în care, dela centru spre periferie ,radiază o conștiință și o ocrotire de stat **Lucrul acesta nu s-a întâmplat** . S-a făcut o lege administrativă , **care perpetuează ideea provinciilor , care creează diete în ficare capitală, și care, în mod logic, duce la concepția unui stat federaativ.**

Al doilea principiu de bază al acestei legi este principiul selecțiunii excesive .[----]

Al treilea punct de vedere , care stă la baza acestei legi, care este și cel mai păgubitor , și despre care trebuie să vorbesc , fiindcă trebuie să trag o concluzie , **este principiul municipalității** , așa cum se aplică la noi , în provinciile alipite .**S-a dat o autonomie excesivă** și, prin aceasta , din

primul moment ,am pierdut posibilitatea de a face acel **proces de reparație pe seama** orașelor care, **copleșite de străinism**, au rămas și pe mai departe ,insule întunecate în marea românească.[.....]

-**Petre Andrei** : "Dle Goga , mi se pare că în tot ceea ce spuneți dvs **sunt atât de greșite lucruri și atât de greșite concepțiile** , de la care porniți, încât mă miră , așa cum vă cunosc, **că vă puteți înfățișa cu asemenea teorii în fața Parlamentului** (aplauze PNȚ și PNL)
Să-mi spuneți dvs că **patriotismul stă la baza baionetei** și că **spiritul public se formează prin statut de polițist**.- așa aveți aerul că afirmați - **Ei bine, dle Goga, sunt surprins, sunt absolut surprins** [.....]

-**Goga** : **Grație acestei nedumeriri a d-tale și a altora din partidul d-tale, am ajuns acolo unde suntem astăzi, din punct de vedere național cu desăvârșită toleranță pentru minorități, însă cu afirmarea caracterului național al acestui stat.**

Vă invit pe dvs , cu deosebire pe cei din provinciile alipite, fie din Basarabia , Bucovina, sau Ardeal, să examinați constatările mele , la lumina adevărului, dincolo de orice resentiment de partid, fiind convins că-mi veți da dreptate , **pentru că orașele din Ardeal - așa este și înasarabia și în Bucovina - nu sunt expresiunea etnicului regiunii ; orașele din Ardeal sunt creațiuni meșteșugite , făcute ad-hoc , pentru a afirma o idee de stat străin.**

(aplauze PNA) [.....] Aceasta este realitatea și vă întreb pe dvs. , dincolo de orice scrupul teoretic, nu era , oare datoria noastră , atunci când am început să guvernăm această țară , **să pornim un proces de reparație al nedreptății seculare** și numai după aceea să evoluăm spre această **concepție de libertate municipală** . de a îngloba pe toți și de a admite o platformă de manifestare egală pentru toată lumea ? [----]

Oct.Goga / 3 mart.'34

#Consiliile municipale (Ardeal, Basarabia)

"Îmi voi permite să vă pun în față situația **consiliilor comunale din municipiile din Ardeal și din anumite municipii din Basarabia** , pentru ca , din acest examen sumar , însă categoric , dvs înșivă să trageți concluzia .

-**Goga** : Iată deci, tabloul în ce privește orașele. **Acestea sunt consecințele fatale ale liberalismului democratic la noi, în materie administrativă.**
[...dă liste, liste .Vezi la fișier Goga .....]

#Industria românească/Industria minoritară

" Eu cred că din mulțimea de lozinci care s-au plimbat în viața noastră publică post-belică, cea mai lipsită de consistență și care are aerul unei farse ,este **așazisa naționalizare industrială** . "În Ardeal, dacă vorbim în mod global, **toate industriile sunt în mâna minoritarilor**. Propriu zis , **nu există în Ardeal o industrie pe care s-o stăpânim noi**. Aspectul industriilor din Ardeal este străin. [...liste, grafice pe domenii industriale ....Vezi la Goga] [.....]

În ceea ce privește , însă ,Ardealul și Basarabia , vă pot spune ,în mod categoric, **că nimic nu este în mâinile noastre** .[.....]

#Viața spirituală, cultura,școală, presă,cinema ,

-Școala-Publicații -Producția de carte Studentimea evrească

-Cinematografe-Corpul farmaciștilor_-Dentiștii- Ziariștii

-Societăți petrolifere-Capitalul Străin

[Vezi statistici și grafice la fișier Goga]

▣Protejarea muncii românești

-**O.Goga** : "**Memoriul Asociației inginerilor români** " , eu îl consider **un strigăt de alarmă și ca un strigăt de desnădejde**. El trebuie să intre în laboratorul de gândire al politicii românești , va trebui să aibă un ecou. Acest memoriu vine la urmă cu concluziuni și propuneri .Voi citi prima :

<Trimiterea la urmă , pe baza legilor în vigoare ,în permanență călcate în picioare , a tuturilor străinilor care ocupă un loc în viața economică a țării.**Basmul cu specialiști trebuie să i se pună capăt. Trebuie reținuți acei specialiști care sunt absolut necesari unei întreprinderi cu caracter economic.**>[.....]

/Personalul de la Poștă /Societatea telefoanelor /Personalul de la telefoane

/Agenția "Rador" / Radio România /CFR /

[Vezi la fișier Goga]

≡Concluzii la interpelare

"Dlor deputați , eu nu am pretenția de a fi putut să vă arăt vasta ramificație a tuturor instituțiilor de stat ,în care **munca românească nu este respectată.**" Am reușit , însă , în aceste două ore , să vă înfățișez **un tablou , care, socotesc că trebuie să găsească un ecou în sufletele fiecărui om politic** , dincolo de orice adversitate de partide ,pentru că socotesc că, fiind vorba de marile interese ale poporului român ,are destulă suplețe pentru ca, la momente hotărâtoare , fiind vorba de afirmarea intereselor naționale, **să se strângă într-o tabără și într-o tabără să apere aceste interese** (aplauze la PNA)

" De aceea eu nu voi stăruii. **Tabloul cred că este trist, putem să-l calificăm sinistru** și să tragem concluzia , **după 15 ani , pentru schimbarea orientării noastre de gândire** , dacă vrem să salvăm interesele noastre naționale.Eu nu vin aici să dau acum soluții pentru toate aceste chestii , ci vin cu afirmarea globală că **elementul românesc trebuie să-și găsească protecția lui.**" Vin în urmă cu câteva indicațiuni lăta câteva soluții globale :

1) Cred că străinii care se găsesc în țară și **nu sunt cetățeni** , ci sunt veniți ... (p. 579)

[LD : din păcate lipsă ultima pagină - 580 - de dezbatere .Poate o recuperez , cândva !
O recuperez din vol.de Memorii ale editurii Albatros.care , constat ,are niște subtitluri puse de redacție]

≡Îndrumări și soluții

(p. 571-573)

-Expulzarea necetățenilor din țară.

[LD: foarte important acest final, pentru că va deveni parte din programului de guvernare , în nov.'37și numai începutul aplicării lui, i-a adus căderea de la guvern]

" lăta însă câteva soluții globale: cred că **străinii care se găsesc în țară și nu sunt cetățeni** , ci sunt veniți în această Californie pur și simplu numai pe ideea de câștig, **să fie adunați de la rosturile lor și trimiși în patria de origină** pentru a da posibilitate ca elementul românesc și munca românească să fie pusă în valoare . "

-Lege ptr.revizuirea cetățeniei

" Cer mai departe ca **pentru toți acești străini** , cari și-au câștigat o cetățenie , **statul să fie în posibilitatea de a reexamina situația lor** , cu alte cuvinte **ne trebuie o lege pentru examinarea cetățeniilor postbelice** , fiindcă **cele mai multe sunt cu caracter fraudulos.**"

"Sunt foarte mulți, **o masă enormă**, cari au venit de la 1919 încoace și cari ,prin diferite apucături **au devenit cetățeni.**Cer să se facă **o lege prin care să se verifice din nou titlurile** lor de drept la cetățenia română."

- Principiul proporționalității :învățământ, profesii libere,funcționari.

"Pe urmă ,ce se degajează ca un învățământ din tot ce declarăm noi ? **Că este un prea mare număr** al diversilor studenți de la diferite școli , institute de învățământ ,**cari nu sunt români** . Ați văzut raportul numeric între români și evrei în Basarabia !

Deci **să se introducă principiul proporționalității la baza învățământului** din această țară.

Tot principiul proporționalității să fie **și la baza profesiilor libere și a funcționarilor**,urmând să

se aplice la toate așezămintele și întreprinderile particulare ."

-Conducerea vieții globale-prerogativă a românilor

" Pentru o perioadă de lungă durată , în care noi trebuie să clădim statul național , în mod normal și logic **conducerea vieții administrative globale** din această țară trebuie să fie **o prerogativă specială a elementului românesc.**"

-Revizuirea Constituției

" Eu însă cred că trebuie schimbat în mod radical sistemul nostru de gândire politică, **trebuie schimbată Constituția** pentru a înlătura **acel principiu de egalitarism păgubitor** , care stă la baza Constituției noastre . **Vinovat și deplasat** la noi este **însuși spiritul liberal** , acel imbold al liberalismului de pe continent ,care este perimat , **care trebuie înlăturat de la baza Constituțiunii** "

«Vremea revoluției naționale.

" Eu cred că suntem într-o perioadă de **revoluție națională** și, deci, **suntem datori să o canalizăm pe cale pașnică** ,pentru că, dacă nu vom izbuti în acest fel, atunci au să vină zile fierbinți.[...]Pe acest drum **sunt gata cu toate riscurile** ,cu toate consecințele ,să merg ,fac un apel în toate colțurile și **să caut ca revoluția națională a României să o transform într-un factor de producție națională**" (p.572)

O.Goga / Interpelarea / 3 mart.'34

43.)3 mart.'34,Iosif Willer (P.M) -intervenție în discurs Goga

(DAD, MO 17, șed. din 3 mart.'34 , p. 580-587)

[LD: independent de Goga , anunțase și el o interpelare în **problema muncii naționale**. Până la dezvoltarea interpelării, replică lui Goga, **criticându-l** pentru convertirea recentă la **naționalism intransigent**, făcând dezvăluiri șocante despre **marea sa greșală politică** , prin semnarea **Pactului de la Ciucea**.Iar acum ... "se pocăește " , împrumutând **un limbaj mussolinian**, apelând la argumentări caracteristice **regimurilor autoritare** , devenind ..."**om de extremă-dreapta** " ,care voia o " lume nouă" , pe baza "**principiilor dictatoriale**"]

Vezi la **fișier Minorități**

/Pactul de la Ciucea./Steagurile naționale Doleanțele minorităților./

[LD :dincolo de substratul categoric antiromânesc intuit,Willer are un **discurs coerent, logic, civilizat și democrat** .Greu de atăcat pe fond ,numai făcând apel la comparațiile trecutului , ca o revanșă . Din acest p.d.v., **partidele românești nu erau în stare** să articuleze o politică democratică și națională. Și asta s-a plătit foarte scump.]

Vezi la **fișier Minorități**

«Prezentul, nu trecutul !

"Zadarnic ducem aici o luptă asupra trecutului .Nu de aceea ne-a trimis poporul nostru aici , ca să ducem lupta pe baza istoriei .Noi suntem aici ca să ne consfătuim , cu deplină bunăvoință , atât de o parte cât și de cealaltă, asupra prezentului și asupra viitorului. " Iar **dacă suntem siliți să facem apel la trecut, să avem exactitatea istoriografului și statisticianului , și nu să exagerăm datele acestui trecut.**[-----]

«Există o problemă minoritară!

"Cred că **nu există în nici un politician român un preconcept sovinizm** ca să spună că **minoritarii ar trebui otrăviți sau goniți din țară !** "

" Noi suntem aici și vrem să ne câștigăm existența noastră.Dacă, însă, **otrăvirea trupească** nu ne poate executa , cu atât mai periculoasă este **otrăvirea spiritelor** , fiindcă, vedeți dvs, **creați aici o atmosferă** în care **nici o dată nu putem să venim cu problemele noastre** . **Lipsa de continuitate** în guvernarea țării noastre , **este catastrofală** și în acest domeniu . **Numai nu putem ajunge la " problema minorităților " !**

Vă rog ocupați-vă și de această problemă **"Există o problemă minoritară !"**
Willer / 3 mart.'34

44.) Gr.Iunian (PTR) ,discurs la Mesaj,2 mart.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 553- 561)

Vezi pe larg și context **fișier PRT**

[LD:Iunian a fost membru al PNL ,simpatizând cu generoșii ,**până în 1918** ,după care, părăsindu-l și **intrând în PT** ,a devenit unul din **adersarii necruțători** ai partidului din care a făcut parte !Acum , după ce cca **2 ore atacă PNL din toate direcțiile**,termină cu un **apel la solidaritate și patriotism.**]

[LD :Încearcă să stabilești dacă particola de "radical" avea corespondență doctrinară în curentul "radicalist"din Franța sau aiurea (stângă cu contagiuni socialiste)sau a fost doar o distanțare formală de PNȚ , cu continuitate neo-țărănistă, cum cred eu .]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

▫Mesajul Regal=declarația de program supus Parlamentului

[LD :Este al IX- lea Parlament ,al IX-lea Mesaj regal, după marea Unire .]

Revezi rolul lui **Gr.Iunian la Restaurație** . Gândește-te la **reverența acestuia față de Carol** și încearcă să vezi cât exprimă **loialitate** , cât **perseverență șantajistă** la adresa PNL, cât **amărăciune** de a se simți "abandonat "]

Prof.Cătuneanu, în discursul de ieri , afirma că **Mesajul** înseamnă **mijlocul prin care** factorul Constituțional , **Coroana,ia contact cu** celălalt factor constituțional, **poporul, prin mijlocirea parlamentului** , punct de plecare de la care **prof Cătuneanu a găsit îndreptățirea să se plângă împotriva unei omisiuni** ,pe care a calificat-o **ireverențioasă** .

Dacă ar fi așa **cea mai gravă ireverență** ar consta în **respingerea Adresei de Răspuns la Mesaj !** "Mesajul este altceva.**Mesajul este mijlocul prin care Guvernul ia contact cu**

Parlamentul și conține declarația de program supusă adunărilor ,pentru ca guvernul **să vadă dacă poate sau nu să conteze pe sprijinul Parlamentului**, reușind să stabilească **o unitate de concepție** ,în ceea ce privește programul cu care se înfățișează.

Printr-o dispoziție constituțională și o practică ,a cărei menținere nu știu întrucât este și utilă, **acest prim contact** al guvernului se ia prin **Mesajul citit de Suveran**.

Spun că nu știu întrucât este de util, deoarece **foarte adeseori se abuzează de către guverne** și am văzut Mesaj în care , bunăoară , se afirma mulțumirea că s-au făcut alegeri libere , contra cunoștinței generale contrare . **Se fac** apoi de către guvern **făgăduieli în ceea ce privește realizarea de anumite puncte de program și mare public ar putea bănuși că toate aceste făgădueli** făcute prin Mesajul Regal ,**ar purta girul Suveranului**.

Dacă aceasta ar fi interpretarea dată, cum , în repetate rânduri , aceste făgădueli guvernamentale nu s-au ținut, **dacă s-ar asocia la ele girul Suveranului**, ar putea să rezulte de aici **o știrbire a prestigiului și autorității Coroanei** ,prestigiu și autoritate pe care noi trebuie să le apărăm cu toată hotărârea. "[----]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

▫Adresa de Răspuns la Mesaj

[LD :Încearcă să stabilești dacă particola de "radical" avea corespondență doctrinară în curentul "radicalist"din Franța sau aiurea (stângă cu contagiuni socialiste)sau a fost doar o distanțare formală de PNȚ.]

/Coroana= simbol suprem al solidarității naționale

" Din Adresa de Răspuns la Mesaj, rămâne **o singură realitate** :prilejul manifestării

sentimentelor de devotament al membrilor Adunării **față de Suveran** ,și **sunt împrejurări** în care cu adevărat **o asemenea manifestare este utilă** ,**sunt momentele în care îndoială asupra sentimentelor ar putea să existe** .De aceea **ne bucurăm** când în adresa de răspuns la Mesaj

citim fraza : <Solidaritatea în jurul Coroanei este simbolul suprem al solidarității naționale , pe care jertfele de ieri ne-o dictează ca o poruncă , iar împrejurările de azi , ni-o impun ca o datorie.>Suntem bucuroși că împrejurările de astăzi au impus ca o datorie a tuturor membrilor acestei Adunări o solidaritate în jurul Coroanei.Am vrea să putem spera că, printre împrejurări, care au impus această datorie, nu figurează întru nimic împrejurarea că Partidul Liberal se află la guvern ,pentru că să nu vedem în viitor modificări cumva această atitudine de solidaritate ,care a avut pe vremuri unele absențe ,și să ferim pe viitor Țara , de manifestări care sunt întotdeauna de natură să facă rău.

În ceea ce mă privește [asta era !] îmi dați voie să mă găsec dispensat de a face asemenea protestări de devotament ; le-am făcut în alte vremuri ,când aceasta implica un risc.Am dat fără întrerupere dovezi de nestrămutat devotament ,ca să nu pot lipsi astăzi de obligația de a mă alătura la aceste manifestări ale dvs,de nu ar fi decât pentru a împiedica riscul pe care l-aș avea astăzi ,ca aceste manifestări să nu se înfățișeze ca manifestări de platitudine "

Gr.lunian / 2 mart.'34

/Armata

[LD:lunian a devenit zelos ! Dar în cei 10 ani de opoziție ,care a fost poziția țărănișmului în această materie ?! Ce poziții avusesse față de " industria parazitara "

Și, chiar dacă acum despărțiți , nu fusese în guvernele PNT ?!

Euforia "pacifistă " dispărea treptat , treptat .Direct proporțional cu aceasta ,adularea Societății Națiunilor era înlocuită cu critica ei .Așa că amara sa ironie ,ori era oportunistă deci formală , ori era o recentă convertire , pe fondul "războiului economic"cu care lunian se rupsesse de PNT]

"Sunt părți din Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului ,asupra căror suntem de acord.

Bunaoară citim în Adresă :< Armata , scutul suprem de apărare al existenței statului , trebuie să fie obiectul preocupărilor noastre de fiecare ceas. > [.....]

Am avut până acum 9 Parlamente și în fiecare din Mesașii s-a citit acest lucru.

Am avut să luăm act de fiecare dată de această mare grijă,pe care guvernele mărturisesc că o poartă pentru înzestrea armatei noastre , ceea ce , d-lor, nu a împiedicat , însă, ca preocuparea să se impună și astăzi esențială și să ne găsim azi în aproape aceeași stare de îngrijorare ,ca în primul moment.[...]Care dintre noi - poate la început chiar dl prof.Cuza - nu era impresionat de acea mistică pacifistă , de idealismul Wilsonian , care ne făcea să nădăjduim ,prin mijlocul Societății Națiunilor , vom avea instrumentul de pace permanentă !

"[.....] Trebuie să constatăm însă cu adâncă părere de rău, că, după 15 ani de la începerea războiului, în toate părțile auzim sgomote surde, foarte îngrijorătoare .Nu există sentimentul de înfrățire al popoarelor ; el este cu totul absent."[.....]

Grigore lunian / 2 mart .'34

/Politica externă

[LD :o altă dovadă că politica externă nu se bucura chiar de "consensul"despre care Titulescu îi plăcea să se asigure. Principial, nu contează cine avea sau nu dreptate.Dar , în orice caz, nu era un consens ; și nici într-un caz ,rezervele sau adversitățile nu puteau fi taxate , automat, de poziții " pro-fasciste " sau alte etichetări]

"Dlor, aici vreau să fac o declarație .Am fost deseori învinuiți că suntem adversari ai politicii noastre de alianță cu Franța și adversari ai sistemului de alianțe pe care le-am legat înainte de începerea războiului și căruia i-am rămas credincioși de atunci înainte.[.....]

" Dar , am ridicat - este adevărat - o obiecțiune.Am crezut și am susținut că alianța noastră cu Franța nu ne obligă neapărat să suferim un amestec , nu al poporului francez ci al unei anumite categorii de interesați , un amestec permanent în treburile noastre dinăuntru(aplauze la opoziție) care să ne ducă la imposibilitatea de a pune rânduială în treburile noastre și care să slăbească puterea noastră de rezistență de mâine , când aceste alianțe trebuie să urmărească tocmai scopul , să aibă în existența noastră , în acest loc, o energie mai mult în sprijinul păcii."Dlor, nu vreau să învinuesc Franța.

Vinovate sunt - cum a spus și dl prof .Cuza - vinovate sunt guvernele noastre care au urmărit

o anume politică și care n-au înțeles că prima datorie a noastră este să mărturisim adevărul , oricât ar fi el de crud și de neplăcut, **să mărturisim adevărul cu privire la finanțele noastre și cu privire la situația noastră economică.** [-----]

Pactul Balcanic și alte pacte ...

"Dlor, nu voi tăgădui eu importanța pactelor încheiate .

Nu mă voi ocupa acum de ultimul pact, de **Pactul Balcanic**, pentru că încheerea acestui pact nu este menționată în Răspunsul la Mesaj , și pentru că , de altfel, **nici nu cunoaștem condițiunile în care acest pact a fost încheiat** .[.....]Regretăm numai că pacturile care au fost încheiate în trecut, **nu și-au dat toate roadele lor** .[.....] **suntem în drept și trebuie să disociem înțelegerile și alianțele noastre politice , căroră le rămânem fideli, e nevoia legării raporturilor economice , pe care trebuie să le realizăm cu desăvârșită independență de acțiune , așa cum fac și statele celelalte ,și să le facem cu țările cu care interesele noastre economice se îmbină mai bine și mai potrivit. "**

Gr.Iunian / 2 mart.'34

#Guvernare liberală versus guvernare țărănistă

[LD : Gr.Iunian face o analiză a **guvernării PNT** , pe care eu o găsesc lucidă , rezervată , fără a putea să se sustragă subiectivității firești ,care l-a împins la dizidență ; această atitudine , însă , o abandonează total când ajunge la instalarea **guvernului liberal** ,devenind un "opozant" , ca toți opozanții de pe atunci]

"Nu sunt un adversar cu orice preț al Partidului Liberal,și nu un sentiment de adversitate m-a adus la această tribună.**Au fost chiar împrejurări în care am recomandat un guvern liberal** , crezând că el poate mai ușor să lămurească anumite situațiuni ; **mi-am permis la 1931 să recomand** , în locul soluțiunii [Iorga -Argetoianu]la care s-a oprit atunci factorul constituțional , **o formație liberală ;mi-am permis să fac aceeași recomandare în 1932** ,pe când eram membru în comitetul de conducere al Partidului Național Țărănesc, și, **în dezacord cu colegii mei din conducerea acestui partid,am socotit că venirea partidului [PNT] la guvern în condițiile în care se afla atunci, ar însemna un mare pericol** pentru normala lui dezvoltare și pentru reintegrarea forței pe care o reprezentase în trecut și care scăzuse între timp.Regret că **împrejurările mi-au dat dreptate** , că **venirea PNT** , în acele împrejurări, **în condițiuni cu totul neprielnice** și din punctul de vedere al unității de gândire , și din punctul de vedere al pregătirii de lucru, **au dus, cu adevărat ,la rezultatele triste pe care a avut să înregistreze PNT,fiind obligat** , după un an de guvernare , **să părăsească guvernul în condițiunile pe care le cunoașteți și pe care nu vreau să le subliniez.**

Și mai târziu, în martie 1933, atunci când **s-a ivit criza aceea morală**, despre care s-a vorbit atâta vreme, atunci când , cu mijloacele preconizate de guvernul național-țărănesc,**nu se putea ajunge la o îndreptare a situației economice** ,**am crezut** - și mi-am spus și atunci cinstit cuvântul meu - **că era mai nimerit ca [-----] să vină un guvern liberal, cu o înțelegere mai unitară** în ceea ce privește realizările programatice și **cu o forță** care putea să dea un maximum de eforturi și de rezultate în **realizarea soluțiilor** , în cadrul în care au fost urmărite și , pare-se , **că sunt urmărite de dvs și astăzi.**"[.....]

"Dar , dlor , ceea ce era posibil în 1931, ceea ce era posibil în 1932,ceea ce era posibil în martie 1933,**nu mai era posibil în toamna anului 1933 ,și nu mai este posibil astăzi,** pentru că , între timp ,dlor, **prin eșecul eforturilor generale** , eforturilor internaționale - eșec înregistrat la **Conferința economică de la Londra** , în vara lui 1933 -

nu se mai putea căuta o îndreptare a situației economice în cadrul de gândire și de acțiune pe care îl înfățișați dvs " (apluze la PȚR)

Mai mult de atât : **încercările făcute**, de a se realiza o îndreptare în acest cadru, **reprezintă un grav pericol pentru însăși siguranța și soarta țării acesteia .**

"Acestea erau **considerațiunile care m-au împiedicat de la început și care mă împiedică și astăzi ,de a putea să acord creditul meu guvernării dvs.și programului cu care veniți.**"

Gr.Iunian / 2 mart.'34

«Guvernul Duca/guvernul Tătărescu

[Gr Iunian are "stofă" politică. Sigur , în conformitate cu poziția sa . Dar o are . Este remarcabil faptul că **nu se leagă de fenomenele minore, de speculații și culise, ci urmărește fenomenele politice majore, demne de a fi luate în discuție.**]

"Dlor, **cunosc în mare parte ,împrejurările în care ați venit.** După criza de guvern întâmplată în ianuarie 1933, **s-au ivit întâia oară speranțele de guvernare a PNL** .

Nu știu pe ce erau întemeiate și pe ce erau atunci, special, întemeiate . **Nu cunosc altă îndreptățire de a reclama guvernul ,decât aceea a sprijinului opiniei publice.** Or, nu intervenise între timp nici un fel de asemenea manifestări. Nu cunosc alte temeiuri pentru revendicarea și dobândirea guvernului.

Am auzit ,cu surprindere, pe dl subsecretar de stat **Iamandi vorbind de mijloace oculte.** **Nu cunosc în ce constau ele, nici utilitatea întrebuintării lor.**

Trebuie să presupun dar, că PNL , față de eventualitatea deschiderii succesiunii ,s-a socotit îndreptățit să reclame guvernul pe baza programului său și de aceea a convocat acele adunări profesionale și a alcătuit un program , care , de altfel, în treacăt fie zis, **seamănă foarte mult , cu mici scuturări de praf , cu programele pe care putea să le găsească în rafturile bibliotecii** alcătuite cu 10 ani în urmă , cu 20 de ani în urmă, cu 30 de ani în urmă !

L-a înfățișat , totuși, **ca un program nou. PNL s-a mândrit că este singurul partid care poate să înfățișeze un program de lucru și a revendicat puterea.**

#Folosirea opiniei publice ca presiune...

" S-a manifestat chiar **un oarecare neastâmpăr** în această revendicare ; **un neastâmpăr mai blând** , manifestat în vara anului 1933, în iunie ; **un neastâmpăr mai acut, mai manifest** , mi-aș permite să spun chiar , în condiții grave manifestat , în toamna anului 1933.

N-aș dori să stabilesc nici un fel de legătură între venirea PNL la guvern și amenințările care apăreau cu prilejul fiecărei întruniri și aproape în toate articolele de gazetă, cu privire la **o acțiune hotărâtă , care nu va cunoaște crutura , nici a mijloaceleor , nici a jertfelor** (aplauze la opoziție) , **ar fi dureros să înregistrăm că aceste mijloace ,care credeam că erau de mult așezate în muzeul trecutului , asemenea mijloace de a revendica puterea , mai pot fi folosite încă și sub regimul votului universal.**

[LD : are perfectă dreptate. Dar ... nu a fost aceasta forma și mai exacerbată cu care , în 1928, PNL, în care pe atunci avusese un rol însemnat ,a răsturnat gov. Vintilă Brătianu și a venit la putere ?]

Gr. Iunian / 2 mart.'34

#Programul de guvernare?!

"Dar ,**ați venit, dlor, la guvern, și reclamați acum încrederea noastră.**

Pentru aceasta, trebuie să știm ce vreți. **Ne-ați spus ce vreți ,ne-ați spus înainte de a veni : vreți salvarea țării și vreți consolidarea unității naționale. Cam vag .Ar trebui precizuni. Ni le-ați dat .Ne-ați spus :suntem în fața unei crize de autoritate , în fața unei crize financiare , în fața unei crize economice și în fața unei crize morale ; suntem datori să lucrăm pentru înlăturarea tuturor acestor crize.** În ce privește **criza de autoritate , criza financiară și criza morală , v-ați declarat forte să le remediați,** rămânând ca numai **criza economică să așteptați încă înrăurirea evenimentelor** din lumea întregă ,sau poate ajutorul grabnic al **Genevei și al experților , repudiat ieri și admis azi .** (aplauze la opoziție) .D-lor voiți acestea toate.

Eu trebuie să cercetez dacă sunteți sau nu în măsură să le faceți. Și sunteți datori să faceți această dovadă. [-----] **Ca să răspundeți la apelul Coroanei și ca să dovedeți sinceritatea și seriozitatea acestei afirmări ,am avut să vedem până acum legea de amânare a datoriilor agricole și legea de amânare a bugetului ...**

Gr. Iunian / 2 mart.'34

#Partidul Național Liberal

Vezi pe larg **fișier PRT**

[LD : Iunian are o ideosincrazie pentru bănci, pentru proprietate ? Citatul ales face cinste lui Titeanu ... și poate fi transformat în "culpă" doar de un... socialist, de un bolșevic ! Aceasta să fi fost , în realitate , radicalismul lui țărănesc ?] "Să-mi dați vie ca , în primul rând , să stabilesc **ce**

sunteți , ce reprezentați și dacă , față de ceea ce sunteți și reprezentați , **se poate pune temei** pe afirmarea din **Adresă** cuprinzând :

<Adunarea Deputaților își începe activitatea cu sentimentul precis al grelelor împrejurări ce trebuie biruite și cu hotărârea fermă de a le birui . > [----]

"Reprezentați, prin urmare , **o mistică liberală și o reprezentați pentru elite** ;sunteți reprezentanții elitelor , al elitelor de la orașe și ai elitelor de la țară "[---]

"Să examinăm mai departe **caracterizarea** ce dădea Partidului Liberal , dl Titeanu :

<Noi reprezentăm , prin tot ce am durat în această țară , mistica unui întreg trecut de verificări permanente ; noi reprezentăm mistica înfăptuirilor noastre și a chezășiei lor . [-----]

Reprezentăm mistica prosperității de altă dată ;reprezentăm nu mistica bancară , noi reprezentăm ceva din ordinea aceasta ,cu toate că dvs folosiți cuvântul în sens peiorativ ; eu voi avea curajul să spun aici că reprezentăm în adevăr în linia acestei preocupări , ceva :reprezentăm, pentru masele burgheze de la sate și orașe ,din această țară, mistica proprietății , pe care am asigurat-o printr-o bună gospodărire .>

"Va să zică **reprezentați mistica prosperității** , această mistică a prosperității pentru masele burgheze de la sate și orașe , și pentru elita de la orașe și de la sate

-Leon Pșepelinschi:Când stau bine elitele, totul merge bine .

-Iunian:"În această caracterizare a **structurii dvs** ,în această caracterizare a **concepțiilor dvs** , a rostului pe care singuri vi-l rânduiți și vi-l precizați,în viața noastră politică, **în aceasta stau și izvorul tuturor greșelilor trecute și imposibilitatea de realizare a măsurilor** care sunt așteptate azi pentru o reală îndreptare a situațiunii economice ,pentru lecuirea crizei economice și morale " [-----]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

#Dizolvarea Gărzii de Fier .

[LD : ține cont că era jurist, că fusese ministru la Justiție !]

[LD :după ce face elogiul regimului parlamentar.Evident că face aluzii , mai mult sau mai puțin directe , la partidele , mișcărilor, curentele , reprezentate atunci de **ACCuza, O.Goga și CZCodreanu**. Pune însă **guvernul și regimul PNL** în rândul "**dictaturilor lașe**" ,și în jurul acestei **premise** își construiește **pledoaria apărării Gărzii de Fier** .

Nici o clipă nu-i trece prin cap **ipoteza apetitului dictatorial al regelui Carol**,și că el , prin felul cum căuta să legitimizeze constituțional rolul regelui,**alimenta un curent "prodictatorial"** .]

"Și , d-lor, **s-au învederat aceste greșeli** , de îndată ce ați venit la guvern.**Cum ați venit la guvern, ați procedat în prim rând la o măsură menită - credeți dvs -să stabilească ordinea .** Primul act real pe care l-ați făcut **a fost dizolvarea Gărzii de Fier**, prin decretul din **9 decembrie 1933**.[----] " Aici , vă rog să-mi dați voie **o precizare** , pentru că **nu vreau să se producă nici o confuziune.Nu am venit să iau apărarea nimănui**, am venit să apăr unele principii , a căror păzire o consider neapărat necesară ,pentru dezvoltarea normală a statutului nostru.**Nu am nimic comun cu Garda de Fier**. Nu numai atât , am mărturisit-o regulat **sunt adversar și al concepțiilor ce afirmă și al metodelor pe care această grupare le folosește.**" În programul acestei grupări politice sunt două puncte , cu privire la care **suntem adversari hotărâți** ;este modul cum Garda de Fier înțelege **politica naționalistă și modul cum Garda de Fier înțelege organizarea statului.**

Acestea ne pun în pozițiuni cu totul opuse." [.....]

"Un alt punct al Gărzii de Fier : dictatura.

[----- **elogiu parlamentarismului** -----]

"Sunt , de asemenea - și mai ales - **împotriva dictaturilor lașe** [**vizează gov.liberal**] , care se ascund **sub înfățișarea unei vieți parlamentare** ,cu Parlament , mai dinainte făcut, în condițiile în care s-a arătat aici ,cu **un sprijin permanent asigurat și cu măsuri luate sub pretextul necesității apărării statutului** și care , d-lor, înlătură întreaga bază a unui adevărat regim parlamentar ." [-----]

"Acest regim parlamentar reclamă , într-adevăr, **paza libertăților și posibilitatea de manifestare a tuturor opiniilor .Ați făcut desigur o greșală , când ați dizolvat Garda de Fier.O gravă greșală** , din punctul de vedere **al menținerii vieții constituționale și parlamentare** . Într-adevăr, d-lor, **cu ce drept dizolvați dvs un partid politic ?**

Am auzit că veți veni aici acum și **veți aduce o lege a apărării statutului.**

Vom dezbate atunci această lege a dvs .**Dar cu ce drept dizolvați dvs azi o grupare politică ?**
[-----]

#Valul de răzvrătiri contra PNL

[LD : Gr.Iunian face o **incursiune verticală în istoria politică a României Întregite** .

O abordare cu aparență logică și o demonstrație cu substrat psiho -sociologic, pentru a ajunge la la o teză personală: **anacronismul regimului liberal** .

O face cu metodă, **considerând popularitatea G de F , ca ultim val de răzvrătire** (după averesacani, țărăniști, național-țărăniști) **contra regimului "vechi" , reprezentat de PNL**
De parcă era legitim ca ,o dată cu făurirea unității naționale de stat ,cu introducerea votului universal și consacrarea regimului constituțional democrat, **făuritorii trebuiau să dispară de pe arena politică** ,lăsând locul noilor curente .Care era -după opinia lui - cel mai îndreptățit să urmeze ,el nu o spune.Dar după anatema aruncată asupra tuturor,îndreptățit ar fi fost, prin grația regală,**PRT și Grigore Iunian** .]

...Este nemulțumirea împotriva unui anume regim care se prelungește ,este această **tendință de răzvrătire în contra** unei anumite înțelegeri ,cu privire la **alcătuirile noastre politice și economice** ,este un **sentiment de răzvrătire** ,pe care nu l-ați întâlnit prima oară acum,pe care **l-ați mai întâlnit în fața dvs în trecut** .Pe care **l-ați întâlnit permanent** .

...1919...

"Pentru că **ați dăruit votul universal , ați crezut că veți putea fi beneficiarii acestei reforme** .
Ați privit cu nedumerire cum , la **alegerile din 1919 ,nu ați fost beneficiari și s-a ales altă grupare**.Era prima manifestare a acestui spirit de răzvrătire în contra a ceea ce reprezentați dvs : lumea de gândire veche . Era prima manifestare a dorinței și a nevoii de înstăpânire a unei alte politici , întemeiată pe altă înțelegere(aplauze la opoziție)

...averescanismul ....

" Și ați avut , apoi, **o nouă manifestare de răzvrătire** ,în popularitatea d-lui general Averescu .Ea nu a avut lungă durată .Pentru ce ? Pentru că atunci când **Partidul Poporului** a fost chemat să analizeze programul ,care avusese încrederea țării, **n-a răspuns așteptărilor**,

...țărănismul ...

" Și atunci ,**acest spirit de răzvrătire** , care a rămas, totuși , permanent ,s-a canalizat aiurea și ați avut **începuturile Partidului Țărănesc** .

" **N-ați întâmpinat** dvs această mișcare cu aceleași invective ;**Nu ați îndreptat** dvs **aceleași fulgere** **nu ați legiferat împotriva Partidului Țărănesc ?**

...național-țărănismul ...

Nu ați împiedicat ,cu toate mijloacele dvs de apărare , ca PNT să devină acea forță formidabilă care la 1928 a reclamat **întemeiat pe spiritul aproape unanim de încredere a țării, dreptul de guvernare ?** "[-----creșterea și descreșterea credibilității PNT ----]

...legionarismul ...

"Față de această nouă decepție ,creată de PNT , în forma în care evoluase ,**tendința de împotrivire la dănuirea a ceea ce a fost** , [adică **contra PNL**] **își caută o nouă canalizare** și a crezut la un moment dat că o poate găsi **în această mișcare a Gărzii de Fier** .
Aceasta este ce nu ați înțeles dvs "[----]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

...Incapacitatea de înnoire a PNL

[LD Atâta înveninare ,atâta înverșunare ,eu am mai găsit doar la mișcările extremiste -de dreapta și de stânga.La urma - urmei ce reprezenta el și PȚR-ul lui ?]

"**N-ați putut înțelege acest spirit nou** , **n-ați putut adăuga** la tot ceea ce pretindeți că ați

realizat , la tot ceea ce pretindeți că ați durat în această țară, nu ați putut adăuga și îndreptățirea de a prezida și de acum înainte la actele și la acțiunile de îndreptare și de consolidare. Și aceasta pentru că nu vreți să părăsiți nimic din concepția pe baza căreia ați putut lucra în trecut , concepție pe care au zădărnicit-o frământările de după război, schimbările acestea totale și în toate direcțiunile , atâta în domeniul economic cât și politic , mai accentuat la noi decât aiurea, pentru că noi am avut chemarea din nou la viața a unei întregi clase producătoare , și am avut o nouă așezare socială. N-ați înțeles că toate aceste frământări cer o nouă înfățișare și a vieții politice și a vieții economice ; ați rămas închiși mai departe în casa dvs întunecoasă , ați rămas îmbrăcați în haina strâmtă a credințelor dvs de ieri , care astăzi iau înfățișarea unor prejudecăți și aceasta v-a făcut cu neputință înțelegerea realităților de azi și v-a dus la acele măsuri pe care le cunoaștem." [-----]
Gr.lunian / 2 mart.'34

«Mistica viitorului :altă așezare politică!

[LD:lunian pare a îmbrățișa orice "mistică" ce ar duce la o nouă așezare politică, în care PNL, PNT-partide reprezentând "vechiul" , "răul" , "incapacitatea" ș.a -să dispară .]
"Ați crezut că prin dizolvarea Gărzii de Fier ,puteți să înlăturați cauza acestor manifestări de răzvrătire ,fără să înțelegeți că ele rămân permanente împotriva prelungirii a ceea ce a fost și cu dorința de a așeza ceva nou.Nu ați înțeles forța ce reprezintă acea mistică a posibilității de viitor,mistica mirajelor, mistica utopiilor - cum o numiți dvs- mistica posibilităților și realizărilor de mâine-afirmăm noi.

...Nae Ionescu, Crainic, Dragoș Protopopescu

De aici a urmat o serie de greșeli .[-----]Dar ,după aceasta ,ați procedat la o serie de măsuri , arestări ,și în afară de cadrul Gărzii de Fier,și care erau anunțate încă de pe vremea dizolvării Gărzii de fier :ați anunțat atunci că veți urmări și pe acei cari , prin orice mod, ar arăta că au același scop pe care îl urmărește Garda de Fier,adică o altă așezare politică. Și am văzut arestați mii de oameni , fără nici un fel de criteriu de alegere ,oameni care n-aveau nici un amestec , nici măcar cu manifestările de viață internă ale organizației politice dizolvate ,cu atât mai puțin cu actul criminal,care a fost reprobabil de toată lumea.
Ați arestat oameni cu totul străini de această organizație.Ați arestat directori de gazetă , pe profesorul Nae Ionescu, directorul unei gazete independente, ați arestat pe profesorul Crainic, directorul gazetei "Calendarul "și pe profesorul Dragoș Protopopescu.
Pe toți, fără nici un fel de justificare ; i-ați ținut arestați 30 de zile, fără mandat măcar ,alte 30 de zile pe baza mandatelor emise, pentru ca acum să începeți să triați și să dați drumul , rând pe rând,mărturisind prin aceasta chiar, cel puțin față de sutele oamenilor deja eliberați, că măsura dvs era cu totul nejustificată și nelegală.[-----]
Gr.lunian / 2 mart.'34

...starea de asediu

[LD :în aparență avea dreptate .Dar cum a rezolvat justiția civilă procesele de până atunci ale legionarilor asasini ?!De partea cui este adevărul. Totuși ... fusese asasinat un prim ministru ! Asasinatul era politic ! Pe de altă parte, se știa cât de contaminat de naționalism era și personalul de justiție . Cu ce scrupule juridice jongla lunian?Nu-i cunosc opiniile la asasinatele din 1940 . Nu-i cunosc nici sfârșitul ...Dar oare , el care a apărut în procese ,și comuniști și legionari,ce ar fi zis de procesele făcute de comuniști, după '44 ?]
"Dar ați făcut ceva mai grav : ați instituit starea de asediu , cu un singur scop,acela de a trece asupra organelor de cercetare și de judecată militară,judecarea proceselor celor pe care i-ați urmărit ,fără să vă dați seama cât de grav pericol reprezintă măsura pe care ați luat-o.
...procesele justiției militare
N-aveți încredere în justiția civilă ? Pentru ce ?
Sunt vinovați ? Lăsați-i să fie urmăriți cu toate rigorile legii - suntem alături de dvs - înaintea judecătorilor firești.Pentru ce ați investit organele de justiție militară ?

Nu aveți încredere în justiția civilă ? Ce vă îndreptățește să-i aduceți această ofensă ? Scontați de supunere din partea justiției militare ? Pentru ce veniți să aruncați acest oprobiu asupra armatei ? Pentru ce nu înțelegeți că avem datoria să n-o lăsăm cu nimic înrăurită de luptele noastre politice ? "

Gr.lunian / 2 mart.'34

▣ Programul economic al guv.PNL

"Și tot în această lămurire a misticiei dvs. [liberală] și a ceea ce real reprezentați [elita burgheză dela sate și orașe] ,își găsește explicația și **imposibilitatea dvs de a realiza opera de îndreptare economică.**[-----]

"preocuparea dvs de a veni în ajutorul acelor elite , a burgheziei de la sate și orașe , care formează baza dvs.de sprijin și a căror simpatie este întreținută de mistica dvs., a prosperității [-----] în imposibilitatea dvs de a înțelege noile vremuri , cu noile frământări, cu noile soluții, care se vor impune cu sau fără voia dvs."

...experții străini

Experții străini ne cercetează astăzi registrele ...S-a spus că este mai puțin rușinos să-i acceptăm pe ei, decât oamenii Genevei ! Cine sunt ei ? Sunt experții acelora care ne-au acordat împrumuturile,**experții bancherilor** .De ce a consimțit acest lucru PNL ?

" În toate manifestările dvs , în direcția economică și financiară ,aveți o singură preocupare ,aceea de a nu apăsa cu nimic elitele sociale de la sate și de la orașe , de a apăra burghezia satelor și burghezia orașelor ,care a constituit ,cândva , în trecut , forța dvs.,dar care nu o mai poate constitui astăzi, față cu schimbarea totală a așezării electorale , care a trecut astăzi forța în folosul și posibilitățile clasei producătorilor , a țăranilor , cu deosebire ." În privința Conversiunii ,vă interesează doar o modalitate care să ferească de pagubă pe creditorii care aparțin burgheziei , elitei de la orașe și sate .[-----]
Nu voiți să lipsiți burghezia , elitele , de acest beneficiu câștigat fără trudă și cu paguba altora ,și de aceea căutați stăruitor bani pentru finanțarea conversiunii. "

Gr.lunian / 4 mart.'34

▣ Liberalismul?da!nu!dacă!

"Dlor , eu nu spun că nu aveți posibilități de îndreptare .Ați mai trecut și altădată prin criză. Ați trecut printr-o criză foarte puternică ,cu mult înainte , după ce înregistraserăți mari realizări în dezvoltarea politică a României , ați fost atunci **capabili să obțineți o reacționare a organismului dvs. politic, grație acelei infuzii de sânge nou** , pe care l-au adus elementele democratice ,tinerimea generoasă , care a venit să sporească puteriledvs, și,mai ales, însuflețirea dvs.[LD: el se înregimentase atunci în PNL !]

"S-ar putea să realizați această minune și astăzi . Eu v-aș dori-o din toată inima.

Aveți ca prezident de partid un om din cei mai onorabili [Dinu Brătianu] ,cu concepții nepotrivate vremurilor actuale,dar în al cărui cald patriotism cred îndestul , pentru ca , atunci când concepțiile lui vor veni în conflict cu ceea ce realitățile vor porunci , să găsească în patriotismul lui cald puterea necesară , pentru ca să înfrângă concepțiile lui, spre binele țării.

Aveți o mulțime de elemente tinere , cari pot să reînnoiască înfățișarea partidului dvs.

Eu aș fi , dintre cei dintâi bucuros , dacă ați avea posibilitatea **să redobâdiți o nouă înfățișare , să vă creați o nouă mistică.**

"Dlor, atunci când veți realiza această sfortare și dacă veți realiza-o , vom avea să discutăm cu dvs. în această nouă înfățișare.**Pentru moment, în situațiunea în care vă găsiți astăzi, nu pot să am încredere în posibilitățile dvs de realizare** ,știind ceea ce reprezentați , știind care este structura, care este ideologia dvs,**nu pot să votez Răspunsul la Adresă.**

Gr.lunian / 2 mart.'34

45)2 mart.'34.AI.Lapedatu(ministru de stat),discurs final la Mesaj, Senat,

("Universul" an 51, n3.61, 4 mart.'34)

Însărcinat să răspundă în numele guvernului , face câteva remarci interesante .
Declarația PNTJ nu conține o notă polemică prea accentuată, încât îi ușurează sarcina ;
Senatorii s-au ocupat de toate problemele statului, soluțiile economice fiind ,multe din ele, în
acord cu programul guvernului ;

«Revizuirea Constituției?

" E curios că , deși probleme mai grele sunt de rezolvat,mai toți oratorii s-au ocupat de
revizuirea Constituției.M-am întrebat ce motive îi determină să ceară această modificare.

Explicația asta n-o pot găsi decât din spirit de imitație.

Căci mă întreb , întrucât reforma Constituției ar ușura situația grea de astăzi.

**Constituția aceasta noi o avem de 70 de ani și pe baza ei s-a organizat și s-a dezvoltat
statutul român.**

Sunt unii -Partidul Poporului -Averescu , Național -Agrar -Goga și dl Manoilescu -
care cer reforma Constituției , spre a retrage votul universal.

Dacă este un partid care a suferit de pe urma votului universal , este tocmai acel care l-a acordat
,Partidul Liberal. Și eu n-am auzit niciodată, **nici pe Ionel Brătianu, nici pe Vintilă Brătianu,
nici pe Ion Duca, vorbind contra votului universal.**

-DRIoanițescu : **Prima electorală care falsifică votul universal !**

-Lapedatu : **PNL este cel care nu numai că a dat votul universal, dar și-a dat toate silințele
să facă și educația politică a masselor.**

[Atenție LD : previziune !]

Votul universal dat , nu se mai poate modifica , decât prin lovitură de stat .

Votul universal trebuie neapărat să rămână.

[**combate teoriile corporatiste ale lui Manoilescu , ușurința cu care , din spirit de imitație ,
se importă doctrine din străinătate , o ilustrează cel mai bine acest caz]**

«Dizolvarea Gărzii de Fier

Dl Iorga a afirmat că dizolvarea Gărzii de Fier era datorată unui " interes politic ".
Toată grija guvernului a fost **de a menține ordinea . Noi n-am avut nici un profit electoral.
Noi am pierdut din acest p.d.v.** " Așa că nu un interes de partid , ci unul mai mare, de stat,
pe care trebuie să recunosc **am fost siliți să-l facem cu regret , însă spre binele acestei
țări.Vor fi pedepsiți vinovații . Vor fi trași la răspundere acei ratați ai vieții noastre politice ,
care s-au perindat prin toate partidele , spre a ajunge la " Garda de Fier " ,și a exploata
tineretul din această țară.Noi vom căuta să aducem tineretul pe calea sănătoasă ."**

AI. Lapedatu / 2 mart.'34

«Reforma administrativă

Ocupându-se de descentralizare și autonomie, el a arătat efectele dezastruoase produse de
descentralizare .Legea nu s-a putut aplica, iar când s-a aplicat , a cauzat pagube mari.
Directoratele regionale înființate de gov.PNTJ, amenință realizarea consolidării unității ,
a unități sufletești. Acordarea autonomiei este prematură.

Ea va putea fi acordată , treptat , pe măsură ce se va face educația masselor.

Guvernul va modifica legea administrativă

AI.Lapedatu / 2 mart.'34

46)6 mart.'34 .Nae Ionescu arestat.Comunicări și controverse

("Dimineața " , an 30, nr. 9769, 8 mart.'34 + foto Argetoianu, Iamandi , Mavrodi)

("Lupta " , 8 mart.'34 + foto **Madgearu, Iamandi**)

Virgil Madgearu - se asociază întrebării ; apără pe Titulescu ;

O.Goga - se asociază comunicării ; **Argetoianu** -cere accelerarea procesului ;

CCGiurescu -cere anchetă parlamentară ; **Vict.Iamandi** și **Al.Mavrodi** -răspund .

[LD : chestiunile legate de asasinarea lui Duca , sunt , în parte , necunoscute până astăzi.

În funcție de partea de baricadă în care s-au aflat , există variantele respective.

Ce este sigur : vendetta de aici a început .**Și mai devreme sau mai târziu,oamenii implicați ... au avut parte de o moarte tragică, nefirească** .Sigur, eu , ca istoric,nu am voie să judec sub semnul sentimentalismului sau unui anume partizanat ... dar îmi este foarte greu să înclin balanța .De aceea voi reproduce, cât am , documente , documente ...]

Ședința este condusă de **Mircea Djuvara** ;pe banca ministerială :**I.Nistor , Al.Lapedatu, Victor Slăvescu, Victor Iamandi, AlPopescu-Necșești,Al.Mavrodi, dr.I.Costinescu, Victor Antonescu** .**Vezi text integral fișier Garda de Fier**

---

a)Gr.Iunian (PRT)

/Arestările lui Nae Ionescu

Adresează o comunicare primului ministru în legătură cu **arestările ilegale ce s-au operat în ultimul timp** . Între cei arestați , se află și **profesorul Nae Ionescu** .

Acesta a fost arestat în ziua de 2 ianuarie , la Sinaia , cu puțin timp înainte de a fi primit în audiență la Rege .**Puțină vreme după arestare , comisarul ce executase ordinul a venit să-și ceară scuze spunând că a fost o greșeală** .Câteva ore după aceasta , însă , **profesorul Nae Ionescu a fost arestat din nou și adus în Capitală** , unde a fost predat poliției .

/Implicarea lui Titulescu?!

De acolo , a fost trimis la Consiliul de război , unde a fost reținut până la 25 ianuarie .

...Iunian se ocupă apoi de **ciudățenia cazului că d. Titulescu n-ar fi vrut să intre în guvernul Tătărașcu , până ce nu s-a produs arestarea lui Nae Ionescu** .Iunian adaugă că acesta **este un zvon** ,cărui nu-i vine să-i dea crezare .La fel ca Nae Ionescu **au fost arestați și mulți alții , fără a li se preciza vreo vină** .La 25 ianuarie s-a dat împotriva lui Nae Ionescu **ordin de urmărire** de către ministrul Armatei.[**Uică**] De abia la 5 februarie s-a adus **un mandat de arestare** împotriva lui.[-----]

La 5 martie , când expira acel mandat de arestare , **el trebuia reînnoit** .G-ral Mihail Ionescu , comandantul Corpului II armată , însă , în competența cărui intră confirmarea sau infirmarea mandatelor ,**a revocat mandatul** ,așa că **d.Nae Ionescu a fost pus în libertate luni , la ora 6 și jumătate** d.a. [**probabil pe 5 martie , deci cu o zi înainte , dar a apucat să vorbească cu Iunian câteva ore**]La ora 10 jumătate seara , **însă , pe când .Iunian se afla acasă la d.Nae Ionescu , au venit domniile comisari regali** , colonel [ștersătură] , colonel Hotineanu și Pascu și i-au comunicat că **trebuie să-l aresteze din nou** , deoarece s-a făcut o greșeală .**Prof.Nae Ionescu a fost ridicat .**

/ Iunian a întrebat la telefon pe d. prim ministru , Tătărașcu , ca să-i lămurească această ilegalitate , dar d. **Tătărașcu i-a răspuns că este ocupat** de alte probleme mai importante , venind de la lucrarea unei comisii .

Iunian protestează împotriva faptului că **se calcă în picioare libertățile cetățenști** .D-sa se întreabă **de unde vin poruncile** care ,când legile sunt în vigoare , **săvârșesc abuzuri** .

D.Iunian declară că **ar înțelege** ca un asemenea abuz să aibă măcar scuza de **a fi un act de autoritate** , adică **un act de guvernământ** .Arată apoi că , cu prilejul dezvoltării interpelării anunțate , **d-sa va explica ce înseamnă un act de guvernământ** , și **dacă** este posibil ca un asemenea act de guvernământ **să fie un pretext pentru dizolvarea grupărilor politice** , arestări și răpirea libertăților individuale .

În concluzie ,**Iunian întreabă de ce , la 4 ore după eliberarea lui Nae Ionescu , Dragos Protopopescu și alții , au fost arestați din nou?**

b)Virgil Madgearu(PNT):

/Protest :implicarea lui Titulescu .

[-----]

" Întrebarea : cine răspunde oare de arestare ? Pentru ce sunt liberați și iarăși arestați ?

Acest joc nu poate fi tolerat când se acoperă cu actul de guvernământ , în dosul căruia se fac abuzuri . **Noi nu mai putem să admitem continuarea acestui sistem și de aceea rog pe d. președinte al Consiliului de miniștri să lămurească țara , pentru ce au fost liberați și pentru ce au fost rearestați d-nii Nae Ionescu și ceilalți ?**

Cu acest prilej însă, **țin să protestez în contra insinuării făcute de la această tribună de către d.deputat Iunian , în legătură cu rolul pe care l-ar fi jucat d.Titulescu în arestarea sau liberarea d-lui Nae Ionescu și celorlalți.**

D.Titulescu reprezintă **prea mult în această țară** , în apărarea intereselor țării noastre în străinătate , pentru ca să nu înceteze această campanie de insinuări, care se face contra persoanei d-sale, **amestecându-l în lupta dintre partidele politice.**

D.Titulescu este un om mai necesar țării , decât toți pretențioșii , cari se ridică în numele ideilor generoase ; d.Titulescu are atâtea merite înscrise la activul său , încât este crimă ca să încercăm să-i micșorăm personalitatea.

De aceea, **vă rog să vă uniți în protestul acesta de a amesteca mereu în luptele politice numele dlui Titulescu** . D.Titulescu este ministrul de externe în afară de partidele politice , ministrul de externe cum a fost și **în guvernarea liberală de mai înainte , ministru de externe și în guvernarea noastră , și-l dorim ministru de externe permanent al țării noastre , dl Titulescu să fie lăsat în afară de luptele politice ; (aplauze la PNT, la PNL , la alte partide și pe banca ministerială)și toți domnii cari nu mai pot dormi din cauza marelui reputații a dlui Titulescu, sunt invitați pentru ultima oară să se astâmpere ."**

c)Octavian Goga(PNA)

/Comunicare cu același subiect .

De ce a fost arestat, eliberat și rearestat prof. Nae Ionescu ?

d)C.Argetoianu(Un.Agrară)

/Grăbirea judecării procesului crimei de la Sinaia

" În nedumerirea generală, față de cele întâmplate ieri [5 mart] **mă asociez și eu la întrebările puse de la această tribună și la toate câte au fost puse aici , în afară de micul cuplet al onoratului nostru prieten dl Madgearu cu privire la dl Titulescu** ,fiindcă toată lumea o știe **domnul Titulescu n-are ce căuta în afacerea aceasta .**

Nu m-am urcat însă la această tribună numai pentru a face act de asociație la cele spuse de predecesorii mei , ci fiindcă doresc să **atrag atenția onoratului guvern** asupra repercusiunii în opinia publică a întregilor evenimente , care s-au succedat în această chestiune a **procesului asasinării regretatului Duca .**

Cred că în momentul de față **țara așteaptă** de la această Cameră înfăptuiri utile.[-----]

Eu cred că **dacă dvs , guvernul, procedați cu sinceritate , cu promptitudine ,și dacă procesul principal era deja astăzi un lucru judecat** - fie ca anumite procese secundare să se dezvolte ulterior - **nu erați în necesitatea să mai mențineți starea de asediu și cenzură.**

Prin urmare , nu ați fi avut , în momentul de față ,**opinia publică sub o stare de compresiune și deci, de enervare .**Și merg și mai departe :**cred că evenimente ca cel petrecut ieri** [eliberarea și rearestarea lui Nae Ionescu] **nu s-ar fi putut întâmpla .**

Iar dacă nu s-ar fi întâmplat ,**era mai bine pentru prestigiul guvernului.**

Nu vorbesc despre **cel eliberat și arestat după 2 ore [Nae Ionescu]** pentru că acelaia **dvs îi faceți o aoreolă de martir** .Pe mine nu mă interesează , însă acest lucru.

Eu sunt un om al realității [**LD : doamne ce-i tot trage Argetoianu cu acest refren !**] și **aș vrea să vă văd** venind mai degrabă cu **legile organice** pe care le-ați promis.

e)CCGiurescu(PNL-georgist)

/Anchetă parlamentară !

Revine la propunerea făcută de Constantinescu - Bordeni cu privire la necesitatea de a se institui o anchetă parlamentară pentru cercetarea modului cum s-au făcut arestările unor membri ai Gărzii de Fier .

f)Victor Iamandi(subscrt.Interne)

#Cointeresări politicianiste în procesul G de F

" Chestiunea ridicată de onorații reprezentanți ai partidelor de opoziție în această Cameră , aceea a arestării lui Nae Ionescu , a fost folosită de fiecare dintre dvs , după cele ce au urmat la această tribună , nu atât pentru a protesta împotriva lucrurilor petrecute ieri după prânz cât de a readuce din nou aceeaș stăruitoare chestiune , interesantă pentru unii dintre dvs. din multe puncte de privire , a acțiunii judecătorești deschise împotriva Gărzii de Fier."

/Răspuns lui Iunian:competență judecătorească!

" În prima chestiune , aceea pe care d.Iunian a considerat-o , spre deosebire de toți ceilalți vorbitori , de o importanță mai deosebită , rearestarea dlui Nae Ionescu , guvernul nu poate da decât un răspuns. D.Nae Ionescu se găsește trimis înaintea instanței judecătorești , competentă în această afacere. Asupra eliberării sau asupra menținerii sale în arest , autoritatea judecătorească respectivă , ea singură este chemată să se pronunțe. Noi , ca putere executivă , nu avem dreptul nici de a ne amesteca , nici de a impieta asupra hotărârilor ei. Este surprinzător că dvs , cea mai mare parte oameni de drept - afară de d. Goga -și oameni care cunoașteți mersul lucrurilor în această țară , sub raportul instituțiilor judecătorești , și civile și militare , ați putut veni la această tribună și să aduceți învinuiri guvernului că nu a găsit de cuviință de a se amesteca în această chestiune și de a ordona justiției militare lăsarea în libertate a lui Nae Ionescu. Dacă justiția va fi greșit când l-a eliberat sau va fi greșit atunci când l-a rearestat rămâne să se vadă în cursul desbaterilor acestui proces , care vor avea loc în scurtă vreme.

/Răspuns lui Goga:arestații la dispoziția Consil.de Război

"A doua chestiune . În special d.Goga este o parte scumpă a sufletului său , mișcarea aceasta naționalistă pe care d-sa persistă să o creadă simbolizată de Garda de Fier , se ocupă din nou de arestări și a spus ceea ce astăzi nu mai este exact , că s-ar fi găsit arestați în toate colțurile țării. În să spun că numărul arestărilor este foarte mic , foarte redus , în proporție cu ceea ce a fost la început , iar cu cât se apropie data procesului , cu atâta numărul arestărilor se reduce. Nicăeri în țară nu se mai găsesc arestați. Aceia care se găsesc la Jilava , în momentul de față , sub stare de arest , stau la dispoziția Consiliului de război al Corpului II de armată . Instrucția , după informațiile pe care le avem , este pe sfârșite , iar judecata va avea loc în scurtă vreme . [-----]

Vict.Iamandi / 6 mart.'34

/Răspuns lui Argetoianu :complot!

"DI Argetoianu ne dădea un sfat. Firește , d-sa , ca om practic , care are o mare experiență de guvernare , era în măsură să ne admitreze acest sfat [aluzie ironică la măsurile represive luate de Argetoianu când era la Interne , mai ales , procesul anticomunist din Dealul Spirei] De ce n-am făcut judecarea procesului [asasinilor lui Duca] în 15 zile , iar restul proceselor , dacă ar fi fost mai multe , să le judecăm numai târziu .

-Întreaga G de F trebuie judecată !

Întâi , este un principiu elementar de drept : nu putea fi decât un singur proces ; întreaga Gardă de Fier -și aici este eroare capitală pe care o faceți dvs , atunci când la tribună , sub

**pretext că apărați libertățile publice încălcate de noi, aici este greșala dvs -
 întreaga mișcare a Gărzii de Fier trebuie dusă în fața justiției ."**

-G.de F continuă acțiunea sa

Pentru că mișcarea aceasta a Gărzii de Fier , chiar în momentul de față , **se găsește în situația de a pregăti o continuare a acțiunii sale , pe aceeași cale a revolverelor , a bombelor , și n-ași dori ca viitoarele victime ale acestei acțiuni teroriste să fie dintre dvs** (C.Argetoianu întrerupe)Nu vă răspund dvs personal, **am vorbit în genere și aceasta este convingerea mea personală .N-ași vrea să anticipez asupra justiției, care va avea să se pronunțe peste câtăva vreme, ca să vă arăt programe scrise, nenumărate echipe ale morții pe care le au, să vă aduc fotografii , piese în natură, revolve , boxuri, petarde, e vorba de adevărate laboratorii .**

Cum vă închipuți dvs că noi putem lua numai pe cei trei asasini , cari au împușcat , să zicem a împușcat Constantinescu și ceilalți doi, aceștia sun vinovații ? Nu aceia sunt cei mai vinovați .Este complot , dle Argetoianu , și vei avea ocazia , în fața justiției , să-ți dai seama de această situațiune.

/Răspuns lui Madgearu, Goga, Argetoianu , ș.a

Și onoratul **d Madgearu** pune întrebarea **cine ordonă liberarea deținuților și cine arestarea lor " Vă dau un singur răspuns : justiția .** Aceasta este justiția pe care o avem și are asupra ei întreaga sarcină a punerii la punct a acestei chestiuni.

Nu s-a putut termina procesul , așa cum ați fi vrut dvs , pentru că este mult mai larg decât credeți dvs. Și sunt convins că , în fond, dvs vă dați seama de toate aceste **dificultăți** pe care le au organele respective ale justiției militare , ca să pună la punct întreaga problemă

-Rspunderile partidelor

Dvs , după ce , **unii , ați încurcat lucrurile și alții le-ați încurajat și susținut , acum veniți și ne faceți nouă proces** (aplauze vii la PNL) **Încercați a uita că origina acestui proces este o crimă fără precedent a cărei victimă a fost un mare om al țării acesteia. Nu este admisibil ca dvs , în acest joc teoretic, al apărării ideilor de libertate , în care unii nici nu credeți, cum este d.Goga , care visează dictatura de mâine[-----]**

g).Mavrodi (subs.destat,Interne)

/Titulescu și procesul de la Curtea Marțială

[LD : intervenția lui Mavrodi nu dovedește întru nimic neamestecul lui Titulescu . Dimpotrivă. Sub forme "diplomatice" , el și-a dat efectiv cu părerea , mai explicit decât lamandi, în legătură cu procesul]

" Intervin în această discuție , fiindcă vreau să lămuresc o chestiune pusă de dl Iunian. În această privință, **n-am să fiu de acord cu d.Argetoianu , ci am să fiu de acord cu d.Madgearu** ;s-a pus în discuțiune persoana d-lui Titulescu , ministrul nostru de externe , și **i s-a reproșat că s-ar amesteca în instruirea procesului de la Curtea Marțială . Este un procedeu care , de câtva timp, se întrebuințează în mod sistematic.**[----]

/Menținerea stării de asediu

-Gr.Iunian : " Învinuirea pe care a adus-o guvernului este tocmai de a se amesteca în chestiuni care privesc exclusiv **instanțele judecătorești.** În cazul de față, **instanțele de militare de urmărire au dispus eliberarea lui Nae Ionescu și apoi au justificat rearestarea lui pe motiv că d. ministru al Apărării Naționale [gral Uică] nu semnase ordinul de liberare .[--]**

Or, dl ministru , ca organ de cercetare militară , nu avea ce căuta în această chestiune." [---]Declarând-se nemulțumit de răspuns, repetă observațiile inițiale, susținând că **el nu mai vede nici o justificare pentru menținerea stării de asediu .**La Viena s-a tras cu tunul , totuși , după câteva zile starea de asediu -a ridicat

-lamandi : Suntem în măsură să cunoaștem mai bine situația decât dvs. Această situație ne

impune să luăm anumite măsuri. Starea de asediu, este una din ele .

De altfel, starea de asediu nu te-a stânjenit pe d-ta în întreaga d-tale activitate politică , după cum nu stânjenește pe nici unul din oamenii care merg pe o cale normală și cinstită. De starea de asediu se plâng acei care nu pot să lucreze la lumina zilei și în fața cărora se ivesc piedici prin măsurile acestea .

/Meritul lui Nae Ionescu la Restaurație

-Iunian :D subsecretar de stat s-a mirat de faptul că am prezentat aici pe profesorul Nae Ionescu ca pe un personaj care ar avea vreun merit real în dezvoltarea vieții politice a statului nostru .Or, el are un merit real ,despre care nu voi vorbi aici, pe care ați refuzat multă vreme să-l înregistrați și pe care, peste capul dvs , țara l-a înregistrat [-----]

/Răspunderile ?!

În ce privește fixarea definitivă a răspunderilor...să zică dl Titulescu nu este ; primministru Tătărăscu nu este , pentru că d-lui nu avea știință , aseară, de cele întâmplate ; instanțele militare nu sunt ; ministerul Apărării Naționale nu este .

"Unde este atunci izvorul tuturor acestor acțiuni vătămătoare ,care zdruncină liniștea în această țară ?

h)Nicolae Iorga (seator PND)

("Dimineața" , 8 mart.'34 , "Lupta " 8 mart. '34 + foto I.Inculeț)

[Ce poate face ranchiuna din om ! Și ce soartă îl așteaptă și pe el ! Cred că este sub impresia scrisorii lui Vasile Marin - vezi 46.)]

/Interminabila afacere a asasinatului ...

"Sunt silit să mai fac o întrebare .Interminabila afacere a asasinatului de la Sinaia , se pierde în cea mai absolută și ridiculă incoerență.

/Arestarea fără temei a prof.Nae Ionescu

Profesorul Nae Ionescu , arestat fără temei , după profunda mea convingere , a fost eliberat aseară și apoi din nou arestat în cursul nopții.Întreb pe ministrul de Război - și doresc să binevoiască a veni , și aici la noi, pentru a răspunde când și când ; eu am mai întregat ceva și d.ministru de război nu a venit -întreb pe d. ministru de Război dacă este demn pentru armată să servească și mai departe unor prigoniri , a căror origine ridicolă este cunoscută de toată lumea .Nu pot spune mai mult , dar dacă mă trage cineva de limbă , spun. Doresc să mi se spuie că parchetul militar va fi lăsat, de acum înainte , liber, și nu va fi la dispoziția oricărui politician vindicativ.

i)Ion Inculeț (ministr. Interne) :

«Să așteptăm procesul !

Ministrul Apărării va veni și va răspunde." Însă , în tot cazul, țin să comunic onoratului Senat că chestiunea, și a lui Nae Ionescu și a întregii afaceri, în legătură cu asasinarea fostului președinte de Consiliu, se află în fața Consiliului de Război, adică în fața unei instanțe judecătorești ,care instanță judecătorească ,singură, cercetează, eliberează și arestează. Guvernul , prin urmare , nu are de făcut nimic cu această chestiune.

Rămâne chestiunea politică a acestei chestiuni , care credem că va trebui să fie discutată pe larg .Credem însă că ar fi normal ca ea să fie dezbătută ,numai după ce se va termina procesul.

-Iorga : Este un lucru pe care nu mi-l pot explica : nu pretind ca judecata să treacă asupra altora ; toată această afacere este asupra parchetului militar .Dar cum se poate explica lucrul acesta ca un oarecare a fost arestat atâta vreme ,care a fost smuls de la catedra lui, de la ziarul lui , care este închis și pe care cel în drept , adică comandamentului Corpului II armată l-a eliberat [LD : mai departe ... lipsă text]

47.)Vasile Marin , **Crez de generație**, Colecția " Europa, Munchen, 1977 ,
ediția a IV-a (reimprimare după ed.a II-a București, Tipografia "Bucovina" IETotouțiu)

[LD :Trei scrisori , trei personalități - **Iorga, Lunian, Maurras** -cărora Vasile Marin a simțit imperios necesar să le scrie direct .Sunt **documente** deosebit de valoroase , deoarece autorul este militant legionar și jurist .Asasinarea lui Duca și represiunea ce a urmat este abordată în viziunea legionară și (presupun eu) cu asentimentul lui CZCodreanu .De asemeni, expresia unei **stări psihologice** existente în lumea legionară ,**după asasinat** , și înainte ca procesul să se fi judecat .Este un p.d.v. juridic avizat, având în vedere rolul de apărător jucat de Marin în procesele legionare .] **Doc.integral fișier Garda de Fier III V.Marin** / iarna 1934 / [LD : cred că pe 5 sau 6 mart.'34]

a)Scrisoare către N.Iorga

(p. 79-34)

"Onorate d-le profesor,

În zilele acestea ,**împletite din neliniște și dezmăț de autoritate**,când prestigiul statului românesc trebuie căutat undeva în trecut ,dinapoia zidurilor pe care și le-a ridicat singur întru apărarea ființei sale fizice și morale, **înăuntrul unui stat în care ideii de justiție i s-a substituit furia brutală a politicianismului răzbunător** ,iar **respectul demnității omenești este zilnic strangulat de șbițul agentului polițienesc** , vă scrie rândurile acestea **un legionar al Gărzii de Fier**,[-----]" **Și mi-am permis să scriu** rândurile acestea ,**în numele meu și al tuturor camarazilor mei , închiși în fortul 7 ,sau prigonți ca fiarele** între hotarele unei țări,care se pare că nu le mai aparține [-----]

()Profesorul Iorga =profesorul de conștiință al țării

Îi scriem aceste rânduri lui Nicolae Iorga, **profesorul de conștiință al țării întregi**,așa cum nu i-a mai fost dat acesteia **de la Eminescu încoace** .

Aceluia care a iubit și împărțit dreptatea și a vestejit nedreptatea , de oriunde ar fi venit ea, acelaia pentru care **ideea de omenie** a însemnat însușirea cea mai dintâi a sufletului românesc, acelaia care **a înțeles și a îmbrățișat pe omul de crez** cu fapta și cu gândul,și căruia **destinul tragic al omului împilat și prigonit** pentru idee **nu-i poate fi străin de suflet și de minte**,către acela se îndreaptă acum , prin mine...

/Generația crucificată cere să fie ascultată

o generație întreagă crucificată și spurcată de ploaia tuturor infamiilor și care cere să fie ascultată în fața unei judecăți pe care o știe,înainte de toate, dreptă. [-----]

Ceea ce dorim să găsim , fie la adversari, fie la prieteni, este acea **înțelegere a realității** celei adevărate , este **privirea răspicată** în inima lucrurilor, este **întâlnirea pe aceeași cale** , punct de onoare **pentru oamenii de onoare, calea interpretării cu bună credință** .

Vă rugăm deci să binevoiți **a paraleliza și dvs** , onorate d-le profesor, **situațiile respective**. **Noi nu avem** nici **presă**, nici **post de radio**, nici **reprezentanți în sfatul țării** ,nici **săli de conferințe**, nici **asociații** de tot soiul, **a căror unică activitate** de la o vreme încoace , se pare că o constituie numai **continua comemorare a unui dispărut șef de partid** . **Noi nu am mobilizat clientela străzii** ,noi n-am organizat **lașitatea colectivă**,noi nu dispunem de **clopotul cel mare de la Patriarhie**,noi nu am luat în antrepriză **zăpăcirea opiniei publice conștiente**,noi nu avem la dispoziție **rotativele calomniei din valea Sărindarului** ,noi nu ne tânguim **șiret pe la colțuri de stradă** ,noi nu înțelegem ca pentru meschine interese de **politicianism bizantin** ,să ne transformăm în **exploatare de cadavre**.

/Complot ?!:Niciodată și nicăeri !

" Mărturie stă **discreția cu care am învăluit morții noștri. Și nesiguranța zilei de mâine** o purtăm în noi, cu toții. Cu aceeași tărie , **de oameni nevinovați,sortiți să furnizeze figurația unui <complot >care n-a existat nici o dată și nicăeri,**[-----]

Și toți flăcăii aceștia vrednici , nu plătesc încă victima unui atentat **pe care nimeni dintre noi nu l-a dorit și nici unul dintre noi nu l-am recomandat.**"Pentru **fapta unor tineri** cari , în setea lor de dreptate ,**au împins fanatismul până la ridicarea vieții aceluia pe care îl socoteau patron al nedreptăților ,sunt prizoniți ,schingiuiți, smulși de la familie și din activitate și depuși în fortărețe umede ,sute de fii ai neamului acestuia, care nu sunt și cei mai de pe urmă."**

[Atenție LD.22 dec.2006:Precum Vadim Tudor(PRM)și Marin Badea(PAS) care acum cer să se judece asasinii de la 1907,din '29 și '33 ,și pe urmă să se judece crimele comuniste, legionarii fac o analogie între represiunea contra lor , cu represiunea țărănilor din 1907 !]]

" **Setea de sânge** nu și-au potolit-o încă **autorii măcelului în masă de la 1907.**

Orice se poate ierta în țara aceasta , cum scria o dată **marele meu prieten Nae Ionescu,orice, afară de crima de a te fi atins cumva de dreptul de proprietate** , pe care și l-a atribuit pe vecie , asupra statului românesc ,**istoricul partid liberal.** Aceasta nu se poate ierta !

"Se prescriu crimele de **lèse-majestate** ; o, actul de la 4 ianuarie !Se prescriu **jafurile din averea țării** , se prescriu **asasinatele adversarilor politici**, chiar dacă sunt prim-miniștri ,se prescriu **măcelurile în gloata țărănimii ori a muncitorimii** ,

dar crima de a fi declarat antiliberal , nu se prescrie ! Niciodată!

/Parodie de justiție represivă,masivă înscenare

"De două luni de zile zac în cazematele fortului Jilava ,**slujitori** dintre cei mai curați ai altarului, intelectuali cu faimă, **eroi distinși** cu Mihai Viteazu- lui Stere i se acordă pensie ! - **oameni vrednici** în breasla lor,**tineri studiosi** închinați cărțiiși faptei .

"**Se știe de toată lumea că n-a existat parodie de justiție represivă ,este o masivă înscenare** , pusă **în serviciul răzbunării politice :**

/Asasinatul de la Sinaia=fapta celor trei

[LD: iată **recunoașterea asasinatului** ,care ,chiar pus pe seama celor trei făptuitori,recunoștea (și confirma)**solidaritatea motivațională a G de F**,ca un **act de răzbunare** pentru întreg lanțul de ilegalități și persecuții :dizolvarea organizației ,interzicerea de a participa la alegeri, arestarea candidaților .

"**Se știe că actul nenorocit de la Sinaia** ,nu a fost pus la cale **decât de cei 3 tineri** , așa cum au declarat-o ei înșiși, **cu toate torturile ce li s-au administrat și pentru ferocitatea cărora închișițiua medievală s-ar fi felicitat ,că au făcut singuri acest act**, care ,așa cum scria < **conspiratorul** > Nae Ionescu ,se găsea înscris **în planul tragic al fatalității ;** că erau **convinși că slujesc o cauză și o idee,răzbunând printr-un gest ,un lanț de nedreptăți, ilegalități și de neomenii**, lanț care începea cu **verigile asasinatelor** și sfârșea cu **dizolvarea brutală a organizației lor politice** și cu **încarcerarea gratuită a tuturor celor cari au candidat** în numele aceleiași organizații."

/Setea de răzbunare a molohului liberal

Toate acestea sunt zadarnice **Țara cea adevărată ,merge sufletește alături de cei întemnițați. Țara așteaptă o liniște**, din care conducătorii de azi își făcuseră un program ,și constată că nu o are.**Arcanul funcționează încontinuu , judecata întârzie, sfârșitul cel bun nu se întrevede .** **Guvernul** continuă **să organizeze exasperarea, să întretină panica și să compromită câtă brumă a mai rămas din prestigiul autorității statale.**Toate acestea pentru că **setea de răzbunare a Molochului liberal nu e încă potolită."**[-----]

/Refuzul de a se preda autorităților

[LD: explicația este valabilă și pentru ascunderea lui CZCodreanu .O redau întocmai pentru a înțelege motivația]

" Am preferat să nu apar până acum, nu de teama judecății , pe care o așteptăm cu toții, oricare ar fi ea, competentă sau nu, dar pentru a-mi evita noi și inutile suferinți. Atâta timp cât sistemul confiscărilor abuzive va continua,și câtă vreme perspectiva unei judecăți nu se întrevide,nu voi încerca, de sigur, punerea mea la dispoziția unor autorități cari trăesc din încălcarea legii .
"Și cazul meu este cazul tuturor acelora care stau închiși ,pe temeiurile participării la un complot confectionat ad-hoc."

/Vinovăția lui Titulescu

[LD:o nouă confirmare , pe lângă multe altele ,a șantajului exercitat de Titulescu asupra lui Duca ,pentru a dizolva Garda și a-i interzice participarea la alegeri.

Și dacă împărtășesc această opinie,și o consider o gravă greșală,nu înseamnă deloc că țin partea "fasciștilor" , a "extremiștilor" , sau ,mai știi ?! ,-sunt antisemită.!

Dar Titulescu...la sugestia cui a făcut aceste presiuni ? Geneva ? Bancherii străini ? Evreii ?]

Și nu este inutil, cred,să se știe acestea de către Țară, de către Țara cea adevărată,care nu este numaidecât și oficială.E bine să se știe că,în vreme ce prin surle internaționale , gras plătite din anemiatul buget al țării,se celebrează prin banchete și ședințe < epocale >, cu fotografi și radiodifuzare , pactomania titulesciană, din vina aceluiaș Titulescu , a cărui condiție de totdeauna a fost < să nu se amestece în treburile interne >, zac prin beciuri și forturi umede , sute de români tineri, voinici la minte și la trup.

" Pentru țara cea adevărată am scris rândurile acestea.Și pentru aceea le-am adresat lui N.Iorga .Care, oricât s-ar fi supărat uneori pe unii din noi, pentru mici mojiții scrise cu impertinența vârstei și nu cu capul,nu rămâne mai puțin dascălul cu autoritate , al nostru, al tuturor ,Vasile Marin /5sau 6 mart 1934

Vasile Marin / 6 mart.1934

b)Scrisoare către Grigore Iunian

(p. 85- 91)

[LD : 25 aug.2003 .Scrisoarea este , prin excelență, pledoaria unui avocat , avocatul prin excelență al Gărzii de Fier , care a apărat Garda în nenumărate procese,pentru o speță de proces în care trebuiau folosite toate chichițele juridice ,pentru a salva inculpații.

Că el îi scrie lui Iunian , nimic de mirare.Departe de mine de a cunoaște justetea argumentelor stirtc juridice , dar ... mă gândesc la atâtea procese care au debutat cu mare tam-tam, și s-au soldat cu achitări spectaculoase .Unde a fost "hiba" ? Cum era justiția română ? Dar aparatul represiv ? Cine să fi avut dreptate ? Cine deținea "cântarul " ?E posibil să nu pot afla.Dar tocmai de aceea, eu nu voi da sentințe]

/Recunoștință ptr.apărarea cauzei G de F

"Stimate d-le Iunian ,

"Am citit cu multă emoție și deosebită plăcere intelectuală , temeinicul și vigurosul discurs pe care l-ați rostit la Camera , cu ocazia discuției la mesaj. O mărturisesc cu sinceritate , pentru că , mai presus de orice, acest discurs ,prin multele adevăruri pe care le conține, constituie o lecție de înaltă etică politică și un catechism de civism eroic în aceste vremuri de degradantă lașitate în simțire și cugetare.M-au impresionat deosebit atât talentul care a cinstit expunerea cauzei noastre,cât și argumentația strictă în care ați încleștat retorica de bâlci parlamentar a unor oameni,care și-au pierdut de mult măsura tuturor cuvintelor pe care le debitează ,și a actelor pe care le comit."

/Simulacrul de judecată a G de F

"Cu cele mai vii mulțumiri , ale mele și ale tuturor camarazilor mei ,închiși sau prizoniți ca și mine, între hotarele unei țări care se pare că nu ne mai aparține,îmi îngădui ,în legătură cu aceeași chestiune , să fac apel la bunăvoința Dvs ,de a lua în considerare unele lămuriri cari vor pune, cred , și mai multă lumină ,masiva înscenare menită să anticipeze sinistrul

simulacru de judecată a Gărzii de Fier.

Aceasta cu atât mai mult acum, când de nicăeri nu se rostește cuvântul acela adevărat .

"E necesar **să se cunoască de opinia conștientă** a țării acesteia, câtă va mai fi rămas de pe urma **valului de lichelim** care a inundat strămoșeasca noastră țarină , de la **instalarea la conducere a echipei exploatoare de cadavre**,că **procesul acesta al nostru se judecă în fața poliției și nu înaintea justiției.**"

/Legionarii confiscați, nu arestați

"Nu au fost **<arestați >** așa cum s-a vorbit la Cameră,cei **peste 5.000 de legionari** din toată țara ,**ci pur și simplu <confiscați >** , confiscați din ordinul ispravnicilor poliției,și nu a parchetelor, fie civile , fie militare.**Proba** cea mai evidentă o constituie faptul că **arestările încep abia acum după două luni** de la confiscare.**Comunicatele** cenzurii **Consiliului de Război** stau mărturie.

Așa zisele <trieri > , sunt praf în ochii mulțimii ,căreia i **se creează iluzia** unor laborioase cercetări ,**de pe urma cărora rămân închiși doar cei <vinovați >** .

Ori planul a fost diabolic întreținut ;**se știa că se confiscă oameni** cu totul străini de cauză , dar erau **deținuți numai pentru a face figurație** la cercetări : interesul era ca ,o dată detașați din grupul **adevăraților membri ai Gărzii** , aceștia din urmă să apară cu toții , în fața lumii , **drept vinovați**.Operația e simplă și nu e lipsită de abilitate ;pe de o parte, dai oarecare satisfacție opiniei publice, iar pe de alta ,**reții la dispoziția bunului tău plac pe toți câți îți sunt indezirabili.**"

/Nu există temeuri legale ptr.arestări

[LD:o probă de duplicitate a organelor de justiție?!]

"De altfel, **temeurile legale ale acestor arestări nu există.** [---] Și acesta este cazul **tuturor camarazilor mei închiși sau prizoniți**, deși justiția nu mă caută ,**arcanul polițienesc funcționează continuu** , și , în deosebi, noaptea.

/Comisarii regali sfătuiesc ferirea de poliție

[LD:apare o altă probă de duplicitate ,a comisariilor , sau ce ?!]

"Prin unele persoane devotate mie și cauzei, am aflat că **justiția militară nu ne caută**, iar **comisarii regali sfătuiesc** pe cei ce se interesează de soarta urmăriților **< să se ferească de poliție >**,ei neavând nici un fel de probe împotriva respectivilor.

/Poliția și Siguranța confecționează probele

"Cu aceste date, **fac apel la bunăvoința dvs** ,rugându-vă să urmăriți mecanismul presupusei **instrucțiuni** : justiția militară - competentă sau nu ,nu interesează aici - nu te caută : te caută în schimb **Poliția și Siguranța** și,odată ce ai ajuns acolo,**după 5-6 zile de <cercetări preliminare >** , apar și **probele , confecționate <pro causa >**și cari acestea, dau temeinicie legală a lansării mandatului de arestare

"Iată , onorate d-le Lunian, **cum se pregătește instrucția <odiosului atentat de la Sinaia >** și iată cum devin **participanți ai <complotului > toți membrii mai de seamă ai organizației Garda de Fier.**"

/Insinuările infame ale lui Iamandi

"Trecând la alt capitol al penibilei înscenări, am cetit în **răspunsul subsecretarului de la Iași [Vict.Iamandi]** la vigoaroasa dvs comunicare ,**că toate aceste măsuri** au fost determinate de **< caracterul clandestin al mișcării Gărzii de Fier , a cărei acțiune violentă e sintetizată în asasinatul de la Sinaia . >**Se găsește în pasagiul acesta , în **insinuarea aceasta infamă**, toată ipocrizia **mentalității liberale** care, în disperare de cauză, **leagă acțiunea unei întregi organizații** , cu lupta deschisă , în plină lumină,**de un act comis în urma unui proces de conștiință** ,de către **3 membri ai acestei organizații** , și numai de ei trei.**Elaborat și executat numai de ei înșiși.**

/Procesele confecționate de Vaida,câștigate de G de F

[LD: chiar așa :**ori procesele au fost confecționate**, înscenate ,și **justiția a fost imparțială** , achițând inculpații legionari ;**ori justiția era contaminată** de cauza legionară ,zădărniciind astfel măsurile instituțiilor guvernamentale.Și într-un caz ,și în altul, nu se poate ignora acest paradox.]

"Dar insinuarea calculată de mai sus, implică și o altă față a problemei :**noi nu putem fi trimiși** , cum afirmă sentențios în aplauzele miluțiilor urnei numitului domn ,< **în fața justiției , pentru caracterul subversiv și clandestin.**>

Dovada fără replică , o constituie toată **aceea serie de procese intentate Gărzii de Fier**, exact pentru **aceleași considerațiuni**, de către **guvernul d-lui Vaida** , < **cel cu protecția și metoda persuasiunii** > care **ne-a sângerat , ne-a frânt oasele și ne-a pus în lanțuri** la Vișani, la Chier, la Teiuș, la Hârșova, și pe tot cuprinsul țării **și care, prin eternul Tilea, ne-a înscenat și arestări pentru fabricație de bani falși la Rășinari.**"

"Ori, toate aceste procese, fie la **Tribunale** -Tighina, Rădăuți, Caransebeș, Arad, Alba Iulia, Cluj , Constanța - fie la **Consiliul de Război** -CIA 31 aug.1933 - fie la **Curtea de Apel** - București,S III și Timișoara , 22 nov.'33 -și pe care am avut onoarea să le pledez eu pe **toate, au fost câștigate de Garda de Fier** .Stau mărturie de aceasta , **sentințele date pe tot cuprinsul țării .**

Pentru **licențiatul Facultății de Drept** [LD :Iamandi] , **cocoțat astăzi pe banca ministerială** în calitate de **procuror al intereselor antinaționaliste** ,reamintim dictonul de drept :**non bis in idem ."**

/Atentatul de la Sinaia= un incident neorocit

"Pășind , cu binevoitoarea dvs îngăduință, la chestiunea **faimosului complot**,de pe urma căruia a răsărit **nenorocitul atentat de la Sinaia**,nu-mi pot stăvili **indignarea** care mă cuprinde când văd cum **se țes firele rostuite să urzească formidabila înscenare.**

Pentru cauza cea mare a dreptății, și pentru respectul adevărului , **vă rugăm** , onorate d-le Lunian ,**să continuați a-i demasca pe toți acești măsluitori de legi.**

"**În toată lupta angajată împotriva noastră de către guvernul forțelor oculte și al imbecilității interesate,atentatul de la Sinaia apare ca un nenorocit incident.**

El nu este concluzia unei acțiuni pusă la cale de noi, fiindcă **nimeni dintre noi nu l-a recomandat. N-a existat nici un complot** ,după cum țipă pe la toate răspântiile **toți acei care sunt interesați să strivească mișcarea Gărzii de Fier.**

De altfel, o știu prea bine toți acești domni , începând cu **figuranții ministeriali** și sfârșind cu **presa** în contact puțin cu lupta guvernului,al cărui **reprezentant autentic este d-Șeicaru [-..-]**

" **Din toate declarațiile celor 3 tineri cari au înfăptuit atentatul și pentru a căror extorcare s-au utilizat metode de care Torquemada însuși s-ar fi felicitat ,reese că numai ei , neîndemnați de nimeni , au pus la cale acest atentat și l-au făptuit ,gândind că prin aceasta răzbună și repară o serie de nedreptăți și pedepsesc acțiunea antinațională a unui guvern angajat complet pe interese potrivnice românismului.**

Ori, justiția represivă - în loc să urmărească **numai pe aceia** care au declarat ,și din cercetări cinstite reiese că **au comis un act** , împinși fiind de **propria lor convingere că servesc o cauză - la ordinele vindectei liberale**,această **justiție** ,caută să întindă rețeaua cât mai mult și **speculând un fapt** , împotriva tuturor probelor și în tăgada cea mai sfruntată a sfintei dreptăți, **caută să angajeze în același proces o mișcare întregă pentru a o distruge** ,și , dacă se poate, **și pe toți oamenii** cari merg paralel sau concentric cu ea,cum ar fi cazul lui Nae Ionescu .

/Arestările din 9/10 dec.'33

"Răspunsul **subsecretarului de stat** [Victor Iamandi] , monument de **patimă** și de **inexactitate** , mai conține în el și **o sfruntată tăgadă a adevărului**.Ce afirmă d-sa ? Aceea că < **la 29 dec. când s-a întâmplat asasinatul de la Sinaia , nu mai exista în închisorile din țară ,nici un deținut . Li se făcuse formele necesare și, în conformitate cu legile în vigoareerau să fie trimiși în fața instanțelor respective .** >[.....]

Cum se pot afirma acele lucruri de pe banca ministerială , când **nouă nu ni s-a făcut nici cel mai elementar simulacru de cercetare ?**

Ridicați cu forța, în noaptea dizolvării Gărzii , **9-10 decembrie** , fiecare de pe unde ne găseam,

cei mai mulți din casele lor, eu de la Sighișoara, unde candidam pentru Târnava Mare, cap de listă; ridicat de poliție, transportat cu agent la București, trecut prin beciurile poliției și deșus la Jilava, fără cea mai neînsemnată formă procedurală. Deținuți la Jilava 19 zile. Și aici intervine paradoxul: că tocmai deținuții cereau cercetarea și judecarea, iar autoritățile refuzau. Am utilizat toate mijloacele pentru a obține cercetări ori emiterea unor mandate de arestare: am declarat greva foamei, am protestat prin ziare, până la Rege, iar în cele din urmă am cerut Prim-Procurorului Trib. Ilfov, să se sesizeze de ilegală detențiune a unor cetățeni.

Acesta nu numai că a refuzat să-și îndeplinească datoria, dar ne-a făcut cunoscut, prin a treia persoană, că nu poate lua cunoștință de starea noastră, fiindcă altfel și-ar risca postul. Față de acest nemaifântălnit abuz de putere, pe cale de petiție, publicată și în ziarul "Cuvântul", am cerut Procurorului general al Curții de Apel, pe de o parte, să se sesizeze de situația noastră, iar pe de alta, să ceară darea în judecată a Primului Procuror, pentru tăgadă de dreptate. Această nouă cerere, făcută pentru aceleași motive, a avut, din aceleași considerațiuni, nul efect.

Fapt care ne-a determinat să cerem Procurorului General al Curții de Casație, darea în judecată și a Procurorului Curții de Apel. Iată, onorate dle Lunian, care era la 29 decembrie situația juridică a acelora cărora < li se făcuseră formele necesare etc etc... > .

"Toată acea detențiune se reducea la o confiscare de fapt, iar singurul nostru paznic, colonelul Izet, comandantul închisorii militare Jilava, spunea unora dintre noi, că dacă ar trebui să interpreteze litera legii și dacă nu s-ar teme pentru existența sa și a familiei sale, el ar trebui să ne deschidă porțile fortului și să spună: < Pofțiți! Eu nu vă pot deține un minut mai mult! >

Ceva mai mult. La plecare, ne-a eliberat dovezi de ilegală noastră detențiune, pe cari le păstrăm, și de care, a doua zi, înțelegeam să ne servim ca probe în justiție în acțiunea pe care am fi intentat-o, atât pentru daune cât și pentru pedepsirea funcționarilor abuzivi, care ne confiscaseră.

/Arestări abuzive după asasinat

[LD: completările lui nu contrazic declarațiile lui Iamandi (faptul că fuseseră eliberați), dar pot sugera o ipoteză de nimeni luată în discuție: cum trebuie taxată fapta celor trei asasini, într-un moment când camarazii lor, abia erau eliberați din arest?]

Dacă nu fusese un complot, cine a avut interes -qui prodest?-ca fapta lor să atragă represiunea întregii organizații? De ce, după pedepsirea lor, și mai târziu, ei au devenit eroii -martiri, NICADORII, venerați de Legiune?]

"A intervenit, însă, în aceeași seară, nefericitul act de la Sinaia, și, odată cu aceasta, s-a deschis guvernării cu metode de bandiți chinezi, ocazia de a spăla toate rușinile cu care se acoperise până atunci." Vă spunem toate acestea, stimate dle Lunian, ca să le știți dvs, și astfel să le știți țara cea adevărată, care nu este numai decât și cea oficială. [lipsă 2 file din scrisoare- n.ed.] [----]

"De pe urma confuziei, permanent întreținute, deși lega dispariția unui om politic de soarta și existența însăși a Statului, justiția domnilor de la guvern a însemnat confiscări, schingiuri, întemnițări și sechestrări de femei, de femei care n-aveau vreun amestec în mișcare.

"Soții sau logodnice, luate ca zălog, după sistemul bandiților, și torturate pentru a obține informații asupra soților ori logodnicilor lor: cazul d-nei Codreanu ș.a.

"Se vorbește de complot, de siguranța Statului, de violență, etc.

Vă întreb pe dvs, și pe toată lumea de bună credință din țara aceasta, chiar dacă printr-o ipoteză cu totul absurdă, am admite ca adevăruri toate acele alambicate de declarații ministeriale, vă întreb: ce rost are arestarea dr-lui Nicolae Roșu, ziarist, care nici măcar nu era membru al Gărzii de Fier? [...vezi la fișier G de F .....]

Împotriva guvernului care organizează sistematic exasperarea, împotriva guvernului sgâlțâit de furia instinctelor primare, împotriva campionilor ipocriziei și a răzbnării lor, cuvântul dvs autorizat va cădea ca o sabie a răzbnării justiției ultragiutate.

Cuvântul dvs pus în slujba adevărului și al sincerității, va fi un proiector de lumină.

Descoperiți-i și arătați-i, așa cum sânt, țării și făcând aceasta veți fi servit cauza cea mare a

justiției și vă veți câștiga recunoștința celor mai buni din fiii ai țării acesteia. Vasile Marin "
6 mart.'34

Vasile Marin /

c) Scrisoare către Charles Maurras

[LD : scrisoarea este în original, în l. franceză. Traduc liber câteva din opiniile transmise ,
tot în legătură cu **asasinarea lui Duca și reprimarea Gărzii de Fier**]

Rânduri dintr-o țară în care **un tragic atentat politic** a atras atenția europeană .

Cel ce le scrie , **un tânăr intelectual , membru activ al acelei organizații** din care făceau parte
cei ce au atentat la viața lui IG Duca . El a reușit , până în prezent , să se sustragă sinistrei
represiuni , prin care **sute de tineri , de intelectuali , șefi și animatori ai Gărzii de Fier ,** sufereau
de frig și de foame , fiind **tratați mai rău ca niște criminali ,** pentru simpla vină că servesc cu
devotament **o cauză politică .**

Acestor militanți naționaliști - printre care **prof. universitari , ziașiți , avocați , doctori , ingineri**
- zac în închisori , fără mandate de arestare , și li **se înscenează " un complot "** , cu documente
" fabricate " de Siguranța Generală , pentru a **suprima mișcarea , floarea tineretului și elita**
intelectuală naționalistă .

El scrie în numele lui și al tineretului care iubește Franța , " adevărata Franță " , așa cum s-a
revelat a fi "**Actions Franc,aise** " [*Acțiunea Franceză*] și articolele sale din revista Acțiunii .

/ Presa franceză părtinitoare

Evenimentele relative la România , la Garda de Fier , au fost interpretate de **presa franceză într-o**
manieră inexactă și părtinitoare , pentru a justifica măsurile arbitrare și abuzurile fără precedent
pe care le-a comis guvernul Duca .

Garda de Fier a fost prezentată ca **o organizație teroristă ,** susținută **cu banii și ideile**
naționalism-socialismului hitlerist , care intenționează să instaureze **o dictatură devotată**
Germaniei . Aceste calomnii , în absența altor informații , au dus în eroare oamni politici
și opinia publică franceză ."

/ Garda de Fier = org. naționalistă , creștină , anti iudaică , antimasonică

" *La Garde de Fer est une **organisation politique nationaliste** ,
dont l'idéologie **est inspirée par un fascisme adapté aux besoins et aux aspirations de la**
Roumanie ; c'est une **organisations et aux aspirations de la Roumanie ; c'est une organisation**
chrétienne , antijudaïque et antimac, onique et elle a connu , ces derni`eres années , **une**
popularité croissante parmi le masses "*

Ea a reușit să învingă în alegerile parțiale din 1930 și 1931 , toate partidele coalizate ,
trimitând în 1932 , **5 deputați în Parlament ,** cu toate abuzurile și ingerințele elctorale .

Ziarele care favorizau Garda , "**Calendarul** " și "**Cuvântul** " se vindeau imediat ,
iar revista "**Axa** " era foarte cerută .

Grupuri compacte de intelectuali , cereau **intrarea în Gardă .** Numele șefului nostru , **Corneliu**
Zelea Codreanu , care a făcut studii la Grenoble , era pe buzele tuturor , fiind considerat ca un "
salvator " . Aceste succese , **au alarmat vechile partide , mai ales PNL și PNTJ .**

/ Suprimarea Gărzii de Fier .

[LD : iată , mai concret , după părerea lui Vasile Marin , cine alcătuia "oculta" ce a hotărât lichidarea
Gărzii : **finanța internațională** (banca Țărilor de Jos , Paris) , cabinetul masonic al lui
Chautemps , Titulescu (reprezentantul bancherilor internaționali din România) , Regele (la
sugestia lui Titulescu) , **Duca , presa evreească]]**

Guvernul defunctului Duca , ajutat de **finanța internațională ,** în special de " Banca din Paris și
a Țărilor de Jos " , și **cu protecția cabinetului masonic a lui M. Chautemps ,**
având **garanția lui Titulescu -** unul din **reprezentanții bancherilor internaționali în România -**
a propus Regelui să suprimă Garda de Fier . Regele , la sugestia lui Titulescu , **a numit**
gouv. Duca , care , din primele zile **a atacat Garda , cu ajutorul poliției , a jandarmeriei și a**
presei evreești (*Dimineața , Adevărul , Lupta , Timpul* etc)

Sub aceste auspicii a încercat campania electorală din nov.'33 .

Membrii Gărzii de Fier, au fost arestați ilegal, bătuți, torturați, maltratați .

La Constanța , a fost omorât studentul **Virgil Teodorescu**. Acest asasinat a provocat o **manifestație a studenților naționaliști din Iași**, pe care poliția i-a dispersat și alți legionari au fost asasinați de poliție : **C.Niță** (Iași), **N.Bălăianu** (Giurgiu) .

România s-a găsit în pragul unui război civil.

"Calendarul " , apoi **"Cuvântul"** **au fost suprimate :**

/Campania electorală

În ciuda acestor obstacole, **Garda de Fier** a reușit să depună candidaturile în 65 de circumscripții , din cele 77 existente. Acest succes eclactant, **a înfricoșat cabinetul Duca**. **Presa aservită și-a întesit tirul de calomnii la adresa Gărzii** .Printre altele, **că ar fi fost subvenționată de Hitler.**"

/Grupări prohitleriste nepersecutate !

[LD:În realitate , gruparea sașilor hitleriști fusese și ea dizolvată.Avea sau nu vreo semnificație faptul că , într-adevăr , aceste partide se declarau admiratoarele lui Hitler și nu fuseseră persecutate ?Avea vreo semnificație faptul că fratele premierului ,Ștefan,era șeful unui partid declarat "național-socialist"?Atât cuziștii,cât și goghiștii , se pronunțaseră pentru schimbarea regimului constituțional și politic,amenințând cu "revoluții" Aceasta ar fi un argument că , efectiv, metodele naționalismului violent (asasinate, comploturi, liste negre), erau ținta represiunii.]

Se ignora faptul că, fratele premierului actual, Tătărescu, **Ștefan Tătărescu**, în calitate de șef al **P. Naționalist-Socialist** din România , fusese primit de **Hitler, Goring, Rosenberg** , și vorbise la **Radio-Berlin** personaj care a fuzionat , ulterior, cu **partidul lui Goga** ...

Se ignora și faptul că și **Gh.Cuza** - unul din liderii LANC - fusese primit și el de **Hitler** și de **Goring**. **Numai Garda** - care nu avusese nici un contact cu Germania, care respinsese cartelul cu **Fabrizius** (gruparea sașilor hitleriști) **era etichetată de " hitleristă " !**

/Dizolvarea G de F

În noaptea de **9 / 10 dec. '33**, ultima zi de depunere a listelor de candidați, Guvernul, reunit în ședință de Consiliu , a luat **decizia ca Garda să fie dizolvată. Au urmat arestările, confiscările de persoane - peste 5.000 - închisorile. "Calendarul" și "Cuvântul"** au somat organele judiciare să intervină. **Au fost suspendate.** Astfel a câștigat alegerile guv.Duca.

/Asasinarea lui Duca

Legionarii, la bunul plac al guv.Duca, **au fost cuprinși de o sfântă indignare** contra in justiției , a abuzurilor, a anchetelor, a calomniilor. În aceste condiții, nu este de mirare că **unii membri legionari**, într-un **exces de suferință și revoltă**, **au recurs la gesturi extreme.**

Singuri, fără să consulte gruparea ,fără să consulte pe nimeni, **ei l-au executat pe IG Duca**. **Duca a fost victima unei monstruoziități la care el însăși prezidase.** Ei au văzut în IG Duca nu omul, ci primul ministru , șeful de guvern .

După atentat, **succesorul lui Duca, Tătărescu** (fratele șefului Partidului nazist din România) **a instituit starea de urgență, cenzura și teroarea.** Acum se pregătește **simulacrul de proces** în care sunt **deferți justiției militare, luptătorii Gărzii**. [-----]

lată pentru ce , **eu mă adresez dvs** , care reprezentați în ochii mei **adevărata Franță**, cea pe care noi o iubim și o respectăm, **nu Franța d-lui Blum, Chautemps, Dalimier, Stawisky**, și eu sper ca această adevărată Franță, va crede că Garda de Fier , **care va fi , de sigur, judecată și condamnată, " n'est coupable d'autre chose que du délit de popularité et de crime de patriotisme "** Noi facem apel la tribunalul fiecărei conștiințe oneste , fiind convinși de cauza noastră. noi așteptăm , în ciuda suferințelor prezente, recunoașterea viitorului și judecata istoriei.

Vasile Marin / ? 5,6 mart? 1934

48.) Eug. Titeanu (raportor Răspuns la Mesaj) , discurs -concluzie , 6 mart ' 34

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, p. 619 - 629 - lipsă fraza de început)

("Dimineața " , "Lupta" , 8 mart.'34)

[LD:2001.Alegerile :eșecul PNȚ ; concurența part mici agrariene ;concurența part. naționaliste //
// Guvernarea PNȚ : declarația ; regiile autonome ; finanțele publice ; administrația ;
armata ; stat țărănesc ; etică politică //

//PNA-Goga : corporatism ;monopartidocrația ;cezarism ;polit externă ;demagogie naționalistă /

// LANC : ideea naț ; consecvență ; parlamentarism ; // **Garda de Fier - aluziv //**

// PNL : democratism ; parlamentarism ; naționalism ; burghezie ; elite ; generații ,

// destindere , armistițiu polit. // Vezi text integral și comentariu **fișier PNL**

[LD:dec.2006:revenire .duminea.Ajun de ajun de Crăciun.Val este la noi.Ne face să nu ne mai simțim atât de singuri și inutili]Printre treburi și sărbătoare mai completez câteva idei ...]

Eug.Titeanu /

▣Normalizarea bazinelor electorale

-Eșecul PNȚ:echivoc, absenteism, ghandism, regionalism

[LD:bine ales ca raportor Titeanu! Inteligență,cultură politică,experiență gazetărească,stăpân pe exigențele oratoriei,analist reductabil.În numai câteva fraze condensează tot ce se putea spune esențial despre PNȚdin p.d.v. al conduitei politice .

"A fost înfrântă , întâi de toate , **politica echivocului** .Vedeți, d-lor, **în Ardealul aceasta unde biruința național-liberală reprezintă incontestabil un efort de unificare ,dvs ați înscăunat o ciudată politică de echivoc** și , aș putea spune,**o ciudată politică de absenteism politic** .

Se petrec lucruri bizare în partidul dvs. Nu vreau să am indiscreția de a mă uita pe gaura cheii , sau de a face , ca în tinerețe, reportajii gazetărești.

-**M.Ghelmegeanu** : Fiindcă am putea să avem și noi aceeași indiscreție .

-**Titeanu** : **La noi ați vedea o splendidă armonie și o impresionantă solidaritate** Dar, d-lor, în **partidul dvs din Ardeal totdeauna este cineva absent** :când dl Maniu este la Bădăcin, dl Vaida este la partid ;când dl Maniu apare la partid,dl Vaida este la Valea Seacă .(ilaritate , aplauze la PNL) Vedeți dvs ,**acest ghandism politic , această permanentă politică de absență**, încurcă puțin sufletul clar al românului, fiindcă **românul** , mai presus de toate, peste toate iezuitismele și abilitățile, **este latin :îi place claritatea și atitudinea răspicată** ;românul nu înțelege nimic din ceea ce se întâmplă la dvs .

"A doua explicație .**A fost înfrânt** -și aceasta este mai interesant -**principiul regionalismului** , eroarea aceea funestă pe care ați reprezentat-o atâta vreme .(aplauze la PNL)

Peste tot ce poate însemna ostilitate de partid, **noi știm ce înseamnă** ca diversitate , ca posibilitate de demagogie și de activitate politică , **ramura dvs țărănistă ,cu care ne vom întâlni în bătălii** ,poate, **serioase** .**Totuși**, cu desăvârșire loial, dar mai presus de toate **pe linia națională,aplaud înfrângerea ramuri ardelene pentru eroarea regionalistă pe care a reprezentat-o , intoxicând viața publică a acestei țări** . (aplauze prelungite la PNL) [----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

- PRȚ, PȚ, Un.Agr.:Partidele "restabilizării "

"Vom face o analiză cât se poate de obiectivă a lor.**Micile grupări reprezintă**, întâi, între ele, **o concurență neleală**.Mai întâi, de o parte, **dl Lunian, dl Lupu, și dl Argetoianu**.

Unii dintre acești d-ni s-au plâns împotriva noastră , în ce privește alegerile .

Dacă ar fi avut o explicațiune pe această chestie ,trebuiau s-o aibă , în prim rând , între dnșii.

Eu aș putea să aduc aici dovezi scrise că **și-au furat reciproc și cu eleganță**, poate , **mijloacele de propagandă , ideile și demagogia**.

Toți au oscilat pe această **gamă de idei : inflație, restabilizare și anularea datoriilor** ,
aceia teorie **pe care d.Goga** - pe d-sa nu-l introduc în acea categorie de demagogie -

o denunța mai de mult ca demagogia lui < iartă tot ! > [----]

Titeanu / 6 mart.'34

-PNA, LANC:naționalism vechi și nou

"Același fenomen - de concurență nelegală - s-a întâmplat pe alt plan, cu alt lot de grupări.

Este vorba de grupările acelea care, unele, au militat de mult pe linia națională, sau de acele grupări care au încercat în ultimul moment să se așeze pe linia națională.

"N-aș vrea să repet argumentele aduse de venerabilul și distinsul nostru coleg, d-l Cuza, împotriva d-lui Goga, dar este incontestabil că propaganda și toată acțiunea politică dusă de dl Goga, s-au grefat pe un fond de idei care aparțineau mai puțin d-sale și mai mult d-lui Cuza. [-----]

Titeanu /

-Concluzii electorale :

[LD:frumos spus dar reducăționist și superficial .Când "normalizarea" are în esența sa o represiune politică de amploare ;când PNL ajunge la putere decapitat de conducător ; când în țară curentul extremist-naționalist -în pofida aparentei scoateri pe tușă a G de F -este în ascensiune profundă ;când PNȚ-partener democratic în competiție -iese pulverizat de eșecuri și orgolii ;când dincolo de aritmetica electorală,totul pare a fi manevrat de Carol II ;numai de normalizare nu poate fi vorba.]

"Concluzia care trebuie trasă din toată această bătălie era una singură :concluzia de normalizare politică a acestei țări,concluzia că noua ordine politică stabilită era o ordine constituțională firească,pe care toți avem datoria să o servim, pentru că este primul semn de restabilire a unei situațiuni politice normale ,care închide în ea posibilitatea de refacere , de restaurare a economică , politică și socială "[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

≡Declarațiile de intenții

a)PNȚ-între declarații și realități

"Declarația PNȚ, la prima lectură, în afară de partea electorală, poate să surprindă, și surprinde nu prin îndrăzneală, surprinde prin candoarea ei.PNȚ face o declarație, compusă din două părți :o parte politică și una economică.[-----]

" Declarația partidului,declarația oficială, vorbește vag de necesitatea de a aduce o reajustare a Constituției fără însă să indice nici deziderate ,nici formulele .

Și atunci, vedeți, nu se poate discuta aprofundat această problemă, fiindcă se pune o chestiune prealabilă:aceea de a ști ,dacă partidul, în totalitatea sa - mai ales când știm ce frământări au fost pentru redactarea acestei declarații -se găsește sau nu de acord cu șeful său.

O întrebare firească când e vorba de acest partid.

"Dar se mai găsește încă ceva în această declarație : se mai găsește o apărare caldă a politicii economice practicate de PNȚ .Obiceiul a fost în Parlament că, de câte ori un partid citea declarația ,aceia care o citea să fie șeful partidului. Dl Mihalache se găsea pe acele bănci , dar dl. Mihalache n-a venit să citească această apărare a politicii economice ; și, ca să aibă mai multă siguranță , că într-adevăr va fi citită, am văzut venind aici la tribună pe secretarul general al partidului ,pe fostul ministru Madgearu. D.Madgearu a găsit că este , poate , mai prudent, să vină să citească d-sa acest pasagiu de auto-apărare !

Doamne , bine a făcut ! Ce conține acest pasagiu ?

#Administrația PNȚ

...Regiile autonome

[LD : mare bucluc cu regiile astea autonome. Cred că pe atunci ... acestea realmente erau printre puținele vaci de muls. Așa că ... nu știu dacă nu se reduce totul la punerea mâinilor pe ele. Poate greșesc, dar cred că ... acestea erau "fiefurile" pentru clientela politică.

sau poate nu, și erau doar speculații politicianiste . Învinuirile sunt atât de reciproce, atât de perpetuie, încât... eu doar le voi consemna]

"[...] **Conține o apărare a regiilor autonome.** Vedeți , o apărare a regiilor autonome !

Deosebirea dintre noi și d.Madgearu este aceasta : **orice este bun în creația unui guvern , poate să fie menținut de noi sau adoptat ; tot ce este greșit , tot ce reprezintă risipă , va fi dărâmat .** Dar noi nu dărâmăm cu idei preconceptuate și nu practicăm acea politică a "târâcopului" , așa că , **această apărare inoportună a regiilor autonome era de prisos ,** pentru că **politica noastră în materie de Regii autonome va fi , mai întâi , o politică de atentă examinare a lor și a gestiunii lor ,** și numai în cadrul experiențelor nefaste care s-au făcut, ele vor fi , într-adevăr , **dărâmate sau reorganizate .** Războiul nostru nu este un război de principii , este mai ales un război de practică . În ce privește **principiile** acestor regii autonome, **dl Madgearu le apără ,** lăudându - le **elasticitatea și randamentul comercial ,** făcând cu patimă **procesul administrației de stat sau al administrațiilor cointeresate** [-----]

Nu este un război de principii , este un război de practică, fiindcă **Regiile autonome**, indiferent de funcționarea lor, indiferent de gestiunea lor, **în spiritul public și în spiritul larg al maselor , au reprezentat o sfidare .** (aplauze la PNL) Acest caracter de **sfidare le-au făcut odioase , prin risipa lor .** Mi-ar fi foarte ușor să citesc niște date . De pildă , într-un an și jumătate , până la 1 mai 1931, **tantiemele și jetoanele** încasate la consiliile de administrație ale Regiilor autonome , se ridicau la **126.000.000 lei .** (Exclamații) Fiecare membru încasa , aproximativ 350.000 lei. **Trezeci de privilegiați , Almanahul Gotha al Partidului Național-Țărănesc ,** încasau salarii care se ridicau de la **1-5.000.000 anual .** (Exclamații)

"Vedeți de ce **facem războiul practicei** de până acum , **nu războiul principiilor** , în sine , pentru că **noi nu venim cu "târâcopul" ,** cum au venit d-lor.

Pretutindeni, unde noi vom întâlni **o gestiune** care , într-adevăr , să răspundă necesităților de supleță comercială , pretutindeni unde vom întâlni instituțiuni cu randament comercial și instituții viabile, fiți siguri că , **despoliticianizate de cadrele lor conducătoare , acestea vor fi menținute . Noi nu vom răspunde prin dărâmare sistematică , cum au procedat d-lor cu instituțiile noastre de utilitate recunoscută .** Multe din creațiunile d-lor vor putea să fie menținute , însă , cu greu." [-----]

Este posibil ca , în statul acesta , **regiile autonome**, care reprezintă **parți defalcate din bugetul statului ,** **statutul să nu aibă nici o posibilitate efectivă de control ?**

Nici astăzi, **Ministerul de Finanțe nu are date totale privind C.A.P.S -ul , R.I.M.A , R.E.A.Z** **Vrem să facem un control , dar nu putem să-l exercităm ,** pentru că **partizanii d-lor , barcadați în acele celule de autonomie , de speculă și de sfidare , refuză să se supună unui simplu control de gestiune .** De aici, **grija constantă a statutului de a despoliticianiza acest sistem parazitărilor și de a face raclajul general al clientelei electorale pe care ați plasat-o în aceste odioase consilii de administrație "** (aplauze prelungite la PNL)

...Finanțele publice

[LD : într-un tot de acord cu Titeanu , înainte de a-i citi concluziile , comentariul meu a fost similar Știind ce "capacitate" era Titeanu , m-am autoflatat pentru flerul meu , mai ales în chestiunile economice. **Și totuși există un "dar" :**]

" Dar partea economică din **declarația PNȚ** cuprinde și o notă cu totul deosebită , care merită să fie relevată , pentru **redactarea ei stilistică** și pentru **abilitatea politică** pe care o cuprinde .

D.Madgearu vorbește de ce a făcut ; dar mai mult de trei sferturi din acest fragment de declarație economică , cuprinde ce avea de gând să facă .

"La prima lectură a acestei declarații , ai impresia că **PNȚ a consolidat toată economia națională și a consolidat definitiv finanțele statului .** Făcând puțină analiză a textului, vezi însă că **totul se reduce la abilități stilistice .**

Între altele , **Madgearu spune : < pregăteam astfel țara ca să poată face față împrejurărilor economice... > ; < plănuiam o reformă adâncă a Băncii Naționale ... > ; < elaborasem un program de mari lucrări de construcții ... > ; < urma să se realizeze , în sesiunea de toamnă , echilibrarea bugetului și reformele financiare > < aveam de gând să aducem o lege ... > ;**

Tot fragmentul acesta de declarație economică din **declarația PNȚ , oscilează între**

"pregăteam", "prevedeam", "voiam", "doream", "plănuiam", "concepeam".

"Dar noi avem dreptul să întrebăm : în cinci ani , cât timp PNT a guvernat aproape fără întrerupere această țară, doctrinarul și gândidorul dvs economic nu putea să iasă din faza aceasta a lui "plănuiam", "concepeam", "doream" ?

-Voci PNL : Încasam ! (ilaritate)

...Armata

"[...]Prea se spune acolo ușor [în Declarația PNT]de către PNT că fraza aceasta din Mesaj și fraza din proiectul Adresei de Răspuns la Mesaj,este un simplu angajament retoric și reprezintă un simplu examen de elocvență ;prea se spune acolo ușor ce a făcut PNT pentru armata acestei țări.Sunt lucruri care nu se pot aduce în discuția acestei Camere , în mod public. Nu vă voi prezenta acum statistici și nu vă voi prezenta documente.Starea în care se află armata noastră , toți oamenii de răspundere o cunosc.Dar, raportându -mă la tot ce a însemnat politica industrială a PNT , am să amintesc aici numai câteva lucruri .

"Politica armamentului - practică la noi - prevedea întâiu încurajarea industriei metalurgice de război ; prevedea încurajarea industriei de avioane și prevedea o politică de preparare a mijloacelor noastre de apărare , în materie de război cu gaze.

"Îmi aduc aminte de ședița aceea , când - de pe banca rămasă pe veci pustie - fostul nostru președinte , regretatul Ion Duca , a ridicat chestiunea armamentului și a făcut procesul PNT."Noi am făcut , în 1928, o politică precisă , hotărâtă, în această privință, am aruncat bazele industriei de război, și în materie de avioane și în materie de munițiuni.[.....]

Ați declarat război acestei politici ,ați dezarticulat și dărâmat tot ceea ce reprezenta posibilitatea noastră de apărare națională.Nu am decât să mă refer la fabrica de munițiuni Copșa -Cugir,ca să vă reamintesc că utilajul ei , în valoare de peste 200 milioane lei , a fost lăsat în rada portului Constanța timp de 5 ani.N-am să reamintesc războiul pe care l-ați declarat industriei de avioane și a celor de război cu gaze ."Aici găsim tot sectarismul practicat de PNT în politica lui. "

[----- statul "țărănesc" - statul " armoniei sociale " -----]

"Iată de ce , d-lor, sectarismul dvs îngust , elocința aceasta facilă și electorală a " industriei parazitare " , noi o considerăm literatură de manifest electoral,dar refuzăm d-lui Madgearu insulta de a crede că este elaborarea cugetării d-sale politice "

#Stat țărănesc versus stat al armoniei sociale

"Dincolo de această politică [antiindustrialistă] imediată însă,se pune și o problemă de ideologie ."Dvs ,dlor, ați lansat formula demagogică a statutului țărănesc [Desigur, poate să prezinte această formulă anumite avantaje electorale.Nu prea s-a văzut recolta voturilor, însă. "Noi, în această privință, ne mulțumim cu contingentele electorale pe care le avem, și, conștienți de rolul nostru în acest stat , refuzăm orice demagogie.

Ne proclamăm și rămânem un partid de armonie socială , care înglobează,integrează și armonizează interesele tuturor claselor. (aplauze la PNL)

Noi nu vom asmuți niciodată , nu vom determina mersul satelor împotriva orașelor, după cum nu vom impune tirania orașelor asupra satelor."[-----]

"Dvs , dlor ,faceți o politică sectară și demagogică ,o politică eșalonată pe termen scurt, o politică de miopie voluntară care , poate , evident , să corespundă anumitor necesități de moment, dar nu o politică care îmbrățișează perspectiva largă a posibilităților de dezvoltare ale acestui stat . (aplauze la PNL) Și este normal să fie așa. Este normal pentru că dvs sunteți un produs al ultimilor ani, sunteți un produs care nu se știe încă în ce măsură nu este accidental,dar noi, care avem în spate o întreagă tradiție , noi care am făcut ceva, deceniu de deceniu,în această țară, cei tineri, știm ce au făcut cei bătrâni, și purtăm comoara aceasta în sufletele noastre (aplauze la PNL) , noi care privim persepctiva aceasta dindărăt, minunată și glorioasă perspectivă de istorie, avem nu numai dreptul , dar avem datoria să descifrăm perspectiva viitorului , asigurând linia normală de evoluțiune a acestei țări (aplauze la PNL)

"Iată de ce , d-lor, sectarismul dvs îngust , elocința aceasta facilă și electorală a " industriei parazitare " , noi o considerăm literatură de manifest electoral,

dar **refuzăm d-lui Madgearu insulta de a crede că este elaborarea cugetării d-sale politice "**
[-----]

/Invitația la rotativă a PNT

[LD : este în acest demers " transparent" a lui Titeanu , o mărturisire , o dorință,o decizie a PNL la **reconcilierea cu PNT ? ; la acceptarea PNT ca partid demn de rotativă?la solidaritate democratică** față de forțele extremiste ?Era posibilă această reconciliere ? Eu știu ce a urmat .Întrebarea retorică are doar scopul de a detecta eșecul acestei solidarități , cauzele, miopiile, vinovățiile .Pe care eu trebuie să le urmăresc de la ivire și în evoluție .]

"După cum vedeți, **lucrurile ce ne separă** sunt **lucruri de modalitate**.Sunt unele **chestiuni de program**, unele **adversități normale**;unele **metode condamnabile** , pe care noi vi le **reproșăm** și pe care , poate , pe nedrept, **ni le reproșăm dvs.**, nouă.

Ca mare partid de masse, noi nu numai că **nu vă refuzăm dreptul de a guverna** această țară, dar , mai mult decât atât, **vă dorim o revenire de la erorile capitale și nefaste**

în care plutiți acum și **o lămurire utilă , o lămurire ideologică, o lămurire de echivoc, o lămurire de personal politic.**" [----]Ceea ce trebuie să scoatem din convingerea opiniei publice,este **infama legendă care se multiplică și se amplifică de către cei interesați ,**

că politica de rotație sau **politica acelor care servesc cauza constituțională** , nu ar fi altceva decât **o morișcă a complicităților și a reciprocei toleranțe** . (aplauze la PNL)

[---] **Noi nu cunoaștem inamici în politică ; cunoaștem doar adversari și cunoaștem doar o singură metodă : metoda luptei loiale** .(aplauze prelungite la PNL) [----]

Eug.Titeanu /

▣Ministerul de Externe/Titulescu

"... această ocaziune este binevenită , pentru a sublinia ceva , fiindcă chestiunea a mai fost adusă în dezbateri, - pentru a sublinia **rolul efectiv, rolul incontestabil, rolul de inițiativă** , pe care **ministrul nostru de externe îl joacă ,în determinarea liniilor fundamentale și fericite ale politicii noastre externe** . (aplauze numai la PNL)**Și ar fi bine** , d-lor, s-a mai spus acest lucru de acela care este președintele nostru de Consiliul și intervine în aceasta puțin, și amintirile mele de vechi jurist internaționalist -**ca Ministerul de externe să beneficieze de principiul de extraterritorialitate** ,în luptele noastre politice , iar **petecul acela de departament să fie ferit** , în bombardamentele noastre reciproce , măcar de schijele cari ar putea să dăuneze unei **politici externe care nu este a unui om, în definitiv, fiindcă este a țării întregi "**

(aplauze numai la PNL) [-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣Naționalismul PNL

" Odată cu **problema ideii naționale** , s-a mai pus aici, sub **forma facilă a unor demagogii de ultimă oră** [Goga] **însăși problema naționalismului Partidului Național Liberal.**

"Dlor, suntem la largul nostru să discutăm oricând problema aceasta a naționalismului nostru .

Incidental, când am ridicat această problemă cu ocazia interpelării asupra muncii naționale, în legătură cu PNL ,**am arătat documentat care a fost spiritul legislației liberale.**

Dar **trebuie să mai reamintesc** aici ce a fost **lupta de fiecare zi a lui Vintilă Brătianu** , acest **apostol al rezistenței și al promovării economiei românești ?**

Dar **trebuie să mai reamintesc** luptele grozave , pe care a trebuit să le ducem ,**împotriva celor cari ne acuzau de xenofobie ?**

Dar **trebuie să mai relev** ce a fost **critica de fiecare zi și fără scrupule** ,dusă **împotriva lozincei de vitalitate românească** , care era : **< prin noi înșine ? >**

Noi , în această chestiune a **liniei naționale** , pe care o urmărim,**răspundem cu tradiția de ieri și fiți siguri că astăzi, la guvern** , în situația nouă,vom răspunde cu faptele, **vom reajusta legislația la realitățile amenințate ale statutului național ,pentru a da națiunii majoritare dreptul de viață nestânjenită pe teritoriul ei.** (aplauze la PNL)

Nu avem decât **un singur lucru de făcut** , să dăm **întâlnire tuturor bărfitorilor și tuturor politicianilor fără scrupule,cari și-au confecționat demagogia dintr-un naționalism de ultimă oră,și care nu le aparține**,nici ca ideologie, nici ca suflet ,și **să restabilim** , de sub zgura

acestor calomnii , care s-au așternut asupra noastră, **adevărata fizionomie națională a partidului. O vom restabili."**

b) Generația tânără.

[LD : Titeanu evită să spună pe nume **Gărzii de Fier**. Ca o superstiție, ca un blestem. **Brandabura sau Terente** nu știu paternitatea acestor epite...]

/Destinderea

[să restabilim , **de sub zgura acestor calomnii** ,care s-au așternut asupra noastră, **adevărata fizionomie națională a partidului**. O vom restabili."]

"Dar metoda ? **Metoda noastră de lucru a fost indicată de șeful guvernului, care a spus : destindere** .Destinderea aceasta cu toți **adversarii loiali și cu toți acei care nu-și găsesc afinitate cu ideologia lui Brandabura sau a lui Terente** ,destindere cu toți **acei adversari loiali** cari înțeleg **să-și aducă contribuția lor constructivă de soluții și de critică** , destinderea aceasta este posibilă.

/Armistițiu politic

[LD: armistițiu politic?!: cu hăituiala tinerilor, cu arestări și procese?! De ce se cerea "armistițiu politic " după preluarea puterii ?Ce fel de societate era asta ?!]

"Țara aceasta are nevoie de un armistițiu politic, fiind că numai în cadrul unui armistițiu politic se poate într.adevăr clădi. **Prea multă politică și prea multă controversă doctrinară sterilă** .

Țara aceasta nu mai vrea stăzi, peste toate doctrinele și peste toate discuțiile inutile, **decât un singur program și o singură doctrină:programul faptelor concrete și doctrina faptei creatoare** (aplauze PNL)"**Țara aceasta trebuie transformată într-un șantier**.

Noi nu avem decât **o singură dorință** ,mai cu seamă **cei din generația nouă** .

De ce spun cei din generația nouă ?**Fiindcă noi cunoaștem îngrijorările** acestei generații și **știm ce pradă facilă poate fi o plastilină moale în mâna oricărui turburător** .

Credem că această generație , în onestitatea ei de suflet, nu dorește decât un singur lucru : **să vadă guvernul la lucru, cu sapa în mână** . [LD : chiar așa ? acesta nu-i populism ?]

La logoreia critică a tuturor partidelor rămase în opoziție, fiindcă nu au înțeles să aducă un aport constructiv în politica de stat, **să se răspundă cu sapa și cu mistria** , printr-o muncă constructivă de fiacre zi. [---] **Prea multă politică și prea puțină administrație** .[----]Ne trebuie , cum am spus în conferințele de tineret , **o revizuire a valorilor , o scoatere din rezervă a materialului omenesc bun și onest în această țară**. " [-----]

...Burgezia - elitele

"Da , există o mistică a elitelor de cugetare și de muncă .Noi suntem un partid de mase , dar avem convingerea că **democrația nu este ceva inorganic**,că **există o democrație care înseamnă baza reală de selecțiune,egală pentru toți , dar cu o ierarhizare de utilizări**.

Avem convingerea că **democrația nu este o masă amorfă** ,că **democrația își are cadrele și elitele ei de cugetare și de muncă manuală**.Avem convingerea că **există cadre de națiune**, brătară de fier , care conservă corpul social românesc.

Și fără nici o prezumție de partid, **avem convingerea că partidul acesta** ,care există de 70 de ani,**rezemat pe principiul de armonie socială** și care s-a silit ,atât la sate , cât și la orașe , **să creeze o burgezie , un corp selecționat** ,reprezintă în toate tagmele , în masa amorfă , **cadrele ei de conducere reală ,însăși cadrele națiunii !"** (aplauze la PNL) [-----]

...Tinerii

"Generația aceasta nouă , născută din frământarea războiului , generația aceasta nouă venită în PNL , **cu mintea mlădiată** , mă iertați, **sub semnul cărții** ,și cu **sufletul călit sub semnul focului**, înțelege să **întregească prin muncă** tot ceea ce este **patrimoniul înaintașilor** și **să-și dea întreaga contribuție** , pentru a instaura un **regim nou de viață în acest stat** , un regim în care **să triumfe dragostea de țară și onestitate politică**.

Vă rog , dlor deputați, să votați Adresa de Răspuns la Mesaj "

(aplauze îndelung repetate , strigăte de bravo , la PNL)
Eug .Titeanu / 6 mart.'34

49.) **Ion Nistor (ministru secretar de stat)** ,discurs final la Mesaj, **6 mart.'34**

(DAD, MO 18, şed. din 6 mart.'34, pag. 627 - 634)**Discurs integral, fişier PNL**
("Dimineaţa" , 8 mart.'34 ; "Lupta" , 8 mart.'34 + **foto I.Nistor**)

▣Atmosfera parlamentară

[LD: formal, parcă ar fi aut cu toţii "orbul găinii ".Sau poate aceasta era "starea de normalitate" şi că subsemnata , dacă nu iese scandal chiar cu bătaie şi alte asasinate .... Înseamnă că este "anormal" .]

"Die preşedinte , d-lor deputaţi, **discuţiunea** la proiectului de Răspuns la Mesajul Tronului, **a dat prilej tuturor partidelor de opoziţie** să-şi precizeze **atitudinea** faţă de **programul guvernului** , **susţinut de majoritatea acestei Camere** .

Numeroşi oratori s-au perindat la această tribună . Unii au citit **declaraţiuni**,iar alţii au rostit **discursuri** mai ample , pentru a-şi preciza **punctul lor de vedere** şi a-şi dezvolta **programele şi doctrinele politice** . I-am urmărit pe toţi cu mare atenţie şi sunt fericit să constat că **dezbaterile s-au desfăşurat liniştit , cu calm şi cu o patriotică înţelegere** a situaţiunii grele prin care trece ţara ." [-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣Monarhia

"[.....] **Monarhia constituţională a fost, este şi trebuie să rămână forma de stat naţională a neamului românesc.**Această temelie trebuie să o întărim şi să o consolidăm, pentru a o transmite tare şi viguroasă generaţiilor ce se vor succede. "[-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣Parlamentul

" **Constituţia** prevede că **puterea emană de la Naţiune** ,iar **naţiunea este reprezentată prin Corpurile legiuitoare** .**Pe această concepţie se reazemă regimul parlamentar** ,chemat să întărească şi să sprijine **regimul monarhic** .[-----]

" Iată o consideraţiune în plus , care vine să ne întărească credinţa că **numai un regim monarhic parlamentar** ,întemeiat pe **votul obştesc** şi pe o sănătoasă **democraţie naţională** , poate asigura **propăşirea şi consolidarea statutului** şi **poate sta în calea tuturor aventurilor inspirate de formule şi doctrine împrumutate de aiurea şi importate prin contrabandă în prea îngăduitoarea noastră ţară "** [-----]

...Legiferomanie

"Suntem poate **singura ţară în Europa care suferă de legiferomanie acută.**

În anii din urmă, **corpurile noastre legiuitoare au bătut recordul** în privinţa aceasta.

Lumea a început să creadă că **în România** nu se administrează ca aiurea,ci **se legiferează pe capete** ...**Legiuirile noastre au ajuns într-un haos** , în care aproape nimeni nu se mai poate orienta.**Tendinţa tuturor este de a modifica legea , nu de a o aplica.**

Mania aceasta de legiferare trebuie să înceteze !

Deviza guvernului nostru este : **legi puţine , dar bine studiate şi prompt aplicate** .

...Fără modificarea Constituţiei !

[LD:era o apreciere judicioasă .Numai că "forţele" care voiau destructurarea mecanismelor liberale (operă a legiferării din deceniul trei) tocmai asta vizau ! Încă era un impuls "paşnic " al celor ce nu concepeau schimbarea ,decât în cadrul regimului democratic.!

Ceea ce nu pare a observa "generaţia unirii"- mai ales "bătrânii " -este că apăruseră şi curente explicit antidemocratice ,care ameninţau cu "revoluţii "sub diverse stindarde şi parole.

Şi lucrul cel mai grav, cel mai neîmpăcat cu statutul său constituţional , era Carol II .]

În condițiile acestea , este firesc să **nu ne gândim serios la modificarea Constituției .** **Constituția** , ca orice operă omenească, **ar putea fi și ea modificată ,dacă nevoile de dezvoltare ale națiunii ar cere-o imperios.**"Pentru moment, **aceste nevoi nu se evidențiază .** De aceea, **planuri de modificare nu intră în preocupările guvernului ."**
(Aplauze prelungite la PNL) [-----]
I.Nistor / 6 mart.'34

▣Armata

[LD : rutinier, formal]

"Sunt fericit să constat **că toate grupările politice** , reprezentate în Cameră , **sunt de acord în grija și râvna lor , pentru întărirea armatei și pentru înzestrarea ei** cu toate cele necesare . **Apărarea națională** este una din **preocupările principale ale guvernului** , care este bucuros , văzându-se **secondat** , în străduințele sale , de **patriotismul luminat al țării întregi "**
(aplauze , strigăte "Trăiască armata ! ")
Nistor / 6 mart.'34

▣Politică externă-Titulescu

[LD : rutinier, formal, clișeu triumfalist Cu mare grijă de a nu-l supăra pe Titulescu .Nici un alt ministru nominalizat ! Nici un alt lider de partid sau parlamentar liberal ! Politică externă a țării , transformată , parcă în politică " personală "]

"**Aceeași comunitate** de vedere o putem constata cu satisfacție și în ceea ce privește politica noastră externă , **condusă cu atâta pricepere și abilitate de dl Nicolae Titulescu** , ministrul nostru de externe. [-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣Doctrina națională

[LD : Pe cât de slab mi s-a părut prima parte a discursului,pe atât mai puternică impresie mi-a făcut această parte .Iată , în sfârșit, o abordare care mi se pare cea mai potrivită, cea mai lucidă, cea mai obiectivă , și sunt bucuroasă că vine de la un istoric !Să fii naționalist, fără să poți fi etichetat xenofob sau extremist ! Cred că este cel mai teribil proces făcut politicii "**porților deschise**" ,promovată de guvernările PNȚ.]

Cele mai multe grupări din Cameră, stau , ca și noi,pe temelia regimului democratic-parlamentar și se deosebesc de noi doar prin concepțiunile lor social-economice și prin metodele de aplicare a acestor concepțiuni.[-----]

...Recrudescența ideii naționale

" Este fapt incontestabil că **și la noi , în România** , ca și în alte țări, **se remarcă o tot mai accentuată recrudescență a ideii naționale .****Cauzele** acestui fenomen politico-social sunt **multe și felurite** . Să insistăm puțin asupra lor.

Criza economică a sleit mijloacele de producție și de câștig și a determinat pauperizarea statului și a societății.În condițiile acestea triste ,**nu trebuie să ne mire dacă elementul românesc ,alcătuitor de stat , purtătorul tuturor greutăților , apărător de granițe și creator de cultură și civilizație , în aceste hotare , se vede strâmtorat , nedreptățit în parte și eliminat** de la toate bunătățile și îndemânările pe care această țară le poate da cetățenilor ei .

Și cum, **o îndeungată evoluție istorică** a voit ca **elementele alogene** - cu deosebire în provinciile alipite -**să ocupe și să dețină pozițiuni și situațiuni sociale și economice mai favorabile decât elementele băștinașe ,** rămase veacuri întregi, legate de glie,pe care ne-am mira ,văzând afirmându-se tocmai **această recrudescență națională ?**

" **Mobilul adevărat al acestei recrudescențe** ,din ce în ce mai accentuate ,**nu poate fi nici intoleranța religioasă , nici ura de rasă,ci ea pornește din nedreptatea și umilința** pe care **elementul autohton continuă să le îndure** de la o vreme încoace.

Românul băștinaș cere- și cu drept cuvânt -**dreptate în țara lui** ,pe care **el a creat-o , el o susține** cu muncă și ostenală și pe care **el va fi chemat să o apere** când va ajunge în primejdie.[.....] "Văzând efectele acestei nenorocite stări de lucruri ,**să examinăm nițel și cauzele** care le-au produs.Mi se va răspunde că **aceste cauze** au pornit din **criza economică .**

Este adevărat ; nimeni nu contestă acest adevăr.

...Greșeli în protejarea elementului românesc

[LD:2002:de fept, critica dură a politicii economice a PNT];dar și naționalismul românesc în starea lui de veghe și consolidare , de care ar fi trebuit să se țină seama .Și dacă timpul n-a avut răbdare ,măcar istoriografic aspirația nu trebuie taxată de intoleranță sau xenofobie .]

[LD:25 dec.2006.Adaos "actualizat":în **capcana nondepartajată a legitimității naționalismului** ,a căzut acum mioapa "*democratura europenistă*" a României ,lăsând.-o pe seama unor Vadim Tudor sau Gigi Becali .]

Dar nu este mai puțin advărat că ,**pricinile care au pornit din criza economică** ,au fost înăsprite și prin **nepriceperea și neglijența guvernelor trecute** .

"Cum voți ca aceste cauze să nu se înăsprească ,când legiurile pentru scutirea și apărarea elementului autohton în întreprinderile industriale s-au modificat în defavorul românilor ? Cum să nu se nască nemulțumiri ,când s-au închis sute de stabilimente industriale ,unde mii de indigeni își puteau agonisi în mod onorabil pâinea de toate zilele , pentru ca , în schimb , să se facă comenzi de miliarde în străinătate , iar uzinele noastre să rămână închise și muncitorimea muritoare de foame ?

Cum să nu sporească și să se înmulțească aceste nemulțumiri , când procesul de introducere și reinstalare a elementului românesc în serviciile publice a fost oprit și încetinit , în loc să i se fi dat cuvenita amploare ?

Cum putea să nu se alarmeze lumea , văzând cum bogățiile statului și principalele lui izvoare de câștig erau concesionate la străini ?

Produsele monopolului, chibritele , telefoanele și chiar construcțiile de șosele au fost date pe mâini străine .Concomitent cu punerea în aplicare a actelor de concisiune , au năvălit în țară mii de de străini , așa ziși "tehnicienii" , pentru a ocupa locurile și a slei câștigurile ce reveneau de drept fiilor acestei țări

Cum putea oare conștiința românească să nu reacționeze când vedea că , oameni de import , fără rădăcini în țară , se înfingeau tot mai adânc în izvoarele de resurse ale statului, acapărându-le în bună parte și dând impresia că am ajuns o colonie , cu rolul de stăpânire al Românilor din ce în ce mai eclipsat , cum observă , pe drept cuvânt, a un orator de la această tribună .(Aplauze prelungite la PNL)

Și dacă mai avem în vedere că opnia publică , pe drept , pe nedrept,bănuiește că **aceste concesiuini** - ca de altfel și comenzile în străinătate -nu s-ar fi făcut **fără comisioane grase** , vă puteți imagina ce efect dezastruos și demoralizant au putut avea aceste acte și **manipulațiuni asupra spiritului public , biciuit de necazuri și agitat de indignare !**

Unde mai pui că zvonurile acestea au rămas , până azi,nedesmințite îndeajuns și fără **cuvenitele sancțiuni "**(aplauze)**Credeți dvs că controlul străin , aplicat finanțelor țării , n-a contribuit și el la crearea acestei atmosfere de nemulțumire și fierbere naționalistă ?**

Desigur că da ! "

...Agitațiile naționaliste

" Din nenorocire , starea aceasta de spirit a fost mereu alimentată de agitatori de profesie , care umblau să o exploateze în folosul ambițiilor lor politice și al visurilor lor dictatoriale .**Agitațiunile se deslănțuiau sub ochii guvernului ,care avea datoria să le potolească prin combaterea exagerărilor și a denigrărilor ce se colportau pe o scară foarte întinsă , în dauna prestigiului guvernului și a autorității de stat .**

Dar opera de lămuriri și liniștire a opiniei publice **nu s-a făcut.**

Și de aceea s-a putut încetățeni credința că în statul acesta totul este putred și vândut străinilor și că , prin urmare ,**totul trebuie dărâmat** , pentru ca o nouă viață să răsară din ruine.Starea aceasta de surescitare a sufletului românesc a ispitit pe mulți la o rentabilă exploatare politică .Nici volbura plină de amenințări , și nici clocotul vulcanului ce amenință cu erupția ,**n-a speriat pe nimeni de a revendica conducerea țării , sub egida dictatorială."**[-----]

...Compromiterea partidelor

[LD:diagnostic potrivit;măsuri de prevenție și vindecare-eșuat .Miopie politică ? fatalism conjunctural?Alte greșeli ?Dar "defectarea" generațiilor pro-carliste din partidele democratice ?]

Multă vreme el a fost impresionat de **agitațiunile sterile contra partidelor vechi**, pentru ca , mai apoi, să se îndrepte **împotriva partidelor , în genere**. [-----]

"Frământările acestea n-au rămas fără folos . După **experiența cu guvernul de tehnicieni**, lumea s-a convins [LD:?!] că tot **numai partidele serioase și bine încheigate pot satisface exigențele politice ale țării ."** [-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▫Întoarcerea la liberalismul sănătos

" Și de aceea **nu este de mirare** , dacă în efervescenta aceasta sufletească ,**instinctul sănătos al națiunii s-a reântors cu încredere spre PNL** , care constituie **majoritatea acestei Camere** . (aplauze prelungite la PNL) Și era firesc să fie așa , fiindcă **nici un partid politic din țară** , nu putea satisface mai bine **cerințele naționale ale timpului de față** .

În stadiul de recrudescență a naționalismului românesc, toate privirile rămâneau îndreptate asupra **partidului nostru care a ridicat cultul naționalismului la doctrină politică** și ale cărei **mari și istorice realizări politice** , ca **Unirea și Independența** , poartă - pentru toate vremurile - **nimbul naționalismului celui mai limpede și mai avântat !** [-----]

▫Doctrina armoniei sociale

După experiențe nenorocite de 5 ani, țara se îndreaptă cu încredere spre PNL , care se întemeiază pe această doctrină. Doctrina liberală poate fi lichidată aiurea, **pe globul românesc ea este în floare** , fiindcă ea **n-a fost marfă de import** , ci **o credință sinceră** , izvorâtă din **structura sufletească a neamului nostru și adaptată nevoilor sale firești**. [-----]" Ea asigură desfășurarea liberă a facultăților umane , precum și **respectul dreptului fiecăruia** , în cadrul **legilor liber consimțite** , dintr-o **disciplină internă**.

" Inspirat de **doctrina armoniei sociale** , PNL a asigurat mai întâi **independența statutului și l-a lărgit în hotarele sale etnice și istorice** , pentru a trece , **apoi, la reforme care asigură independența politică a individului**. [-----]

"PNL concepe **democrația ca o continuă creație** , susceptibilă la orice îndemn la **progres și la îmbunătățire** . Principiul ei fundamental este ca în **cursul evoluției să ție mereu pasul cu timpul**. [-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▫Guvernare liberală

[**LD** : Cred că **I.Nistor** a contribuit esențial la **formularea Mesajului**. Stăpânește **argumentarea logică a programului de guvernare** , și , ceea ce este esențial, **valorifică** , potrivit și explicit , **programul elaborat în cele 6 consfătuiri profesionale** , reamintind **perseverența lui propagare** ce a secondat **marile întruniri ale PNL** de sub conducerea lui **Duca**.

PNL putea fi contestat de la putere ; **putea fi criticat** din toate unghiurile ; un singur lucru **nu se putea spune despre PNL :că nu avea program de guvernare !**

Nistor pune astfel capăt speculațiilor cu care opoziția s- a năpustit asupra Mesajului.]

/Ideea națională

"**Ideea națională** ocupă un **loc de frunte în Mesajul Regal**, unde ea a găsit cea mai fericită precizare în cuvintele :< **România știe că cooperarea internațională nu poate fi rodnică , decât cu respectul sentimentului național ; dar ea mai știe că sentimentul național nu trebuie să împiedice dezvoltarea firească a cooperării internaționale .>**

În lumina acestei indicațiuni clare și precise , **trebuie examinate** întâmplările dureroase din timpul din urmă , care au dus la **asasinatul odios de la Sinaia**[-----]după o **luptă de opoziție de 5 ani** , în care partidul nostru , înfruntând toate piedicile și greutățile ce ni se iviră în cale, a dat totdeauna **opoziția cea mai numeroasă în Parlament**, și a propagat **naționalismul cel mai neprihănit**.

Încrederea Monarhiei și țării

Astfel, prin muncă cinstită și patriotică, am câștigat încrederea Coroanei și a țării. Iată calea dreaptă pe care am venit la guvern ca să consolidăm unirea, ca să restabilim ordinea, să reconfortăm încrederea în noi înșine, să punem capăt haosului administrativ, să înlăturăm criza morală și economică, și să ridicăm România la situația pe care ea o merită, ca factor de pace și civilizație, în această parte a lumii. (aplauze frenetice la PNL)

/Program politic

Unii oratori din opoziție ne-au reproșat că n-avem program și că, din cauza aceasta, nu l-am enunțat în Mesajul Regal. Nimic mai inexact ca aceasta. "Dar care partid politic a elaborat, încă din opoziție, un program politic mai complet și mai desăvârșit ca al nostru, elaborat în 6 adunări profesionale?"

Nu le-am reprodus în Mesajul Regal, fiindcă am crezut că trebuie să rupem cu sistemul de a împovăra Mesajul cu enumerarea tuturor legilor ce voim să votăm.

Ne-am mărginit să indicăm principiile și directivele generale ale guvernării noastre, și credem că aceasta ajunge. Vom veni cu legile, și atunci Camera va avea prilej să se pronunțe. "De altfel, programul nostru de guvernare este cunoscut. L-am adus la cunoștința țării încă din timpul când ne găseam în opoziție. Am solicitat și am obținut sufragiile țării pe baza lui. Acum trecem la realizarea programului."

-Conversiunea

Începând cu problema cea mai arzătoare și mai urgentă, conversiunea datoriilor, asupra căreia Camera va avea să se pronunțe în timpul cel mai apropiat.

-Apărarea ordinii

"Dar, pentru ca programul nostru să poată fi realizat, avem nevoie de ordine și liniște. De aceea, ordinea publică trebuie păstrată cu orice preț.

Aceasta însă nu se va putea face, câtă vreme continuă sistemul de supralicităție demagogică. Și la noi, ca în țările apusene, trebuie să se pună mai mare preț pe liniștea și viața cetățenilor, decât pe anumite principii abstracte de umanitarism interesat și amăgitor. Binele obștesc trebuie salvat înaintea de toate, iar legile menite să-l apere, trebuie respectate și aplicate cu rigoare.

Nu ne vom abate de la datoria ce ne incumbă, de la răspunderile ce ne apasă.

Libertatea absolută care duce până la crimă, nu este libertate, ci anarhie!

Mințile luminate înțeleg asta, și de aceea vor fi pururi alături de noi. (aplauze frenetice PNL)

I. Nistor /

-Problema tineretului=problemă economică și socială

[LD: cu luciditate, cu realism, Nistor pune degetul pe rană]

"Una din problemele cele mai actuale ale vremurilor de astăzi este, fără îndoială, problema tineretului, și aceasta nu numai la noi, ci în toate țările din lume.

Problema se pune greșit când se vede în ea manifestația unei lupte dintre generații. Limita dintre generații este greu de tras. Sunt tineri care se simt bătrâni și bătrâni care se consideră tineri.

-Voci: Di Cuza! (aplauze la PNL)

-Nistor: Dar ceea ce trebuie să ne îngrijoreze, este faptul că vedem cum lipsa de perspective de viitor, și, în general, grija zilei de mâine, face pe tineri să îmbătrânească înainte de vreme. Aceasta trebuie să arate că problema tineretului nu este, în esența ei, decât o problemă economică și socială, a cărei soluționare se impune fără întârziere.

"Tineretul de la țară nu-și mai poate câștiga mijloacele de trai din agricultura primitivă și nerentabilă.

Tineretul de la orașe, nu mai găsește ocupație în industrie și comerț, care sunt în suferință din cauza crizei economice în care ne zbatem.

Tineretul de la munte, găsește ocupație la lucrări de pădure și la fabricile de cherestea.

Astăzi, fabricile sunt închise și muncitorii rămași în voia soartei în regiunile petrolifere , schelele de petrol și-au redus producția,și **un mare număr de muncitori au devenit șomeri** .(aplauze la PNL)
Tineretul intelectual , care populează astăzi un număr neobișnuit de mare școalele noastre de toate gradele,se găsește în aceeași situație.**Supraproducția de intelectuali a devenit amenințătoare .Incapacitatea de absorbire și plasare a tineretului titrat , a devenit cronică . Disproporția între absolvenți și plasați , devine tot mai mare .Iar nemulțumirile cresc și se concentrează mereu la suprafață ,ca o emanație de gaze inflamabile."**
I.Nistor /

▣Programe economice guvernamentale

" Măsuri grabnice se impun .Unii preconizează dărâmarea școalelor , într-o țară analfabetă .Alții ridică din umeri și sfătuiesc tineretul să aștepte , că le va veni și lor rândul. Iar alții , se îndeletnicesc cu ațâțarea nemulțumirilor , căutând să le exploateze , pentru scopurile și ambițiile lor politice .

Și rău fac, fiindcă **mizeria și nenorocirea oamenilor,nu trebuie exploatată** pentru meschine scopuri și ambițiuni personale .Această impietate **constituie un sacrilej** . (Vii aplauze la PNL)

"Guvernul este pătruns de seriozitatea problemei .El își dă seama că,concomitent cu măsurile de represiune a mișcărilor clandestine și teroriste ,trebuie să se avizeze la măsuri de îndrumare și ajutorare a tineretului muncitor și intelectual.

Problema tineretului de la sate și orașe ,nu se poate soluționa fără o redresare a vieții noastre economice.

"Încurajarea și valorificarea agriculturii va face rentabilă această îndeletnicire și va da posibilitatea de câștig celor fără lucru. Iar mijlocul cel mai eficace pentru aceasta ,va fi **convesiunea datoriilor agricole și urbane.**

"Încurajarea industriei forestire , va deschide porțile fabricilor și va da de lucru tineretului dornic de lucru.

" Intensificarea industriei petrolifere , va da de lucru la zeci de mii de brațe .

"O repercusiune nefavorabilă asupra situațiunii tineretului a avut, firește,și politica nenorocită cu comenzi în străinătate a materialului nostru de război,lăsând în paragină industriile indigene ,unde mii de oameni - muncitori , mecanici și ingineri - își puteau găsi existența lor."Este bine înțeles că **la recrutarea personalului pentru toate aceste industrii , elementul românesc va trebui să se bucure de cea mai largă preferință.**

I.Nistor /

▣Programe pentru titrați

"Tineretul intelectual este sortit să găsească aplicare în serviciile publice.

De ani de zile, calea aceasta i-a fost însă **îngreunată și chiar închisă**, prin faptul că **locurile libere au fost ocupate** , în cea mai bună parte, de **elemente nepregătite** .

În urma crizei economice , **bugetul statutului n-a mai îngăduit numiri noi**, ci, dimpotrivă , s-a recurs la **reduceri și desființări de posturi**, mai ales în învățământ , așa că **absolvenții scoalelor noastre au rămas lipsiți de orice perspectivă** de a găsi plasament în serviciile publice .Situația aceasta s-a mai înăsprit și prin **abuzul cumulului** , care - cu toate legiurile ce s-au adus pentru combaterea și stârpirea lui - a rămas până astăzi neînvinș.

Este explicabil. **Amărăciunea titraților rămași fără slujbă** , sporește mereu când văd **cererile lor că sunt respinse** , iar **alții răsfățându-se în mai multe posturi** , retribuite de buget.

"Or, dlor deputați, **abuzurile acestea revoltătoare trebuie să înceteze o dată**, și eu sunt convins că **guvernul va lua măsuri în consecință**.(aplauze la opoziție)

"Primele începuturi s-au făcut .Consiliul interuniversitar s-a ocupat de chestiunea șomajului intelectual și a ajuns la concluzii practice. Pe lângă fiecare universitate va lua ființă un **" Oficiul de plasare pentru titrați "** ,care va stabili numărul titraților după specialitate, și va purta **evidența asupra tuturor posturilor vacante la stat, județ sau comună**, făcându-se cuvenitele recomandății. **Oficiul de plasare va mai călăuzi cu sfaturi pe studenți** , în cursul studiilor , și le va da îndrumările necesare în vederea **carierii lor viitoare** . (aplauze)

"Prin aplicarea legii cumulului , prin ocuparea locurilor vacante de către titrați,prin crearea

de noi posibilități de muncă și de câștig, se va putea ajunge ,cel puțin la un început de soluționare a tineretului titrat, nădejdea noastră de mâine,care merită cea mai largă considerare și sollicitudine din partea guvernului."

"Și nu mă îndoiesc că guvernul, prin aplicarea acestor dispozițiuni - și prin votarea de noi legi, dacă va fi nevoie -va da toată atențiunea problemei tineretului și va contribui , în felul acesta ,la potolirea agitațiunilor și la îndrumarea tineretului pe calea cea bună , în folosul ei și al țării.Căci, trebuie să se știe , că problema tineretului nu se poate soluționa în mod satisfăcător ,decât prin energice măsuri economice , pe cari guvernul înțelege să le ia. "

(apluaze la PNL) [-----]

≡Provinciile unite

" Iar astăzi când , prin sforțări comune , această luptă seculară s-a terminat cu izbânda drepte cauze românești, ar fi mai preferabil să ne bucurăm de ea,decât să ne adâncim în neputința unui criticism anihilant, care distruge inițiativa și paralizează orice acțiune vie și creatoare .(aplauze la PNL)

...Fără autonomii și formule anacronice...

" Ziceam că unirea provinciilor s-a făcut de bună voie , fără condiții și pentru totdeauna. O revenire , sub orice formă, fie chiar numai de autonomie, ar fi o anomalie și ne-ar pune în desacord cu ritmul timpului."

Astăzi, principiul autonomiei provinciale , ca o reminiscentă anahronică a vremurilor feudale , a căzut în desuetudine apropae pretutindeni .

Așa în Italia, în Polonia, în Cehoslovacia și în Iugoslavia ,iar de curând acest principiu s-a prăbușit și în Germania, țara clasică a particularismului provincial .Căderea lui și în Austria este iminentă.Principiul teritorial este substituit pretutindeni , prin principiul etnic de rasă și de limbă, care domină astăzi cugetarea politică a lumii ."

"Din toate aceste considerațiuni , rezultă că suntem în ritmul vremii , și că politica preconizată de PNL de la Unire încoace ,în sensul unității politice și administrative a țării ,a fost o politică bine chibzuită și, mai presus de toate, în spiritul vremii și al interesului și aspirațiunilor naționale românești " (aplauze la PNL) [-----]

...Românii din provinciile unite

[LD : Da, cred că și la acest capitol, Nistor vădește obiectivitate,echilibru, curaj și responsabilitate . Trist , dar adevărat - afirmă el. Dar.....]

"Situațiunea nesatisfăcătoare a elementului românesc din provinciile unite ,a fost supusă aici unor aprecieri ,pe cât de dureroase , pe atât de adevărate.[-----]

Pentru a ajunge la o apreciere justă a situației , ar trebui să recurgem la un mijloc de comparație.

"D-lor deputați,se pune întrebarea care era procentajul acesta cu 15 ani în urmă ,pe vremea unirii ,pentru ca , din comparația cifrelor ,să vedem dacă , de atunci încoace ,elementul românesc a progresat sau a dat înapoi .

"La 1918,când s-a făcut unirea,procentajul personalului românesc la serviciile instituțiilor publice din Ardeal, Basarabia și Bucovina ,nu atingea pe alocurea nici 1 %.

De atunci încoace,s-a putut realiza o ușoară sporire ,la 10% , la 20 % , ba chiar la 36 % un coeficient care, evident că nu poate satisface ,dar care indică progresul elementului românesc în lupta de recucerire a pozițiilor din care fusese izgonit de vitregia vremurilor trecute."Și este, d-lor, în adevăr, un progres, în comparație cu vremea când românul din Ardeal nici nu avea acces la orașele și târgurile de acolo.[-----]

"Și cum voiți, d-lor deputați, ca urmările unei robii seculare , să se șteargă așa ușor,fără urme, într-un timp relativ așa de scurt, cum este cel ce a decurs de la unire încoace ?

"Relele acumulate de veacuri se pot repara numai cu timpul și nimeni nu va putea contesta că un prim început de reparare s-a făcut " (aplauze frenetice la PNL) [-----]

" Am dat și vom mai da dovezi de energie. Prin aceasta însă nu înțelegem să redeschidem procesul secular cu foștii stăpânitori de până ieri, proces pe care neamul nostru l-a câștigat întreg și definitiv la 1918.Ceea ce ne rămâne de făcut este să ne folosim cu ponderanță , cu pricepere și cu hotărâre , de toate avantajele pe care acest proces ni le dă.

"Românizarea orașelor", de care au amintit aici mai mulți domni oratori, nu se poate face decât prin crearea laborioasă a unei clase de mijloc românești."[----]

" Drepturile garantate fiecărui cetățean român prin Constituție și legile țării , nu pot fi desconsiderate cu nici un preț." Nimic însă nu va împiedica să dăm elementului românesc de la orașe și sate tot concursul moral și material , pentru ca el să prindă acolo rădăcini tot mai adânci , să recucerească pozițiile care i se cuvin , și să adâncească astfel, închegarea noastră socială , prin crearea clasei de mijloc care ne lipsește încă, mai ales în noile provincii .

(aplauze prelungite la PNL)

...Minoritățile naționale

[LD : iată naționalismul liberal . Ce lecție extraordinară le dă Nistor ! Subscriu .]

" Oratorii care s-au perindat la această tribună , mi-au arătat îngrijorarea lor .

O împărtășim și noi și ne vom strădui să o împărțiem. Aceasta nu se poate face decât cu răbdare , și, mai presus de toate, cu muncă creatoare și încordată.[----]

"Același apel îl fecem și noi tuturor cetățenilor acestei țări : să simtească românește și să devină Români ! " Unirea politică a fost înfăptuită prin acte și proclamațiuni spontane ; unirea și contopirea sufletească cer timp pentru trainica lor închegare.

Să evităm , deci, tot ce ne dezbină și să cultivăm tot ce ne leagă și ne apropie "[----]

"Cheagul cel mai bun pentru această unire , este cultura , care prisosește din adâncimile gândului și sufletului românesc. Să o răspândim printre ai noștri , și să facem părtași de ea și pe cei de altă limbă și rasă , pentru ca, prin farmecul culturii , să ne înțeleagă și să ne respecte. [----]

/Statutul minorităților

Tratatul cu privire la scutul minorităților ,prevede egalitatea de drepturi civile și politice pentru populațiile minoritare . Or, această egalitate este acordată tuturor minorităților , deci și celei maghiare , prin art. 5 și 7 din Constituția din 1923 .[-----]

" Iar cât privește Statutul minoritar , pe care reprezentanții minoritarilor îl reclamă , nu pot decât să declar că PNL , după cum îmi este cunoscut , n-a luat niciodată un asemenea angajament.

Era deci bine dacă , pentru obținerea acestui pretins statut , dl Bethlen punea mai multă stăruință pe lângă cei ce-i făgăduiseră un asemenea statut ,fără să-l poată da.[PNT]

Guvernul stă pe punctul de vedere că cetățenii români , egali în drepturi și datorii , nu pot fi divizați în două categorii :cetățeni cu statut și cetățeni fără statut.

Constituția prevede egalitate pentru toți cetățenii, fără deosebire de limbă și confesiune.

Cererile echitabile ale minorităților au fost satisfăcute prin legiurile speciale , cum sunt : legea pentru regimul cultelor, legea învățământului minoritar și legea persoanelor juridice.

În cadrul acestor legi, se pot satisface revendicările drepte ale minorităților etnice .

Iar dacă noi cereri s-ar formula , ele pot fi examinate de guvern,și considerate în cadrul acestor legi sau în cadrul unor legiuri noi ; dacă ar fi nevoie.

Guvernul nu poate legifera, însă, numai pentru aceste grupuri de cetățeni , fără a impieta asupra unității sale și a desconsidera Constituția țării " (aplauze)

Însuflețit de aceste sentimente , guvernul dorește ca toți cetățenii acestei țări ,de orice limbă și de orice credință ar fi ei, să trăiască în pace și armonie,conlucrând sincer la propășirea statutului și la îndeplinirea înaltelor sale misiuni civilizatoare în această parte a lumii , ce poartă pecetea culturii materiale și intelectuale românești."[-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▀Misiunea guvernării PNL

/Destinderea

Mai mulți oratori din opoziție au amintit destinderea dintre partidele politice cu răspundere .

"Catastrofa de la Sinaia, a produs, după cum vă aduceți aminte,o zguduire profundă în opinia publică a țării.Sub impresiunea acestei tragice întâmplări,a cărei jertfă a fost șeful guvernului și al partidului nostru,președintele Consiliului, d-l G.Tătărescu, a crezut că este în

interesul țării să meargă și să propună tuturor șefilor de partide o destindere a raporturilor încordate. Era bine să se procedeze astfel, fiindcă în clipele acelea, ordinea publică și liniștea țării păreau serios amenințate. Regretăm că gestul acela patriotic al șefului guvernului n-a fost înțeles de toată lumea, așa cum a fost el intenționat.

Destinderea dintre guvern și națiune, de care dl Madgearu făcea mențiune în declarația sa, se produsese în clipa în care PNL fusese chemat la cârma țării. Semnificația gestului d-lui prim-ministru era evidentă pentru toți oamenii de bună-credință. În clipe de grea cumpănă pentru țară, adevărații patrioți trebuie să se ridice mai presus de preocupările de partid și, în unire, să-și întindă mâna pentru salvarea și apărarea ei. "(aplauze prelungite la PNL)

/Sarcinile guvernării

De aceea, încrezători în patriotismul luminat al tuturor oamenilor cu răspundere în această Cameră, așteptăm să nu ni se mai pună piedici în calea guvernării noastre.

Am primit răspunderea guvernării pentru a pacifica spiritele și pentru a redresa simțământul național, așa de grav jignit și ultragiat în timpul din urmă. Nu se poate refuza încrederea unui guvern care a venit să stârpească relele și să reînstăpânească spiritul de dreptate.

Nu se poate refuza unui guvern, care a venit cu misiunea de a restabili creditul moral și material al țării și a-i ridica prestigiul și autoritatea așa de știrbită sub guvernarea din urmă.

Am venit să înlăturăm criza economică și să punem în aplicare largul nostru program economic și social. Am venit să întărim unitatea națională, să ridicăm țara din mizeria economică în care se zbate, și să-i deschidem largi perspective de dezvoltare, pe toate tărâmurile vieții noastre publice și particulare.

I. Nistor /

Mesajul Regal arată principiile și directivele prin care înțelegem să înfăptuim programul nostru de guvernare.

Dați-i aprobarea, votând proiectul de **Răspuns la Mesajul Tronului**.

(aplauze prelungite la PNL; oratorul este felicitat călduros)

Camera ia în considerare și votează, succesiv, pe capitole, proiectul de **Răspuns la Mesajul Tronului**.

Votul final, cu bile, se amână pentru ședința viitoare (7 mart.)

I. Nistor / 6 mart.'34

▪ Legiferare, Senat, 6 mart.'34 Vezi fișier Legislație

a) ministr. Industr., **N. Teodorescu**, prelungirea Legii *încurajarea industriei naționale* (1912)

b) ministr. Interne, **I. Inculeț**, modificarea Legii *administrației locale* (1929)

Vezi fișierul următor ...